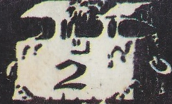
siaubų skrynelė

STEPHEN KING

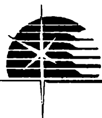
RŪKAS

STEPHEN KING

RŪKAS

Romanas ir apsakymai

Iš anglų kalbos vertė
ŽIVILĖ SAMĖNAITĖ
JOLANTA KOROLKOVAITĖ

eridanas
Kaunas
1994

Antroji knyga iš siaubų skrynelės, atidarytos A.D. 1994

Stephen King
THE MIST
New York, Signet books, 1980

Redakcija

Gintaras Aleksonis
redaktorius

Rolandas Maskoliūnas
redaktoriaus pavaduotojas

Gintautas Oksas
menedžeris

Leta Mizerienė
stilistė

Viršelis dailininko Gedimino Akelaičio

ISBN 9986-486-04-1

KUKURŪZŲ VAIKAI

Bertas įjungė radiją pernelyg garsiai, bet nė nemanė jo pritildyti: jiedu vėl susiginčijo, o jis nenorėjo, kad vėl kiltų barnis. Tiesiog desperatiškai nenorėjo.

Vika kažką pasakė.

- Ką? - riktelėjo Bertas.

- Pritildyk! Nori, kad man sprogtų ausų būgneliai?

Bertas vos susilaikė nenusikeikęs ir išjungė radiją.

Vika vėdavosi savo kaklaskare, nors "Ti-Berd" modelio automobilyje veikė oro kondicionierius.

- Kur vis dėlto mes esame? - paklausė ji.

- Nebraskoje.

Vika nužvelgė vyrą šaltu, abejingu žvilgsniu.

- Taip, Bertai. Aš žinau, kad Nebraskoje. Bet kur, po velnių, mes esame?

- Pasižiūrėk į kelių atlasą. O gal tu nemoki skaityti?

- Kaip sąmojinga! Todėl mes ir išsukome iš autostrados. Kad galėtume žiūrėti į tris šimtus mylių besitęsiančius kukurūzų laukus. Ir gėrėtis Berto Robsono sąmojingumu bei išmintimi.

Bertas sugniaužė vairą taip, kad net krumpliai pabalo. Jei nespausčiau taip stipriai, mąstė jis, viena ranka galėtų netyčia atsiplėšti nuo vairo ir tėkšti per veidą šalia sėdinčiai Baliaus Ekskaralienei. O mes juk bandome išsaugoti savo santuoką, priminė sau Bertas. Taip. Ir tai tas pat, kas norėti karo metu išsaugoti kaimus.

- Vika, - atsargiai pradėjo jis. - Mes nuvažiavome jau penkiolika šimtų mylių nuo Bostono. Ir visą laiką mašiną vairavau aš, nes tu atsisakei sėsti už vairo...

- Aš neatsisakiau! - piktai paprieštaravo Vika. - Tiesiog man pradeda skaudėti galvą, kai ilgai vairuoju...

- Kai aš paklausiau, ar galėtum pagal atlasą man nurodyti šalutinius kelius, tu pasakei: "Žinoma, Bertai". Būtent taip ir pasakei: "Žinoma, Bertai". O paskui...

- Aš kartais tiesiog stebiuosi, kad išvis už tavęs ištekėjau.

- Pasakiusi du trumpus žodelius.

Vika dėbtelėjo į jį, sučiaupusi pabalusias lūpas, paskui stvėrė kelių atlasą ir ėmė piktai versti puslapius.

Nereikėjo išsukti iš autostrados, niūriai pagalvojo Bertas. Tai viską ir sugadino. Juk iki tol jiems labai neblogai sekėsi, ir elgėsi jie vienas su kitu gana žmoniškai. Retkarčiais net atrodė, kad ši kelionė į pajūrį, tariamai pas Vikos brolį ir jo žmoną (bet iš tikrųjų tai buvo paskutinė pastanga aplopyti jų irstančią santuoką), jau duoda šiokios tokios naudos.

Bet vos tik jie išsuko iš autostrados, viskas vėl grįžo į senas vėžes. Į senas? Ne, viskas nuėjo velniop!

- Mes pasukome iš kelio ties Homburgu, taip?

- Taip.

- Iki Gatlino daugiau nėra jokios gyvenvietės, - tarė Vika, žiūrėdama į žemėlapį. - Dar dvidešimt mylių. Netrumpas kelio galas. Ar tau neatrodo, kad reikėtų čia sustoti ir užkąsti? O gal pagal tavo sudarytą nepakeičiamąją dienotvarkę turime važiuoti iki antros kaip vakar?

Bertas liovėsi stebėjęs kelią ir pasisuko į žmoną:

- Aš galiu jos ir atsisakyti. Dėl manęs galime čia pat apsisukti, grįžti namo ir nueiti pas advokatą, su kuriuo tu norėjai pasitarti. Todėl, kad iš šitos kelionės nebus jokios...

Jam kalbant, Vika žvelgė priešais save, nutaisiusi akmeninę veido išraišką, kurią staiga pakeitė nuostaba ir siaubas.

- Bertai, žiūrėk, tu...

Bertas atsigręžė į kelią, bet spėjo tik pamatyti, kaip kažkas dingo po "Ti-Berdo" priekiniu bamperiu. O po akimirkos, dar tik pradėjęs spausti stabdžius, pajuto šlykštų dunkstelėjimą į prie-

kinius, paskui į užpakalinius ratus. Penkiasdešimties mylių per valandą greičiu lėkusi mašina pagaliau sustojo, palikusi už savęs juodas vėžes, ir Bertą su Vika smarkiai mestelėjo į priekį.

- Šuo, - pratarė Bertas. - Vika, pasakyk man, kad tai buvo šuo.

Jos veidas buvo mirtinai išblyškęs.

- Berniukas. Tai buvo mažas berniukas. Jis išbėgo iš kukurūzų ir... sveikas, tigre.

Vika pagrabinėjusi atidarė mašinos dureles, persilenkė laukan ir susivėmė.

Bertas sėdėjo įsitempęs, tebegniauždamas "Ti-Berdo" vairą, ilgą laiką nesuvokdamas nieko, išskyrus sunkų, troškų organinių trąšų kvapą.

Paskui jis pastebėjo, kad žmonos šalia nebėra, ir žvilgtelėjo į šoninį veidrodėlį: ji svirduliavo plentu prie kažko, primenančio skarmalų šūsnį. Šiaip jau Vika buvo grakšti moteris, tačiau dabar to grakštumo nesimatė nė ženklo.

"Žmogžudystė. Tai vadinama žmogžudyste. Aš nežiūrėjau į kelią."

Bertas išjungė variklį ir išlipo iš mašinos. Žmogaus ūgio kukurūzuose tyliai šiugždėjo vėjas, ir tas garsas kažkaip keistai priminė alsavimą. Vika jau stovėjo prie skarmalų šūsnies. Bertas girdėjo, kaip ji kūkčioja.

Jis buvo pusiaukelėje tarp mašinos ir Vikos, kai staiga pastebėjo kairėje ryškią, tarsi dažų dėmę - akį rėžiantį raudonį žalių augalų fone.

Bertas sustojo, įdėmiai žvelgdamas į kukurūzus, ir netikėtai suvokė galvojąs (kad tik nukreiptų mintis nuo tų skarmalų vidury kelio, kurie anaiptol ne skarmalai), kad šįmet derlius bus tiesiog fantastiškas. Tankiai sužėlę kukurūzai buvo jau beveik prinokę. Įžengęs į tvarkingas, pavėsingas vagas, galėjai klaidžioti po lauką visą dieną, ieškodamas kelio atgal. Bet vienoje vietoje ideali vagų tvarka buvo pažeista - keli aukšti kukurūzų stiebai nulaužti ir nulinkę į šoną. O kas ten toliau šešėlyje?

- Bertai! - riktelėjo jam Vika. - Ar nenori prieiti arčiau ir pasižiūrėti? Paskui, kai susirinksite lošti pokerį, galėsi papasakoti savo draugužiams, ką tu sumedžiojai Nebraskoje. Ar nenori... - Tolesnius žodžius užgniaužė rauda. Vikos šešėlis baugščiai gūžėsi jai prie kojų. Buvo beveik vidurdienis.

Jis žengė į tarpuvagį ir iš karto atsidūrė prieblandoje. Raudoni dažai pasirodė besąs kraujas. Aplinkui monotoniškai dūzgė musės - atskrisdavo, paragaudavo jo ir zvimbdavo šalin... tikriausiai pranešti kitoms. Kiek tolėliau ant lapų taip pat raudonavo kraujas. Ar galėjo jis ištrykšti net iki čia, nusistebėjo Bertas, o po akimirkos jau stovėjo prie daikto, kurį pastebėjo nuo plento, ir greitai jį pakėlė.

Tvarkinga vaga toje vietoje buvo ištrypta, keli stiebai svyravo nulinkę, du buvo visai nulaužti. Ir kraujas. Kukurūzai tyliai šlamėjo. Bertas drebėdamas grįžo atgal.

Puolusi į isteriją Vika keikė jį nešvankiais žodžiais, verkė ir kvatojo. Kas galėjo pagalvoti, kad viskas baigsis taip melodramiškai, galvojo Bertas, žiūrėdamas į žmoną. Ne, tai ne identiškumo krizė, ne sudėtingas pereinamasis laikotarpis ar dar kas nors panašiai. Bertas nekentė savo žmonos. Jis priėjo ir smarkiai šėrė jai per veidą.

Vika iškart nutilo ir užsidengė delnu raudonuojančius jo pirštų atspaudus.

- Tu sėsi į kalėjimą, Bertai, - niūriai pareiškė ji.

- Nemanau, - atsakė jis, statydamas ant žemės nedidelį lagaminą, kurį rado kukurūzuose.

- Kas?..

- Nežinau. Spėju, kad lagaminas priklausė jam. - Bertas parodė į berniuko lavoną - jis gulėjo kniūbsčias, rankos išskėstos į šalis. Iš pažiūros vaikui buvo ne daugiau kaip trylika.

Lagaminas buvo senas ir skylėtas, ruda oda nusitrynusi. Abu galai apvynioti virvėmis, surištomis dideliais, klouniškais mazgais. Vika pasilenkė, norėdama atrišti vieną jų, pastebėjo ant virvės kraują ir atšoko.

Bertas priklaupė ir atsargiai atvertė vaiką veidu aukštyn.

- Aš nenoriu į jį žiūrėti, - pareiškė Vika, tačiau nepajėgė atplėšti žvilgsnio nuo lavono. Ir kai išplėstos negyvos akys atsisuko į juos, ji vėl suklykė. Purvinas berniuko veidas buvo persikreipęs iš siaubo. O gerklė perpjauta.

Bertas atsistojo ir apkabino susverdėjusią žmoną.

- Tik nenualpk, - labai tyliai ištarė jis. - Ar girdi mane, Vika? Tik nenualpk, nenualpk, - kartojo.

Pagaliau Vika atsigavo ir abiem rankom tvirtai įsikabino į Bertą. Dabar jiedu atrodė taip, tarsi šoktų - čia, ant vidurdienio saulės užlieto plento, su berniuko lavonu po kojomis.

- Vika?

- Ką? - dusliai atsiliepė ji, įsikniaubusi veidu į jo petį.

- Grįžk prie mašinos ir įsidėk raktelius į kišenę. Paimk nuo užpakalinės sėdynės antklodę ir mano šautuvą. Atnešk viską čionai.

- Šautuvą?

- Kažkas perpjovė jam gerklę. Galbūt tas kažkas dabar stebi mus.

Vika staigiai pakėlė galvą ir įsmeigė baimės išplėstas akis į kukurūzus. Laukas driekėsi tolyn, kiek tik akys užmatė, banguodamas neaukštomis kalvelėmis ir lomomis.

- Tikriausiai jis jau nuėjo. Bet neverta rizikuoti. Eik ir atnešk, ką prašiau.

Ji nužingsniavo sustingusiomis kojomis link mašinos, o šešėlis - tamsus talismanas, dabar prisispaudęs prie pat jos pėdų - nusekė jai iš paskos. Kai Vika pasilenkusi įkišo galvą į mašiną, Bertas vėl priklaupė prie berniuko. Baltasis, be jokių išskirtinių žymių. Pervažiuotas, tas tiesa, bet "Ti-Berdas" negalėjo perpjauti vaikui gerklės. Pjauta nelygiai, neišmanėliškai - joks armijos seržantas žudiko nemokė, kaip reikia pjauti, norint nužudyti iš karto, - tačiau pjūvis vis tiek buvo mirtinas. Paskutines trisdešimt pėdų iki plento vaikas nubėgo mirtinai sužeistas arba buvo nutemptas jau nebegyvas. Ir tada jį pervažiavo Bertas Robsonas.

Jeigu berniukas buvo dar gyvas, kai jį partrenkė mašina, tai mirė maždaug per trisdešimt sekundžių.

Bertas net pašoko, kai Vika patapšnojo jam per petį.

Per kairę ranką ji buvo persimetusi rudą kareivišką antklodę, dešinėje turėjo į futliarą įdėtą šautuvą; veide sustingusi bereikšmė išraiška. Bertas paėmė antklodę ir patiesė ant kelio, tada užrideno ant jos vaiko lavoną. Vika tyliai, beviltiškai sudejavo.

- Tau negera? - Bertas pakėlė akis į žmoną. - Vika?

- Viskas gerai, - išlemeno ji.

Bertas suvyniojo berniuko kūną į antklodę ir pakėlė. Pasibaisėtinai sunkus nešulys išlinko ir vos neišslydo jam iš rankų. Bertas tvirčiau suėmė antklodės kraštus ir kartu su Vika grįžo prie "Ti-Berdo".

- Atidaryk bagažinę, - sumurmėjo jis žmonai.

Bagažinė buvo pilna įvairiausių kelioninių daiktų, lagaminų ir suvenyrų. Vika beveik viską sumetė ant užpakalinės sėdynės, Bertas įgrūdo lavoną bagažinėn ir užtrenkė dangtį. Ir nejučia lengviau atsiduso.

Vika priėjo prie vairuotojo durelių, tebelaikydama rankoje į futliarą įdėtą šautuvą.

- Padėk jį ant užpakalinės sėdynės ir sėskis, - paliepė Bertas.

Žvilgtelėjęs į laikrodį, jis pamatė, kad praėjo tik penkiolika minučių. O atrodė, kad kelios valandos.

- O lagaminas? - paklausė Vika.

Bertas ristele grįžo prie stovinčio ant baltos kelio vidurio linijos lagamino - tarsi fokuso taško impresionistiniame paveiksle. Jis čiupo už nusitrynusios rankenos ir staiga apmirė - jam pasirodė, kad kažkas jį stebi. Bertui ne kartą teko skaityti apie tą jausmą, daugiausia pigiose nuotykių knygose, bet jis visada abejojo tokio pojūčio realumu. Dabar visos abejonės dingo. Bertui atrodė, kad kukurūzuose slepiasi žmonės, galbūt net daug žmonių, ir ramiai svarsto, ar suspės moteris iš futliaro ištraukti šautuvą ir iššauti, kol jie pačiups vyrą, nusitemps į ūksmingas vagas ir perpjaus jam gerklę...

Jis pasileido bėgte atgal, ištraukė raktelius iš bagažinės užrakto ir įšoko į mašiną. Širdis pašėlusiai daužėsi.

Vika vėl raudojo. Bertas užvedė variklį, ir po minutės užpakaliniame mašinos veidrodėlyje jau nebesimatė vietos, kur visa tai įvyko.

- Koks, sakei, artimiausias miestelis? - paklausė jis žmonos.

- Tuoj. - Ji vėl palinko prie kelių atlaso. - Gatlinas. Mes būsime ten už dešimties minučių.

- Ar pakankamai didelis, kad jame būtų policijos nuovada?

- Ne. Tiesiog taškelis.

- Gal rasime bent konsteblį.

Kurį laiką važiavo tylėdami. Kairėje matė siloso bokštą. Ir daugiau nieko. Vien kukurūzai. Ir nė vienos mašinos, net fermos sunkvežimio.

- Vika, ar išsukę iš autostrados, mes kelyje ką nors sutikome?

Ji minutėlę pagalvojo.

- Vieną lengvąją mašiną ir traktorių. Ties sankryža.

- Ne, šiame kelyje. Septynioliktame plente.

- Ne. Man atrodo, nesutikome.

Anksčiau ji būtų pridūrusi kandžią pastabą, tačiau dabar sėdėjo tyliai ir žvelgė pro priekinį stiklą į priešais atbėgantį kelią bei begalinę taškų liniją.

- Gal atidarytum lagaminą, Vika?

- Manai, verta?

- Nežinau. Galbūt.

Kol Vika atmezginėjo mazgus (jos veido išraiška - žvilgsnis abejingas, bet lūpos kietai sučiauptos - priminė Bertui motinos veidą, kai toji išiminėdavo vidurius iš sekmadieninio viščiuko), Bertas vėl įjungė radijo imtuvą.

Pop muziką transliuojančią stotį, kurios jie prieš tai klausėsi, beveik visiškai užgožė trukdžiai, ir Bertas ėmė lėtai sukti ratuką, slinkdamas raudoną žymeklį skale. Pranešimai apie žemės ūkį. Bakas Ovensas. Tami Vainet. Garsas vos girdimas, virtęs beveik nesuprantamu murmesiu. Ir staiga pačiame diapazono gale

nuskambėjo vienas žodis - taip garsiai ir aiškiai, tarsi jį ištarusios lūpos būtų čia pat, už radijo imtuvo grotelių prietaisų lentoje.

- IŠPIRKIMAS! - užbaubė balsas.

Bertas dusliai šūktelėjo iš nuostabos. Vika pašoko.

- TIK AVINĖLIO KRAUJAS GALI MUS IŠGELBĖTI! - užriaumojo tas pats balsas, ir Bertas skubiai sumažino garsą. Matyt, stotis kažkur netoliese. Taip arti, kad... taip, štai ji. Tolumoje virš kukurūzų, dangaus žydrynės fone, tarytum milžiniškas voras dunksojo raudonas trikojis. Radijo bokštas.

- Išpirkimas - štai apie ką mes turime galvoti, broliai ir seserys, - tęsė balsas ramesniu tonu, ir kažkur toliau nuo mikrofono keliolika balsų sumurmėjo: "Amen". - Kai kurie mano, kad būtų gerai grįžti į pasaulį, tarsi ten įmanoma gyventi ir dirbti, nesusitepant nuodėme. Argi šito moko mus Dievo žodis?

Toliau nuo mikrofono, bet garsiai:

- Ne!

- ŠVENTASIS JĖZAU! - sušuko pamokslininkas, ir dabar jo žodžiai ėmė plaukti galingu, banguojančiu tempu, užvaldančiu beveik taip pat, kaip rokenrolo ritmas. - Kada jie supras, kad šis kelias - tai mirtis? Kada jie supras, kad už visus šio gyvenimo darbus teks mokėti aname pasaulyje? Kada? Kada? Viešpats sakė, kad jo namai didžiuliai ir erdvūs. Tačiau juose nėra vietos paleistuviui. Nėra vietos svetimautojui. Nėra vietos kukurūzų teršėjui. Nėra vietos iškrypėliui. Nėra vietos...

Vika išjungė radiją.

- Mane pykina nuo šitų kvailysčių.

- Ką jis pasakė? - paklausė jos Bertas. - Ką jis pasakė apie kukurūzus?

- Aš negirdėjau. - Vika baigė atmegzti antrąjį mazgą.

- Jis sakė kažką apie kukurūzus. Tikrai sakė.

- Atrišau!

Lagaminas ant Vikos kelių atsidarė. Tą akimirką jie pravažiavo ženklą, skelbiantį: "GATLINAS 5 ML. ATSARGIAI, VAIKAI !"

Ženklas, matyt, buvo pastatytas jau labai seniai ir išvarpytas 22-o kalibro kulkų.

- Kojinės, - ėmė vardinti Vika lagamine buvusius daiktus. - Dvi poros glaudžių... marškiniai... diržas... virvelė su... - Ji pakėlė virvelę, rodydama Bertui paauksuotą apsilaupiusį medalioną. - O... - Vika padėjo virvelę atgal ir vėl pravirko.

Po kelių minučių Bertas paklausė:

- Tas radijo pamokslas tau nepasirodė juokingas?

- Ne. Aš panašių dalykų sočiai prisiklausiau dar vaikystėje, ir man to pakaks iki gyvenimo galo. Aš tau kitados pasakojau.

- Tau nepasirodė, kad jis visai jaunas? Tas pamokslininkas?

Vika niūriai nusijuokė.

- Tikriausiai paauglys. Na ir kas? Tas ir baisiausia, kad jie prisivilioja tuos, kurių smegenys dar guminės. Sudėlioja emocinius kirčius, savaip subalansuoja. Tau reiktų kartą kitą pabuvoti tose sueigose, į kurias mane tempdavosi tėvas ir motina... kad tapčiau "išganyta". Buvo ten, pavyzdžiui, tokia Mažoji Hortenzija, Dainuojantis Stebuklas. Jai buvo tik aštuoneri. Ji dainuodavo "Atsiduokime amžinųjų rankų globai", o jos tėvas tuo metu apeidavo susirinkusius su lėkšte kartodamas: "Pasirauskite kišenėse, neleiskite nunykti šiam Dievo vaikeliui". Dar buvo toks Normanas Stautonas. Jis pamokslaudavo apie pragaro ugnį ir sierą, dėvėdamas Mažojo Lordo Fontlerojaus kostiumėlį su trumpomis kelnaitėmis. Jam buvo tik septyneri.

Vika linktelėjo atsakydama į nepatiklų vyro žvilgsnį.

- Ir tokių buvo daugybė. Jie turėdavo didelį pasisekimą, - Vika pabrėžė paskutinį žodį. - Rudė Stampler, dešimtmetė, gydžiusi prisilietimu ir žodžiu. Seserys Greis. Jos ateidavo į sueigas su mažyčiais iš skardos bei folijos padarytais nimbais ant galvų ir... ach!

- Kas čia?

Bertas pasuko galvą į Viką. Toji apstulbusi spoksojo į daiktą, kurį rado lagamino dugne, - mat kalbėdama, ji nesiliovė naršiusi

po berniuko mantą. Bertas ištiesė ranką, norėdamas iš arčiau apžiūrėti radinį, ir Vika atidavė jį be žodžių.

Tai buvo kryžius, nupintas iš kukurūzų aiženų, kadaise žalių, o dabar jau sudžiūvusių. Prie jo buvo pritvirtinta mažytė burbuolė. Joje dauguma grūdelių atsargiai išlukštenti, tikriausiai po vieną iškrapštyti kišeniniu peiliuku. Likę sudarė geltoną bareljefišką nukryžiuotojo figūrėlę. Akys - du grūdeliai, kiekvienas įpjautas išilgai - pjūviai turėjo reikšti vyzdžius. Išskėstos į šalis grūdelių rankos, suglaustos kojos, užsibaigiančios grubia užuomina į basas pėdas. O viršuje - taip pat iškilusios iš kaulo baltumo stiebo keturios raidės: INRI.

- Stulbinantis meno kūrinys, - pareiškė Bertas.

- Tai siaubinga, - dusliai pratarė Vika. - Išmesk jį lauk.

- Jo gali prireikti policijai, Vika.

- Kam?

- Na, nežinau, kam. Galbūt...

- Išmesk jį. Prašau, padaryk tai dėl manęs. Aš nenoriu, kad šitas kryžius liktų mašinoje.

- Aš padėsiu jį ant užpakalinės sėdynės. Kai tik nuvyksime į policiją, tučtuojau juo atsikratysime. Aš pažadu. Gerai?

- Ach, daryk, ką nori! - suriko Vika. - Vis tiek bus taip, kaip tu užsimanysi!

Bertas susikrimtęs numetė kryžių ant užpakalinės sėdynės, kur jis nukrito ant drabužių šūsnies. Grūdeliai-akys įsispoksojo į “Ti-Berdo” stogo liuką. Mašina vėl nulėkė pirmyn, žerdama iš po ratų žvyrą.

- Atiduosime policijai lavoną ir viską, kas buvo lagamine, - prižadėjo Bertas. - Ir būsime visu tuo atsikratę.

Vika neatsakė. Ji žiūrėjo į savo rankas.

Jiems pravažiavus dar vieną mylią, bekraščiai kukurūzų laukai ėmė trauktis nuo kelio, užleisdami vietą ūkiniams pastatams. Viename kieme jie pastebėjo purvinus viščiukus, apatiškai lesiojančius žemę. Ant daržinių stogų kabėjo išblukusios “Kolos” ir kramtomojo tabako reklamos. Jie pravažiavo aukštą skelbimų

lentą su plakatu: "IŠGELBĖS TIK JĖZUS". Matė kavinę su mašinų stovėjimo aikštele, tačiau Bertas nusprendė važiuoti tiesiai į miestelio centrą, jei čia toks yra. Jeigu ne, jie galės grįžti į kavinę. Tik vėliau jam atėjo į galvą, kad mašinų stovėjimo aikštelė buvo tuščia. Joje kėpsojo tik senas, purvinas pikapas, pritūpęs ant dviejų nuleistų padangų.

Staiga Vika ėmė spigiai, nenatūraliai kvatoti, ir Bertas sunerimo: dar kiek, ir ji vėl puls į isteriją.

- Kas tave taip prajuokino?

- Ženklai, - atsakė Vika kikendama ir gaudydama orą. - Tu neskaitei? Pavadindamas šias valstijas "Biblijos juosta", Menkenas visai nejuokavo. Dievulėliau, štai dar! - Ji vėl isteriškai nusikvatojo ir užsidengė burną abiem delnais.

Kiekviename ženkle buvo po vieną žodį. Jie buvo prikalti prie kalkėmis nubalintų stulpelių, susmaigstytų į smėlėtą pakelę. Kalkės buvo jau nublukusios ir nutrupėjusios. Stulpeliai stovėjo aštuonių pėdų atstumu vienas nuo kito. Bertas perskaitė: "DEBESIS... DIENĄ... UGNIES... PAGALVĖ... NAKTĮ".

- Jie pamiršo dar vieną dalyką, - bejėgiškai tebekikendama pratarė Vika.

- Ką? - suraukęs kaktą, paklausė Bertas.

- Skustuvą. - Ji spaudė prie burnos kumštį, stengdamasi užgniaužti juoką, bet isteriškas kikenimas vis tiek veržėsi pro pirštus kaip šnypščiančio imbierinio limonado burbuliukai.

- Tu blogai jautiesi, Vika?

- Aš jausiuosi gerai, kai mes būsime už tūkstančio mylių nuo čia, nuodėmingoje saulėtoje Kalifornijoje, ir nuo Nebraskos mus skirs Uolėtieji kalnai.

Pasirodė dar viena ženklų grupė. Jie tylėdami perskaitė: "IMK... TAI... IR... VALGYK... SAKĖ... VIEŠPATS... DIEVAS".

Kodėl, pagalvojo Bertas, aš iš karto įvardį "tai" mintyse susiejau su kukurūzais? Argi ne ši frazė sakoma dalinant komuniją? Jis taip seniai buvo bažnyčioje, kad dabar nebegalėjo tiksliai visko prisiminti. Tačiau nieko nuostabaus, jeigu šiose

apylinkėse šventoji ostija tikrai kepama iš kukurūzų miltų. Bertas jau išsižiojo, ketindamas pasidalinti savo mintimis su Vika, bet persigalvojo.

Mašina pakilo į neaukštą kalvą, ir apačioje jie išvydo Gatliną - visus tris miestelio kvartalus, primenančius dekoracijas filmui apie ekonominės krizės laikotarpį.

- Čia tikrai bus konsteblis, - pareiškė Bertas tuo pat metu stebėdamasis, kodėl šio snaudžiančio saulėkaitoje provincijos miestelio vaizdas staiga privertė jį sudrebėti iš baimės.

Jie pravažiavo kelio ženklą, leidžiantį važiuoti ne didesniu kaip trisdešimties mylių per valandą greičiu, paskui kitą, aprūdijusį, kuris skelbė: "JŪS ĮVAŽIUOJATE Į GATLINĄ, ŽAVINGIAUSIĄ MIESTELĮ NEBRASKOJE IR VISAME PASAULYJE! GYV. SK. 9431".

Abipus kelio augo dulkėtos, sunykusios guobos. Jie pravažiavo miško medžiagų sandėlį ir degalinę, kur karštame vidurdienio vėjyje lėtai suposi kainų lentelės: "Papr. - 35,9", "Aukšt. rūš. - 38,9" ir dar viena: "Dyzelinis kuras sunkvežimiams kitoje pusėje".

Mašina kirto Guobų gatvę, paskui Beržų ir nuvažiavo toliau, link miestelio aikštės. Visi namai Gatline buvo mediniai, su dengtomis verandomis. Paprasti, stačiakampiai namai. Išdžiūvusios, pageltusios vejos. Kiek tolėliau priekyje į Klevų gatvės vidurį lėtai kėblino negrynaveislis šuva, akimirką pastovėjo, žiūrėdamas į mašiną, paskui atsigulė tiesiai ant gatvės ir įbedė nosį tarp priekinių letenų.

- Sustok, - paprašė Vika. - Sustok čia.

Bertas paklusniai pasuko mašiną prie šaligatvio.

- Apsisuk. Nuvežkime berniuko lavoną į Grand Ailendą. Tai juk nelabai toli nuo čia, ar ne? Vežkime ten.

- Kas atsitiko, Vika?

- Kaip tai kas atsitiko? - beveik suspigo ji. - Miestelis tuščias, Bertai. Čia nėra nė vieno žmogaus, išskyrus mus. Negi tu pats šito nejauti?

Bertas tikrai kažką jautė. Bet...

- Tau tik taip atrodo, - paprieštaravo jis žmonai. - Miestelis labai mažas. Tikriausiai visi gyventojai susirinkę vienoje vietoje: gal aikštėje, kokioje nors mugėje, arba žaidžia "Bingo".

- *Čia nieko nėra,* - pakartojo Vika, pabrėždama žodžius. - Argi pravažiuodamas nepastebėjai degalinės?

- Mačiau prie miško medžiagų sandėlio. Na ir kas? - išsiblaškęs paklausė Bertas, klausydamasis cikadų svirpimo gretimose guobose. Ore tvyrojo kukurūzų, dulkėtų rožių ir, žinoma, trąšų kvapas. Tai buvo pirmas miestelis visame jų kelyje nuo autostrados. Miestelis valstijoje, kurioje jis dar nebuvo lankęsis (tiesa, kelis kartus skrido virš jos lėktuvu). Keista nuojauta sakė jam, kad čia kažkas ne taip, bet tuo pat metu viskas gerai. Pavažiavus kiek toliau gatve, turėtų būti vaistinė su vaisvandenių skyriumi, kino teatras, tikriausiai pavadintas "Bižu", ir mokykla.

- Bertai, ten buvo iškabintos kainos: 35 doleriai 9 centai už paprastą ir 38 doleriai 9 centai už benziną su didesniu oktano kiekiu. Prieš kiek metų mūsų šalyje buvo tokios benzino kainos?

- Mažiausiai prieš ketverius,- sutiko Bertas. - Bet, Vika...

- Mes jau beveik pačiame miestelio centre ir dar nematėme nė vienos mašinos. *Nė vienos!*

- Nuo čia iki Grand Ailendo - septyniasdešimt mylių. Būtų tiesiog kvaila vežti berniuko lavoną taip toli.

- Man tai nerūpi.

- Klausyk, mes nuvažiuosime tik iki teismo ir ten...

- Ne!

Štai, po velnių, štai kodėl jų santuoka skyla į dalis kaip riešuto kevalas. Aš to nenorėjau, dievaži, bet aš verčiau mirsiu, negu nusileisiu tau.

- Vika... - vėl pradėjo Bertas.

- Reikia kuo greičiau dingti iš čia, Bertai.

- Vika, paklausyk...

- Apsuk mašiną. Važiuojame.

- Vika, nutilsi tu bent minutėlei?

- Aš nutilsiu, kai tu apsisuksi. Važiuojam!

- *Mūsų mašinos bagažinėje guli negyvas vaikas!* - užriko Bertas ant žmonos ir aiškiai patenkintas pastebėjo, kaip susigūžė jos pečiai ir persikreipė veidas. - Kažkas perpjovė jam gerklę ir numetė ant kelio, o aš jį pervažiavau. Dabar ketinu nueiti į teismą arba policiją ir pranešti apie tai. Jeigu tu nori tučtuojau grįžti į autostradą, gali išlipti ir keliauti pėsčiomis. Aš tave vėliau pasivysiu. Bet neprašyk, kad apsisukčiau ir važiuočiau į Grand Ailendą, esantį už septyniasdešimties mylių nuo čia, tarsi mūsų bagažinėje gulėtų tik senų skarmalų krūva. Tas vaikas, beje, turėjo motiną, ir aš noriu pranešti viską valdžiai, kol žudikas nespėjo pasprukti.

- Tu tikras niekšas, - pravirko Vika. - Ir kodėl aš su tavim susidėjau?

- Nežinau, - atsakė Bertas. - Jau nebežinau. Bet tai galima ištaisyti, Vika.

Jis vėl išvairavo "Ti-Berdą" į gatvės vidurį. Išgirdęs trumpą padangų cyptelėjimą, šuo pakėlė galvą, paskui vėl nuleido ją ant letenų.

Jie pravažiavo dar vieną kvartalą ir pasiekė aikštę. Ties sankryža su Plezant gatve Centrinė gatvė šakojosi į dvi dalis. Toje vietoje buvo miesto aikštė - žole apžėlęs skveras su pakyla viduryje. Kitame aikštės gale, kur abi Centrinės gatvės atšakos vėl susiliejo į vieną, stovėjo du iš pažiūros visuomeniniai pastatai. Ant vieno iš jų Bertas netgi įskaitė užrašą: "Municipalinis centras".

- Štai ten ir važiuosime, - tarė jis. Vika tylėjo, kaip žemę pardavusi.

Tačiau dar neprivažiavęs aikštės, Bertas vėl pasuko mašiną prie šaligatvio. Jie buvo ties užkandine su užrašu "Gatlino grilbaras".

- Kur tu eini? - sunerimusi paklausė Vika, kai Bertas atidarė dureles.

- Sužinosiu, kur visi dingo. Ten kabo lentelė "Atidaryta".

- Tu negali palikti manęs čia vienos.

- Tai eime kartu. Kas tau neleidžia?

Kol jis apėjo mašiną, Vika atsidarė dureles savo pusėje ir išlipo. Bertas pamatė, kokia ji išblyškusi, ir akimirką jam net pagailo žmonos.

- Tu girdi? - paklausė Vika, kai jis priėjo.

- Ką?

- Nieko. Nei lengvųjų mašinų, nei traktorių, nei žmonių. Jokio garso.

Ir staiga iš kito kvartalo atsklido skambus, linksmas vaikų juokas.

- Aš girdžiu vaikų balsus, - atsakė Bertas. - O tu ne?

Vika neramiai pažvelgė į vyrą.

Bertas pravėrė užkandinės duris ir įžengė į tvankią, nepakeliamą kaitrą. Grindis dengė dulkių sluoksnis. Chromuoto prekystalio blizgesys buvo apsiblausęs, mediniai ventiliatoriai palubėje sustingę. Stalai tušti. Taburetės prie baro taip pat. Tačiau veidrodis už prekystalio buvo sudaužytas. Ir dar kažkas... ach, taip: iš visų alaus statinaičių buvo ištraukti kaiščiai ir tarsi savotiški suvenyrai sudėti ant prekystalio.

- Na va, - nenatūraliai linksmai pareiškė Vika. - Pasiklausk ko nors. Atleiskite, sere, ar negalėtumėte man pasakyti...

- Užsičiaupk, - bejėgiškai atkirto Bertas.

Jiedu stovėjo dulkėtame saulės šviesos spindulyje, krentančiame pro platų vitrinos langą, ir Bertą staiga vėl apėmė jausmas, kad juos kažkas stebi. Jis pagalvojo apie berniuką mašinos bagažinėje ir linksmą vaikų juoką. Ir kažkodėl jo galvoje ėmė mistiškai suktis viena juridiškai skambanti frazė: "Už akių. Už akių. Už akių".

Bertas nužvelgė pageltusias nuo laiko kainų korteles ant prekystalio: "Čizburgas" - 35 ct, "Vorlds Best Džo" - 10 ct, žemuogių-rabarbarų pyragas - 25 ct, spec. patiekalas: kumpis su padažu ir bulvių koše - 80 ct.

Kiek metų jis nematė užkandinėse tokių kainų?

Vika žinojo atsakymą.

- Pažvelk, - tarė ji, rodydama į sieninį kalendorių. - Atrodo, čia taip puotaujama jau mažiausiai dvylika metų. - Ir ji dusliai nusijuokė.

Bertas priėjo prie kalendoriaus. Viršuje buvo nuotrauka - du berniukai, plaukiojantys tvenkinyje, ir mielas šunelis, nusinešantis jų drabužius, - o po ja užrašas: "Gatlino bendrovė "Medžio ir metalo gaminiai" sveikina jus. Jūs laužote - mes taisome". Ir mėnuo apačioje - 1964-ųjų rugpjūtis.

- Nieko nesuprantu, - neryžtingai pratarė Bertas. - bet aš esu tikras, kad:..

- Tu esi tikras! - isteriškai suspiegė Vika. - Tu esi tikras! Tai yra viena tavo nelaimės priežasčių, kad tu visada viskuo tikras!

Bertas pasuko link durų, žmona žengė paskui jį.

- Kur tu dabar važiuosi?

- Į municipalinį centrą.

- Na, kodėl tu toks užsispyręs, Bertai? Juk ir pats supranti, kad čia kažkas negerai. Kodėl negali to pripažinti?

- Aš neužsispyręs. Aš tiesiog noriu atsikratyti tuo, ką mes vežamės bagažinėje.

Jie išėjo iš užkandinės, ir Bertą iš naujo pribloškė mieste tvyrojusi tyla ir trąšų kvapas. Apie jį kažkodėl negalvoji, kai užsitepi ant kukurūzų burbuolės sviesto, pasibarstai druska ir atsikandi. Ačiū saulelei, lietui, visokiems dirbtiniams fosfatams ir gerai, sveikai karvių mėšlo dozei. Bet čia mėšlo kvapas kažkuo skyrėsi nuo to, prie kurio jis buvo pripratęs, augdamas kaime šiaurinėje Niujorko valstijos dalyje. Gali sakyti ką nori apie organines trąšas, bet kai pavasarį mašinos krėsdavo jas ant laukų, aplinkui sklindantis kvapas atrodydavo beveik malonus. Žinoma, ne dieviškas aromatas, bet pagautas pavasario popietės vėjelio ir išnešiotas virš ką tik suarto lauko, jis keldavo tikrai malonias asociacijas. Jis reiškė, kad pagaliau baigėsi žiema. Kad maždaug už šešių savaičių mokyklos durys su trenksmu užsida-

rys, ir vaikai pabirs į vasarą. Mėšlo kvapas Berto atmintyje siejosi ir su kitais, tikrai aromatingais kvapais: motiejukų, dobilų, piliarožių, sedulos, šviežiai suartos žemės.

Tačiau čia mėšlas kvepėjo kažkaip kitaip. Panašiai, bet ne taip. Čia kvapas buvo salsvas ir šleikštus. Beveik šlykštus. Gerai pažįstamas Bertui nuo tų laikų, kai jis tarnavo sanitaru Vietname.

Vika tyliai sėdėjo mašinoje, pasidėjusi ant kelių kukurūzinį kryžių ir susižavėjusi žvelgė į jį. Bertui tas nepatiko.

- Padėk, kur buvo, - paliepė jis žmonai.

- Ne, - atsakė Vika, nepakeldama galvos. - Tu darai, ką nori, ir aš darysiu, ką norėsiu.

Bertas užvedė variklį ir po minutės privažiavo gatvės kampą. Virš sankryžos, lengvai siūbuodamas vėjyje, kabėjo neveikiantis šviesoforas. Kairėje gatvės pusėje stovėjo daili balta bažnyčia. Žolė aplink ją buvo nupjauta, abipus plytelėmis iškloto tako, vedančio prie durų, žydėjo rūpestingai prižiūrimos gėlės. Bertas pasuko mašiną prie šaligatvio.

- Ką tu sugalvojai?

- Noriu žvilgtelėti vidun, - atsakė jis. - Atrodo, tai vienintelė miesto vieta, neapnešta dešimtmečio dulkių. Pažvelk į skelbimų lentą.

Vika atsisuko į lentą, kokiose paprastai skelbiamos pamaldų temos: po stiklu tvarkingai prismeigtos baltos raidės: "Galia ir gailestingumas To, Kuris Vaikšto Tarp Vagų". Ir data - 1976 m. liepos 24 d. Praėjęs sekmadienis.

- Tas, Kuris Vaikšto Tarp Vagų, - nusistebėjo Bertas, išjungdamas variklį. - Tikriausiai vienas iš devynių tūkstančių Dievo vardų, vadinamasis Nebraskos variantas. Eini?

Vika nusišypsojo.

- Aš neisiu su tavimi, - atsakė ji.

- Kaip nori.

- Aš nebuvau bažnyčioje nuo tada, kai palikau tėvų namus, ir dar labiau nenoriu eiti į *šią* bažnyčią. Aš nenoriu ilgiau likti *šiame*

miestelyje, Bertai. Aš tiesiog mirštu iš baimės. Važiuokime iš čia, Bertai!

- Aš tuoj pat grįšiu.

- Aš turiu savo raktelius, Bertai. Jeigu tu nepasirodysi po penkių minučių, aš išvažiuosiu viena ir paliksiu tave čia.

- Na, na, brangioji.

- Aš taip ir padarysiu. Nebent prievarta atimsi iš manęs raktus. Iš tavęs visko galima tikėtis.

- Bet tu nemanai, kad aš taip padarysiu?

- Ne.

Vikos rankinukas gulėjo tarp jų ant priekinės sėdynės. Bertas stvėrė jį, ir Vika suklikusi griebė už dirželio. Bet Bertas spėjo pirmas pačiupti rankinuką, apvertė jį, neapsunkindamas savęs ieškojimu, ir išpurtė visą turinį ant sėdynės. Tarp kosmetikos priemonių, smulkių monetų bei senų parduotuvės čekių blykstelėjo rakteliai. Vika ištiesė ranką, tačiau Bertas atstūmė ją ir įsikišo raktelius sau į kišenę.

- Kodėl tu taip padarei? - pravirko Vika. - Atiduok juos man.

- Ne, - atkirto jis ir šaltai, abejingai nusišypsojo. - Jokiu būdu.

- Prašau, Bertai! Aš bijau! - Ji maldaujamai ištiesė ranką.

- Tu palauktum dvi minutes ir nuspręstum, kad laukei pakankamai ilgai.

- Ne...

- Ir tada kvatodama nuvažiuotum, pasakiusi sau: “Tegul Bertas žino, kaip prieštarauti man, kai aš ko nors užsimanau”. Argi ne toks buvo tavo moto visą tą laiką, kol mes vedę? “Tegul žino, kaip man prieštarauti”.

Jis išlipo iš mašinos.

- Prašau, Bertai! - sušuko Vika, puldama prie durelių. - Klausyk... aš suprantu... kai tik išvažiuosime iš Gatlino, paskambinsime iš telefono būdelės, gerai? Aš turiu smulkių. Aš tiesiog... mes galime... *nepalik manęs vienos, Bertai, nepalik manęs čia vienos!*

Bertas užtrenkė dureles žmonai prieš veidą ir akimirką atsišliejo į "Ti-Berdo" sparną, užsidengęs rankomis akis. Vika daužė kumščiais į langą vairuotojo pusėje ir šaukė Bertą vardu. Kaip ištįs jos veidas, kai jis pagaliau suras kokį valdžios atstovą, kuris pasirūpins vaiko kūnu. O taip!

Bertas apsisuko ir nužingsniavo į bažnyčią plytelėmis išklotu taku. Jis užtruks tik dvi tris minutes: tiesiog apsidairys ir grįš atgal. O ir durys tikriausiai bus užrakintos.

Bet durys lengvai ir tyliai pasisuko ant gerai suteptų vyrių (tiesiog pagarbiai suteptų, tarė sau Bertas, ir ta mintis jį kažkodėl prajuokino), ir jis įžengė į tamsų vestibiulį. Čia buvo vėsu, beveik žvarbu. Praėjo kelios sekundės, kol akys apsiprato su prieblanda.

Pirmiausiai jis pastebėjo krūvą apdulkėjusių medinių raidžių, nerūpestingai suverstų kampe. Pagautas smalsumo, Bertas priėjo prie jų. Raidės atrodė tokios pat senos ir užmirštos, kaip ir kalendorius užkandinėje, nors pats vestibiulis buvo tvarkingas, grindys iššluotos. Raidės, be abejo, sudariusios kažkokį užrašą, buvo beveik dviejų pėdų aukščio. Bertas išdėliojo jas ant kilimo - jų buvo devyniolika - ir ėmė sudarinėti žodžius. TAI MADA BALTŲ TIPS NOSM. Nesąmonė. MANŲ BALDAI MATOSI PTS. Ne ką geriau. Pala, tas PTS. Jis greitai surinko žodį BAPTISTAI ir įsistebeilijo į likusius MANŲ LDA MOS. Kvaila. Jis tupi čia, žaisdamas idiotišką žaidimą su raidėmis, o Vika tuo tarpu mašinoje kraustosi iš proto. Bertas jau norėjo atsistoti, bet staiga suprato, kokį užrašą sudarė raidės. Jis sudėliojo MALDOS, liko ANŲM. Sukeitė M su N ir gavo NAMŲ. Tada Ų sukeitė su AI žodyje BAPTISTAI. BAPTISTŲ MALDOS NAMAI. Raidės, matyt, kadaise buvo prikaltos virš pagrindinio įėjimo. Kažkas nuplėšė jas ir abejingai suvertė į kampą. Pastatas buvo perdažytas, ir dabar nebesimatė, kur jos kabėjo.

Kodėl?

Tai daugiau ne baptistų maldos namai, tas aišku. Bet kas tada? Klausimas kažkodėl privertė Bertą krūptelėti. Jis skubiai

atsistojo, valydamasis nuo pirštų dulkes. Jie nuėmė raides, na ir kas? Galbūt jie įkūrė čia Flipo Vilsono "Dabarties vyksmo bažnyčią"?

Bet kas nutiko po to?

Nuvijęs šalin tą mintį, Bertas žengė pro vidines duris ir atsidūrė pačioje bažnyčioje. Jis pažvelgė į centrinę navą ir pajuto, kaip siaubas lediniais pirštais spaudžia širdį. Iš krūtinės išsiveržė sunkus atodūsis, toks skambus daugiaprasmėje šios patalpos tyloje.

Visą sieną už sakyklos užėmė milžiniškas Kristaus portretas, ir Bertas nejučia pagalvojo: "Jeigu niekas šiame miestelyje nepriverte Vikos klykti iš siaubo, tai tas paveikslas tikrai priverstų".

Kristus klastingai šypsojosi. Smarkiai išplėstos akys nemaloniai priminė Bertui aktorių Loną Čanį "Operos vaiduoklyje". Kiekviename didžiuliame juodame vyzdyje kažkas (tikriausiai nusidėjėlis) skendo ugnies ežere. Bet labiausiai stebino tai, kad Kristaus plaukai buvo žali. Atidžiau įsižiūrėjęs, Bertas suprato, kad tai ne plaukai, o susiraizgę jauni kukurūzų lapai ir stiebai. Paveikslas buvo nutapytas grubiai, bet efektingai. Sakytum, gabaus vaiko nupiešta karikatūra - Senojo Testamento Kristus arba stabmeldžių Kristus, galintis papjauti avį ant aukojamo akmens užuot ją ganęs.

Kairiosios klauptų eilės gale stovėjo vargonai, tačiau juose kažkas buvo negerai - Bertas iš pradžių nesuprato kas. Jis paėjėjo toliau kairiąja nava ir pasibaisėjo tuo, ką išvydo: klavišai buvo išplėšti, pedalai nulaužti... o patys vamzdžiai prigrūsti kukurūzų aižėnų. Virš vargonų kabėjo popieriaus lapas su dailiai išvedžiotu užrašu: "TENEBUS JOKIOS MUZIKOS, IŠSKYRUS ŽMONIŲ BALSAIS GAUNAMĄ, SAKĖ VIEŠPATS".

Vika teisi - čia įvyko kažkas siaubingo. Bertas ėmė svarstyti, ar nevertėtų tučtuojau grįžti pas žmoną, sėsti į mašiną ir kaip galima greičiau palikti miestą, net neužsukant į municipalitetą. Tačiau tai įžeistų jo savigarbą. Prisipažink, tarė jis sau, kad prieš

grįždamas ir sutikdamas, jog Vika buvo teisi, tu nori iš pradžių gerai ją pamokyti.

Jis užtruks čia dar minutę kitą ir tada eis atgal.

Bertas nužingsniavo prie sakyklos. Juk pro Gatliną visą laiką turi važiuoti žmonės, galvojo jis. Kaimyninių miestelių gyventojai tikriausiai turi čia draugų ir giminių. Pro čia turi kursuoti autobusai. O energijos kompanija? Šviesoforas virš sankryžos neveikė. Ten, be abejo, žinotų, jei dvylika ilgų metų Gatline nebūtų elektros. Išvada: to, ką jie matė Gatline, paprasčiausiai negalėjo būti.

Ir vis tik Berto nugara nuėjo pagaugai.

Jis keturiais kilimu užtiestais laipteliais užkopė į sakyklą ir iš ten nužvelgė tuščius klauptus, žvilgančius prietemoje. Jis beveik juto, kaip sunkus žiaurių, visai nekrikščioniškų akių žvilgsnis įsmigo jam į nugarą.

Ant analojaus gulėjo didelė Biblija, atversta ties 38-uoju Jobo knygos skyriumi. Bertas užmetė akį į knygą ir perskaitė: "Tuomet Viešpats, atsakydamas Jobui iš viesulo, tarė: Kas yra tasai, kurs vysto nuomones šnekomis be išmonės?.. Kur buvai, kai aš dėjau žemės pamatus? Pasakyk man, jei turi išmanymo". Viešpats. Tas, Kuris Vaikšto Tarp Vagų. Pasakyk man, jei turi išmanymo. Ir laikykis toliau nuo kukurūzų.

Bertas ėmė vartyti Bibliją. Puslapiai sausai šlamėjo, tarsi šnibždėtųsi tyloje - taip galėtų šnibždėtis šmėklos, jeigu tik jos iš tiesų egzistuoja. O tokioje vietoje kaip ši nesunku buvo tuo patikėti. Kai kurie skyriai buvo išpjauti, daugiausia iš Naujojo Testamento. Kažkas nusprendė žirklėmis pataisyti gerojo karaliaus Džeimso darbą.

Bet Senasis Testamentas buvo nepaliestas.

Bertas jau ketino nulipti nuo sakyklos, bet pastebėjo ant apatinės lentynos kitą knygą ir išsitraukė ją. Jis tikėjosi, kad tai bus bažnytinė santuokų, konfirmacijos ir laidotuvių registracija.

Bertas susiraukė, perskaitęs užrašą auksinėmis raidėmis, nemokšiškai įspaustomis viršelyje: "TEGU TAD ŽŪNA BLOGIS,

KAD ŽEMĖ VĖL TAPTŲ DERLINGA, SAKĖ DIEVAS, ŽMONIŲ VIEŠPATS".

Atrodo, čia viskas sukasi viena kryptimi, pamanė Bertas, bet per daug nenustebo.

Jis atsivertė pirmą puslapį - platų, tvarkingai suliniuotą - ir iš pirmo žvilgsnio suprato, kad rašė vaikas. Kai kur rašalas buvo atsargiai ištrintas, rašybos klaidų nesimatė, tačiau didelės vaikiškos raidės atrodė greičiau išpieštos negu parašytos. Bertas perskaitė pirmąjį stulpelį:

Amosas Deiganas (Ričardas),	
g. 1945 m. rugsėjo 4 d.	1964 m. rugsėjo 4 d.
Izaokas Renfriu (Viljamas),	
g. 1945 m. rugsėjo 19 d.	1964 m. rugsėjo 19 d.
Zefenijas Kerkas (Džordžas),	
g. 1945 m. spalio 14 d.	1964 m. spalio 14 d.
Marija Vels (Roberta),	
g. 1945 m. lapkričio 12 d.	1964 m. lapkričio 12 d.
Jemenas Holis (Edvardas),	
g. 1946 m. sausio 5 d.	1964 m. sausio 5 d.

Niūriai suraukęs kaktą Bertas toliau vertė puslapius. Likus ketvirtadaliui knygos, gretimas stulpelis staiga nutrūko.

Rachelė Stigmen (Dona),	
g. 1957 m. liepos 21 d.	1976 m. liepos 21 d.
Mozė Ričardsonas (Henris),	
g. 1957 m. liepos 29 d.	
Malachijas Bordmenas (Kreigas),	
g. 1957 m. rugpjūčio 15 d.	

Paskutinė sąraše buvo Ruta Kloson (Sandra), g. 1961 m. balandžio 30 d. Bertas žvilgtelėjo į lentyną, kur rado šią knygą,

ir ištraukė dar dvi. Pirmosios viršelyje buvo įspaustas toks pat užrašas: "TEGUL TAD ŽŪNA BLOGIS", ir joje toliau tęsėsi viengubas stulpelis su gimimo vardais bei datomis. 1964-ųjų rugsėjo pradžioje Bertas rado Jobą Gilmeną (Kleitoną), gimusį 1964 m. rugsėjo 6 d., o po juo buvo įrašyta Ieva Tobin, gimusi 1965 m. liepos 16 d. Be antrojo vardo skliausteliuose.

Trečioji knyga buvo tuščia.

Bertas stovėjo sakykloje ir mąstė.

Kažkas nutiko čia 1964-aisiais. Ir tai susiję su religija, kukurūzais... bei vaikais.

Viešpatie brangiausias, maldaujame Tave palaiminti pasėlius. Jėzaus vardu, amen.

Ir pakilo peilis, kad paaukotų ėriuką - bet ar tikrai ėriuką? Tikriausiai jie visi pasidavė religinei manijai. Jie buvo vieni, visiškai vieni, atskirti nuo išorinio pasaulio šimtų kvadratinių mylių paslaptingai šnarančių kukurūzų. Vieni po septyniasdešimčia milijonų akrų žydro dangaus. Vieni, stebimi budrios Dievo akies, dabar - keisto žalio Dievo, kukurūzų Dievo, pasenusio, sužvėrėjusio ir išalkusio. To, Kuris Vaikšto Tarp Vagų.

Bertą nupurtė šiurpas.

Paklausyk, Vika, vienos istorijos. Tai pasakojimas apie Amosą Deiganą, gimusį Ričardu Deiganu 1945-ųjų rugsėjo ketvirtą. 1964 metais jis pasivadino Amosu, gražiu Senojo Testamento vardu, priklausiusiu vienam iš pranašų. Taigi, Vika, atsitiko taip - tik nesijuok, - kad Dikas Deiganas ir jo draugai - Bilis Renfriu, Džordžas Kerkas, Roberta Vels, Edis Holis ir kiti, - pasidavę religiniam fanatizmui, išžudė savo tėvus. Visus. Siaubinga, ar ne? Nušovė lovose, nusmeigė voniose, užnuodijo jų vakarienes, pakorė, perskrodė pilvus ar dar kaip nors.

Kodėl? Dėl kukurūzų. Galbūt jie nyko. Galbūt vaikams ėmė atrodyti, kad kukurūzus žudo žmonių nuodėmės. Ir todėl reikia atnašauti jiems aukas. Apeigos buvo atliekamos lauke, vagose.

Ir kažkodėl, Vika, - aš tuo nė kiek neabejoju - vaikai nusprendė, kad nė vienas jų negali gyventi ilgiau kaip devyniolika metų.

Ričardui "Amosui" Deiganui, mūsų trumpos istorijos herojui, suėjo devyniolika 1964-ųjų rugsėjo ketvirtąją. Ši data ir nurodyta knygoje. Manau, vaikai jį nužudė. Paaukojo kukurūzuose. Argi ne kvaila istorija?

O štai Rachelė Stigmen, kuri iki 1964-ųjų vadinosi Dona Stigmen. Jai sukako devyniolika birželio 21-ąją, truputį daugiau kaip prieš mėnesį. Mozė Ričardsonas gimė liepos 29-ąją - jo devynioliktas gimtadienis bus už trijų dienų. Kaip manai, kas laukia gerojo Mozės dvidešimt devintąją?

Nesunku atspėti.

Bertas apsilaižė sudžiūvusias lūpas.

Ir dar vienas dalykas, Vika. Štai žiūrėk. Po Jobo Gilmeno (Kleitono), gimusio 1964 m. rugsėjo 5 d., nėra jokių įrašų iki 1965 m. liepos 16-osios. Dešimties mėnesių tarpas. Žinai, ką aš apie tai galvoju? Jie išžudė visus suaugusius, net nėščias moteris, štai ką. O 1964-ųjų spalį pastojo viena iš jų - kuri nors šešiolikos ar septyniolikos metų mergaitė - ir pagimdė Ievą. *Ievą. Pirmąją moterį.*

Bertas ėmė karštligiškai versti puslapius, kol surado Ievos Tobin įrašą. Po juo buvo įrašytas Adomas Grinbau, gimęs 1965 m. liepos 11 d.

Jiems dabar po vienuolika, pagalvojo Bertas ir suvirpėjo. Galbūt jie kur nors čia. Netoliese.

Bet kaip visi tie įvykiai galėjo išlikti paslaptyje? Kaip tai gali tęstis iki šiol?

Kaipgi kitaip, jei ne su Dievo pagalba?

- O, Viešpatie, - sumurmėjo Bertas, ir tą pačią akimirką popietės tylą perskrodė ilgas, veriantis "Ti-Berdo" signalas.

Bertas nušoko nuo sakyklos, nubėgo centrine nava ir išpuolė pro vestibiulio duris į karštą, akinančią saulės šviesą. Vika, užgulusi vairą ir pašėlusiai purtydama galvą, abiem rankom spaudė signalą. O iš visų pusių artėjo vaikai. Kai kurie iš jų džiugiai juokėsi. Jie nešėsi peilius, kirvius, plaktukus, akmenis,

vamzdžių galus. Viena kokių aštuonerių metų mergytė ilgais šviesiais plaukais laikė rankoje ilgą lazdą. Kaimiški ginklai. Šautuvo neturėjo nė vienas. Bertas juto nenugalimą norą sušukti jiems: “Kurie iš jūsų Adomas ir Ieva? Kurios iš jūsų motinos, o kurios dukterys? Tėvai? Sūnūs?”

Pasakyk man, jei turi išmanymo.

Vaikai ėjo iš šoninių gatvelių, iš miesto parko, pro mokyklos žaidimų aikštelę juosusios tvorelės vartus. Vieni jų žvelgė į Bertą, sustingusį ant bažnyčios laiptelių, abejingai, kiti rodė į jį pirštais, baksnojo vienas kitą alkūnėmis ir šypsojosi... vaikiškai meiliai.

Mergaitės dėvėjo ilgas rudas vilnones sukneles ir išblukusias skrybėles nuo saulės. Berniukai buvo apsirengę kaip kvakerių kunigai - juodi drabužiai ir apvalios juodos skrybėlės. Vaikai ėjo būreliais per miesto aikštę, tiesiai per vejas link mašinos, keli pasirodė iš už bažnyčios, iki 1964-ųjų buvusios baptistų maldos namais. Šie buvo taip arti, kad vieną ar du Bertas beveik galėjo pasiekti ranka.

- Šautuvas! - suriko Bertas. - Vika, čiupk šautuvą!

Bet Vika buvo visai pakvaišusi iš baimės, jis matė tai nuo laiptelių. Vargu ar ji išvis ką nors girdėjo pro uždarytus mašinos langus.

Vaikai apsupo “Ti-Berdą”. Kirviai, plaktukai ir vamzdžių nuolaužos ėmė kilti ir leistis. Dieve mano, negi tai vyksta iš tikrųjų, apstulbęs galvojo Bertas. Nuo mašinos šono nukrito žvilganti metalinė strėlė. Į šalį nulėkė kapoto papuošimas. Nusėdo peiliais perrėžtos padangos. Signalas tebežviegė. Priekinis ir šoniniai langai buvo taip sutrankyti, kad nebesimatė, kas vyksta viduje... Bet po kelių akimirkų priekinis stiklas įlūžo, ir Bertas vėl išvydo Viką. Ji sėdėjo kiek galėdama toliau atsilošusi, viena ranka tebespaudė signalą, o kita dengė veidą. Jaunos vikrios rankos lindo vidun, bandydamos atidaryti dureles, o Vika įnirtingai atmušinėjo jas. Signalas ėmė trūkčioti, paskui visai nutilo.

Vaikai išlaužė sulankstytas, pramuštas dureles ir pamėgino ištempti Viką lauk. Bet ji tvirtai įsikabino į vairą. Tada vienas jų pasilenkė, iškėlęs rankoje peilį, ir...

Bertą sukaustęs paralyžius pagaliau praėjo. Jis nušoko nuo laiptų, vos išsilaikęs ant kojų, ir metėsi plytelėmis išklotu taku prie mašinos. Vienas iš užpuolikų, maždaug šešiolikos metų berniukas ilgais ugniniais plaukais, išsidraikiusiais iš po skrybėlės, beveik atsitiktinai pasisuko į jį, ir ore kažkas blykstelėjo. Kairioji Berto ranka truktelėjo atgal. Akimirką jam pasirodė, kad krenta, smarkiai pastumtas. Paskui ranką nutvilkė skausmas, toks ūmus ir aštrus, kad Bertui aptemo akyse.

Jis kvailai įsispoksojo į savo ranką. Iš jos tarsi auglys kyšojo kišeninis peiliukas už pusantro dolerio. Berto sportinių marškinių rankovė greitai nusidažė raudonai. Jis taip spoksojo, rodėsi, visą amžinybę, stengdamasis suprasti, kaip iš rankos galėjo išaugti kišeninis peiliukas... Argi tai įmanoma?

Kai Bertas pakėlė galvą, raudonplaukis berniukas stovėjo tiesiai prieš jį ir patenkintas šypsojosi.

- Ach tu išgama, - užlūžusiu balsu išstenėjo Bertas.

- Perduok savo sielą Viešpačiui, nes po akimirkos stosi prieš Jo sostą, - tarė raudonplaukis ir siektelėjo pirštais Berto akių.

Tas žingtelėjo atatupstas, išsitraukė iš rankos peilį ir smeigė jį į raudonplaukio gerklę. Veržli kraujo čiurkšlė pliūptelėjo tiesiai ant Berto. Berniukas ėmė gargaliuodamas suktis ratu, paskui stvėrė už savo paties peilio ir pamėgino jį ištraukti, bet nepajėgė. Bertas išsižiojęs žiūrėjo į jį įtikinėdamas save, kad tai negali vykti tikrovėje, kad tai tik sapnas. O raudonplaukis vis ėjo ratu ir gargaliavo. Daugiau joks garsas netrikdė kaitrios popietės tylos. Kiti vaikai apstulbę stebėjo šią sceną.

Šito jų užmačiose nebuvo, dingtelėjo Bertui. Mudu su Vika buvome pasmerkti. Ir tas berniukas kukurūzuose, kuris bandė pabėgti. Bet nė vienas iš jų pačių neturėjo žūti. Bertas įsiutęs spoksojo į vaikus, trokšdamas surikti: “Kaip jums tai patinka?”

Raudonplaukis paskutinį kartą tyliai sugargė ir susmuko ant kelių. Akimirką jis žvelgė į Bertą, paskui paleido įstrigusio gerklėje peilio kotą ir krito kniūbsčias.

Vaikai, susirinkę aplink "Ti-Berdą", tyliai aiktelėjo ir įsistebeilijo į Bertą. Bertas taip pat tarsi užkerėtas įsmeigė į juos akis. Ir tada pastebėjo, kad Vikos nebėra.

- Kur ji? - paklausė jis. - Kur jūs ją nutempėte?

Vienas berniukas pakėlė kruviną peilį ir brūkštelėjo juo sau palei kaklą. Jis šypsojosi. Kito atsakymo nebuvo.

Kažkur Bertui už nugaros pasigirdo vyresnio vaikino balsas:

- Čiupkite jį.

Berniukai žengė prie Berto. Jis pasitraukė atatupstas. Vaikai paspartino žingsnį. Bertas taip pat ėmė trauktis greičiau. Šautuvas, tas prakeiktas šautuvas! Paimti jį buvo neįmanoma. Saulė metė juodus vaikų šešėlius ant žalios vejos priešais bažnyčią... O po akimirkos Bertas atsidūrė ant šaligatvio. Jis apsisuko ir metėsi bėgti.

- Užmuškite jį! - riktelėjo kažkas, ir vaikai puolė jam pavymui.

Bertas skuodė iš visų jėgų, tačiau neprarado nuovokos. Jis apibėgo municipaliteto pastatą - ten neišsigelbėsi, persekiotojai užspeistų jį į kampą kaip žiurkę - ir nukūrė pirmyn Centrine gatve, kuri už dviejų kvartalų platėjo ir virto plentu. Jeigu tik jis būtų jos paklausęs, jiedu su Vika dabar dumtų šiuo keliu tolyn nuo čia.

Berto batai garsiai trepsėjo į šaligatvį. Priešais stovėjo dar keli visuomeniniai pastatai, tarp jų - "Gatlino ledainė" ir kino teatras "Bižu". Išblukusioje afišoje užrašas didelėmis raidėmis "TIK IĄ S VAITĘ ELI A T TEILOR FI M "KLEOPA RA". Už kitos sankryžos buvo degalinė, žyminti miestelio ribą. O už jos kelią vėl supo kukurūzai. Žalias kukurūzų vandenynas.

Bertas bėgo. Ir girdėjo, kaip iš paskos artėja persekiotojai, penkiolika metų jaunesni ir greitesni už jį. Vaikų pėdos šlepsėjo į šaligatvį. Jie šūkaliojo ir rėkė kažką vienas kitam. Bertas nei iš

šio, nei iš to pagalvojo, kad suteikė jiems progą kaip niekad smagiai pasilinksminti. Kalbos apie šį įvykį nenutils ilgus metus.

Bertas bėgo.

Jis pralėkė pro degalinę, žyminčią miestelio ribą. Oras krūtinėje ūžė ir švilpė. Po kojomis nėrė pirmyn šaligatvis. Bertas turėjo tik vieną galimybę, tik vieną šansą atsiplėšti nuo persekiotojų ir išsigelbėti. Namų priekyje nebuvo, miestelis baigėsi. Kelio pakraščius užplūdo minkštos, žalios kukurūzų bangos. Tyliai šiureno aštrūs kalavijo pavidalo lapai. Ten, žmogaus ūgio kukurūzų vagose, bus saugu ir vėsu.

Priešais stovėjo ženklas, skelbiantis "JŪS PALIEKATE GATLINĄ, ŽAVINGIAUSIĄ MIESTELĮ NEBRASKOJE IR VISAME PASAULYJE! UŽSUKITE VĖL, KADA TIK PANORĖSITE!"

Būtinai, niūriai pagalvojo Bertas.

Jis pradūmė pro ženklą kaip sprinteris, baigiantis distanciją, pasuko skersai kelią kairėn ir nesustodamas nuspyrė šalin savo batus. Po akimirkos jis atsidūrė kukurūzuose, kurie užsivėrė aplink jį ir virš jo tarsi jūros vilnys. Jie priglaudė jį. Paslėpė. Ūmai Bertas pajuto netikėtą palengvėjimą, ir iškart atėjo antras kvėpavimas. Išsekę plaučiai tarytum atsirakino ir vėl prisipildė oro.

Jis nuskubėjo pirmyn ta vaga, į kurią įšoko, palenkęs galvą, plačiais pečiais skirdamas virpančius kukurūzų lapus. Nubėgęs apie dvidešimt jardų, pasuko dešinėn, lygiagrečiai plentui, dar žemiau palenkęs galvą, kad tarp geltonų spurgų vaikai nepastebėtų jo tamsių plaukų. Paskui Bertas sugrįžo atgal, link plento, perkirto kelias vagas, tada vėl nubėgo gilyn į lauką, kartkartėmis peršokdamas į kitą vagą.

Galų gale jis susmuko ant kelių ir įrėmė kaktą į žemę. Jis girdėjo tik savo sunkų alsavimą, o galvoje sukosi viena mintis: "Ačiū Dievui, kad mečiau rūkyti, ačiū Dievui, kad mečiau rūkyti, ačiū Dievui..."

Netrukus Bertas vėl išgirdo vaikų balsus: jie šūkavo tarpusavyje ir kartais bardavosi, susidūrę vienoje vagoje ("Ei, čia mano

vaga!"). Jis nusiramino. Vaikai buvo gerokai į kairę nuo jo ir ieškojo nenuosekliai.

Bertas išsiėmė užkištą už marškinių rankovės nosinę, perlenkė pusiau ir vėl užsidėjo ant žaizdos, prieš tai ją apžiūrėjęs. Nors organizmui teko pakelti didelį krūvį, kraujavimas liovėsi.

Nusprendęs dar truputį pailsėti, jis ūmai suvokė, kad išskyrus skausmingą tvinkčiojimą rankoje, fiziškai jaučiasi puikiai, geriau negu kada nors gyvenime. Bertas buvo maloniai susijaudinęs ir patenkintas (kad ir kaip tai atrodė nenormalu), jog staiga atsikratė slegiančios problemos - dvejus metus trukusių pastangų susidoroti su piktosiomis dvasiomis, čiulpusiomis gyvybės syvus iš jo santuokos.

Bertas suprato, kad atsipalaiduoti negalima - nevalia taip galvoti: juk jam tebegresia mirtinas pavojus, o jo žmona pagrobta. Galbūt jau nebegyva. Jis pamėgino įsivaizduoti Vikos veidą, kad grįžtų derami jausmai, bet negalėjo. Prieš akis stovėjo tik raudonplaukis berniukas su peiliu gerklėje.

Po kiek laiko Bertas pradėjo užuosti aplinkui tvyrantį kukurūzų kvapą. Vėjo judinamų viršūnių šnaresys priminė žmonių balsus ir veikė raminančiai. Kad ir kokios baisybės buvo daromos kukurūzų vardan, dabar jie gynė Bertą.

Bet vaikai artėjo.

Jis vėl susigūžęs pabėgėjo vaga, kurioje ilsėjosi, perkirto ją, grįžo atgal ir vėl kirto kelias vagas. Bertas stengėsi, kad vaikų riksmai visą laiką liktų jo kairėje, bet artėjant vakarui, vis sunkiau buvo nustatyti, iš kurios pusės jie sklinda. Balsai nutilo, ir dažnai kukurūzų šlamėjimas visai užgoždavo juos. Bertas bėgo, stabtelėdavo pasiklausyti ir bėgo toliau. Jis buvo be batų, vienomis kojinėmis, todėl sudžiūvusioje, kietoje dirvoje nepalikdavo beveik jokių pėdsakų.

Kai virš laukų vakaruose pakibo žėrinti raudona saulė, Bertas sustojo. Laikrodis rodė penkiolika po septynių. Saulė nudažė kukurūzų viršūnes rausvu auksu, bet žemiau tebetvyrojo sodri

prietema. Bertas įsiklausydamas pakreipė galvą. Saulei leidžiantis, vėjas visai nuščiuvo, ir kukurūzai dunksojo apmirę, šiltame ore tvyrojo salsvas jų kvapas. Jeigu vaikai dar jo ieškojo, tai jie arba buvo labai toli, arba tūnojo pasislėpę ir klausėsi. Tačiau Bertas abejojo, ar vaikų būrys - net tokių pamišusių vaikų - galėtų taip ilgai sėdėti tyliai. Jis tikėjosi, kad šie vaikai pasielgė taip, kaip elgiasi visi vaikai, paprastai negalvojantys apie pasekmes: nusprendė, kad ieškoti nebeverta, ir grįžo namo.

Bertas patraukė ton pusėn, kur virš horizonto saulė pamažu grimzdo į sluoksniuotus debesis: jei kirs lauką, laikydamasis vakarų krypties, anksčiau ar vėliau išeis į 17-ą plentą.

Rankos skausmas aprimo, liko tik bukas, beveik malonus tvinksėjimas. Gera nuotaika irgi neišnyko. Bertas nusprendė, kad gali ramiai mėgautis ja tol, kol bus čia, tarp kukurūzų. Sąžinės graužatis grįš, kai teks aiškinti policijai, kas nutiko jiedviem su Vika Gatline. Bet kol kas apie tai galima negalvoti.

Bertas brovėsi pro kukurūzus, stebėdamasis, kad jaučiasi toks žvalus - kaip niekada gyvenime. Po penkiolikos minučių iš saulės liko tik kyšantis virš horizonto pusrutulis, ir jis vėl sustojo. Keistasis žvalumas ėmė Bertui nebepatikti. Jam darėsi baugu.

Jis įsiklausė. Kukurūzai šnarėjo.

Bertas jau kurį laiką suvokė tą garsą, bet iš pradžių neatkreipė dėmesio. Vėjo nebuvo. Tai kaip jie galėjo šnarėti?

Jis baugščiai apsidairė, beveik tikėdamasis išvysti kvakeriškai apsirėdžiusius berniukus, išsliaužiančius iš kukurūzų su peiliais rankose ir šypsenomis lūpose. Nieko panašaus. Bet kukurūzai tebešlamėjo. Garsas sklido iš kairės.

Bertas nužingsniavo ta kryptimi, ir jam daugiau nebereikėjo skintis kelio pro kukurūzus. Vaga pati vedė jį ten, kur jis norėjo eiti. Staiga ji baigėsi. Baigėsi? Ne, tiesiog už kelių žingsnių lauko viduryje buvo kažkokia aikštelė. Šlamėjimas sklido iš ten.

Bertas išsigandęs sustojo.

Oras buvo tiesiog prisotintas kukurūzų kvapo, žemė įkaitusi nuo saulės spindulių. Bertas tik dabar pamatė, kad jis šlapias nuo

prakaito, visas aplipęs šapeliais ir plonais kukurūzų spurgų plaušais. Po jį turėjo ropinėti visokiausi vabzdžiai... bet neropinėjo.

Jis stovėjo apmiręs, įsmeigęs akis ten, kur vidury lauko plytėjo platus, apvalus plikos žemės ratas.

Čia nebuvo nei musių, nei uodų ar moskitų. To, ką jiedu su Vika, kai dar nebuvo susituokę, vadindavo "įvažiuojamųjų kino teatrų vabalais", prisiminė Bertas, ir ūmai jį apėmė netikėtai skausmingas ilgesys. Be to, jis nematė čia nė vienos varnos. Argi taip būna - kukurūzų laukas be varnų?

Gęstančioje dienos šviesoje Bertas atidžiai įsižiūrėjo į vagą kairėje: visi lapai ir stiebai buvo idealiai sveiki, o tai atrodė tiesiog neįmanoma. Nebuvo nė vieno skylėto ar geltonojo amaro pažeisto lapo, nebuvo jokių vikšrų ar parazitų kiaušinėlių, jokių kurmiarausių, jokių...

Berto akys išsiplėtė.

Dieve mano, čia nėra jokių žolių!

Nė vienos. Kas pusantros pėdos iš dirvos kilo kukurūzų stiebai. Tarp jų nežėlė nei balandos, nei varpučiai, nei durnaropės, nei žliūgės, nei viksvos. Niekas.

Bertas pakėlė išplėstas akis aukštyn. Šviesa vakaruose greitai geso. Debesys susispietė į vieną didžiulį tuntą. Paskutinių spindulių auksas virto ochra. Netrukus visai sutems.

Laikas išeiti į aikštelę kukurūzuose ir pasižiūrėti, kas ten. Tiesą sakant, argi ne taip buvo sumanyta iš pat pradžių? Argi ne čionai jis buvo vedamas visą laiką, kai manė einąs link plento?

Jausdamas, kaip iš baimės susitraukė viduriai, Bertas nuėjo likusį vagos galą ir sustojo aikštelės pakraštyje. Buvo dar pakankamai šviesu, kad galėtum permesti ją akimis. Bertas nepajėgė net surikti - plaučiuose nebeliko oro. Apsipylęs prakaitu, išsprogęs akis, jis žengė sumedėjusiomis kojomis į aikštelės vidurį.

- Vika, - sušnibždėjo jis. - O, Dieve mano, Vika.

Ji buvo užkelta ant kryžiaus tarsi koks trofėjus. Rankos ties riešais ir kojos ties kulkšnimis pritvirtintos prie skersinių papras-

ta spygliuota viela, kokios gali gauti bet kurioje Nebraskos metalo gaminių krautuvėlėje po septyniasdešimt centų už jardą. Akys išplėštos, tuščios akiduobės prikimštos spindinčių kukurūzų pluošto gijų. Begarsiam riksmui pražiota burna prigrūsta kukurūzų aižėnų.

Į kairę nuo Vikos stovėjo kitas kryžius, ant jo kabėjo skeletas su sudilusios kamžos likučiais. Kaukolė šypsojosi plikais žandikauliais, akiduobės linksmai spoksojo į Bertą. "Ne taip jau blogai būti paaukotam kukurūzuose stabmeldžių šėtono vaikų, - tarytum sakė jam buvęs baptistų kunigas. - Ne taip jau blogai, kai tau pagal Mozės įstatymą išplėšia akis, ne taip jau blogai..."

O į kairę nuo šio skeleto buvo dar vienas su apipuvusia mėlyna uniforma. Užsmukusios ant akiduobių kepurės snapelyje žvilgėjo pažaliavęs ženklelis "Policijos viršininkas".

Ir tada Bertas išgirdo žingsnius: kažkas didžiulis brovėsi per kukurūzus link aikštelės. Ne vaikai, ne. Vaikai nedrįstų naktį įžengti į lauką. Tai buvo šventa vieta, priklausanti Tam, Kuris Vaikšto Tarp Vagų.

Bertas pasisuko bėgti, tačiau tarpuvagis, kuriuo jis atėjo į aikštelę, buvo išnykęs. Užsivėręs. Visi tarpuvagiai buvo išnykę. O tas kažkas buvo jau visai arti - Bertas girdėjo, kaip traška skiriami į šalis kukurūzai, girdėjo kvėpavimą. Prietaringas siaubas pakirto jam kojas. Žingsniai nesulaikomai artėjo. Kukurūzai kitame aikštelės gale staiga patamsėjo, uždengti milžiniško šešėlio.

Jis artėjo.

Tas, Kuris Vaikšto Tarp Vagų.

Jis įžengė į aikštelę. Bertas išvydo kažką didžiulį, užstojantį horizontą... kažką žalią siaubingomis, raudonomis futbolo kamuolio dydžio akimis.

Nuo Jo sklido suplėkusių kukurūzų lapų kvapas.

Bertas ėmė rėkti. Bet rėkė neilgai.

Netrukus patekėjo išpurtęs oranžinis mėnulis.

Vidurdienį kukurūzų vaikai stovėjo aikštelėje, žvelgdami į du skeletus ir du kūnus... kūnus, taip pat virsiančius griaučiais. Laikui bėgant. Čia, Nebraskos širdyje, kukurūzuose, daugiau nebuvo nieko, išskyrus laiką.

- Klausykite visi. Šiąnakt aš regėjau sapną, kuriame Viešpats parodė man visa tai.

Jie, išsigandę ir nustebę, pasisuko į Izaoką - visi, net ir Melachijas. Izaokui buvo tik devyneri, bet nuo to laiko, kai kukurūzai pasiėmė Dovydą - tą dieną, kai jam sukako devyniolika, Dovydas įžengė į pasėlius, vos tik ant vagų nusileido sutemos, - Izaokas tapo Pranašu.

Mažas veidas po apvalia skrybėle žvelgė rimtai. Izaokas tęsė:

- Tame sapne Viešpats pasirodė man šešėlio, vaikščiojančio tarp vagų, pavidalu ir prabilo į mane žodžiais, kokiais anksčiau kalbėdavo su mūsų vyresniaisiais broliais. Viešpats labai nepatenkintas šia auka.

Vaikai sužiuro į juos supančias žalias sienas ir ėmė verksmingai dūsauti.

- Viešpats pasakė man: "Argi aš neparodžiau jums vietos aukų atnašavimui? Ar nesuteikiau jums malonės? Bet šis žmogus išniekino mane, ir aš nužudžiau jį pats. Kaip ir Mėlynąjį Vyrą bei netikrą kunigą, pabėgusius prieš daugelį metų.

- Mėlynąjį Vyrą... netikrą kunigą... - sušnibždėjo vaikai ir neramiai susižvalgė tarpusavyje.

- Todėl dabar aš sutrumpinsiu jums Malonės Amžių nuo devyniolikos iki aštuoniolikos sėjos ir derliaus nuėmimo metų, - negailestingai tęsė Izaokas. - Tad būkite vaisingi ir dauginkitės, kaip dauginasi kukurūzai, ir gyvensite mano malonėje.

Izaokas nutilo.

Visų žvilgsniai nukrypo į Malachiją ir Juozapą, vienintelius iš čia esančių, kuriems jau buvo po aštuoniolika. Miestelyje liko dar keliolika aštuoniolikmečių, iš viso apie dvidešimt.

Jie laukė, ką pasakys Malachijas. Malachijas, vadovavęs Jafeto gaudynėms. Nuo šiol Jafetas bus vadinamas Ahazu, Dievo prakeiktuoju. Malachijas perrėžė jam gerklę ir numetė lavoną ant kelio, kad pūvantis kūnas nesuterštų ir neišniekintų kukurūzų.

- Aš paklusiu Viešpaties valiai, - sušnibždėjo Malachijas.

Kukurūzai sušnarėjo, tarytum pritardami jo žodžiams.

Per kelias savaites mergaitės nupins iš kukurūzų stiebų daug kryžių, kurie apsaugos vaikus nuo galimo blogio.

Tą vakarą visi, kurie dabar atsidūrė už Malonės Amžiaus ribos, tylėdami įžengė į kukurūzus ir nuėjo į aikštelę, kad Tas, Kuris Vaikšto Tarp Vagų, suteiktų jiems amžinąją malonę.

- Sudie, Malachijau, - sušnabždėjo Ruta ir liūdnai pamojavo ranka, o ašaros plūdo jos skruostais. Ji nešiojo savyje Malachijo vaiką. Malachijas neatsisuko. Jis žengė pirmyn tiesus, pasitempęs. Dar akimirka, ir kukurūzai prarijo jį.

Ruta verkdama nusisuko. Ji slapta nekentė kukurūzų ir kartais svajodavo ateiti čionai su dviem deglais rankose, kai sausas rugsėjis išdžiovina nebegyvus stiebus, ir jie užsiliepsnoja akimirksniu. Bet ji bijojo. Ten, naktyje, kažkas klaidžiojo po lauką ir matė viską... net širdyje slepiamas paslaptis.

Sutemos sutirštėjo, nusileido naktis. Aplink Gatliną paslaptingai šnarėjo ir šnibždėjo kukurūzai. Jie buvo patenkinti.

Vertė
Živilė SAMĖNAITĖ

PRAGARO KATĖ

Chelstonui dingtelėjo, kad krėsle ant ratukų sėdintis senis atrodo ligotas, įbaugintas ir apskritai kapais atsiduoda. Kažką panašaus jam teko matyti ir anksčiau. Tarp profesionalų Chelstonas buvo žinomas kaip vienišius, nepriklausomas gangsteris, mokantis sugyventi su kitais banditais. Per visą savo "veiklos" laiką šioje srityje jis likvidavo aštuoniolika vyrų ir šešias moteris, taigi nutuokė, kaip atrodo mirtis.

Namas - o tiksliau didžiulė vila - buvo šaltas ir tylus, tik židiny vos girdimai spragsėjo ugnis, o lauke gūdžiai stūgavo lapkričio vėjas.

- Aš noriu, kad jūs suduotumėte savo smūgį. - Senio balsas priminė glamžomo popieriaus čežėjimą. - Kiek supratau, būtent tuo jūs užsiiminėjate.

- Su kuo jūs kalbėjotės? - pasidomėjo Chelstonas. Jis buvo trisdešimt dvejų metų, niekuo neišsiskiriančios išvaizdos žaliūkas. Tačiau jo judesiai, it žmoguje įsikūnijusio ryklio, pasižymėjo lengva ir kartu grėsminga gracija.

- Aš kalbėjau su žmogumi, vardu Solas Lodžija. Jis sakė, kad jūs jį pažįstate.

Chelstonas linktelėjo. Jei Solas rekomendavo jį šiam žmogui, vadinasi, viskas turėtų būti gerai. O jeigu kambary yra įmontuotų "blakių", ką bepasakytų senis Droganas, jam, Chelstonui, gali stipriai atsirūgti.

- Ką turiu pašalinti?

Droganas paspaudė mygtuką ant savo krėslo ranktūrio, ir šis, suzvimbęs kaip į butelį patekusi musė, išvažiavo į priekį. Droganui prisiartinus, tvokstelėjo gaižus senatvės, prakaito ir baimės smarsas. Chelstoną apėmė pasišlykštėjimas, bet jis neišsidavė.

- Jūsų auka jums už nugaros, - sušnibždėjo Droganas.

Chelstonas sureagavo žaibiškai. Žinant, kad nuo reakcijos greičio dažną sykį priklauso gyvybė, ne tik jo protas, bet ir kūnas būdavo nuolat įsitempęs, budrus. Jis pašoko nuo sofos, priklaupė, atsigręžė, tuo pat metu kyšteldamas ranką savo specialiu užsakymu pasiūto sportinio apsiausto užantin, kur dėkle kabėjo vėlgi specialus 45-to kalibro revolveris. Dar sekundė, ir ginklas atsidūrė jo rankoje - jis taikėsi į... katę.

Akimirksnį Chelstonas ir katė įdėmiai spoksojo vienas į kitą. Ir tai buvo netikėtai keista Chelstonui, kuris neturėjo itin lakios vaizduotės ir nebuvo prietaringas. Tuo momentu, kai jis priklaupė bei kilstelėjo revolverį, jam pasirodė, kad jau pažįsta šią katę, nors jeigu tai būtų iš tiesų taip, jis tikriausiai būtų prisiminęs tokios savitos išvaizdos gyvį.

Katės snukis buvo tarsi perpjautas į dvi dalis: viena pusė juoda, kita - balta. Skiriamoji linija, tiesi kaip styga, ėjo nuo plokščios kaukolės pakaušio per nosį ir burną. Ištaigingos svetainės prieblandoje jos akys atrodė didžiulės, o juodi židinio šviesą atspindintys vyzdžiai priminė neapykanta rusenančius angliukus.

Ta mintis, slogi ir keista, it aidas grįžo Chelstonui: *mes pažįstam vienas kitą - tu ir aš.*

Paskui viskas praėjo. Jis nuleido revolverį ir atsistojo.

- Už tai galėčiau jus nudėti, - burbtelėjo jis Droganui. - Aš nemėgstu pokštų.

- O aš ir nepokštauju, - atrėžė šis. - Sėskite. Štai pažvelkite. - Jis ištraukė iš po jo kelius dengiančio užkloto storą popierinį voką ir ištiesė jį Chelstonui.

Šis paklusniai atsisėdo. Ant sofos atlošo tupėjusi katė švelniai nusliuogė jam ant kelių. Keletą sekundžių ji spoksojo į gangsterį savo didžiulėmis tamsiomis akimis su keistais geltonų bei žalių apvadų apibrėžtais vyzdžiais, paskui susirangė į kamuoliuką ir užmurkė.

Chelstonas klausiančiai pažvelgė į Droganą.

- Ji elgiasi labai draugiškai, - tarė senis. - Iš pradžių. O apskritai ši katė mano namuose pas Abraomą išsiuntė jau tris žmones. Likau vienas. Aš senas, ligotas ir... man nesinorėtų padžiauti autų anksčiau, negu lemta.

- Tiesiog galvoj netelpa, - sumurmėjo Chelstonas. - Jūs pasamdėte mane, kad užmuščiau katę?

- Prašau, pažvelkite į voką.

Chelstonas atplėšė jį. Vokas buvo pilnas senutėlių šimto ir penkiasdešimties dolerių kupiūrų. Suskaičiavęs iki trijų tūkstančių, jis liovėsi.

- Kiek čia?

- Šeši tūkstančiai dolerių. Kitus šešis gausite, kai pateiksite įrodymus, jog katė... pašalinta. Misteris Lodžija sakė, kad tai jūsų įprastinė kaina.

Chelstonas linktelėjo, nesiliaudamas mechaniškai glostyti ant kelių gulinčios katės, kuri, vis dar murkdama, jau snūduriavo. Kates Chelstonas mėgo. Tiesą sakant, tai buvo vienintelis gyvūnas, kuriam jis simpatizavo. Jos visada vaikščioja pavieniui. Viešpats sukūrė jas puikiu žudymo įrankiu. Taip, jos mėgsta vienatvę. Kaip ir Chelstonas.

- Aš galėčiau nieko neaiškinti, bet vis dėlto tai padarysiu, - tarė Droganas. - Įspėti - reiškia apginkluoti, taip, atrodo, sakoma, o man nesinorėtų, kad jūs pernelyg lengvabūdiškai žiūrėtumėte į šią užduotį. Be to, aš turiu ir savų priežasčių, taip sakant, kad pasiteisinčiau. Paprasčiausiai nenoriu jums pasirodyti puskvaišiu.

Chelstonas vėl linktelėjo. Jis jau buvo nusprendęs, jog suduos šį neįprastą smūgį taip, kad neprireiks jokių papildomų įrodymų. Tačiau jeigu Droganas nusiteikęs kalbėti, jis paklausysiąs.

- Pirmiausiai, ar jūs žinote, kas aš toks? Kuo verčiuosi?

- Drogano farmacinė įmonė, - atsakė Chelstonas.

- Taip. Viena stambiausių farmacijos kompanijų Amerikoje. O kertinis mūsų finansinės sėkmės akmuo yra štai kas. - Senis

ištraukė iš chalato kišenės mažytį buteliuką be etiketės ir ištiesė jį Chelstonui.

- Tri-dormal-fenobarbinas, sudėtis "Ž", - tarė Droganas. - Skirtas tik beviltiškai sergantiems žmonėms, nes prie jo labai greitai priprantama. Tai ir nuskausminanti priemonė, ir trankvilizatorius, ir silpnas haliucinogenas. Pasižymi itin teigiamu poveikiu beviltiškai sergantiems žmonėms, nes padeda apsiprasti su negalia ir lengviau ją ištverti.

- Jūs taip pat jį vartojate? - paklausė Chelstonas.

Droganas nuleido klausimą negirdomis.

- Preparatas plačiai paplitęs pasaulyje. Jis visiškai sintezuotas, jį pagamino penkto dešimtmečio vidury mūsų laboratorijose Niudžersyje. Savo eksperimentus mes atlikinėjome daugiausiai su katėmis, kadangi jų nervų sistema unikalios struktūros.

- Ir kiek jų tokiu būdu nugalabijote?

Droganas šiek tiek susigūžė, įsitempė.

- Jūs duodate netaktiškus klausimus.

Chelstonas patraukė pečiais.

- Per ketverius metus nuo preparato pagaminimo iki jo patvirtinimo Federalinės farmacijos asociacijoje buvo... e-e, likviduota penki tūkstančiai kačių.

Chelstonas tyliai švilptelėjo. Jo pirštai švelniai glostė miegančios katės galvą, jos juodai baltą snukutį. Katė vos girdimai murkė.

- Ir dabar jūs manote, kad ši katė atėjo jūsų nužudyti?

- Aš anaiptol nesijaučiu kaltas, - tarė Droganas, tačiau jo seniokiškas balsas kiek pakilo ir jame suskambo susierzinimo gaidelės. - Penki tūkstančiai bandomų gyvūnų žuvo, kad šimtai tūkstančių žmonių gyvybių būtų...

- Palikime tai ramybėje, - nutraukė Chelstonas. Pasiteisinimai jį visada vargino.

- Katė atsirado pas mus prieš septynis mėnesius, - tęsė Droganas. - Man asmeniškai ji niekada nepatiko. Tipiškos infek-

cijos nešiotojos... amžinai laksto, kur pakliuvo... arba rausiasi šiukšlynuose... prisiėda Dievas žino ko... tai mano sesuo užsigeidė ją pasiimti į namus. Nuo jos viskas ir prasidėjo. Ji brangiai užmokėjo už tai. - Senis su atvira neapykanta dėbtelėjo į katę.

- Jūs minėjote, kad katė nužudė tris žmones.

Kiek virpančiu balsu Droganas pradėjo savo pasakojimą. Katė gulėjo ant Chelstono kelių, stiprūs prityrusio žudiko pirštai švelniai kedeno jos kailiuką, ir ji patenkinta murkė per miegus. Retsykiais iš židinio atsklisdavo liepsnoje sproginėjančių kankorėžių traškėjimas, ir tada katė įsitempdavo kaip plieninė spyruoklė po kailio dengiamų raumenų sluoksniu. Lauke aplink nuošalų akmeninį namą stūgavo šiaurys. O senio balsas vis gergždėjo ir gergždėjo.

Prieš septynis mėnesius jų čia būta ketvertas: Droganas, jo septyniasdešimt ketverių metų sesuo Amanda - dvejais metais vyresnė už jį, sena Amandos draugė Kerolaina Brodmur (anot Drogano, iš tų kilmingųjų Brodmurų), nuo jaunystės serganti emfizema*, ir jau dvidešimt metų namuose dirbantis tarnas Ričardas Geidžas. Geidžas, kuriam buvo virš šešiasdešimt, vairavo didžiulį “Linkolną”, gamino valgį ir vakarais išnešiodavo gėrimus. Dar pas juos ateidavo dieninė tarnaitė. Taip visas ketvertukas pragyveno apie dvejus metus, sudarydamas savotišką turtingų pagyvenusių žmonių bei jų šeimos vasalų kompaniją. Vienintelis šių keistų iškaršėlių užsiėmimas buvo laukti, kuris kurį pergyvens.

O paskui atsirado ši katė.

- Pirmasis ją pamatė Geidžas, kai šis padaras vogčia slankiojo aplink namus, - tęsė Droganas. - Iš pradžių jis mėgino ją nuvyti, apmėtė pagaliais, akmenimis, keletą kartų netgi pataikė. Bet katė neišsinešdino. Be abejo, ją viliojo maisto kvapai. Pati ji buvo

---

* Emfizema - oro susikaupimas organe arba tame audinyje, kuriame paprastai jo nebūna.

vieni kaulai. Tokias meta kur į griovį, kad nudvėstų, ir tiek. Kaip žiauru, nežmoniška pasmerkti gyvūną lėtai bado mirčiai.

- O ką, geriau bandyti jų nervų sistemos atsparumą? - paklausė Chelstonas.

Droganas nekreipė dėmesio į jo pastabą ir dėstė toliau. Jis nekentė kačių. Visada nekentė. Kai paaiškėjo, kad ji nesitrauks, jis įsakė Geidžiui ją nunuodyti - didžiulę apetitišką kačių mitalo porciją dosniai pagardino tri-dormal-fenobarbinu.

Bet prie maisto katė net neprisilietė.

Iki to laiko Amanda Drogan jau suspėjo pastebėti katę ir reikalavo, kad ši būtų paimta į namus. Droganas kaip galėdamas spyrėsi, bet sesuo pasiekė savo. Beje, jai tai visada pavykdavo.

- Taip, Amanda viską sutvarkė, kaip jai patiko, - tarė Droganas. - Pati, savo rankomis atnešė katę į namus. O šioji taip murkė, visai kaip dabar, misteri Chelstonai. Bet prie manęs ji nė karto netgi neprisiartino. Taip, neprisiartino... kol kas. Sesuo padėjo jai dubenėlį pieno, kurį katė kaipmat ištuštino. "O, jūs tik pažvelkite į šį vargšą gyvulį, jis išalkęs", - sesuo vos neverkė. Jiedvi su Kerolaina tiesiog ant pirštų galų šokinėjo aplink tą gaišeną. Be abejo, taip jos norėjo atkeršyti man, puikiausiai žinodamos, kaip aš žiūriu į kates... ypač po to, kai prasidėjo tri-dormalemo gamyba. Joms be galo patiko erzinti mane, jos mėgaute mėgavosi tuo žaidimu. - Senis niūriai dėbtelėjo į Chelstoną. - Bet jos brangiai už tai užmokėjo.

Gegužės vidury Geidžas, kaip paprastai, atsikėlė pusę šešių ryto, kad uždegtų namuose šviesas. Jo riksmas prikėlė ir Droganą, ir Kerolainą Brodmur.

Amanda Drogan gulėjo ant grindų apačioje, prie pagrindinių laiptų, tarp sudužusios porcelianinės lėkštutės šukių ir maišelio "Mažieji kačiukai" (toks maistas katėms) turinio. Jos neregės akys buvo įsmeigtos į lubas, o aplinkui telkšojo iš burnos ir nosies išbėgusio kraujo bala. Jai buvo lūžęs stuburas, kaklas, viena koja.

- Katė miegodavo sesers kambary, - tęsė Droganas, - ir ji tūpčiojo apie gyvulį kaip apie naujagimį... *"Ji tokia aakana,*

baangusis. Juk ji išaako, tiesa? O gal noji išeiti ir padajyti pi-pi?" Buvo tiesiog koktu girdėti tai iš senos mūšių užgrūdintos Amandos lūpų. Spėju, kad katė prižadino ją savo miauksėjimu. Amanda paėmė lėkštutę ir ėjo į apačią - jai visą laiką atrodė, kad Semi nemėgsta sausų "Kačiukų". Esą jai skaniau su pienu. Ir štai ji atsikėlė ir norėjo nusileisti žemyn, kad įpiltų į lėkštę pieno. Katė trainiojosi jai apie kojas. O Amanda buvo jau senutė, sunkiai bepastovėjo. Ir, be to, dar apsnūdusi. Kai ji prišlepsėjo prie laiptų, katė puolė jai po kojų...

"Taip, - pagalvojo Chelstonas, - ko gero, viskas taip ir galėjo būti. Atrodo, nieko įtartino". Jis įsivaizdavo, kaip senė krenta žemyn, ritasi laiptais taip išsigandusi, jog neįstengia sušukti ir prižadinti miegančiųjų. "Kačiukai" pažyra į šalis, lėkštė sudūžta, ji pati išsitėškia ant grindų; neatlaikę smūgio, sutrupa seni kaulai. Paskui ją lekia katė, rydama ant laiptų išsimėčiusius "Mažuosius kačiukus"...

- O ką pasakė teismo tardytojas? - paklausė Chelstonas.

- Nelaimingas atsitikimas, aišku. Bet aš viską žinojau.

- Tai kodėl po to neatsikratėte kate? Jau po Amandos mirties?

Matyt, dėl to, kad Kerolaina Brodmur grasino išeisianti iš namų, jeigu jis taip padarys. Ji apskritai buvo isterikė ir dar kvėštelėjo dėl katės. Be to, ji buvo labai ligota moteris, dažnai kurianti įvairiausias... fantazijas. Kartą ji pasakė Droganui, jog neabejoja, kad Amandos siela persikėlė į Semi. O kadangi Semi buvo Amandos katė, dabar ji pati ją mylės ir rūpinsis, kaip tai darė Amanda.

Bėgant metams Chelstonas išmoko gana neblogai skaityti tarp eilučių ir numanė, kad Droganas ir Kerolaina Brodmur kadaise buvo meilužiai, todėl tikriausiai senam iškaršėliui nesinorėjo prarasti jos dėl kažkokios katės.

Ji iš tiesų galėjo išvažiuoti.

- O tai prilygtų savižudybei, - tarė Droganas. - Juk ji visiškai viena. Čia Kerolaina gyveno antrame aukšte specialiai įrengta-

me kambaryje, kur buvo palaikoma drėgmė. Ji turėjo jau septyniasdešimt metų, misteri Chelstonai. Sulaukusi vos dvidešimt vienerių, ji įprato rūkyti po du pakelius cigarečių per dieną, o kartais ir daugiau. Jos emfizema buvo itin apleista. Aš norėjau, kad ji pasiliktų čia, ir jeigu katei taip pat buvo lemta likti...

Chelstonas linktelėjo ir reikšmingai pažvelgė į laikrodį.

- Mirė ji birželio pabaigoje, - tarė Droganas, - naktį, miegodama. Gydytojas pažiūrėjo į tai gana ramiai... paprasčiausiai atėjęs išrašė mirties liudijimą, ir tiek. Bet jos kambaryje buvo katė. Geidžas man tai pasakė.

- Betgi ji turėjo kada nors numirti nuo emfizemos, - tarė Chelstonas.

- Na, žinoma. - Drogano veidą iškreipė kažkokia keista dygi šypsena. - Būtent taip kalbėjo ir gydytojas. Bet aš žinau. Aš viską prisimenu. Mano motina pasakojo man. Katės mėgsta pribaigti miegančius senius bei mažus vaikus. Tada jos pagrobia jų kvėpavimą.

- Bet juk tai tik mitas, tiesa?

- Kaip ir daugelis mitų, pagrįstas faktais, - paprieštaravo Droganas. Židinio šviesoje jo skruostai atrodė įkritę, galva priminė kaukolę. - Katės mėgsta draskyti nagais minkštus daiktus. Pagalvę, storą pliušinį kilimėlį arba... užklotą. Lopšyje gulinčio kūdikio antklodę ar senio užklotą. Papildomas svoris ant silpno žmogaus kūno...

Droganas nutilo, o Chelstonui prieš akis iškilo šis reginys. Kerolaina Brodbur guli savo miegamajame, švokščiantis kvėpavimas veržiasi iš negalios pažeistų plaučių, tačiau jis vos girdėti per specialių oro kondicionierių zirzimą. Juodai balta katė tyliai liuokteli į jos lovą ir įsistebeilija savo žibančiomis akimis į seną, raukšlių išvagotą veidą. Paskui ji prisėlina prie liesos, išdžiūvusios krūtinės ir murkdama susirango ant jos... Kvėpavimas apmiršta... prityla... o katė vis murkuoja ir murkuoja, kol senė pamažėle nuo krūtinę spaudžiančio svorio išleidžia paskutinį kvapą.

Chelstonas niekada nepasižymėjo lakia fantazija, tačiau mintyse susikurtas vaizdas privertė krūptelėti netgi jį.

- Droganai, - Chelstonas tebeglostė tyliai murkiančios katės galvą. - Bet sakykite, dėl Dievo meilės, kodėl jūs nenuvežėte jos pas veterinarą ir nenunuodijote ten? Mano senelis pernai panašiai atsikratė savo šuns, ir tai jam tekainavo dvidešimt dolerių.

- Laidotuvės įvyko liepos pirmą. - Droganas tarsi negirdėjo Chelstono žodžių. - Aš pasirūpinau, kad Kerolaina atgultų mūsų šeimyniniame sklype šalia sesers. Ji pati būtų to norėjusi. Liepos trečią aš pasišaukiau Geidžą į tą patį kambarį ir padaviau jam pintinę su kate, liepdamas nuvežti ją pas veterinarą į Milfordą. "Klausau, sere", - tarė jis, paėmė krepšį ir išėjo. Daugiau aš jo gyvo nemačiau. Šešiasdešimties mylių per valandą greičiu lėkęs "Linkolnas" įsirėžė į betoninį tilto turėklą. Dikas Geidžas žuvo vietoje.

Ant jo veido buvo rasta begalės įdrėskimų.

Chelstonas tylėjo. Norom nenorom vaizduotė ėmė regzti siaubo sceną. Kambaryje - nė garso, tik jaukiai židinyje spragsi malkos ir taip pat jaukiai ant jo kelių purkuoja katė. Kuo ne puiki iliustracija Edgaro Gesto poemai: "Jauki židinio liepsna, ir katinas ant kelių snaudžia. Ak, kas gali apsakyti, kokia palaima sieloj gaudžia".

Bet reginys vis dėlto iškilo.

Dikas Geidžas, penkiomis myliomis per valandą viršydamas saugų greitį, privažiuoja "Linkolnu" posūkį į Milfordą. Šalia jo ant sėdynės tas pats grėsmingasis krepšys. Dikas atidžiai stebi kelią, prašvilpiančias mašinas, galbūt jis lenkia didžiulį sunkvežimį ir todėl nemato seno krepšio virbus praskiriančio keisto juodai balto katės snukio. Taip, ko gero, būtent tą akimirksnį, kai jis lenkia didžiulį sunkvežimį, katė šoka jam ant veido ir, išleidusi aštrius nagus, įninka draskyti odą. Letenos tiesiasi prie akių, kėsindamosi išlupti jas, apakinti žmogų. Šešiasdešimt mylių per valandą, galingo "Linkolno" variklio ūžesys - ir naguota letena

įsikerta Geidžui į tarpuakį, sukeldama klaikų, nepakeliamą skausmą. "Linkolną" ima nešti į dešinę, po artėjančio sunkvežimio ratais. Jo vairuotojas beviltiškai spaudžia pedalą, sukaukia širdį verianti šaiži sirena, tačiau Geidžas nieko negirdi, nes kurtinančiai spiegia katė. Šis gyvis it milžiniškas juodas gauruotas voras visu kūnu išsikėtoja ant Diko veido. Ausys prigludusios prie galvos, žalios akys švyti kaip pragaro prožektoriai, iš pravirų nasrų tįsta seilės, stiprios užpakalinės kojos nagais įsisiurbia į minkštą senio kaklą. Mašiną staigiai švysteli į dešinę, o Geidžas jau ne tik nemato, bet vargu ar supranta, kad priešaky - tilto turėklai. Katė iššoka, o "Linkolnas" tarsi žibantis juodas patrankos sviedinys įsirėžia į betoninį sutvirtinimą. Geidžas siaubinga jėga trenkiasi į vairą, kuris sutraiško, suknežina jam krūtinę...

Chelstonas perdžiūvusioje gerklėje nustūmė seilę.

- O katė grįžo? - išstenėjo jis.

Droganas linktelėjo.

- Po savaitės. Tiksliau, tą pačią dieną, kai laidojo Diką Geidžą. Ji grįžo.

- Ji išliko gyva po automobilio katastrofos? Lekiant šešiasdešimties mylių per valandą greičiu? Sunku patikėti.

- Kalba, kad kiekviena katė turi devynis gyvenimus. Tada aš ir ėmiau galvoti, jog tai - pragaro katė. Kažkas panašaus į... demoną, pasiųstą, kad...

- Atkeršytų jums?

- Aš nežinau. Bet aš bijau to. Aš šeriu ją, tiksliau - moteris, ateinanti tvarkyti, šeria. Katė jai taip pat nepatinka. Sako, toks snukis - tikras prakeikimas. Dievo prakeikimas. Suprantama, ji - vietinė, - senis pamėgino nusišypsoti, bet jam nepavyko. - Aš noriu, kad jūs nužudytumėte šią katę. Štai jau keturi mėnesiai, kai aš gyvenu su ja po vienu stogu. Ji sėlina prie manęs tamsoje. Ji spokso į mane. Atrodo, jog ji... laukia. Galų gale aš susisiekiau su Solu Lodžija, ir jis rekomendavo jus. Netgi kažkaip jus pavadino...

- Atsiskyrėliu. Tai yra, aš dirbu savarankiškai.

- Taip. Ir dar jis pasakė: "Chelstonas niekada neįkliūna. Net įtarimo nesukelia. Jis visada nusileidžia ant kojų... kaip katė".

Chelstonas pažvelgė į senį invalido vežimėlyje. Staiga jo ilgi raumeningi pirštai nervingai perbėgo katės nugara.

- Ne! - sušuko Droganas, sunkiai alsuodamas. Raudonis užliejo jo išbalusius skruostus. - Ne... Ne čia. Išvežkite ją.

Chelstonas liūdnai šyptelėjo ir ėmė iš lėto, labai švelniai glostyti miegančios katės galvą bei nugarą.

- Gerai, - pratarė jis, - aš priimu šį sandėrį. Jūs pageidausite gauti jos kūną?

- Apsaugok, Viešpatie! - sumosavo rankomis senis. - Užmuškite ją! Užkaskite! - Jis patylėjo, paskui staigiai pasuko savo krėslą į Chelstoną. - Man reikalinga tik uodega. Aš noriu įmesti ją į ugnį ir stebėti, kaip ji dega.

Chelstonas vairavo savo 1972 metų modelio "Mustangą", po kurio kapotu gaudė susidėvėjusi ir pavargusi 56-ųjų laidos "Studebekerio" širdis. Mašina buvo tikras laužas, ir jos išmetamasis vamzdis švilpė prie žemės, pasviręs dvidešimties laipsnių kampu. Jis pats perdarė jos greičių dėžę ir užpakalinę dalį, o kėbulą aprūpino kai kuriomis kitų modelių detalėmis.

Iš Drogano namų jis išvažiavo apie pusę dešimtos. Pro lapkričio vakaro dangumi plaukiančius debesis švysčiojo šaltas ir siauras mėnulio pjautuvas. Chelstonas lėkė atsidaręs visus langus, nes jam atrodė, jog slogus baimės ir negalios kvapas suspėjo įsigerti į jo drabužius. Šaltis buvo plieninis, aštrus it išgaląsto peilio ašmenys, tačiau kartu ir gaivinantis. O ir šlykštus dvokas greitai išsivėdino.

Jis pasuko iš pagrindinio plento prie Pleisers Gleno ir nudūmė per ištuštėjusį miestą, kuriame mirksėjo vienas vienintelis šviesoforas. Tačiau Chelstonas neviršijo nustatytų trisdešimt penkių

mylių per valandą. Išvažiavęs iš miesto ir atsidūręs 30-ajame kelyje, jis šiek tiek padidino greitį. "Studebekerio" variklis dirbo švelniai, ir jo burzgimas priminė vos prieš valandą ant Chelstono kelių gulėjusios katės murkimą. Jis šyptelėjo nuo šios minties. Pro apsnigtus, sušalusius lapkričio laukus su kur ne kur styrančiais kukurūzų ražais jis pralėkė jau septyniasdešimties mylių per valandą greičiu.

Katė tupėjo krepšyje su dvigubomis sienelėmis; viršuje jį patikimai saugojo stora virvė. Krepšys gulėjo ant užpakalinės sėdynės. Ir kai Chelstonas tupdė katę į krepšį, ir dabar, kelyje, ji ramiai snūduriavo. Galbūt gyvulys suprato, kad patinka Chelstonui, ir jautėsi su juo saugiai. Juk ir jis, ir ji iš esmės buvo vienišiai.

Keista užduotis, pagalvojo Chelstonas ir staiga nustebo, pagavęs save laikant tai užduotimi. O nuostabiausia, ko gero, buvo tai, kad katė jam išties patiko, ir jis jautė jai kažkokį artumą. Jeigu jai pavyko atsikratyti tokiais trim iškaršėliais, vadinasi, nemažą turi jėgą... ypač prisiminus Geidžą, vežusį ją į Milfordą "į pasimatymą" su besišypsančiu veterinaru, kuris tik ir laukė, kada galės įgrūsti ją į miniatiūrinę mikrobanginės krosnelės dydžio dujų kamerą. Chelstonas iš tikrųjų jautė katei savotišką palankumą, nors ir nesiruošė atsisakyti savo ketinimo įvykdyti sutartį. Tačiau jis viską padarys kaip galima padoriau ir užmuš ją greitai bei profesionaliai. Sustabdys mašiną kokio nors lauko pakrašty, ištrauks katę iš krepšio, nusuks jai sprandą, o po to nupjaus uodegą, kad parodytų seniui. Paskui, svarstė jis, aš ją palaidosiu kaip pridera, nereikia, kad ji atitektų šiukšlių surinkėjams ar kokiems valkatoms.

Būtent tuo momentu, kai Chelstonas skendėjo savo mintyse, katė ūmai atsidūrė priešais jį, tiesiai virš prietaisų pulto, jos nasrai nuožmiai išsišiepė.

- Velnias! - iškošė Chelstonas, nejučia žvilgtelėdamas į dešinę, - sienelėje, dviguboje krepšio sienelėje buvo pragraužta didžiulė

skylė. Jis vėl pažvelgė į priekį, ir tą akimirksnį katė, iškėlusi leteną, žiebė jam per veidą. Jis staigiai loštelėjo atgal... ir išgirdo, kaip sucypė "Mustango" ratai.

Mašiną mestelėjo per dvigubą geltoną liniją ant plento kažkur atgal. Katė tebestovėjo ant prietaisų pulto, ir jis iš visų jėgų trenkė jai. Žvėris sušnypštė, bet nepasitraukė. Chelstonas smogė dar kartą, tačiau, užuot atšokusi į šalį, katė puolė jam ant veido.

"Geidžas, - dingtelėjo Chelstonui. - Visai kaip Geidžas."

Koja spaudė stabdžių pedalą. Katė tupėjo jam ant galvos, stengdamasi kuo giliau įleisti nagus, kad išsilaikytų. Jos gauruotas kūnas užstojo jam kelią. Chelstonas, iš skausmo sukandęs dantis, spaudė vairą. Jis krestelėjo galvą, dar ir dar kartą. Tuo metu nuo stipraus smūgio jį švystelėjo į priekį, staigiai įsitempė saugos diržai. Klaikus, pragariškų skausmų varstomos moters klyksmas buvo paskutinis dalykas, pasiekęs jo sąmonę. Ir vis dėlto jis rado jėgų dar vienam smūgiui, bet ranka tik nuslydo standžiais katės raumenimis.

Po to jo protą aptraukė tamsa.

Mėnuo nusirito už horizonto. Iki aušros buvo likusi maždaug valanda.

"Mustangas" gulėjo ant šono krūmais apaugusiame griovyje. Jo radiatoriaus tinklelyje styrojo įsipynusi spygliuota viela. Visas mašinos priekis buvo virtęs metalo laužu.

Chelstonas po truputį atsigavo. Ir pirmiausia, ką jis išvydo atsimerkęs, buvo jam ant kelių tupinti katė. Ji ramiai murkė ir žiūrėjo į jį žibančiomis žaliomis akimis.

Savo kojų Chelstonas nejautė.

Jis praslydo žvilgsniu gyvulį ir pamatė, kad mašinos priekis visiškai sutrintas, užpakalinė į saloną įstumto variklio dalis sutraiškė jam kojas, o jį patį mirtinai prispaudė, tarsi palaidojo.

Kažkur toli, pajutusi grobį, suūkė pelėda.

O visiškai arti, tarytum viduje, - tylus katės kniaukimas.

Atrodė, ji šypsosi jam.

Chelstonas matė, kaip ji atsistojo, išrietė kuprą, pasirąžė. Staiga su siaubingu plėšrūno vikrumu ji, it banguojantis plonytis audinys, liuoktelėjo jam ant peties. Chelstonas pamėgino pakelti ranką, kad nusimestų ją.

Ranka nekrustelėjo.

"Nugara, - lyg gydytojas profesionalas pagalvojo jis. - Lūžęs stuburas. Aš paralyžiuotas."

Katė šiurpiai murkė jam tiesiai į ausį, ir šis garsas priminė griausmą danguje.

- Nešdinkis lauk! - užriko Chelstonas kimiu, švargždančiu balsu. Katė įsitempė, atsitraukė. Staiga jos nagai drykstelėjo Chelstonui per skruostą, nors iki tol ji nebuvo jų išleidusi. Aštrus sopulys žaibu persimetė į gerklę. Nutekėjo šilto kraujo srovelė.

Skausmas.

Jautrumas išliko.

Jis pabandė pasukti galvą į dešinę, ir ši pakluso. Akimirksnį jo veidas paskendo sausame, minkštame kailyje. Chelstonas užriaumojo ant katės. Ji išleido keistą, nirtų garsą - *jouk!* - ir nušoko ant sėdynės. Prispaudęs prie galvos ausis, šis gyvis kaip ir anksčiau nenuleido nuo jo įsiūčiu degančių akių.

- Ką, nereikėjo man to daryti, taip? - prašvokštė jis.

Katė pražiojo nasrus ir sušnypštė. Žvelgdamas į šį keistą, šizofreniškai padalintą snukį, Chelstonas suprato, kodėl Droganas pavadino ją pragaro kate. Ji...

Jo mintys ūmai nutrūko, kai pajuto silpną dilgsėjimą abiejuose riešuose bei pečiuose.

Pojūčiai grįžta. Štai jie - adatų dūriai.

Išleidusi nagus, katė šnypšdama šastelėjo jam ant veido.

Chelstonas užsimerkė, išsižiojo. Jis norėjo įkąsti katei į pilvą, bet įstengė sugriebti tik kuokštą gaurų. Nagai susmigo jam į ausis, katė spaudė jas visu savo svoriu. Veriantis, nepakenčiamas

skausmas. Chelstonas pamėgino pakelti rankas. Jos vos krustelėjo, bet taip ir neatitrūko nuo kelių.

Jis palenkė galvą į priekį ir ėmė purtyti ją tarsi žmogus, kuriam į akis pateko muilo. Šnypšdama bei spiegdama katė laikėsi iš paskutiniųjų. Chelstonas juto, kaip jo skruostais lėtai ritasi kraujo lašai. Ausys degė it ugny.

Jis atlošė galvą ir sustūgo - matyt, avarijoje buvo pažeisti kaklo raumenys, ir dabar jie priminė apie save. Bet katę Chelstonas vis dėlto nusimetė - pasigirdo tylus šleptelėjimas už nugaros.

Srovelė kraujo įtekėjo į vieną akį. Jis vėl stengėsi pakrutinti rankas, nors vieną iš jų kilstelėti, kad išsivalytų kraują. Jos trūkčiojo ant kelių, bet taip ir nepajudėjo. Jis prisiminė savo užantyje kabantį specialų 45-to kalibro revolverį.

“Jei tik įstengsiu jį pasiekti, kicule, tavo devynių gyvenimų neliks nė kvapo.”

Ir vėl gilsnojimas rankose, jau stipresnis. Bukas maudulys variklio suspaustose ir sutrupintose kojose, lengvas smilkčiojimas klubuose - jausmas lygiai toks pats, kaip miegant nutirpus kojai, o paskui, žengus keletą žingsnių, viskas ima praeiti. To užteko, kad Chelstonas suprastų, jog jo nugara nepažeista, ir jam teks likusį gyvenimą kankintis kaip gyvam lavonui invalido vežimėlyje.

“O gal ir aš turiu keletą atsarginių gyvenimų?”

Dabar reikia susidoroti su kate. Tai svarbiausia. Paskui išsikrapštyti iš čia - galbūt kas nors eis pro šalį, tada jis pasistengsiąs sykiu išspręsti abi problemas. Nors beveik neįtikėtina, kad kam šautų į galvą vaikštinėti šiuo tuščiu keliu, ir dar pusę penkių ryto. Vis dėlto toks šansas yra. Ir...

Bet ką ten ta katė už nugaros daro?

Chelstonui visiškai nesinorėjo, kad ji šliaužiotų jam ant veido, tačiau dar blogiau buvo, jog ji ten, už nugaros, jo nematoma. Jis stengėsi įžvelgti ją veidrodėlyje, bet nuo smūgio šis persikreipė,

ir viskas, ką Chelstonas dabar galėjo išvysti, buvo tik griovys, kuriame baigėsi jo kelionė.

Už nugaros pasigirdo urzgimas, primenantis plėšomos medžiagos čežėjimą.

Urzgimas.

"Na, ir pragaro katė. Sugalvojo ten pamiegoti."

Bet jeigu netgi ne taip, jei ji, gulėdama ten, planuotų žmogžudystę, ką ji galėtų padaryti? Sveria ji apie pustrečio kilogramo, ne daugiau. O greitai... greitai jis vėl galės judinti rankas tiek, kad pasiektų savo revolverį. Tuo jis neabejojo.

Chelstonas sėdėjo ir laukė. Pojūčiai vis atsinaujino, visą kūną varstyte varstė. Absurdas, žinoma (o gal tai buvo jo artimo sąlyčio su mirtimi pasekmė?), bet maždaug minutę laiko jis patyrė stiprią erekciją.

Toli rytuose horizonte sušvito siauras aušros ruožas. Kažkur pragydo paukštis.

Chelstonas dar sykį pamėgino pajudinti rankas, tačiau įstengė kilstelėti jas tik mažą colio dalį, po to jos vėl šlumštelėjo ant kelių.

"Dar ne. Bet greitai."

Pasigirdo silpnas stuktelėjimas į gretimos kėdės atlošą. Chelstonas atsisuko ir pažvelgė į juodai baltą snukį, kabinos prieblandoje spindinčias akis su didžiuliais tamsiais vyzdžiais.

Chelstonas panūdo pasikalbėti su ja.

- Dar nebuvo atvejo, kad aš neišpildyčiau gautos užduoties, - pratarė jis. - Šis, katele, galėjo tapti pirmuoju. Bet greitai aš vėl atgausiu rankas. Penkios, gal dešimt minučių. Nori, duosiu patarimą? Šok per langą. Visi langai atviri. Nešdinkis ir gelbėk savo uodegą.

Katė nemirksėdama spoksojo į jį.

Chelstonas vėl patikrino rankas. Jos beviltiškai drebėjo, bet vis dėlto pakilo. Gal pusantro centimetro. Ir jis leido joms šlepteleti atgal. Nukritusios ant minkštos sėdynės, jos silpnai bolavo kabinos prietemoje.

Katė šypsojosi, žvelgdama jam į veidą.

Jos kūnas įsitempė, ir jau prieš šuolį Chelstonas žinojo, ką būtent ji ruošiasi daryti, todėl plačiai išsižiojo, kad iš visų jėgų užkauktų.

Ji nusileido tiesiai jam į tarpukojį - ir vėl nagai susmigo į mėsą.

Tą akimirksnį Chelstonas nuoširdžiai troško būti paralyžiuotas. Klaikus skausmas, kokio jis gyvenime neįsivaizdavo, smelkėsi, raižė peiliais. Dabar jam katė atrodė šnypščianti suspausta įtūžio spyruoklė, įsikibusi į jo genitalijas.

Chelstonas iš tiesų sustūgo, ir staiga katė, pakeitusi savo ketinimus, šovė jam ant veido. Tuo momentu jis pagaliau suprato, jog tai tikrai ne paprasta katė, o siaubingas kraujo ištroškęs žvėris.

Jis mestelėjo paskutinį žvilgsnį į šią juodai baltą žudikę, matė jos prie galvos prispaustas, tarsi priklijuotas ausis, didžiules beprotiškos neapykantos ir... triumfo kupinas akis. Ji jau atsikratė trim seniais, dabar atėjo eilė jam, Džonui Chelstonui.

It grėsminga įsiūčio bomba ji smogė jam į burną. Chelstonas vos neuždusо. Skrandis susitraukė į tumulą, ir jis apsivėmė. Vėmalai aptaškė priešakinį stiklą taip, jog per jį jau nieko nebesimatė, o pats Chelstonas užspringęs pratrūko kosuliu.

Dabar jau jis, kaip katė, susirietė į spyruoklę, stengdamasis išsivaduoti iš paralyžiaus. Jis staigiai pakėlė rankas, norėdamas sučiupti katę, jo aptemusią sąmonę pervėrė tokia keista žiauri mintis, jog net ne iš karto suvokė ją, o rankos pajėgė sugriebti tik šios pragaro išperos uodegą.

Kažkokiu būdu jai pavyko įsisprausti į jo gerklę visu kūnu - dabar jos juodai baltas snukis graužėsi sau kelią kažkur kaklo vidury.

Iš Chelstono burnos išsiveržė šiurpus trūkčiojantis kriokimas; kaklas išsipūtė ir drebėjo, tarsi priešindamasis šios nesuvaldomos gyvos mirties skverbimuisi.

Jo kūnas krūptelėjo: sykį... po to dar vieną. Delnai tvirtai susigniaužė į kumščius, paskui iš lėto suglebo, atsileido. Akys

netikėtai nušvito ir tuoj pat sustiklėjo. Rodės, Chelstonas nukreipė savo neregį žvilgsnį pro aptaškytą priekinį "Mustango" stiklą kažkur į tolį, į brėkštantį dangų.

Jo išdraskytoje burnoje šmėžavo kokių penkių centimetrų ilgio pūkuotas juodai baltas uodegos galiukas.

Paskui ir jis dingo.

Kažkur vėl sukliko paukštis... ir greitai tylius Konektikulo laukus užliejo švelnūs saulės spinduliai.

Fermeris buvo vardu Vilas Rosas.

Jis traukė į Pleisers Gleną, kur ketino pakeisti savo traktoriaus alkūninį veleną. Rytmečio šviesoje pastebėjęs prie kelio kažkokį didelį daiktą, jis privažiavo arčiau ir išvydo griovyje riogsantį sulamdytą "Mustangą". Jo radiatoriaus tinklelyje, it išpašytos siūlų sruogos, styrojo spygliuotos vielos galai.

Jis ėmė leistis nuo kelio ir staiga apmirė kaip įkirstas.

- Švenčiausioji mergele, gelbėk ir pasigailėk!

Už vairo sėdėjo žmogus kruvinu veidu. Sustingęs žvilgsnis buvo įbestas kažkur į amžinybę. Krūtinę kertantis saugos diržas greičiau priminė į kūną įsirėžusį pistoleto dėklo raištį.

Durys buvo lyg privirintos, bet Rosas, abiem rankom įsitvėręs į rankenėlę, vis dėlto išlupo jas. Tarsi protestuodamos jos bjauriai sugirgždėjo.

Jis pasilenkė ir atsegė diržą, ketindamas sportinio apsiausto kišenėse paieškoti kokių nors dokumentų. Ranka jau tiesėsi prie apsiausto, kai jis pastebėjo, jog virš diržo sagties lavono marškiniai perplėšti, ir toje vietoje kažkoks pasipūtimas. Tą pat akimirksnį ant marškinių it grėsmingos rožės pasklido kraujo dėmės.

- Kas per velnias! - sušuko Rosas. Jis pasilenkė dar žemiau ir, sugriebęs už marškinių krašto, trūktelėjo juos iš kelnių. Šis rankų

judesys įsirėžė jo atminty amžiams, palikdamas randą visam gyvenimui.

Vilas Rosas pažvelgė... ir klaikiai sustūgo.

Chelstono pilve žiojėjo pragraužta skylė, iš kurios kyštelėjo kraujais aptekusi juodai balta katės galva. Jos didžiulės akys tūžmingai įsmigo į Vilą.

Rosas rėkdamas atšoko, užsidengė rankomis veidą. Į dangų šovė šimtai varnų, lesinėjusių tuščiame kukurūzų lauke.

Katė išlindo lauk ir su atkariu nuovargiu pasiraivė.

Paskui ji iššoko pro atvirą mašinos langą. Rosas, iš lėto nuleisdamas rankas, žvelgė jai pavymui. Ji liuoksėjo aukšta sušalusia žole, kol visiškai dingo iš akių.

Tarytum jos dar būtų laukę kažkokie nebaigti reikalai.

Vertė
Jolanta KOROLKOVAITĖ

KORPORACIJA "MESKITE RŪKYTI"

Tą dieną Morisonas sėdėjo Kenedžio aerouosto bare ir laukė žmogaus. Lėktuvui, kuriuo šis turėjo atskristi, neleido nusileisti - virš aerouosto susidarė vadinamoji oro "karuselė". Bufeto gale Morisonas pastebėjo pažįstamą veidą ir nusprendė prieiti.

- Džimas? Džimas Makenas?

Taip, tai buvo jis. Nors Makenas kiek papilnėjo nuo paskutinio jų susitikimo parodoje Atlantoje, vis dėlto atrodė puikiai. Morisonas prisiminė, jog koledže Džimas buvo užkietėjęs rūkorius, liesas, išblyškęs. Jo veido beveik nesimatydavo per didžiulius akinius raginiais rėmeliais. Dabar Makenas, ko gero, nešioja kontaktines linzes.

- Dikas Morisonas?

- Taip. Šauniai atrodai. - Jie sukirto delnus.

- Tu irgi, - tarė Makenas, bet Morisonas žinojo, kad tai melas. Jis pernelyg daug dirbo, valgė, rūkė. - Ką gersi?

- Burboną, - atsakė Morisonas, patogiai atsisėdo ir užtraukė dūmą.

- Ką nors pasitinki, Džimai?

- Ne. Skrendu į Majamį, į pasitarimą su svarbiu klientu, kuris kainuoja šešis milijonus. Įsakyta jį nuraminti. Mes pražiopsojome rimtą kontraktą, o darbai turi prasidėti kitą pavasarį.

- Vis dar plūkiesi firmoje "Kregeris ir Bartonas"?

- Aš dabar jos pirmasis viceprezidentas.

- Čia tai bent! Sveikinu! Kada gi tave paskyrė? - Morisonas bandė save įtikinti, kad suspaudęs rėmuo stemplėje - ne iš pavydo, o nuo padidėjusio rūgštingumo. Jis išsitraukė tabletę ir įsidėjo po liežuviu.

- Rugpjūtį. O iki tol keletas įvykių pakeitė visą mano gyvenimą. - Jis įdėmiai pažvelgė į Morisoną, nugėrė gurkšnelį. - Tai tave gali sudominti.

Dieve mano, pagalvojo Morisonas krūptelėjęs, bet neišsiduodamas. Nejau Džimas Makenas pasinėrė į religiją?

- Be abejo, man įdomu, - atsakė Morisonas ir sriūbtelėjo iš barmeno atneštos taurės.

- Mano popieriai buvo visai prasti, - pradėjo Makenas. - Nemalonumai su Šeron, nuo infarkto mirė tėvas, patį kamavo šlykštus kosulys. Sykį į mano kabinetą užsuko Bobis Kregeris ir energingai, kone tėviškai užsiplieskė auklėti. Prisimeni tokius pokalbius?

- O taip, žinoma! - Morisonas išdirbo firmoje "Kregeris ir Bartonas" pusantrų metų, o paskui perėjo į agentūrą "Mortonas", - "Turite proto... arba turite kojas rankose".

Makenas nusijuokė.

- Na, štai. O čia dar gydytojas prigąsdino: "Pas jus atsirado auglys, meskite rūkyti", - Makenas nutaisė rūsčią miną. - Lygiai taip pat sėkmingai jis galėjo išdrožti: "Meskite kvėpuoti".

Morisonas linktelėjo - jau jis tai puikiai suprato. Tik nerūkantys gali taip juokauti. Jis su pasibjaurėjimu dėbtelėjo į savo cigaretę ir užgesino ją žinodamas, jog tuoj pat užsidegs naują.

- Ir tu metei rūkyti?

- Mečiau. Iš pradžių net negalvojau, kad sugebėsiu - dūmydavau slapčia vos pasitaikius progai. Paskui sutikau vaikiną, kuris papasakojo man apie korporaciją 46-oje gatvėje. Tai tikri specialistai. Aš nusprendžiau, kad neturiu ko prarasti, ir kreipiausi į juos. Nuo to laiko nerūkau.

Morisonas išpūtė akis.

- Jie kankino tave preparatais?

- Ne. - Makenas išsitraukė piniginę ir ėmė joje kuistis. - Prisimenu, kažkur ji pas mane voliojosi. Štai. - Jis padėjo ant bufeto paprasčiausią baltą vizitinę kortelę.

KORPORACIJA "MESKITE RŪKYTI"
Sustokite! Jūsų sveikata išlekia kartu su dūmais!
237 Ist, 46-oji gatvė
Gydymas pagal išankstinį susitarimą

- Jei nori, pasiimk, - pasiūlė Makenas. - Jie tave išgydys. Garantuoju.

- Kaip?

- Neturiu teisės apie tai kalbėti.

- Bet kodėl?

- Yra toks punktas sutarty, kurią duoda pasirašyti. Ten tau viską paaiškins.

- Ir tu pasirašei sutartį?

Makenas linktelėjo.

- Ir todėl tu...

- Būtent... - Jis nusišypsojo Morisonui, o šiam dingtelėjo mintis: "Džimas Makenas parsidavė velniui".

- Kam toks slaptumas, jeigu jie efektyviai dirba? Kodėl aš niekada nemačiau jų reklamos per televiziją, plakatų, skelbimų žurnaluose...

- Jiems per akis klientų, kurie apie juos paprasčiausiai kažką girdėję.

- Juk tu reklamos specialistas, Džimai. Kaip galima tuo tikėti?

- Aš tikiu, - atsakė Makenas. - Devyniasdešimt aštuoni procentai jų klientų meta rūkyti.

- Minutėlę, - tarė Morisonas, užsisakė dar išgerti ir užsirūkė. - Jie suriša tave ir priverčia rūkyti iki šleikštulio?

- Ne.

- Sugirdo kažką, ir tau pasidaro bloga, kai tik užsirū...

- Nieko panašaus. Nueik pas juos ir įsitikinsi pats. - Jis parodė į Morisono cigaretę. - Juk tau rūkymas neteikia ypatingo malonumo, a?

- Ne, bet...

- Aš mečiau rūkyti, ir daug kas mano gyvenime pasikeitė, - paaiškino Makenas. - Įvairiai žmonėms būna, o man viskas einasi kaip sviestu patepta. Atsirado jėgų, pasitaisė santykiai su Šeron, ėmiau geriau dirbti.

- Klausyk, tu mane sudominai. Gal nors ką gali papasa...

- Atleisk, Dikai. Neturiu teisės, - kaip kirviu nukirto Makenas.

- Tikriausiai pastorėjai, metęs rūkyti? - paklausė Morisonas ir jam pasirodė, jog Džimas apsiniaukė.

- Net labai. Bet aš numečiau viršsvorį - juk visada buvau liesas. Dabar pats sykis.

- Dvidešimt šeštas reisas, registracija devintoje sekcijoje, - paskelbė per garsiakalbį.

- Mano, - tarė Makenas, pakilo, numetė ant bufeto penkis dolerius. - Išgerk dar, jei nori. Ir garbės žodis, Dikai, pagalvok apie tai, ką kalbėjau. - Sulig tais žodžiais jis nuėjo, braudamasis per minią prie eskalatoriaus. Morisonas paėmė kortelę, susimąstęs pažvelgė į ją, paskui įsidėjo į piniginę ir užmiršo.

Po mėnesio kortelė iškrito iš Morisono piniginės ant stalo kitame bare. Jis anksčiau išėjo iš darbo ir susiruošė praleisti vakarą prie taurelės. Darbe buvo tikras pragaras. Morisonas davė Henriui dešimt dolerių ir, pakėlęs kortelę, ėmė ją skaitinėti. 237 Ist, 46-oji gatvė - visiškai šalia, už dviejų kvartalų. Tokia saulėta šaltoka spalio diena - gal dėl juokų verta...

Kai Henris atnešė grąžą, Morisonas baigė gerti ir išėjo pasivaikščioti.

Korporacija "Meskite rūkyti" buvo įsikūrusi naujame pastate, kurio vieno kabineto nuomos kaina, ko gero, prilygo metiniam Morisono uždarbiui. Iš informacijos vestibiulyje jis suprato, kad "Meskite rūkyti", atrodo, užima visą aukštą, vadinasi, pinigų jie turi, netgi apsčiai.

Jis pasikėlė liftu ir, perėjęs brangiu kilimu koridoriuje, atsidūrė ištaigingame laukiamajame su didžiuliu stalu. Ant kėdžių palei sieną sėdėjo trys vyrai ir moteris - skaitė žurnalus. Iš pažiūros - biznieriai. Morisonas prisiartino prie stalo ir ištiesė sekretorei kortelę.

- Man davė ją draugas. Jūsų klientas.

Ji šyptelėjo ir įdėjo į rašomąją mašinėlę anketą:

- Jūsų pavardė, sere?

- Ričardas Morisonas.

Tuk-tuk-tuk. Tyliai spausdino firmos IBM mašinėlė.

- Jūsų adresas?

- 29 Meipl-Leinas, Kleistonas, Niujorkas.

- Vedęs?

- Taip.

- Vaikų yra?

- Vienas vaikas. - Jis pagalvojo apie Elviną ir apniuko - ne vienas, o "pusė vaiko". Jo sūnus protiškai atsilikęs ir gyvena specialiame internate Niudžersyje.

- Kas jums rekomendavo čia kreiptis, misteri Morisonai?

- Džeimsas Makenas, senas universiteto laikų draugas.

- Puiku. Prašau sėstis. Pas mus šiandien daug žmonių.

- Gerai.

Jis atsisėdo tarp moters žydru kostiumėliu bei jaunuolio tvido švarku su madingais bakenbardais, išsitraukė pakelį cigarečių, bet, pastebėjęs, jog niekur nėra peleninių, vėl jį paslėpė.

Mažmožis, jis jų pokštus mato kiaurai, palauks, kiek reikia, o išeidamas užsirūkys. Jeigu jie privers ilgai laukti, galima bus netgi nuspriegti pelenus ant jų prabangaus rudo kilimo. Morisonas paėmė žurnalą "Taim" ir įniko vartyti.

Jo organizme susikaupęs nikotinas reikalavo papildymo. Paskui jį į laukiamąjį atėjęs vyras išsitraukė portsigarą, atidarė jį, bet, taipogi pasigedęs peleninių, su kalta veido išraiška, kaip pasirodė Morisonui, įsikišo jį atgal į kišenę. Nuo to Morisonui kiek palengvėjo.

Pagaliau sekretorė apdovanojo jį spinduliuojančia šypsena ir pakvietė užeiti.

Morisonas atsidūrė blausiai apšviestame koridoriuje. Augalotas vyras su tokiais baltais plaukais, jog jie atrodė kaip perukas, paspaudė jam ranką ir maloniai šyptelėjo:

- Sekite paskui mane, misteri Morisonai.

Jie praėjo pro keletą uždarytų durų be lentelių ir numerių. Kažkur koridoriaus vidury augalotasis atrakino vienas iš jų. Jie įžengė į mažą kambarėlį su baltomis lentelėmis apmuštomis sienomis. Apstatymas spartietiškas: stalas ir dvi kėdės. Sienoje, už stalo, matyt, padarytas nedidelis langelis, kurį dengia trumpos žalios užuolaidėlės. Ant sienos Morisonui iš kairės - neaukšto žilaplaukio vyro su popieriaus lapu rankoje portretas. Jo veidas Morisonui pasirodė pažįstamas.

- Vadinuosi Vikas Donatis, - prisistatė augalotasis. - Jeigu mūsų kursas jums bus priimtinas, aš su jumis dirbsiu.

- Malonu susipažinti. - Morisonui siaubingai knietėjo užsirūkyti.

- Sėskite.

Donatis padėjo ant stalo sekretorės užpildytą anketą, ištraukė iš dėžutės naują blanką ir pažvelgė Morisonui tiesiai į akis.

- Jūs tikrai ketinate mesti rūkyti?

Morisonas krenkštelėjo, užsikėlė koją ant kojos, norėjo išsisukti nuo atsakymo, bet nieko nesugalvojęs, išdrožė:

- Taip.

- Tada pasirašykite.

Jis ištiesė blanką Morisonui. Šis greitai perbėgo jį akimis: sutartį pasirašęs įsipareigoja neskelbti metodų ir taip toliau, ir panašiai.

- O taip, žinoma. - Donatis atkišo jam parkerį, Morisonas iškeverzojo savo pavardę, Donatis pasirašė po ja. Dar akimirksnis, ir blankas dingo stalčiuje. Ką gi, ironiškai pagalvojo Morisonas, aš daviau priesaiką. Ir anksčiau pasitaikydavo. Sykį jis net dvi dienas nerūkė.

- Puiku, - tarė Donatis. - Mes čia neužsiimame propaganda, misteri Morisonai. Mūsų nedomina sveikatos išlaidų, labdaros problemos, kaip, beje, ir priežastys, dėl kurių jūs nusprendėte mesti rūkyti. Mes - praktiški žmonės.

- Nuostabu, - abejingai burbtelėjo Morisonas.

- Nenaudojame jokių preparatų, neskaitome Deilo Karnegio* pamokslų, nerekomenduojame jokių ypatingų dietų. Užmokėsite mums po to, kai metus laiko nerūkysite.

- O, Dieve, - suvapėjo Morisonas.

- Misteris Makenas jums apie tai nepasakojo?

- Ne.

- Beje, kaip jam sekasi? Viskas gerai?

- Puikiai! Tiesiog šauniai!

- O dabar... dar keletas klausimų, misteri Morisonai. Garantuoju, atsakymai bus laikomi paslapty.

- Taip? - išsiblaškęs tarstelėjo Morisonas.

- Kuo vardu jūsų žmona?

- Liusinda Morison. Mergautinė pavardė - Remzi.

- Jūs mylite ją?

Morisonas staigiai pakėlė akis, bet Donatis žvelgė į jį geraširdiškai.

- Be abejo.

- Pykstatės su ja? Gal kurį laiką gyvenote išsiskyrę?

- Kokį tai turi ryšį su tuo, jog aš ruošiuosi mesti rūkyti? - griežčiau nei norėjo paklausė Morisonas, tačiau jį traukė - kur ten! - jis trokšte troško užsirūkyti.

- Tiesioginį. Atsakinėkite į mano klausimus.

- Nieko panašaus nebuvo. - Nors paskutiniu metu jųdviejų santykiai išties pasidarė įtempti.

- Jūs turite vieną vaiką?

* Deilas Karnegis (1888-1955) - knygos "Kaip įsigyti draugų ir daryti įtaką žmonėms" autorius; Niujorke skaitė oratorinio meno kursą biznieriams.

- Taip. Jo vardas Elvinas, jis privačioje mokykloje.

- Kokioje?

- Šito aš jums nesakysiu, - niūriai tarė Morisonas.

- Gerai, - mielai sutiko Donatis ir šyptelėjo. - Rytoj pirmame kurso seanse aš atsakysiu į visus jūsų klausimus.

- Labai malonu, - sumurmėjo Morisonas ir atsistojo.

- Ir paskutinis klausimas: jūs nerūkėte jau visą valandą. Kaip jaučiatės?

- Puikiai, - sumelavo Morisonas, - tiesiog nuostabiai.

- Šaunuolis! - šūktelėjo Donatis, apėjo stalą ir atidarė duris. - Šiandien dar galite rūkyti. Nuo rytdienos nepaimsite nė vienos cigaretės.

- Neįtikėtina!

- Tai mes jums garantuojame.

Kitą dieną, lygiai trečią, Morisonas sėdėjo korporacijos "Meskite rūkyti" laukiamajame. Nuo pat ryto jį draskė abejonės: neiti į susitikimą ar vis dėlto nueiti, paprasčiausiai iš savo paties užsispyrimo: pažiūrėti, ką jie dar sugalvos.

Pagaliau jam padėjo apsispręsti viena Džimio Makeno ištarta frazė:

Mano gyvenime daug kas pasikeitė.

Dievaži, jo gyvenime taip pat reikalingos permainos. O ir smalsu juk be galo. Prieš įeidamas į liftą, jis surūkė cigaretę iki filtro. Gaila, velniai griebtų, jeigu ji bus paskutinė.

Šįkart ilgai sėdėti neteko. Kai sekretorė pakvietė užeiti, Donatis jau laukė. Jis paspaudė Morisonui ranką ir nuožmiai šyptelėjo. Morisonui pasidarė šiek tiek negera, ir jis užsinorėjo rūkyti.

- Eime, - pakvietė Donatis, sukdamas į kambarį. Jis atsisėdo už stalo, Morisonas - priešais.

- Džiaugiuosi, kad jūs atėjote, - tarė Donatis. - Daugelis klientų nebepasirodo po pirmojo pokalbio. Jie supranta, jog ne taip jau stipriai trokšta mesti rūkyti. Aš mielai su jumis dirbsiu.

- Kada prasidės gydymo kursas? - Hipnozė, pagalvojo jis, tikriausiai hipnozė.

- Jis prasidėjo tą akimirksnį, kai mes koridoriuje paspaudėme vienas kitam rankas. Jūs turite cigarečių, misteri Morisonai?

- Taip.

- Ar negalėtumėte jų man atiduoti?

Gūžtelėjęs pečiais, Morisonas ištiesė Donačiui pakelį. Jame vis tiek buvo likusios tik dvi ar trys cigaretės.

Donatis padėjo pakelį ant stalo, šyptelėjo Morisonui, sugniaužė dešinę ranką į kumštį ir padūko daužyti per pakelį, kol šis supliuško, iš vidaus iškrito sulaužyta cigaretė, pabiro tabakas. Smūgiai garsiai aidėjo kambary, o Donatis vis šypsojosi - Morisono nugara perbėgo šiurpas. Gal jie būtent taip pasiekia tą efektą, pagalvojo jis.

Pagaliau trankymas liovėsi. Donatis, paėmęs tai, kas liko iš pakelio, išmetė į šiukšlių dėžę:

- Jūs net neįsivaizduojate, kokį aš patiriu malonumą šitaip trankydamas juos visus trejus metus, kiek čia dirbu.

- Toks gydymo kursas neteikia vilčių, - įgėlė Morisonas. - Vestibiulyje yra kioskas, kur galima nusipirkti kokių tik nori cigarečių.

- Visiškai teisingai, - sutiko Donatis ir sukryžiavo ant krūtinės rankas. - Jūsų sūnus, Elvinas Donsas Morisonas, mokosi Petersono protiškai atsilikusių vaikų mokykloje. Dėl gimdymo traumos jis niekada nebetaps normalus. Jo intelektualinių sugebėjimų koeficientas - 46. Jūsų žmona...

- Kaip sužinojote? - pašoko Morisonas. Jis buvo sukrėstas. - Kokią jūs turite teisę kišti savo...

- Mes apie jus daug žinom, - tuo pat monotonišku balsu tarė Donatis, - bet, kaip jau minėjau, viskas liks paslapty.

- Aš išeinu, - sunkiai išlemeno Morisonas ir atsistojo.

- Pasilikite dar truputį.

Morisonas įdėmiai pažvelgė į Donatį - šis buvo ramus. Atrodė, net šiek tiek mėgaujasi tuo, kas vyksta. Iš veido išraiškos buvo galima suprasti, jog Donačiui teko stebėti panašią reakciją šimtus kartų.

- Gerai, aš pasilieku. O jus, prašyčiau, arčiau reikalo.

- Būtinai. - Donatis atsilošė kėdėje. - Aš jums jau aiškinau - mes žmonės praktiški. Todėl nuo pat pradžių turėjome suprasti, kaip sunku išgydyti nuo rūkymo. Aštuoniasdešimt penki procentai metusiųjų vėl pradeda rūkyti. Tarp narkomanų, atsisakiusių vartoti heroiną, šie skaičiai mažesni. Problema be galo sudėtinga. Be galo.

Morisonas dirstelėjo į šiukšlių dėžę. Viena cigaretė buvo suplota, sulamdyta, bet rūkyti dar tinkama. Donatis geraširdiškai nusikvatojo, pasilenkė ir pergnybo ją pusiau.

- Kai kurių valstijų įstatymų leidimo susirinkimuose kartais siūloma panaikinti kalėjimuose kasdieninį cigarečių išdavimą. Balsuojant šie pasiūlymai neišvengiamai atmetami. Buvo atvejų, kad juos vis dėlto priimdavo, bet tada kalėjimuose kildavo maištai, tikrų tikriausi maištai, misteri Morisonai. Jūs galite įsivaizduoti?

- Tai manęs nestebina, - tarė Morisonas.

- Jūs tik pamėginkite suvokti esmę! Kai žmogų pasodina į kalėjimą, jis praranda galimybę užsiiminėti seksu, politine veikla, sportuoti, keliauti... Ir jokių streikų. Na, gal vienas kitas per visus kalėjimus. Bet vos tik kaliniams neduodama cigarečių - babach! - Donatis trenkė kumščiu per stalą, kad pabrėžtų savo mintį. - Pirmojo pasaulinio karo metu, kai Vokietijoje labai trūko cigarečių, gatvėse nuorūkas rankiojantys aristokratai buvo normalus reiškinys. Per Antrąjį pasaulinį karą daugelis amerikiečių, negalėdami gauti cigarečių, ėmė rūkyti pypkes. Įdomus uždavinukas praktiškam žmogui, misteri Morisonai.

- Gal geriau pradėkime gydymą.

- Minutėlę. Prašyčiau prieiti štai čia. - Donatis atsistojo ir atitraukė žaliąją užuolaidėlę, kurią Morisonas buvo pastebėjęs dar vakar. Už stačiakampio langelio - tuščias kambarys. Ne, ne tuščias. Ant grindų iš dubenėlio duonos rutuliukus ėdė triušis.

- Simpatiškas triušis, - tarė Morisonas.

- Taip, sutinku. Stebėkite jį. - Donatis paspaudė ant palangės mygtuką - triušis liovėsi ėdęs ir ėmė šokinėti it pasiutęs. Kai jis paliesdavo grindis, atrodė, jį išmesdavo dar aukščiau, kailis pasišiaušė piestu, akys paklaiko.

- Liaukitės! Jūs juk užmušite jį elektros srove!

Donatis atleido mygtuką:

- Na, ką jūs, tai labai silpna srovė. Tik pažvelkite į triušį, misteri Morisonai.

Šis tupėjo susigūžęs kampe, per trejetą metrų nuo dubenėlio. Jo nosis trūkčiojo.

- Jeigu jį krėsčiau srove pakankamai stipriai, kai jis ėda, gyvuliui greitai susisietų šie pojūčiai: maistas-skausmas. Vadinasi, triušis neėstų. Krestelčiau jį srove dar keletą kartų - jis nudvėstų badu priešais dubenį su ėdalu. Tai vadinasi pasišlykštėjimo ugdymas.

Ir čia Morisoną persmelkė viena mintis - jis puolė prie durų.

- Man šito nereikia, ačiū.

- Palaukite, misteri Morisonai.

Morisonas net nestabtelėjo, stvėrė už durų rankenos... šios buvo užrakintos.

- Atidarykite.

- Misteri Morisonai! Prašau, sėskite!

- Atidarykite duris, arba aš iškviesiu policiją greičiau, negu jūs ištarsite "Malboro".

- Sėskite. - Tai buvo pasakyta griežtu lediniu balsu.

Morisonas pažvelgė į Donatį, į jo rudas apsiblaususias akis ir pagalvojo: "Viešpatie, aš juk užrakintas čia su psichu". Jis apsilaižė. Dar niekada gyvenime taip neknietėjo užtraukti dūmą.

- Aš papasakosiu jums apie gydymo kursą kiek išsamiau, - tarė Donatis.

- Jūs nesupratote, - apsimestinai ramiai paprieštaravo Morisonas. - Man nereikalingas jūsų kursas. Aš nusprendžiau jo atsisakyti.

- Ne, misteri Morisonai, tai *jūs* nesupratote. Jums jau nėra pasirinkimo. Aš neapgaudinėjau jūsų sakydamas, kad gydymo kursas jau prasidėjo. Man atrodė, jog jūs viską supratote.

- Jūs beprotis, - apstulbęs pratarė Morisonas.

- Ne, aš praktiškas žmogus ir papasakosiu jums apie gydymo kursą.

- Klokit, - puse lūpų burbtelėjo Morisonas. - Tik žinokit, kad vos tik aš iš čia išeisiu, nusipirksiu penkis pakelius cigarečių ir surūkysiu juos pakeliui į policiją. - Jis staiga pajuto, jog graužia didžiojo piršto nagą, ir prisivertė liautis.

- Kaip jums patinka. Bet, man atrodo, jūs apsigalvosite, kai aš jums viską paaiškinsiu.

Morisonas tylėdamas atsisėdo ir sukryžiavo rankas ant krūtinės.

- Pirmąjį gydymo kurso mėnesį mūsų žmonės jus pastoviai seks, - pradėjo Donatis. - Kai kuriuos jūs pastebėsite, bet ne visus. Jus seks kiekviename žingsnyje. Visą laiką. Jeigu jie pamatys, kad jūs užsirūkėte, paskambins čia.

- Tada mane atgabens ir pasodins vietoj triušio. - Morisonas stengėsi kalbėti ramiai, kiek sarkastiškai, bet staiga jį apėmė klaiki baimė. Tai tiesiog košmariškas sapnas.

- Ne, - atsakė Donatis. - Vietoj triušio pasodins ne jus, o jūsų žmoną.

Morisonas bukai dėbsojo į jį.

Donatis šyptelėjo:

- O jūs žiūrėsite pro langelį.

Kai Donatis jį išleido, Morisonas du kvartalus šlitiniavo kaip per rūką. Vėl buvo puiki diena, bet jis to nepastebėjo. Viską užstojo siaubūno Donačio veidas.

- Supraskite, - tarė išlydėdamas šis, - praktinis uždavinys reikalauja praktinio sprendimo. Mes rūpinamės tiktai jūsų interesais.

Donačio žodžiais, korporaciją "Meskite rūkyti" (kažką panašaus į labdaringą organizaciją) įkūrė portrete pavaizduotas vyras. Jis gana sėkmingai užsiiminėjo tradiciniais savo "šeimos"* reikalais: žaidimų automatais, masažo kabinetais, pogrindine loterija bei aktyvia (nors ir nelegalia) prekyba tarp Niujorko ir Turkijos. Šis žmogus, Mortas Mirelis, pravarde Tripirštis, buvo prisiekęs rūkorius - ištuštindavo po tris pakelius per dieną. Popieriaus lapelis, kurį jis laiko rankoje portrete, - galutinė gydytojų diagnozė: plaučių vėžys. Mortas mirė 1970 metais, palikęs visus "šeimos" fondus korporacijai "Meskite rūkyti".

- Stengiamės per daug neišlaidauti, - paaiškino Donatis, - bet už vis labiau mes suinteresuoti pagelbėti žmonėms, mūsų broliams. Na ir, be abejo, ši labdara padeda mums sumokėti mokesčius.

Gydymo kursas pasirodė besąs itin paprastas. Pirmas pažeidimas - Sindi atveža, anot Donačio, į "triušyną". Antras - ten pat atsiduria ir Morisonas. Trečias - juos kankina srove. Ketvirtas pažeidimas rodo lengvabūdišką požiūrį į gydymo kursą ir reikalauja griežtesnės bausmės. Į Elvino mokyklą bus nusiųstas žmogus, kad jį pridaužytų.

- Įsivaizduokite, - šypsodamasis kalbėjo Donatis, - kaip jausis berniukas. Jis nieko nesusigaudys, net jeigu jam kas nors bandys paaiškinti, kas vyksta. Supras tik, kad jį muša už tai, jog jo tėvas blogas. Elvinas mirtinai išsigąs.

- Šunsnukis, - vos susivaldydamas beviltiškai iškošė Morisonas. - Prakeiktas šunsnukis.

---

* Mafijos padalinys.

- Supraskite mane teisingai, - su užuojauta šypsodamasis toliau dėstė Donatis. - Aš įsitikinęs, kad to nebus. Keturiasdešimčiai procentų klientų mes netaikome jokių nuobaudų. Šie duomenys kiek ramina, ar ne?

Nieko raminančio Morisonas juose nematė. Greičiau priešingai.

- Be abejo, jeigu jūs pažeisite taisykles penktą kartą...

- Ką jūs norite pasakyti?

Donačio šypsena tiesiog spinduliavo:

- Jūs su žmona "triušyne", sūnų primuš antrą kartą, o žmoną - pirmą.

Pasiekęs tokią būseną, kai jau nebegalėjo blaiviai mąstyti, Morisonas šoko per stalą ant Donačio. Šis, nors ir sėdėjo neva atsipalaidavęs, sureagavo žaibiškai: atsistūmė su kėde atgal ir per stalą smogė Morisonui abiem kojom į pilvą. Dusdamas bei kriokdamas Morisonas nulėkė į šalį.

- Sėskite, misteri Morisonai, - geranoriškai tarė Donatis. - Pasikalbėkime kaip protingi žmonės.

Atgavęs kvapą, Morisonas paklusniai klestelėjo ant kėdės. Juk turi kada nors baigtis šis košmariškas sapnas!

Korporacijoje "Meskite rūkyti", paaiškino Donatis, esama dešimt nuobaudų laipsnių. Šeštas, septintas, aštuntas nusižengimas - srovė stiprėja, sumušimai vis žiauresni. Jeigu Morisonas užsirūkys devintą kartą, jo sūnui sulaužys abi rankas.

- O dešimtą? - paklausė Morisonas. Jo gerklė perdžiūvo.

Donatis liūdnai palingavo galva:

- Tokiu atveju mes pasiduosim. Jūs būsite priskirtas dviem procentams nepataisomų klientų.

- Jūs išties pasiduosite?

- Galima sakyti, taip. - Donatis atidarė vieną iš stalčių ir padėjo ant stalo 45-to kalibro revolverį. - Bet netgi tie du procentai neišgydomųjų niekad daugiau neužsirūkys. Mes tai garantuojame.

Penktadienį vakare per televizorių rodė "Bulitą", kone mėgstamiausią Sindi filmą. Visą valandą Morisonas niurnėjo, nenustygo vietoje - Sindi jau negalėjo atidžiai žiūrėti televizoriaus.

- Kas tau? - paklausė ji, kai filmas nutrūko.

- Nieko... et, viskas blogai, - suurzgė jis. - Mečiau rūkyti.

Sindi pratrūko juoktis:

- Kada? Prieš penkias minutes?

- Nuo trečios valandos.

- Ką, nuo tada ir nerūkei?

- Ne, - tarė jis ir įniko graužti jau beveik iki mėsos apkramtytą didžiojo piršto nagą.

- Bet juk tai puiku! Kas tave privertė apsispręsti?

- Aš turiu galvoti apie tave... apie Elviną.

Sindi išpūtė akis - ji net nepastebėjo, jog vėl prasidėjo filmas, - Dikas taip retai kalbėdavo apie jų sūnų. Ji priėjo prie vyro, pažvelgė iš pradžių į tuščią peleninę, stovinčią netoli jo dešinės rankos, paskui jam į akis:

- Tu tikrai ruošiesi mesti rūkyti, Dikai?

- Tikrai. O jeigu aš kreipsiuosi į policiją, vietiniai banditai padarys tau neblogą operaciją, Sindi.

- Aš labai džiaugiuosi. Net jeigu tu vėl imsi rūkyti, mes su Elvinu vis tiek būsim tau dėkingi už rūpestį.

- Manau, jog daugiau aš nerūkysiu, - tarė jis ir prisiminė Donačio akis, kai šis spyrė jam kojomis į pilvą. Apsiblaususias žudiko akis.

Naktį jis prastai miegojo. Snūduriavo, kelis kartus prabudo, kol pagaliau trečią valandą visai išsiblaškė. Rūkyti norėjosi taip, jog Morisonui pasirodė, kad jam pakilo temperatūra. Jis nulipo žemyn ir nuėjo į savo kabinetą namo gilumoj. Tas kambarys buvo be langų. Morisonas ištraukė viršutinį rašomojo stalo stalčių ir kaip apduotas įsispoksojo į cigarečių pakelį, po to apsidairė, lyžtelėjo lūpas.

Pirmą mėnesį nuolatinis stebėjimas, pasakė Donatis. Po to du mėnesius jį seks po aštuoniolika valandų per parą. Ketvirtą mėnesį (būtent tada daugelis klientų užsirūko) - vėl dvidešimt keturios valandos per parą. Paskui jį seks po dvylika valandų kiekvieną dieną iki metų galo. O po to? Iki gyvenimo pabaigos stebėjimas gali būti atnaujintas bet kuriuo metu.

Iki gyvenimo pabaigos.

- Mes galime tikrinti jus kas antrą mėnesį, - paaiškino Donatis. - Arba kas antrą dieną. Arba po dviejų metų suorganizuojame nuolatinį savaitinį stebėjimą. Svarbu, *kad jūs nieko nežinosite.* Užsirūkyti bus tas pats, kaip vaikščioti peilio ašmenimis. Seka jie ar ne? Sučiupo jau mano žmoną ar pasiuntė savo žmogų pas sūnų? Puiku, tiesa? O jeigu jis slapta ir surūkysiąs cigaretę, jos skonis bus klaikus - sūnaus kraujo skonis.

Bet dabar, vidurnaktį, jie negali sekti jo kabinete. Name kapų tyla.

Beveik dvi minutes jis negalėjo atplėšti akių nuo pakelio, paskui prisiartino prie durų, žvilgtelėjo į tuščią koridorių, grįžo atgal, vėl įsistebeilijo į cigaretes. Jam iškilo siaubingas regėjimas: nė vienos cigaretės gyvenime. Kaip jis įstengs paaiškinti, priėjęs prie grafikų bei planų, sudėtingą problemą nepatikliam klientui be negrabiai rankoje rūkstančios cigaretės? Kaip jis ištvers be cigaretės nesibaigiančias Sindi sodo gėrybių parodas? Kaip reikės keltis ryte ir pradėti dieną be cigaretės, kol jis gers kavą bei skaitys laikraščius?

Morisonas prakeikė save, kad įsivėlė į šią istoriją, prakeikė Donatį, o labiausiai Džimį Makeną. Kaip jis galėjo taip pasielgti!? Tetrenkia jį šimtas perkūnų, juk viską žinojo! Morisonui nuo geismo sugriebti niekšą Makeną už gerklės suvirpėjo rankos.

Jis dar kartą vogčia apsidairė, kyštelėjo ranką į stalčių, išsitraukė cigaretę, paglostė ją, pakėlė prie burnos ir, palenkęs galvą, sustingo.

Tylus šnarėjimas spintoje. Vos girdimas. Be abejo, ne. Bet...

Dar vienas vaizdinys iškilo jam prieš akis: elektros srovės krečiamas kaip padūkęs šokinėja triušis. Mintis, kad Sindi gali atsidurti tame kambaryje...

Jis kiek galėdamas ištempė ausis, bet nieko neišgirdo. Jau buvo beeinąs prie spintos, bet ūmai nustėro pagalvojęs, ką ten gali rasti. Todėl vikriai apsisukęs grįžo į lovą, nors dar ilgai neįstengė nė bluosto sudėti.

Nepaisydamas bjaurios savijautos, pusryčius Morisonas sušveitė skaniai. Kiek padvejojęs, po tradicinės lėkštės kukurūzų dribsnių jis sugurgė ir kiaušinienę. Kai iš viršaus nusileido chalatą besisagstanti Sindi, Morisonas susierzinęs plovė indus.

- Ričardai Morisonai. Tu paskutinį kartą ryte valgei kiaušinienę, kai mūsų Hektoras buvo dar šunytis.

Morisonas kažką nepatenkintas sumurmėjo. Žmonos pasakymas "kai mūsų Hektoras buvo dar šunytis" jam priminė kitą jos kvailą frazę: "Viską reikia daryti su šypsena".

- Rūkei jau? - paklausė ji, pildamasi sau apelsinų sulčių.

- Ne.

- Iki pusiaudienio neištversi, - linksmai pareiškė Sindi.

- Tokia iš tavęs ir pagalbininkė, - pratrūko Morisonas. - Visi jūs, nerūkantys, manote, kad... a, tiek to, ką ten.

Morisonui atrodė, jog Sindi irgi tuoj užsiplieks, bet ši tik nustebusi žvelgė į vyrą:

- Tu rimtai nori mesti rūkyti, garbės žodis, rimtai?

- Žinoma. Tikiuosi, tu niekada nesužinosi, kaip rimtai.

- Vargšelis, - tarė Sindi, prieidama prie jo. - Tu dabar panašus į gyvą numirėlį.

Morisonas stipriai ją apkabino.

Scenos iš Ričardo Morisono gyvenimo spalio ir lapkričio mėnesiais:

Morisonas su "Larkino studijoje" dirbančiu draugu sėdi Džeko Dempsio bare. Draugas siūlo Morisonui cigaretę, šis tvirčiau suspaudžia rankoje stikliuką:

- Aš mečiau.

Draugas netveria juokais:

- Daugiau savaitės neišsilaikysi.

Morisonas laukia rytinio traukinio ir pro "Niujork taims" laikraščio viršų pastebi jaunuolį mėlynu kostiumu. Jis mato jį kone kiekvieną rytą, sutinka ir kitose vietose: Ondžio bare, kur tenka kalbėti su klientais, Semo Gudžio plokštelių parduotuvėje, beieškant Semo Kuko albumo. Kartą Dikas matė šį jaunuolį golfo aikštelėje, kur pats žaidė.

Morisonas išlenkia taurelę svečiuose - pirštai niežti prisidegti cigaretę! - bet jis dar ne tiek išgėręs, kad tam ryžtųsi.

Jis atvažiuoja aplankyti sūnaus, atveža didžiulį sviedinį, kuris cypia suspaudus. Seilėti Elvino bučkiai kažkodėl ne tokie šlykštūs, kaip seniau. Morisonas prisiglaudžia sūnų ir supranta, jog Donatis su savo kompanija suvokė anksčiau už jį: meilė - stipriausias narkotikas. Ir tegul romantikai ginčijasi, egzistuoja ji ar ne. Praktiški žmonės tuo įsitikinę ir panaudoja ją savo tikslams.

Pamažėle Morisonui nuslopsta fizinis poreikis rūkyti, bet atsikratyti psichologinės traukos jis neįstengia, kaip ir įpročio ką nors laikyti burnoje: tabletes nuo kosulio, ledinukus, dantų krapštuką. Visa tai bent kiek pakeičia cigaretę.

Ir štai Morisonas patenka į didžiulį automobilių kamštį Midtauno tunelyje. Tamsu. Sirenų ūžimas, benzino smarvė, mašinų burzgesys. Staiga Morisonas atidaro stalčiuką, mato praplėštą cigarečių pakelį, sekundę spokso į jas, stveria vieną, prisidega. Jei kas nors atsitiks, Sindi pati kalta, raminasi jis. Velniai griebtų, juk sakiau jai išmesti visas cigaretes.

Pirmas įkvėpimas - jį pradeda draskyti siaubingas kosulys. Nuo antro ištrykšta ašaros, trečias - svaigsta galva. Štai jis tuoj tuoj praras sąmonę. "Koks šlykštus skonis", - dingteli Morisonui.

Ir iš karto šią mintį keičia kita: "Dieve mano, ką aš darau?"

Už nugaros aidi nekantrūs mašinų signalai. Priekyje virtinė jau pajudėjo. Jis užgesina cigaretę peleninėje, atidaro abu priekinius langus ir ima rankomis vaikyti dūmus - bejėgiškai kaip berniūkštis, ką tik numetęs į klozetą savo pirmąją nuorūką.

Ištrūkęs iš kamšaties, jis strimgalviais parlekia namo.

- Sindi, tai aš, - pašaukė Morisonas.

Tyla.

- Sindi? Brangioji, kur tu?

Suskambėjo telefonas, Morisonas skubiai griebė ragelį.

- Sindi? Tu?

- Sveiki, misteri Morisonai, - maloniu, ramiu, dalykišku balsu tarė Donatis. - Man atrodo, mums reikia aptarti vieną klausimą. Ar negalėtumėte užeiti penktą?

- Mano žmona pas jus?

- Žinoma, - atsakė Donatis.

- Klausykite, paleiskite ją, - sumurmėjo Morisonas, - tai daugiau nepasikartos. Aš tiesiog neištvėriau - ir viskas. Įtraukiau vos tris kartus. Prisiekiu, man net buvo bjauru...

- Labai gaila. Vadinasi, galiu tikėtis, kad jūs ateisite penktą?

- Prašau jūsų, - vos neverkdamas vapėjo Morisonas, - maldauju...

Bet Donatis padėjo ragelį.

Penktą valandą laukiamajame nieko nebuvo, išskyrus sekretorę, kuri žavingai nusišypsojo Morisonui, nekreipdama dėmesio į jo išblyškusį veidą bei sugniuždytą išvaizdą.

- Misteri Donati! - paklausė ji per selektorių. - Pas jus atėjo misteris Morisonas. - Ji linktelėjo jam. - Užeikite.

Donatis lūkuriavo prie durų be numerio kartu su gorilą primenančiu žaliūku, vilkinčiu marškinėliais su užrašu "Šypsokitės" ir rankoje laikančiu 38-to kalibro revolverį.

- Klausykite, - prabilo Morisonas, - mes juk galime susitarti. Aš jums užmokėsiu. Aš...

- Užsičiaupk, - atrėžė žaliūkas.

- Džiaugiuosi jus matydamas, - tarė Donatis. - Gaila, kad viskas vyksta tokiomis liūdnomis aplinkybėmis. Malonėkite sekti paskui mane. Viską padarysime kaip galima greičiau. Nusiraminkite: jūsų žmonai nieko baisaus neatsitiks... šį kartą.

Morisonas įsitempė, pasiruošęs pulti Donatį.

- Net negalvokite, - rūpestingai perspėjo šis. - Jeigu tai padarysite, šis bičas gerokai aplamdys jums šonkaulius revolverio rankena, o jūsų žmoną vis tiek krestels srove. Tad kokia iš to nauda?

- Kad tu nusprogtum, - mestelėjo Morisonas.

Donatis atsiduso:

- Jeigu aš gaučiau nors po penkis centus už kiekvieną tokį palinkėjimą, jau seniai būčiau galėjęs išeiti į užtarnautą poilsį. Tegul tai būna jums pamoka, misteri Morisonai. Kai romantikas stengiasi padaryti gerą darbą ir jam nepavyksta, jį apdovanoja medaliu. O kai savo tikslą pasiekia praktiškas žmogus, jam linki mirties. Eime.

Žaliūkas revolveriu parodė kur.

Morisonas pirmas įžengė į kambarį ir prarado žadą. Mažos žalios užuolaidėlės buvo atitrauktos. Žaliūkas stumtelėjo jį revolverio vamzdžiu. Tikriausiai tą patį jaučia ir bausmės liudininkas dujų kameroje, pagalvojo Morisonas, pažvelgė pro langelį ir išvydo apstulbusią besidairančią Sindi.

- Sindi, - gailiai pašaukė jis, - Sindi, jie...

- Ji jūsų nemato ir negirdi, - paaiškino Donatis. - Tai veidrodinis stiklas. Gerai, negaiškim. Nusižengimas nedidelis - manau, trisdešimties sekundžių užteks.

Žaliūkas viena ranka prispaudė mygtuką, kita įrėmė revolverį į Morisono nugarą.

Tai buvo ilgiausios trisdešimt sekundžių jo gyvenime.

Kai viskas baigėsi, Donatis uždėjo ranką ant Morisono peties ir tarė:

- Jūsų nepykina?

- Ne, - tyliai išlemeno šis ir prisispaudė kakta prie stiklo - kojos jo nelaikė. Paskui Morisonas atsigręžė. Žaliūko nebuvo.

- Eime su manimi, - pasiūlė Donatis.

- Kur? - abejingai paklausė Morisonas.

- Man atrodo, jūs kažką turite paaiškinti savo žmonai.

- Kaip aš galėsiu jai į akis pažvelgti? Kaip pasakysiu, kad aš... aš...

- Manau, jūsų laukia siurprizas.

Kambaryje, be sofos, daugiau nieko nebuvo. Ant jos bejėgiškai dvėsuodama gulėjo Sindi.

- Sindi, - švelniai pašaukė Morisonas.

Ji pakėlė į vyrą akis su išsiplėtusiais nuo ašarų vyzdžiais.

- Dikai, - sušnibždėjo Sindi, - Dikai? Viešpatie... Viešpatie... - Jis stipriai ją apglėbė. - Dviese... Mūsų namuose... Iš pradžių aš pagalvojau - banditai, paskui nusprendžiau, kad mane išprievartaus, o jie atvežė mane kažkur užrištomis akimis ir... ir... tai buvo siaub-binga...

- Nusiramink, nusiramink.

- Bet kodėl? - paklausė žmona, pažvelgusi į jį. - Kodėl jie...

- Viskas per mane. Aš turiu tau kai ką papasakoti, Sindi.

Jis baigė pasakoti, truputį patylėjo ir tarė:

- Tikriausiai tu manęs neapkenti.

Morisonas spoksojo į grindis. Sindi suspaudė delnais jo veidą ir pasuko į save:

- Ne. Aš nejaučiu tau jokios neapykantos.

Jis nustebęs pažvelgė į žmoną.

- Viskas gerai. Telaimina juos Dievas. Šie žmonės išlaisvino tave, Dikai.

- Tu ką, rimtai?

- Taip, - atsakė Sindi ir pabučiavo jį. - Važiuojame namo. Man jau daug geriau. Neprisimenu, kada man buvo taip gera.

Kai vieną vakarą po savaitės suskambo telefonas ir Morisonas pažino Donačio balsą, jis užsiplieskė:

- Jūsų žmonės suklydo. Aš cigaretės net rankose neturėjau!

- Mes žinome. Reikia aptarti paskutinį klausimą. Gal galite užeiti rytoj vakare?

- Tai...

- Nieko ypatingo. Tik formalumas. Beje, sveikinu su paaukštinimu tarnyboje.

- Iš kur jūs žinote?

- Domimės, - burbtelėjo Donatis ir numetė ragelį.

Kai jiedu įžengė į tą patį kambarį, Donatis tarė:

- Ko taip nerimaujate? Niekas jums neįkąs. Prieikite čia.

Morisonas prisiartino ir pamatė paprasčiausias svarstykles.

- Klausykite, aš truputį pastorėjau, bet...

- Taip, taip. Taip atsitinka septyniasdešimt trims procentams mūsų klientų. Prašau, stokite ant svarstyklių.

Morisonas atsistojo, svarstyklės parodė septyniasdešimt devynis kilogramus.

- Puiku, galite nulipti. Koks jūsų ūgis, misteri Morisonai?

- Metras septyniasdešimt devyni centimetrai.

- Pažiūrėsim. - Donatis išsitraukė iš vidinės kišenės nedidelę kortelę, aptrauktą permatoma plastmase. - Visai neblogai. Dabar aš išrašysiu jums receptą nelegalioms dietos tabletėms. Vartokite jas retai ir pagal instrukciją. Jūsų maksimalus svoris bus... - Jis dar kartą dirstelėjo į kortelę. - Aštuoniasdešimt trys kilogramai. Šiandien gruodžio pirma, vadinasi, kiekvieno mėnesio pirmą dieną laukiu jūsų pasisverti. Negalėsite ateiti - nieko baisaus, jeigu, žinoma, iš anksto pranešite.

- O kas bus, jeigu aš sversiu daugiau kaip aštuoniasdešimt tris kilogramus?

Donatis šyptelėjo:

- Kuris nors iš mūsų žmonių atvažiuos pas jus į namus ir nupjaus jūsų žmonai mažąjį pirštelį. Laimingai, misteri Morisonai. Išeisite pro šias duris.

Praslinko aštuoni mėnesiai.

Morisonas susitinka bare savo draugą iš "Larkino studijos" Džeką Dempsį. Morisonas, kaip didžiuodamasi tvirtina Sindi, pačioj formoj - jis sveria septyniasdešimt penkis kilogramus, tris kartus per savaitę sportuoja ir puikiai atrodo. O draugužis primena velniai žino ką.

Draugas:

- Dieve mano, kaip tau pavyko mesti rūkyti? Aš dūmiju net daugiau už savo žmoną. - Jis su pasibjaurėjimu užgesina cigaretę ir baigia gurkšnoti viskį.

Morisonas atidžiai nužvelgia jį, išsitraukia iš piniginės baltą vizitinę kortelę ir deda ją ant bufeto.

- Žinai, - sako jis, - tie žmonės pakeitė mano gyvenimą.

Praėjo metai.

Morisonas gauna paštu sąskaitą:

KORPORACIJA "MESKITE RŪKYTI"
237 Ist, 46-oji gatvė,
Niujorkas, Niujorko valstija, 10017
Gydymo kursas - 2500 dolerių
Specialisto (Viktoro Donačio) paslaugos - 2500 dolerių
Elektra - 50 centų
IŠ VISO (prašome užmokėti)
5000 dolerių 50 centų

- Šunsnukiai! - pratrūko jis. - Priskaičiavo net elektrą, kuria...

- Sumokėk, - sako žmona ir bučiuoja jį.

Praėjo dar aštuoni mėnesiai.

Visiškai atsitiktinai Morisonas ir Sindi "Helen Heis" teatre susitinka Džimą Makeną su žmona. Jie susipažįsta. Džimas atrodo taip pat, kaip ir aerouoste, jei ne geriau. Morisonas niekada nebuvo matęs jo žmonos. Ji graži, tokia graži, kokios būna šiaip niekuo neišsiskiriančios moterys, kai jos labai labai laimingos.

Morisonas paspaudžia jai ranką ir pajunta kažką keisto. Tik antro veiksmo viduryje Morisonas supranta ką. Ant Makeno žmonos dešinės rankos nėra mažojo pirštelio.

Vertė
Jolanta KOROLKOVAITĖ

RŪKAS

I. Audra

Štai kaip viskas buvo. 19... metų liepos mėnesį, tą naktį, kai Naujosios Anglijos šiauriniuose rajonuose pagaliau baigėsi ilgiausia jos istorijoje kaitra, vakarinę Meino valstijos dalį užgriuvo baisiausia audra, kokią man yra tekę matyti.

Mes gyvenome prie Long Leiko ežero ir prieš pat saulėlydį pastebėjome, kaip pirmieji vėjo gūsiai pašiaušė vandens paviršių. Vos prieš valandą nebuvo nė menkiausio vėjelio. Amerikos vėliava, kurią mano tėvas iškabino virš valčių pašiūrės dar 1936-aisiais, bejėgiškai karojo ant stiebo. Net pats kraštas nejudėjo. Kaitra rodėsi beveik apčiuopiama ir gili kaip tamsus karjero vanduo. Po pietų mes visi trys ėjome maudytis, bet net ir vanduo negelbėjo nuo tokio karščio, nebent būtum nėręs gilyn. Tačiau nei aš, nei Stefa nenorėjome plaukti toli nuo kranto. Dėl Bilio. Jam tik penkeri.

Pusę šešių viršutinėje terasoje, išeinančioje į ežero pusę, pavakarieniavome - be didelio apetito parakinėjome bulvių mišrainę ir sužiaumojome po kelis sumuštinius su kumpiu. Nesinorėjo nieko, išskyrus "Pepsi", įstatytos į metalinį kibirėlį su ledo gabaliukais.

Po vakarienės Bilis vėl nuėjo žaisti - laipioti vaikiškomis kopėtėlėmis, - o mudu su Stefa likome terasoje. Sėdėjome ir tylėdami rūkėme, kartkartėmis žvilgčiodami į kitoje veidrodinio ežero pusėje išsimėčiusį Harisono miestelį. Kelios motorinės valtys sukiojosi netoli kranto. Spygliuočiai toje pusėje atrodė sunykę ir apdulkėję. Vakaruose tarsi armija prieš puolimą rinkosi didžiuliai violetiniai audros debesys, juose švysčiojo žaibai.

Kiekvienam tokiam žaibo blyksniui garsiu traškesiu antrindavo mūsų kaimyno Brento Nortono radijo imtuvas, nustatytas į Vašingtono stotį, transliuojančią klasikinę muziką. Nortonas advokatavo Niudžersyje, o čia tik atostogaudavo paprastame vasarnamyje be apšildymo sistemos ir termoizoliacijos. Prieš porą metų mes susiginčijome dėl sklypų ribos, byla pateko į apygardos teismą. Laimėjau aš. Tačiau Nortonas tvirtino, jog man pasisekė tik todėl, kad jis esąs nevietinis. Nuo to laiko didelės meilės vienas kitam mudu nejautėme.

Stefa atsiduso ir ėmė vėduotis krūtis viršutiniu maudymosi kostiumėlio kraštu. Vargu ar tai nors kiek ją atgaivino, tačiau šiek tiek pagerino bendrą vaizdą.

- Nenoriu tavęs gąsdinti, - tariau, - tačiau netrukus gali prasidėti smarki audra.

Ji abejodama pažvelgė į mane.

- Vakar taip pat buvo debesų, ir užvakar. Bet jie išsisklaidė.

- Šįvakar neišsisklaidys.

- Ne?

- Jeigu vėjas labai įsisiautės, mums teks nusileisti žemyn.

- Manai, gali įsisiautėti?

Mano tėvas pirmasis šioje ežero pusėje pasistatė plytinį namą, kuriame buvo galima gyventi ištisus metus. Būdamas dar visai jaunas, jis kartu su broliais surentė čia vasarnamį, tačiau 1938-ųjų vasarą audra sugriovė jį iki pamatų. Išliko tik valčių pašiūrė. Po metų tėvas pradėjo statyti naują, erdvų namą. Didžiausią pavojų audros metu čia kelia medžiai. Jie jau seni, ir stiprus vėjas gali juos išversti. Toks jau motinos gamtos tvarkymosi būdas.

- Nežinau, - burbtelėjau aš. Tiesą sakant, taip ir buvo, nes apie smarkiąją 1938-ųjų audrą žinojau tik aš pasakojimų. - Tačiau vėjas nuo ežero gali atūžti lyg greitasis traukinys.

Netrukus grįžo Bilis skųsdamasis, jog laipioti kopėtėlėmis visai neįdomu, nes jis "visas šlapias". Aš pataršiau jam plaukus ir atkimšau dar vieną butelį "Pepsi". Padaugės darbo dantistui.

Debesys slinko vis arčiau, pamažu užgoždami dangaus žydrynę. Jau nebeliko jokių abejonių, kad artinasi audra. Nortonas išjungė radiją. Bilis sėdėjo tarp manęs bei Stefos ir susižavėjęs stebėjo dangų. Driokstelėjo griaustinis, lėtai nudundėjo per ežerą ir aidu grįžo atgal. Debesys vartėsi ir kaitaliojosi: tai juodi, tai purpuriniai, tai dryžuoti, tai vėl juodi. Palaipsniui jie pakibo virš viso ežero. Pamačiau, kaip iš dangaus nusileido plona lietaus uždanga. Bet lietus buvo dar toli - galbūt kažkur virš Bolterso ar Norvėjaus.

Pirmasis neryžtingas vėjo gūsis išskleidė vėliavą ir vėl nuleido. Tačiau oras tapo gaivesnis ir pamažu vis labiau vėso. Mūsų suprakaitavę kūnai iš pradžių atsigavo, o paskui ėmė šiurpti nuo šalčio.

Ir tada pamačiau atskubantį ežeru sidabrinį šydą. Per kelias sekundes jis uždengė Harisoną ir dabar judėjo tiesiai į mus. Motorinės valtys dingo.

Bilis pašoko nuo kėdės, miniatiūrinės mudviejų su žmona direktoriškų kėdžių kopijos su jo vardu nugarėlėje.

- Tėveli! Žiūrėk!

- Eime į vidų, - tariau aš stodamasis ir apglėbdamas rankomis sūnaus pečius.

- Bet tu matei? Tėte, kas tai?

- Vandens ciklonas. Eime į vidų.

Stefa metė į mane greitą, neramų žvilgsnį ir paragino:

- Eime, Bili. Tėvelio reikia klausyti.

Mes įėjome į svetainę pro stiklines sustumiamas duris. Uždaręs jas ir užstūmęs velkę, dar kartą žvilgterėjau laukan. Sidabrinė uždanga, jau įveikusi tris ketvirtadalius ežero pločio, virto didžiuliu piltuvu, kuris pašėlusiai sukosi tarp žemo juodo dangaus ir švininio vandens paviršiaus, išmarginto putų dryžiais. Long Leikas tapo panašus į vandenyną. Aukštos bangos bėgo į krantą ir dužo į prieplaukas bei bangolaužius, ištėkšdamos į orą purslų fontanus. Ežero viduryje putotos vilnys lingavo ir sukosi vietoje.

Žiūrėjau į cikloną tarsi užhipnotizuotas, negalėdamas atitraukti akių. Vandens piltuvas buvo jau visai netoli mūsų pakrantės, kai staiga blykstelėjęs ryškus žaibas pusei minutės tarsi pavertė visą vaizdą negatyvu. Išgąstingai dzingtelėjo telefonas, ir aš pasisukau į saviškius: žmona su sūnumi stovėjo prie didelio panoraminio lango, nukreipto į šiaurinę ežero pusę.

Akimirką išvydau siaubingą viziją - tokios gali pasivaidenti tik vyrams ir tėvams: panoraminis langas šaižiai traškėdamas dūžta, ir dantytos stiklo šukių strėlės sminga į nuogą žmonos pilvą, į sūnaus veidą ir kaklą.

- Ko čia stovite, velniai griebtų! Greitai žemyn!

Stefa nustebusi pasižiūrėjo į mane. Bilis atrodė taip, tarsi būtų ką tik pažadintas iš gilaus miego. Nuvedžiau juos į virtuvę ir įjungiau šviesą. Telefonas vėl skambtelėjo.

Ir tada kaukdamas atlėkė vėjas. Namas suūžė ir sudrebėjo tarsi kylantis keleivinis lėktuvas. Skardus vėjo švilpimas palaipsniui virto žemu gausmu, paskui perėjo į veriantį kauksmą.

- Lipkite žemyn! - sušukau žmonai, stengdamasis perrėkti audrą.

Tiesiai virš namo driokstelėjo griaustinis - tarytum milžiniškos lentos trinktelėjo viena į kitą. Bilis įsikibo man į koją.

- Ir tu leiskis! - šūktelėjo Stefa.

Aš linktelėjau ir rankų mostais paraginau juos. Vargais negalais atplėšiau nuo savęs Bilį.

- Eik su mama. Aš dar noriu surasti žvakes. Tam atvejui, jei dingtų elektra.

Bilis nuėjo su Stefa, o aš ėmiau raustis po spinteles. Žvakės, kaip žinote, turi tokią keistą savybę: kiekvieną pavasarį pasidedi jas į tam tikrą vietą, nes vasaros audrų metu gali nutrūkti elektros tiekimas, bet kai ateina laikas, jos kažkur pasislepia.

Ketvirta spintelė. Paketėlis žolės, kurią mudu su žmona nusipirkome prieš ketverius metus ir dar nė pusės nesurūkėme, prisukamas žaislinis žandikaulis su barškančiais dantimis, nu-

pirktas Biliui Oburno naujienų parduotuvėje, visas pluoštas nuotraukų, kurių Stefa niekaip neprisiruošia suklijuoti į albumą. Žvilgtelėjau po storu prekybiniu katalogu ir už guminės taivaniškos lėlės, kurią išlošiau Fraiburgo mugėje, numušinėdamas teniso kamuoliukais medinius kėglius.

Žvakės gulėjo už tos lėlės stiklinėmis numirėlio akimis. Vos tik užčiuopiau celofaninį paketą, į kurį jos buvo sudėtos, užgeso šviesa. Užtat danguje elektros buvo kiek nori. Svetainę apšvietė baltų ir violetinių žaibo blyksnių serijos. Išgirdau, kaip apačioje pravirko Bilis, ir Stefa ėmė kažką kalbėti, ramindama jį.

Mane traukte traukė dar kartą žvilgterėti pro langą.

Vandens ciklonas arba jau buvo praėjęs pro mus, arba tiesiog atslūgo, pasiekęs sausumą, tačiau vis tiek toliau dvidešimties jardų nuo kranto nieko nesimatė. Vanduo tiesiog kunkuliavo. Pro šalį kuolais aukštyn praplaukė kažkieno tiltelis - tikriausiai Džeserių, - iki pusės nugrimzdęs į putotas bangas.

Nusileidau žemyn. Bilis tučtuojau pribėgo ir apsikabino mano kojas. Paėmęs jį ant rankų, suspaudžiau glėbyje, paskui uždegiau žvakes. Mes sėdėjome svečių kambaryje, esančiame kitame koridoriaus gale nuo mano nedidelės dirbtuvės. Geltonoje mirgančių žvakių šviesoje žiūrėjome vienas į kitą ir klausėmės, kaip audra kaukia ir trankosi į mūsų namą. Maždaug po dvidešimties minučių pasigirdo griūvančio medžio traškėjimas. Be abejo, kažkur netoliese išvirto viena iš senųjų pušų. Netrukus vėjas aptilo.

- Audra baigėsi? - paklausė Stefa.

- Galbūt, - atsakiau. - O gal ir ne.

Užkopėme laiptais aukštyn. Kiekvienas nešėmės rankoje po žvakę - tartum vienuoliai, einantys į vakarines pamaldas. Bilis laikė savo žvakę atsargiai ir išdidžiai: juk jis nešė ugnį. Tai vaikui labai daug reiškė. Be to, padėjo užmiršti baimę.

Buvo jau tamsu, ir mums nepavyko įžiūrėti, kokių bėdų pridarė audra aplink namą. Biliui jau seniai buvo metas miegoti,

tačiau nei aš, nei žmona nevertėme jo eiti gulti. Tiesiog sėdėjome visi trys svetainėje, klausėmės vėjo ūžimo ir stebėjome žaibus.

Maždaug po valandos vėjas vėl ėmė stiprėti. Jau tris savaites laikėsi maždaug 32 laipsnių temperatūra, ir šešis kartus per tas dvidešimt dienų Nacionalinės meteorologinės tarnybos stotis Portlende pranešė, kad temperatūra pakilo virš 36. Siaubinga kaitra. Be to, praėjusi žiema buvo nepaprastai šalta, ir pavasaris vėlavo. Žmonės vėl ėmė murmėti, kad tai atominių bombų bandymo šeštajame dešimtmetyje pasekmės. Vėl prasidėjo kalbos apie pasaulio pabaigą. Pati seniausia ir populiariausia tema.

Antras škvalas buvo silpnesnis, tačiau jis išvertė dar kelis medžius, išjudintus pirmosios audros atakos. Kai vėjas vėl ėmė rimti, vienas medis griuvo tiesiai ant mūsų namo stogo - tarsi kas kumščiu trinktelėjo į karsto dangtį. Bilis pašoko ir baukščiai pažvelgė į lubas.

- Nebijok, vyre, namas išlaikys, - raminau sūnų.

Jis nervingai man šyptelėjo.

Apie dešimtą valandą vakaro užgriuvo paskutinis vėtros šuoras. Vėjas kaukė taip garsiai, kaip ir pirmąjį kartą, o žaibai, rodėsi, blyksėjo tiesiog aplink mus. Išvirto dar keli medžiai. Staiga nuo pakrantės atsklido garsus bildesys ir traškesys. Stefa tyliai šūktelėjo, tačiau Bilis, užmigęs ant jos kelių, nepabudo.

- Kas tai, Deividai?

- Tikriausiai valčių pašiūrė.

- O Dieve.

- Eime žemyn, Stefa.

Paėmiau Bilį ant rankų ir atsistojau. Stefa žiūrėjo į mane išplėstomis iš baimės akimis.

- Deividai, viskas bus gerai, ar ne?

- Taip.

- Tikrai?

- Tikrai.

Mes nulipome laiptais žemyn. O po dešimties minučių, audrai pasiekus kulminaciją, iš viršaus atsklido trenksmas ir stiklo

skambesys - išdužo panoraminis langas. Taip kad anoji vizija, šmėkštelėjusi mano akyse, matyt, nebuvo visai beprotiška. Stefa, jau spėjusi užsnūsti, tyliai aiktelėjo ir pabudo. Bilis neramiai pasimuistė lovoje.

- Lietus pateks į kambarį, - tarė Stefa. - Sugadins baldus.

- Sugadins, tai sugadins. Viskas apdrausta.

- Menka paguoda, - nusiminusi atsakė ji. - Ten tavo motinos spinta... mūsų nauja sofa... spalvotas televizorius...

- Ššš... - sušnibždėjau. - Miegok.

- Negaliu, - pasiskundė žmona, bet po penkių minučių užmigo.

Aš neguliau dar pusvalandį, palikęs vieną degančią žvakę, kad būtų smagiau. Klausiausi, kaip trankosi ir murma lauke griaustinis. Nesunku nuspėti, kad rytoj daugelis ežero pakrantės gyventojų pradės skambinti savo draudimo agentams: ten, kur virstantys medžiai apgadino langus ar stogus, ims zvimbti benzopjūklai, o kelyje pasirodys oranžiniai elektros tinklų tarnybos automobiliai.

Audra rimo, ir jokių naujų škvalo požymių nebuvo. Palikęs Stefą ir Bilį miegančius, užlipau laiptais į svetainę. Sustumiamos durys atlaikė vėją, bet panoraminiame lange žiojėjo didžiulė skylė dantytais kraštais, o iš jos kyšojo beržo - seno medžio, augusio mūsų kieme prie įėjimo į rūsį, - viršūnė. Dabar supratau, ką turėjo omenyje žmona sakydama, jog jos neguodžia draudimas. Aš mėgau tą medį, vienintelį apylinkėje, kurio niekada nebūčiau nupjovęs pats. Daug rūsčių žiemų mes praleidome kartu su juo. Didelėse stiklo šukėse ant kilimo atsispindėjo tūkstančiai mano žvakės atspindžių. Pagalvojau, jog rytoj būtinai reikės perspėti Stefą ir Bilį, kad eidami čionai apsiautų šlepetes - jie abu mėgsta rytais šlepsėti basi.

Nulipau žemyn. Tą naktį mes visi trys miegojome svečiams skirtoje lovoje: aš ir Stefa iš kraštų, Bilis - per vidurį. Sapnavau Dievą, ateinantį nuo Harisono, iš kitos ežero pusės. Jis buvo toks

milžiniškas, kad mačiau jį tik iki juosmens - visa viršutinė kūno dalis nyko kažkur giedrame žydrame danguje. Girdėjau, kaip traška lūžtantys medžiai - tai Dievas žingsniavo, trypdamas miškus. Jis suko aplink ežerą, artėdamas link Bridžtono, link mūsų, o visi namai, kotedžai ir vasarnamiai jo kelyje sproginėjo, virsdami baltai violetinės liepsnos stulpais. Netrukus visą pakrantę aptraukė dūmai. Dūmai uždengė viską tarsi rūkas.

II. Po audros. Nortonas. Kelionė į miestą

- Ohoho! - šūktelėjo Bilis.

Jis stovėjo prie tvoros tarp mūsų ir Nortono sklypų ir žiūrėjo į alėją, vedančią prie mūsų namo. Ši beveik ketvirčio mylios ilgio alėja išeina į žvyrkelį, kuris už trijų ketvirčių mylios, savo ruožtu, įsuka į asfaltuotą dvipusį vieškelį, paprastai vadinamą Kanzaso keliu. Juo jūs galite nusigauti, kur tik norite, bent jau iki Bridžtono tai tikrai.

Pažvelgiau į tą pusę, kur žiūrėjo Bilis, ir nutirpau.

- Neik toliau, vyruti. Netgi čia stovėti nėra saugu.

Bilis nesiginčijo.

Rytas buvo aiškus ir skaidrus kaip varpo garsas. Dangus, apsiblausęs ir padūmavęs kaitros metu, vėl atgavo gaivų, sodrų, beveik rudenišką žydrumą. Dvelkė lengvas vėjelis, ir alėjoje žaismingai mirguliavo pro lapus prasiskverbę saulės spinduliai. Netoli tos vietos, kur stovėjo Bilis, iš žolės sklido garsus šnypštimas. Iš pirmo žvilgsnio galėjai pamanyti, kad ten rangosi gyvačių kamuolys. Elektros laidai, ėję į mūsų namą, audros metu nutrūko ir dabar susipynę gulėjo išdegusiame žolės lopinyje vos už dvidešimties pėdų nuo tvoros. Kartkartėmis vienas kuris tingiai sujudėdavo, spjaudydamas kibirkštis. Jeigu vakarykštė liūtis nebūtų taip smarkiai permerkusi žolės ir medžių, namas galėjo užsidegti. O dabar žolė išdegė tik toje vietoje, kur nukrito laidai.

- Tėveli, šita lektra gali užmušti žmogų?

- Taip. Gali.

- Ką mes dabar su ja darysime?

- Nieko. Palauksime elektrikų iš elektros tinklų tarnybos.

- O kada jie atvažiuos?

- Nežinau. - Penkiamečiai vaikai niekada nepritrūksta klausimų. - Manau, šįryt jie turi darbo iki kaklo. Nori pasivaikščioti su manimi iki alėjos galo?

Bilis žengė link manęs, bet sustojo, baimingai žvelgdamas į laidus. Vienas jų išsilenkė ir vangiai persivertė, tarsi modamas prieiti arčiau.

- Tėveli, ar gali lektra pereiti žemę?

Ką gi, teisingas klausimas.

- Gali, bet tu nebijok. Elektrai reikalinga žemė, o ne tu. Viskas bus gerai, jeigu nesiartinsi prie laidų.

- Reikalinga žemė, - sumurmėjo Bilis, paskui pribėgo prie manęs, ir mudu nužingsniavome alėja, susiėmę už rankų.

Buvo blogiau, negu maniau. Skersai kelio gulėjo keturi nuvirtę medžiai: vienas jaunas, du vidutiniai ir vienas senas milžinas, kokių penkių pėdų storio, visas aplipęs samanomis tarsi supuvusiu korsetu.

Ant kelio mėtėsi daugybė šakų su vėjo nudraskytais lapais. Mudu su Biliu nuėjome iki pat alėjos galo, rinkdami mažesniąsias ir mesdami į krūmus šalikelėje. Tas darbas man priminė kitą vasaros dieną, kai aš pats buvau ne ką vyresnis už Bilį - tai buvo maždaug prieš dvidešimt penkerius metus. Suvažiavo visi mano dėdės ir iki pat pietų kirto krūmus bei brūzgynus. O vakare visi susėdo lauke prie didelio netašyto stalo, kurį buvo pasistatę kieme tėtis su mama, ir ėmė šveisti hamburgerius, karštas bandeles su dešrelėmis, bulvių mišrainę. Alus liejosi upėmis, ir dėdė Rubenas pasinėrė į ežerą, nenusivilkęs drabužių ir net nenusiavęs.

Tais laikais šiuose miškuose dar pasitaikydavo elnių.

- Tėveli, ar galima man eiti prie ežero? - paklausė Bilis.

Jis pavargo rinkti šakas, o geriausias būdas išblaškyti nusiplūkusį vaiką - leisti jam užsiimti kuo kitu.

- Žinoma, - atsakiau.

Mes kartu grįžome alėja, ir Bilis nubėgo į dešinę, aplink namą, plačiu lanku aplenkdamas nukritusius laidus. Aš pasukau kairėn, į garažą. Kaip ir spėjau, visoje ežero pakrantėje jau traukė savo neypatingai malonią ausiai dainą kaimynų benzopjūklai.

Prisipyliau benzino į savojo pjūklo bakelį, nusivilkau marškinius ir jau ketinau grįžti į alėją, kai iš namo išėjo Stefa. Ji susirūpinusi nužvelgė nuvirtusius skersai kelio medžius.

- Daug bus darbo?

- Susidorosiu. Kaip namuose?

- Aš surinkau stiklus, bet su tuo beržu, Deividai, tu turėsi ką nors padaryti. Medis svetainėje mums trukdys.

- Taip, - sutikau aš. - Trukdys.

Mes pažvelgėme vienas į kitą ryto saulės šviesoje ir nusijuokėme. Aš pastačiau benzopjūklą į šalį ir pabučiavau žmoną, uždėjęs rankas jai ant klubų.

- Nereikia, - sumurmėjo ji. - Bilis...

Tą pačią akimirką iš už namo kampo iššoko Bilis.

- Tėte! Tėveli! Ateik, pažiūrėk, kaip...

Stefa pastebėjo nutrauktus laidus ir riktelėjo jam, kad pasisaugotų. Bilis, bėgęs pakankamai toli nuo pavojingos zonos, sustojo ir pažvelgė į mamą taip, tarsi ji būtų pasakiusi didžiausią kvailystę.

- Viskas gerai, mama, - tarė berniukas tokiu tonu, kokiu paprastai raminami suvaikėję senukai, ir lėtai leidosi link mūsų, visa savo išvaizda rodydamas, kad iš tikrųjų viskas gerai. Stefa ėmė virpėti mano glėbyje.

- Nesibaimink, - sužnibždėjau žmonai į ausį. - Jis žino, kad laidai pavojingi.

- Taip, bet juk tiek daug žmonių žūsta, nutrenkti srovės, - atsakė ji. - Per televizorių nuolatos perspėja apie nutrauktus laidus, o žmonės vis tiek... Bili, tučtuojau eik namo!

- Na, ką tu, mama! Aš noriu parodyti tėtei valčių pašiūrę! - Jo akys išsiplėtė iš susijaudinimo ir nusivylimo. Mažylis buvo kupinas įspūdžių ir norėjo jais pasidalinti.

- Eik namo! Tie laidai pavojingi ir...

- Tėtė sakė, kad jiems reikalinga žemė, o ne aš...

- Bili, nesiginčyk su manimi!

- Aš tuoj ateisiu ir pažiūrėsiu, vyre. O tu kol kas bėk vienas. - Pajutau, kaip įsitempė Stefa. - Pro kitą namo pusę, sūnau!

- Aha! Gerai!

Bilis prabėgo pro mus ir nulėkė laiptais, vedančiais prie ežero nuo vakarinės namo pusės. Vėjyje suplevėsavo jo marškinių kraštas, išsipešęs iš kelnių. Berniukas dingo už namo kampo, ir netrukus iš ten atsklido susijaudinęs "Oho!", liudijantis, kad jis surado dar vieną audros paliktą pėdsaką.

- Bilis žino apie laidus, Stefa, - tariau, švelniai apkabindamas žmoną per pečius. - Ir bijo jų. Gerai, kad bijo - taip jis išvengs pavojaus.

Stefos skruostu nuriedėjo ašara.

- Aš taip bijau, Deividai.

- Ir ko gi? Viskas jau pasibaigė.

- Ar tikrai? Žiema buvo bloga... Ir vėlyvas pavasaris... Mieste žmonės vadina jį "juoduoju pavasariu"... Kalbama, kad šiuose kraštuose nebuvo tokio nuo 1888 metų...

Sakydama "kalbama" Stefa, be abejo, turėjo omeny misis Karmodi, "Bridžtono antikvariato" savininkę. Stefa kartais užsukdavo į tą parduotuvėlę, priverstą visokiausio šlamšto. Bilis visada noriai lydėdavo mamą. Parduotuvėlės gilumoje, viename iš tamsių dulkinų kambarėlių, amžiams išskleidusios sparnus ir įsikabinusios nagais į nupoliruotas šakeles, tupėjo pelėdų iškamšos auksaspalvėmis akimis. Dar ten buvo trejetas meškėnų, lakančių vandenį iš "upelio" - ilgo, dulkėto veidrodžio gabalo. Ir net kandžių sukapota vilko iškamša: prašieptuose nasruose sustingęs šiurpus urzgimas, o pro dantis ne seilės teka, bet byra pjuvenos. Anot misis Karmodi, šitą vilką nušovęs jos tėvas 1901-ųjų rugsėjo popietę, kai žvėris atėjo atsigerti prie Stivenso upelio.

Ir mano žmonai, ir sūnui žygiai į misis Karmodi antikvarinę parduotuvėlę suteikdavo nemažai džiaugsmo. Stefa gėrėdavosi stiklinėmis figūrėlėmis, o Bilis studijavo mirtį taksidermijos vardan. Tačiau man atrodė, kad senoji dama neigiamai veikia

mano žmoną, skatindama jos prietaringumą. Šiaip jau Stefa visada buvo praktiška ir blaivaus proto. Senei tiesiog pavyko rasti jos pažeidžiamą vietą, “Achilo kulną”. Tačiau Stefa nebuvo vienintelė moteris mieste, kurią misis Karmodi prisiviliojo savo kraupiomis pranašystėmis ir liaudiškais receptais (visada išrašomais Dievo vardu):

Vanduo iš supuvusio kelmo padės užgydyti mėlynes paakiuose, jeigu jūsų vyras linkęs po trečios taurelės duoti valią rankoms. Kokia bus ateinanti žiema, galima sužinoti, liepos mėnesį suskaičiavus vikšro segmentus arba rugpjūtį išmatavus medaus korio storį. O dabar - apsaugok mus, Viešpatie, - vėl atėjo JUODASIS 1888-ŲJŲ PAVASARIS (šauktukų galite prirašyti kiek tik norite).

Aš irgi girdėjau istoriją apie tą pavasarį - vietiniai gyventojai mėgsta ją pasakoti: jeigu pavasaris bus pakankamai šaltas, ledas ant ežero pajuoduos kaip išpuvęs dantis. Tai, žinoma, retas reiškinys, vargiai pasitaikantis kartą per šimtmetį. Šiaip ar taip, istorija keliauja iš lūpų į lūpas, tačiau niekas negali papasakoti jos įtikinamiau už misis Karmodi.

- Buvo sunki žiema, paskui atėjo vėlyvas pavasaris, - tariau. - O dabar kaitri vasara. Buvo audra, bet ji jau baigėsi. Tu juk visada sugebėjai blaiviai samprotauti, Stefani.

- Tai nebuvo paprasta audra, - pasakė ji tuo pačiu kimiu balsu.

- Taip, - pritariau. - Su tuo aš sutinku.

Istoriją apie Juodąjį Pavasarį man papasakojo Bilas Džostis, degalinės “Džostis Mobil” Kasko Vilidže savininkas ir tam tikra prasme tarnautojas. Biliui padėdavo jo trys girtuokliai sūnūs, o kartais ir keturi girtuokliai anūkai - kai atsiplėšdavo nuo sniegomobilių bei purvabridžių dviračių konstravimo. Biliui buvo septyniasdešimt, nors iš pažiūros duotum ir visus aštuoniasdešimt, tačiau, užėjus ūpui, gerdavo jis kaip dvidešimtmetis. Mudu su sūnum buvome užsukę pas jį prisipilti benzino į “Skautą” praėjus dienai po to, kai pačiame gegužės viduryje iškrito beveik pėdos

storio sunkaus sniego sluoksnis, uždengdamas jau sužaliavusią žolę ir gėles. Džostis ta proga buvo gerokai prisisiurbęs ir noriai išklojo visą istoriją apie Juodąjį Pavasarį, pridurdamas šį tą ir nuo savęs. Bet manęs tokia oro permaina nepribloškė: juk kartais būna sniego gegužės mėnesį - jis iškrenta ir po dviejų dienų ištirpsta. Ir nieko čia nėra nuostabaus.

Stefa vėl baugiai žvilgtelėjo į nutrūkusius laidus.

- Kada atvažiuos žmonės iš elektros tinklų tarnybos?

- Kai tik galės. Manau, ilgai netruks pasirodyti. Ir nesijaudink dėl Bilio. Jis protingas vaikas. Galbūt kartais užmiršta tvarkingai susidėti drabužius, bet niekada nelakstys tarp aukštos įtampos laidų. Bilis puikiai supranta, kas yra pavojus. - Paliečiau pirštu Stefos lūpų kamputį, ir jis paklusniai pakilo aukštyn, virsdamas šypsena. - Dabar jau ramiau?

- Kai pasikalbu su tavimi, man visada ramiau, - atsakė žmona, ir mano nuotaika kaipmat praskaidrėjo.

Nuo ežero vėl atsklido šaukiančio mus Bilio balsas.

- Eime, pažiūrėsime, ką pridirbo audra, - paraginau Stefą.

- Man užteks ir žygio į svetainę, - liūdnai šniurkštelėjusi atsakė ji.

- Tada tiesiog suteik mažyliui malonumą.

Mudu ėmėme leistis akmeniniais laipteliais susiėmę už rankų. Kai pasiekėme pirmąjį posūkį, iš už jo išlėkė Bilis ir vos neparvertė mūsų žemėn.

- Ko dabar lakstai kaip akis išdegęs? - subarė sūnų Stefa suraukusi antakius. Galbūt ji įsivaizdavo, kaip berniukas įsibėgėjęs įsirėžia ne į mus, bet į tą baisų kibirkščiuojančių laidų lizdą.

- Ateikite greičiau! - dusdamas išpoškino Bilis. - Valčių pašiūrė sutraiškyta! Ant akmenų guli prieplauka... o užutėkyje medžiai... Velniai žino kas!

- Bili Draitonai! - pasipiktino Stefa.

- Oi, atleisk, mama... Bet tu turi pamatyti... Oo!.. - Ir jis vėl dingo.

- Taręs niūrią pranašystę, jis išnyko, - pasakiau aš, ir Stefa vėl nusijuokė. - Klausyk, kai tik supjaustysiu tuos medžius, nuvirtusius ant kelio, nuvažiuosiu į Meino elektros tinklų tarnybos kontorą Portlende ir papasakosiu jiems, kas čia pas mus įvyko. Gerai?

- Gerai, - apsidžiaugė žmona. - Kada, manai, galėsi važiuoti?

Be to milžiniško apsamanojusio medžio darbo buvo ne daugiau kaip valandai. Bet su juo teks pavargti galbūt net iki vienuoliktos. Taip jai ir pasakiau.

- Tada aš atnešiu tau priešpiečius. Tačiau turėsi užsukti mieste į parduotuvę ir šio to nupirkti... Mes beveik baigėme pieną ir sviestą. Ir dar... Geriau aš tau viską surašysiu.

Vos tik moteris pergyvena kokią stichinę nelaimę, tučtuojau virsta vovere. Spustelėjau Stefą glėbyje ir linktelėjau. Mes pagaliau apėjome namą. Užteko vieno žvilgsnio, kad suprastum, kas išmušė vargšelį Bilį iš vėžių.

- Dievulėliau, - sušnibždėjo Stefa.

Nuo nedidelės aukštumos, kur mudu stovėjome, matėsi beveik ketvirtis mylios pakrantės: Baiberio sklypas kairėje, mūsiškis ir Brento Nortono sklypas dešinėje.

Milžiniška sena pušis, saugojusi mūsų valčių prieplauką, buvo vėtros perlaužta pusiau. Likusioji kamieno dalis styrojo iš žemės tarsi nudrožtas pieštukas, ir lūžio vietoje mediena greta pajuodavusios nuo laiko ir darganų žievės atrodė beviltiškai balta. O maždaug šimto pėdų ilgio senosios pušies viršūnė gulėjo sekliame užutėkyje panirusi į vandenį. Mums pasisekė, kad ji nenugramzdino mūsų “Star-Kruzerio”, pagalvojau aš: prieš savaitę sugedo variklis, ir kateris iki šiol kantriai laukia remonto Neiplo doke.

Priešingoje mūsų pakrantės ruožo pusėje po kitu nuvirtusiu medžiu riogsojo valčių pašiūrės nuolaužos - tos pačios pašiūrės, kurią kadaise pastatė mano tėvas, ir kur senais gerais laikais, kai Draitonus lydėjo kur kas didesnė sėkmė negu dabar, glaudėsi

šešiasdešimties pėdų ilgio jachta. Bėdos kaltininkas, beje, augo Nortono žemėje. Pamatęs tai, tiesiog įsiutau: tas medis nudžiūvo dar prieš penkerius metus, ir Nortonas jau seniai privalėjo jį nupjauti. O dabar jis išvirto pats ir dar tiesiai ant mūsų valčių pašiūrės. Stogas pasviro į šoną tarsi girtas. Vėjas toli aplinkui išsvaidė lentas iš pramuštos skylės. Bilis, sakydamas, kad "pašiūrė sutraiškyta", išsireiškė kaip visada tiksliai.

- Tai Nortono medis! - pareiškė Stefa, ir jos balse nuskambėjo toks pasipiktinimas, kad aš nejučia šyptelėjau, nors širdį gniaužė skausmas.

Vėliavos stiebas įkrito į vandenį, o šalia jo plūduriavo permirkusi vėliava, susipynusi su pakėlimo virve. Nesunku buvo įsivaizduoti Nortono atsakymą: "O tu paduok mane į teismą!"

Bilis, užsiropštęs ant bangolaužio, apžiūrinėjo išmestą ant akmenų prieplauką, nudažytą žydrais ir geltonais dryžiais. Grįžtelėjęs per petį į mus, mažylis džiugiai šūktelėjo:

- Tai Martinsų prieplauka, ar ne?

- Martinsų, - atsakiau. - Klausyk, Didysis Bilai, gal įbristum į vandenį ir išžvejotum vėliavą?

- Tuojau.

Bangolaužio dešinėje buvo nedidelis smėlėtas paplūdimys. 1941-aisiais, dar prieš karą, mano tėvas pasamdė žmogų, kad atvežtų čionai gražaus pajūrio smėlio - šešis pilnus sunkvežimius - ir išskirstytų jį pakrantėje bei vandenyje, maždaug man iki krūtinės - iki penkių pėdų gylio. Tas žmogus gavo už darbą aštuoniasdešimt dolerių, o mes iki šiol turime gražų krantą. Dabar, kaip žinote, jau niekas nebegali įsirengti savo žemėje smėlėto paplūdimio. Kai kotedžai prie ežerų ėmė augti kaip ant mielių, ir nutekantys kanalizacijomis vandenys išnaikino visą žuvį arba pavertė ją nevalgoma, buvo uždrausta pilti pakrantėse smėlį - esą jis gali sutrikdyti ežerų ekologinę pusiausvyrą.

Bilis įbrido į vandenį ir sustojo. Tą pačią akimirką pajutau, kaip įsitempė į mane atsirėmusi Stefa, ir pats pamačiau, kas

sustabdė berniuką. Visa pakrantė Harisono pusėje buvo dingusi. Ją tiršta marška klojo ryškus baltas rūkas - tarsi koks stebuklingas debesis būtų nusileidęs ant žemės.

Nakties sapnas ėmė pildytis, tariau sau, ir kai Stefa paklausė, kas tai, man nejučia išsprūdo: "Dievas".

- Deividai?

Kranto linijos toje pusėje neliko nė žymės, tačiau per ilgus metus aš tiek prisižiūrėjau į Long Leiką, kad dabar galėjau spėti, jog rūko juosta uždengė tik kelis vandens jardus, ne daugiau. Apatinis jos kraštas buvo tiesus, tarsi nubrėžtas pagal liniuotę.

- Kas tai, tėveli? - sušuko Bilis, stovėdamas iki kelių vandenyje ir siekdamas permirkusios vėliavos.

- Rūkas.

- Rūkas virš ežero? - suabejojo Stefa, ir aš pastebėjau jos akyse misis Karmodi įtakos atšvaitą. Velniai griebtų tą senę! Mano paties bloga nuojauta jau išnyko. Sapnai, šiaip ar taip, yra tik sapnai, o rūkas yra tik rūkas.

- Žinoma. Tu ką; niekada nematei rūko virš ežero?

- Tokio nemačiau. Jis labiau primena debesį.

- Tai dėl to, kad ryškiai šviečia saulė, - atsakiau aš. - Taip atrodo debesys, kai žiūri į juos iš lėktuvo.

- Bet iš kur jis atsirado? Rūkas čia pakyla tik darganotu oru.

- Kaip matai, pakyla ir saulėtu. Bent jau Harisone. Tikriausiai tai vakarykštės audros liekana. Susidūrė du oro frontai ar kažkas panašaus.

- Tu tai tikrai žinai, Deividai?

Nusijuokiau ir apglėbiau ją per pečius.

- Ne, žinoma, aš tiesiog tauškiu, kas ant seilės užeina. Jeigu žinočiau tikrai, pranešinėčiau orus per vakaro žinias. Eik namo ir surašyk man, ką reikės nupirkti.

Stefa dar kartą abejodama žvilgtelėjo į mane ir vėl įsistebeilijo į rūką, prisidengusi delnu akis.

- Keista, - galiausiai pratarė ji ir nuėjo namo.

O Biliui rūkas jau neberūpėjo. Jis išžvejojo iš vandens vėliavą bei susiraizgiusią pakėlimo virvę, ir mudu abu ištiesėme visa tai ant pievelės džiūti.

- Girdėjau, kad negerai, jei vėliava paliečia žemę, tėveli, - dalykišku tonu pareiškė berniukas.

- Tikrai?

- Taip. Viktoras Makalisteris sako, kad už tai žmones sodina į lektros kėdę.

- Pasakyk Vikui, kad jo galva pilna to, nuo ko žolė vešliau želia.

- Mėšlo, taip? - Bilis - sumanus vaikas, bet visiškai neturi humoro jausmo. Mažylis viską priima labai rimtai. Tikiuosi, paaugęs jis supras, kad mūsų pasaulyje tokia nuostata yra tiesiog pavojinga.

- Taip, sūnau, tik neišplepėk mamai, kad aš taip sakiau. Kai vėliava išdžius, mes ją pakelsime nuo žemės, gražiai sulankstysime ir net suvyniosime į popierių. Taigi viskas bus gerai.

- O paskui pataisysime valčių pašiūrę ir iškelsime naują stiebą, taip, tėveli? - Dabar jis atrodė iš tiesų susirūpinęs. Matyt, griuvėsių vaizdas ir jam ėmė atrodyti nemalonus.

Patapšnojau sūnui per petį.

- Ar ne per daug nori iš karto?

- Ar galiu nubėgti pas Baiberius ir pažiūrėti, kas ten atsitiko?

- Palūkėk dar truputį. Jie dabar irgi tvarkosi po audros, o tokie rūpesčiai kartais labai sugadina žmonėms nuotaiką, - pasakiau, galvodamas apie Nortoną.

- Gerai. Atia! - Jis pasisuko bėgti.

- Netrukdyk kaimynams dirbti, vyruti. Bili!

Berniukas grįžtelėjo per petį.

- Nepamiršk, ką sakiau apie tuos laidus. Jei pamatysi dar kur nors, neik artyn.

- Žinoma, tėte.

Dar kelias minutes pastovėjau ant kranto, apžiūrinėdamas audros padarytą žalą, paskui vėl pažvelgiau į rūką. Man pasiro-

dė, kad jis priartėjo, tačiau nebuvau tuo tikras. Jeigu tikrai priartėjo, tai nusižengdamas fizikos dėsniams, nes vėjas - lengvas brizas - pūtė nuo mūsų pusės. O tokie dalykai, kaip žinote, gamtoje neįmanomi. Rūkas buvo baltas, visiškai baltas. Jo baltumą galėjai palyginti su ką tik iškritusiu sniegu sodriai mėlyno žiemos dangaus fone. Tačiau sniegas visada atspindi tūkstančius deimantinių saulės spindulių, o šis keistas rūkas, nors ryškus ir švarus, nė trupučio neblizgėjo. Stefa, aišku, klydo sakydama, kad giedrą dieną rūkas nekyla. Pasitaiko ir giedrą dieną, tačiau tada prisisotinusiame drėgmės ore atsiranda vaivorykštė. O šiandien vaivorykštės nebuvo.

Bloga nuojauta vėl sugrįžo, bet ją tučtuojau išblaškė staiga netoliese pasigirdęs žemas mechaninis pūkštimas "uch-uch-uch!" ir jį palydėjęs: "Ot, šūdas!" Pūkštimas vėl pasikartojo, tik šįkart be keiksmažodžio. Trečią kartą motoro čiaudėjimą lydėjo frazė "Kad tave sutrauktų...", ištarta tonu žmogaus, kuris ryžosi pats susidoroti su sunkia užduotimi, tačiau greitai nusivylė.

- Uch-uch-uch-uch...

Tyla.

Po to:

- Ach, tu šunsnuki!

Šyptelėjau. Garsas gerai sklido pakrante, o dirbančių pjūklų zvimbimas aidėjo iš tolimesnių sklypų. Todėl aš lengvai atpažinau ne ypač malonų savo kaimyno, garsiojo advokato Brento Nortono balsą.

Nusileidau prie vandens apsimesdamas, kad einu apžiūrėti tiltelio, audros išmesto ant mūsų bangolaužio. Iš čia galėjau matyti Nortoną, plušantį pušų spygliais nubertoje aikštelėje priešais savo verandą. Jis mūvėjo dažais išteptiotus džinsus ir vilkėjo baltus sportinius marškinėlius. Elegantiška keturiasdešimtdolerinė šukuosena buvo visai praradusi formą, veidu žliaugė prakaitas. Priklaupęs ant vieno kelio, Nortonas beviltiškai mėgino užvesti savąjį benzopjūklą, kur kas didesnį ir galingesnį

už manąjį pjūklelį, kadaise pirktą vietinėje parduotuvėje už 79 dolerius 85 centus. Jo galiūne, atrodo, buvo viskas, išskyrus mygtuką. Nortonas atkakliai tampė starterio lyną, tačiau nesugebėjo išgauti nieko kito, tik apatišką "uch-uch-uch". Širdies gilumoje net apsidžiaugiau pamatęs, kad advokato kieme stovėjusį piknikams skirtą stalą perpus perlaužė nuvirtęs geltonasis beržas.

Nortonas iš visų jėgų patraukė starterį.

- Uch - uch - uchuchuch - Och!Och!Och!.. Och!.. uch.

Beveik pavyko, bičiuli.

Dar vienas herakliškas trūktelėjimas.

- Uch-uch-uch.

- Išgama, - sušvokštė Nortonas, įsiutęs ant savo prašmatnaus benzopjūklo.

Grįžau prie namo, pirmąkart tą rytą jausdamasis iš tikrųjų gerai. Mano benzopjūklas užsivedė po pirmo trūktelėjimo, ir aš ėmiausi darbo.

Apie dešimtą valandą kažkas patapšnojo man per petį. Atsisukęs pamačiau Bilį, vienoje rankoje laikantį alaus skardinėlę, kitoje - Stefos sudarytą pirkinių sąrašą. Įsikišęs sąrašą į užpakalinę džinsų kišenę, paėmiau iš sūnaus alų - ne ledinis, tačiau bent jau vėsus. Retai kada alus atrodydavo toks skanus. Vienu mauku išgėriau pusę skardinės ir kilstelėjau ją Bilio pusėn.

- Ačiū, vyruti.

- Galima ir man?

Leidau jam išgerti gurkšniuką. Bilis susiraukė ir grąžino skardinę. Ištuštinau ją iki dugno ir vos susilaikiau nesuspaudęs per vidurį. Jau treji metai, kai pas mus superkami tušti buteliai ir skardinės, tačiau senų įpročių sunku atsikratyti.

- Mama dar kažką prirašė apačioje, bet aš neįskaitau, - tarė Bilis.

Išsitraukiau iš kišenės popieriaus lapelį. "Niekaip nepagaunu "WOXO", - rašė Stefa. - Galbūt po audros jie negali išeiti į eterį?"

"WOXO" - vietinė automatinė radijo stotis, ilgųjų bangų siųstuvais transliuojanti roko muziką. Ji yra Norvėjuje, maždaug už dvidešimties mylių į šiaurę nuo čia. Tačiau tai beveik viskas, ką pagauna mūsų senas silpnas imtuvas.

- Pasakyk mamai "galbūt", - paliepiau Biliui, prieš tai perskaitęs jam Stefos klausimą. - Ir tegul ji pabando trumpųjų bangų diapazone paieškoti Portlendo.

- Gerai. Tėveli, ar galima man kartu su tavimi važiuoti į miestą?

- Žinoma. Ir mama gali, jei nori.

- Gerai! - Jis nudūmė su tuščia skardine rankoje.

Supjaustęs tris artimiausius medžius, pagaliau ėmiausi storojo. Po pirmo pjūvio kelioms minutėms išjungiau pjūklą, kad neperkaistų - medis jam buvo pernelyg didelis, bet aš tikėjausi susidoroti, jei tik neperkaitinsiu motoro. Kažin, ar nėra išvirtusių medžių ant žvyrkelio, vedančio į Kanzaso kelią, ėmiau spėlioti. Vos spėjau taip pagalvoti, miško properšoje švystelėjo oranžinis elektros tinklų tarnybos sunkvežimis, tikriausiai skubantis į tolimąjį mūsų keliuko galą. Vadinasi, viskas gerai - žvyrkelis neužverstas. Apie pusiaudienį elektrikai jau bus pas mus ir imsis tų nutrūkusių laidų.

Nupjovęs didelį kamieno galą, nutempiau jį į alėjos kelkraštį ir nuverčiau nuo šlaito. Jis nuriedėjo žemyn į krūmus, vėl sužėlusius nuo to laiko, kai mano tėvas su savo broliais (visi jie buvo menininkai - Draitonai visada turėjo polinkį menui) iškirto brūzgynus alėjos pakraščiuose.

Atgalia ranka nusivaliau nuo kaktos prakaitą galvodamas, kad būtų ne pro šalį išgerti dar alaus - viena skardinė tik sukelia troškulį. Paskui vėl paėmiau pjūklą, bet į galvą įkyriai lindo neramios mintys apie "WOXO". Būtent iš tos pusės atslinko keistasis rūkas. Ir būtent ten buvo Šeimoro miestelis (vietiniai taria "Šamoro"), kur įsikūręs "Projektas "Strėlė".

Šitą "Projektą" Bilas Džostis laikė viena iš Juodojo Pavasario priežasčių. Vakarinėje Šeimoro dalyje, netoli tos vietos, kur miestelis ribojasi su Stonhemu, yra vyriausybinis draustinis, aptvertas spygliuota viela. Zoną saugoja sargybiniai, apžvalginės televizijos kameros ir dar velniai žino kas. Bent taip man pasakojo. Pats aš nesu matęs "Strėlės", nors senasis Šeimoro kelias eina tik per mylią nuo rytinio zonos pakraščio.

Niekas nežinojo, iš kur atsirado pavadinimas "Strėlė", ir niekas negalėjo tiksliai pasakyti, ar tikrai toks šio projekto pavadinimas - jeigu tik jis iš tiesų egzistuoja. Bilas Džostis tikino, kad aptvertoje zonoje tikrai atliekami kažkokie darbai. Bet kai aš paklausiau, iš kur tai žino, jis ėmė kažką sapalioti esą jo dukterėčia dirba telefono stotyje "Kontinental", ir ji kažką nugirdo. Žodžiu, išsisuko nuo tiesaus atsakymo.

- Atominiai reikalai, - prasitarė jis tądien, pasilenkęs prie "Skauto" lango ir kvėptelėjęs man į veidą alaus tvaiku. - Štai kuo jie ten užsiiminėja. Atomu šaudo į orą ir panašiai.

- Ore ir taip yra daugybė atomų, misteri Džosti, - įsiterpė Bilis. - Taip aiškina misis Neri. Ji sako, kad atomų visur pilna.

Džostis įsmeigė į mano sūnų paraudusias akis, ir Bilis galų gale neišlaikė jo žvilgsnio.

- Tai visai *kiti* atomai, sūneli.

- Ach, taaaip... - sumurmėjo Bilis ir daugiau nebesiginčijo.

Dikas Miuleris, mūsų draudimo agentas, tvirtino, kad "Projektas "Strėlė" yra ne kas kita, kaip žemės ūkio bandymų stotis, atliekanti vyriausybinius užsakymus.

- Stambesni pomidorai, ilgesnis vaisių vedimo laikas, - giliamintiškai pareiškė Dikas ir toliau tęsė savo gražbyliavimą apie tai, kaip aš galėčiau efektyviausiu būdu padėti savo šeimai, jei numirčiau jaunas. Dženina Loles, mūsų paštininkė, aiškino, kad ten dirba geologai - tyrimai, kažkuo susiję su skalūno nafta. Ji tai tikrai žino, nes jos vyro brolis dirbo pas žmogų, kuris...

O misis Karmodi... Ji, atrodo, laikėsi tos pačios nuomonės kaip ir Bilis Džostis: ne paprasti, o *kiti* atomai.

Atpjoviau dar dvi kalades nuo storojo medžio ir nuridenau nuo šlaito. Tada vėl atėjo Bilis su alaus skardine vienoje rankoje ir Stefos rašteliu kitoje. Aš tiesiog neįsivaizduoju, ar yra koks nors užsiėmimas, kuris Biliui patiktų labiau, negu vykdyti įvairius pavedimus.

- Ačiū, - padėkojau imdamas iš jo alų ir raštelį.

- O man bus galima gurkšnelį?

- Bet tik vieną. Aną kartą tu nugėrei du. Nenoriu, kad lakstytum girtas dešimtą valandą ryto.

- Jau penkiolika po, - droviai šyptelėjo jis virš skardinės.

Aš taip pat nusišypsojau: žinoma, ne pribloškiantis sąmojis, bet Bilis taip retai juokauja. Paskui perskaičiau raštelį: "Pagavau per radiją "JBQ", - rašė Stefa. - Nenusigerk, nes nenuvažiuosi į miestą. Iki priešpiečių leidžiu išgerti dar vieną skardinę, bet ne daugiau. Kaip manai, žvyrkelis laisvas?"

Atidaviau raštelį Biliui ir pasiėmiau alų.

- Perduok mamai, kad kelias laisvas - aš mačiau, kaip juo pravažiavo elektrikų sunkvežimis. Netrukus jie bus ir pas mus.

- Gerai.

- Stok, vyre!

- Ką, tėte?

- Pasakyk mamai, kad viskas gerai.

Jis nusišypsojo, tarsi iš pradžių būtų pakartojęs mano žodžius mintyse.

- Gerai!

Bilis nukūrė namo, o aš stovėjau ir žiūrėjau, kaip švysčioja jo sportbačių padai. Myliu jį. Kai pažvelgiu į jo veidą arba kai mudviejų žvilgsniai susitinka, man kažkodėl ima atrodyti, kad pasaulyje iš tiesų viskas gerai. Žinoma, tai netiesa: mūsų pasaulyje niekada nebūna viskas gerai, ir niekada nebuvo. Tačiau žiūrėdamas į savo berniuką, imu tikėti šia netiesa.

Nugėriau truputį alaus, atsargiai pastačiau skardinę ant akmens ir vėl ėmiausi darbo. Maždaug po dvidešimties minučių

kažkas patapšnojo man per petį. Atsisukau, tikėdamasis vėl pamatyti Bilį, bet už manęs stovėjo Brentas Nortonas. Išjungiau benzopjūklą.

Jis atrodė visai nepanašus į save. Suprakaitavęs, pavargęs, nelaimingas ir kiek sutrikęs.

- Sveikas, Brentai, - pasisveikinau aš.

Paskutinį kartą mudu išsiskyrėme susipykę, ir aš nežinojau, kaip man dabar elgtis. Mintyse šyptelėjęs pagalvojau, kad jis tikriausiai jau penkias minutes stovi už mano nugaros ir krenkščia, negirdimai pro nirtulingą pjūklo riaumojimą, nesiryždamas užkalbinti. Šią vasarą dar nebuvau matęs Nortono iš arti. Jis sulyso, bet dėl to neatrodė geriau. Turėjo atrodyti, nes jam tekdavo nešiotis dvidešimt svarų viršsvorio, bet neatrodė. Brento žmona mirė pernai lapkričio mėnesį. Nuo vėžio, kaip pranešė Stefai Agė Baiber, kuri visada žinojo, kas nuo ko mirė - kiekvienoje apylinkėje yra tokių žmonių. Iš to, kaip Nortonas žemindavo ir niekindavo savo žmoną (panašiai, kaip kad patyręs matadoras pasimėgaudamas smaigsto banderiles į seno, nerangaus buliaus šonus), spėjau, kad jos mirtis pradžiugino garbųjį advokatą. Jei kas manęs būtų paklausęs, gal netgi būčiau pasakęs, kad kitą vasarą jis pasirodys su mergina, dvidešimčia metų jaunesne už jį, ir kvaila, savimi patenkinto žmogaus šypsena veide. Tačiau vietoj kvailos šypsenos išvydau tik dar daugiau raukšlių, o poodinis riebalų sluoksnis ištirpo kažkaip ne tose vietose, kur reikėjo, palikęs odoje maišus, raukšles ir klostes. Akimirką man kilo noras nusivesti jį į saulėtą vietą, pasodinti prie nuvirtusio medžio, įduoti į rankas savo alaus skardinę ir nupiešti anglimi jo portreto eskizą.

- Sveikas, Deivai, - atsakė Nortonas po ilgokos pauzės. Tyla, netrikdoma benzopjūklo ūžimo ir žviegimo, atrodė dar nesmagesnė. Jis vėl patylėjo, paskui burbtelėjo: - Tas medis. Prakeiktas medis. Atleisk. Tu buvai teisus.

Gūžtelėjau pečiais.

- Kitas medis nukrito ant mano mašinos, - pridūrė Nortonas.

- Užjaučiu... - pradėjau aš, bet staiga mane persmelkė baisi nuojauta. - Bet ne ant "Ti-Berdo"?

- Taip. Ant jo.

Nortonas turėjo prašmatnų 1960-ųjų laidos patobulintą "Ti-Berdą": rida tik trisdešimt tūkstančių mylių, iš vidaus ir iš išorės automobilis buvo vidurnakčio dangaus spalvos. Nortonas važinėdavo juo tik vasarą, ir tai labai retai. Jis ėjo iš proto dėl savo mašinos, kaip kad kai kurie žmonės eina iš proto dėl elektrinių traukinių, laivų modelių ir sportinių pistoletų.

- Tai velniava, - tariau aš, nuoširdžiai jo gailėdamasis. Nortonas lėtai palingavo galvą.

- Aš niekada nepalikdavau jo lauke. Visada tik garaže, pats žinai. Paskui tariau sau - kokio velnio. Palikau kieme, ir sena sutrūnijusi pušis nuvirto ant jo. Visas stogas įlenktas. Maniau, nupjausiu... turiu galvoje tą pušį... bet niekaip negaliu užvesti benzopjūklo... o užmokėjau už tą šūdą du šimtus dolerių... ir... ir...

Iš jo gerklės išsiveržė keistas tylus klanksėjimas. Lūpos krutėjo tarsi bedančio senio, žiaumojančio datules. Akimirką net pamaniau, kad jis tuoj apsižliumbs kaip vaikas smėlio dėžėje. Tačiau Nortonas šiaip taip susivaldė, gūžtelėjo pečiais ir nusisuko, tarsi norėdamas pasižiūrėti į mano supjaustytą medį.

- Ką gi, aš galėčiau pažiūrėti, kas atsitiko tavo pjūklui, - pasiūliau. - "Ti-Berdas" buvo apdraustas?

- Taip, - atsakė jis. - Kaip ir tavo valčių pašiūrė.

Aš supratau, ką jis turėjo omenyje, ir vėl prisiminiau, ką sakė Stefa apie draudimą.

- Klausyk, Deivai, ar nepaskolintum man savo "Sabos"? Noriu nulėkti į miestą, nusipirkti duonos, kokių nors užkandžių ir alaus. Daug alaus.

- Mudu su Biliu važiuosime "Skautu". Jei nori, gali vykti su mumis. Tik turėsi padėti man nutempti nuo kelio likusią kamieno dalį.

- Mielai.

Nortonas stvėrė vieną galą, bet nepajėgė net pakelti jo nuo žemės, todėl beveik visą darbą man teko dirbti vienam. Galų gale mums pavyko nuridenti medį į kelkraščio brūzgynus. Nortonas sunkiai šnopavo vos atgaudamas kvapą, visas išraudo kaip burokas. O prieš tai jis tiek privargo, trūkčiodamas savo benzopjūklo starterį, kad aš rimtai sunerimau dėl jo širdies.

- Kaip jautiesi? - paklausiau, ir jis linktelėjo vis dar greitai alsuodamas. - Tada eime pas mus. Pavaišinsiu alumi, palengvės.

- Ačiū, - padėkojo Nortonas. - Kaip gyvuoja Stefani? - Jis pamažu ėmė atgauti įgimtą pasipūtėliškumą, kurio aš negalėjau pakęsti.

- Ačiū, gerai.

- O sūnelis?

- Ir jis taip pat.

- Malonu girdėti.

Nuostabos šešėlis šmėkštelėjo Stefos veidu, kai ji pamatė, su kuo aš ateinu. Nortonas nusišypsojo, žvilgsniu šliaužiodamas jos sportiniais marškinėliais, glaudžiai aptempiančiais krūtinę. Iš tiesų, jis nelabai pasikeitė per tą laiką.

- Sveikas, Brentai, - atsargiai tarstelėjo Stefa, ir iš už jos nugaros tučtuojau iškišo galvą Bilis.

- Labas, Stefani. Labas, Bili.

- Brento “Ti-Berdą” gerokai aplamdė audra, - tariau žmonai. - Nuvirtęs medis įlaužė stogą.

- O, ne!

Gerdamas alų, Nortonas iš naujo papasakojo, kaip tai atsitiko. Aš gurkšnojau jau trečią skardinę, bet nė trupučio neapgirtau: matyt, dirbdamas išprakaitavau visą alkoholį.

- Brentas vyks į miestą su mumis.

- Bijau, kad jūs ten ilgokai užtruksite. Galbūt teks važiuoti net į Norvėjaus parduotuvę.

- Kodėl?

- Na, jei Bridžtone taip pat nėra elektros...

- Mama sako, kad kasos aparatai ir visa kita nedirba be lektros, - paaiškino Bilis.

Ką gi, ji teisi.

- Tu dar nepametei sąrašo?

Paplekšnojau delnu per užpakalinę kelnių kišenę.

Stefa pasisuko į Nortoną:

- Labai užjaučiu tave dėl Karlos mirties, Brentai. Mes visi užjaučiame.

- Ačiū, - tarė Nortonas. - Ačiū jums.

Vėl stojo nesmagi tyla, bet ją sutrikdė Bilis, jau spėjęs persimauti džinsus ir apsiauti naujus sportbačius.

- Jau galime važiuoti, tėveli?

- Manau, kad galime. Tu pasiruošęs, Brentai?

- Duok dar vieną alaus kelionei, ir aš būsiu pasiruošęs.

Stefa suraukė antakius. Ji niekada nepritarė "dar-vienos-kelionei" principui ir tiems vyrams, kurie vairuoja automobilį, įsistatę tarp šlaunų alaus skardinę. Aš nežymiai linktelėjau žmonai, ir ji, gūžtelėjusi pečiais, atnešė Nortonui alų. Man nesinorėjo vėl su juo pyktis.

- Ačiū, - tarė jis Stefai, tačiau ne nuoširdžiai dėkodamas, o tik abejingai sumurmėjęs, tarsi kalbėtų su padavėja restorane. Paskui vėl pasisuko į mane. - Pirmyn, Makdafai!

- Lukterėk minutėlę, - tarstelėjau aš ir nuėjau į svetainę.

Nortonas nukėblino iš paskos ir tučtuojau ėmė aimanuoti, pamatęs įvirtusį beržą. Bet tą akimirką manęs nedomino nei jo įspūdžiai, nei naujo stiklo kaina. Pro sustumiamas stiklines duris žiūrėjau į ežerą. Kol pjoviau medžius, vėjas truputį sustiprėjo ir oro temperatūra pakilo kokiais penkiais laipsniais. Tikėjausi, kad keistasis rūkas, kurį pastebėjau iš ryto, bus jau tikrai išsisklaidęs, bet klydau. Rūkas netgi pasislinko arčiau ir dabar siekė ežero vidurį.

- Aš jį dar iš ryto pastebėjau, - pasipūtėliškai pareiškė Nortonas. - Manyčiau, tai kažkokia temperatūrinė inversija.

Man labai nepatiko tas rūkas. Nieko panašaus gyvenime dar nebuvau matęs. Labiausiai kėlė nerimą stebėtinai tiesi rūko fronto linija. Gamtoje neegzistuoja tokios linijos: tiesė - žmogaus išradimas. Be to, gąsdino akinantis rūko baltumas, visiškai matinis, be jokios drėgmės žvilgesio. Dabar rūką nuo kranto skyrė vos pusė mylios, ir kontrastas tarp jo baltumo ir dangaus bei ežero mėlio dar labiau išryškėjo.

- Važiuojam, tėte! - Bilis truktelėjo mane už kelnių.

Mes grįžome į virtuvę, ir Nortonas praeidamas dar kartą žvilgtelėjo į medį, įvirtusį mūsų svetainėn.

- Gaila, kad tai ne obelis, a? - paklausė Bilis. - Taip mama pasakė. Juokinga, ar ne tiesa?

- Tavo mama tiesiog nuostabi, Bili, - pareiškė Nortonas, atsainiai pašiaušęs berniukui plaukus, ir jo žvilgsnis vėl įsmigo į Stefos marškinėlius. Ne, jis tikrai ne toks žmogus, kurį aš galėčiau pamėgti.

- Klausyk, Stefa, gal tu važiuotum su mumis, - pasiūliau žmonai. Nežinau kodėl, bet man nesinorėjo palikti jos vienos.

- Ne, aš geriau eisiu ravėti daržo. - Ji metė reikšmingą žvilgsnį į Nortono pusę, paskui vėl pasisuko į mane. - Širyt aš čia vienintelė, galinti dirbti be elektros.

Nortonas nusikvatojo - pernelyg nuoširdžiai.

Aš supratau, ką ji norėjo pasakyti, bet vis tik pabandžiau dar kartą.

- Tikrai nevažiuosi?

- Tikrai, - ryžtingai atsakė Stefa. - Be to, keli įprasti “pasilenk-atsitiesk” pratimai man bus tik į naudą.

- Ką gi, tik per ilgai neužsibūk saulėje.

- Užsidėsiu šiaudinę skrybėlę. Prigaminsiu sumuštinių iki jums grįžtant.

- Gerai.

Stefa atkišo lūpas bučiniui.

- Būk atsargus. Kanzaso kelyje taip pat gali pasitaikyti nuvirtusių medžių, pats žinai.

- Būsių atsargus.

- Ir tu taip pat, - tarė ji Biliui ir pabučiavo į skruostą.

- Gerai, mama. - Berniukas išlėkė laukan, garsiai trinktelėjęs durimis.

Mudu su Nortonu išėjome paskui jį.

- Gal geriau iš pradžių užsukime pas tave ir nukelkime medį nuo tavo mašinos? - paklausiau aš, staiga ėmęs ieškoti dingsčių atidėti kelionę į miestą.

- Nenoriu net žiūrėti į tą pusę, kol neužkąsiu ir neišgersiu kelių tokių, - atšovė Nortonas, kilstelėjęs alaus skardinę. - Kas įvyko, to nebepakeisi, bičiuli.

Man nepatiko, kad jis mane vadina "bičiuliu".

Mes visi trys įsitaisėme "Skauto" priekyje (tolimajame garažo gale sužvilgo mano senas sniego valytuvas, primindamas būsimas Kalėdas), ir aš atbulas išvažiavau iš garažo. Po ratais sutraškėjo audros nulaužtos šakelės. Stefa stovėjo ant asfaltuoto takelio, vedančio į pačiame mūsų sklypo pakraštyje esantį daržą. Vienoje pirštinėtoje rankoje ji laikė sodininko žirkles, kitoje - kauptuką, ant galvos buvo užsidėjusi seną panamą nulėpusiais kraštais, ir jos veidą dengė šešėlis. Aš dukart trumpai spustelėjau signalą, ir Stefa atsakydama pamojavo ranka, kurioje laikė žirkles. Mes išvažiavome į kelią.

Nuo to laiko savo žmonos daugiau nebemačiau.

Žvyrkelyje mums teko vieną kartą sustoti. Jau po to, kai ryte pravažiavo elektrikų automobilis, daili neaukšta pušis nuvirto skersai kelio. Mudu su Nortonu išlipome ir atitraukėme medį šiek tiek į šalį, kad "Skautas" galėtų pravažiuoti. Tempdami smarkiai išsitepėme rankas sakais. Bilis norėjo mums padėti, bet aš pamojau jam, kad liktų mašinoje - bijojau, kad netyčia kokia šaka neišdurtų mažyliui akies. Seni medžiai visada man primena

Entus iš nuostabiosios Tolkino sagos apie Žiedų valdovus - tuos piktuosius Entus. Seni medžiai tik ir taikosi kuo nors pakenkti žmonėms. Nesvarbu, ką jūs veiktumėte - slidinėtumėte žiemą ar tiesiog vaikštinėtumėte po mišką vasarą. Seni medžiai visada taikosi pakenkti žmogui ir turbūt užmuštų, jei tik galetų.

Kanzaso kelyje nebuvo išvirtusių medžių, tačiau keliose vietose pastebėjome nutrauktus laidus. O maždaug už ketvirčio mylios nuo turistinės stovyklos "Viki Lin" pakelės griovyje gulėjo elektros stulpas. Laidai, apsiraizgę apie jo viršūnę, styrojo į šalis tarsi pašiaušti laukinio plaukai.

- Taip, audra buvo neeilinė, - pratarė Nortonas lygiu, teismo posėdžiuose išlavintu balsu. Bet šįkart jis kalbėjo iš tiesų rimtai, o ne tiesiog norėdamas padaryti įspūdį klausytojams.

- Tikrai, - pritariau aš.

- Žiūrėk, tėte!

Bilis rodė į Eličo daržinės liekanas. Jau dvylika metų Tomio Eličo lauko gale kėpsojo toji suklypusi daržinė, paskendusi tarp saulėgrąžų ir vėdrynų. Kiekvieną rudenį manydavau, kad po žiemos jos nebepamatysiu, bet kiekvieną pavasarį ji stovėdavo kaip stovėjusi. O dabar daržinės nebeliko - tik nuolaužų krūva ir vėjo nuplėštas stogas su išsilaksčiusiomis į šalis stoglentėmis. Išmušė ir jos valanda. Kažkodėl mane persmelkė skausminga, niūri nuojauta. Atūžė audra ir viską sulygino su žeme.

Nortonas išgėrė alų iki dugno, sulamdė skardinę ir nerūpestingai numetė ją ant "Skauto" grindų. Bilis prasižiojo, norėdamas kažką sakyti, bet vėl susičiaupė - mandagus vaikas. Nortonas atvyko iš Niudžersio, kur buteliai ir skardinės dar nesuperkami. Manau, galima atleisti jam už tai, kad sulamdė mano penkis centus, juolab kad aš pats vos susilaikydavau šito nepadaręs.

Bilis ėmė sukinėti radijo imtuvą, ir aš paprašiau jo pažiūrėti, ar negrįžo į eterį "WOXO". Jis suko iki ilgųjų bangų diapazono galo, bet neaptiko nieko, išskyrus monotonišką ūžimą. Mažylis

pažvelgė į mane ir gūžtelėjo pečiais. Pabandžiau prisiminti, kokių dar stočių yra anapus to keistojo rūko.

- Pamėgink rasti "WBLM", - tariau.

Jis ėmė sukti ratuką į kitą pusę, pagavo "WJBQ" ir "WIGY" - jos dirbo kaip paprastai. Tačiau "WBLM", pagrindinė Meino radijo stotis, transliuojanti pažangųjį roką, tylėjo.

- Keista, - sumurmėjau.

- Kas? - paklausė Nortonas.

- Taip, nieko. Tiesiog galvoju.

Bilis atsuko "WJBQ", transliavusią muzikinę laidą. Netrukus mes pasiekėme Bridžtoną.

Prekybinio centro "Nordž" skalbykla buvo uždaryta, nes ką gali veikti skalbimo automatai be elektros? Tačiau Bridžtono vaistinė ir maisto prekių parduotuvė "Federal Fuds" dirbo. Mašinų stovėjimo aikštelė prieš parduotuvę buvo sausakimša, kaip visada vidurvasaryje, ir dauguma automobilių buvo su kitų valstijų numeriais. Saulėkaitoje būreliais stoviniavo žmonės, aptarinėdami vakarykštę audrą - vyrai su vyrais, moterys su moterimis.

Pastebėjau misis Karmodi, iškamšų valdovę ir vandens iš supuvusio kelmo žiniuonę, dėvinčią akį rėžiančios citrininės spalvos švarką ir kelnes. Ji įplaukė į gastronomą, pasikabinusi ant rankos pirkinių krepšį, savo dydžiu labiau primenantį kelioninį lagaminą. Paskui kažkoks idiotas su džinsine striuke, veidrodiniais akiniais nuo saulės ir be šalmo ant "Jamahos" pralėkė pro šalį, tik per colį neužkliudęs "Skauto" priekinio bamperio.

- Avigalvis! - sumurmėjo Nortonas.

Apvažiavau aikštelę, ieškodamas geresnės vietos mašinai. Vietų nebuvo. Aš jau pasiryžau ilgai kelionei pėsčiomis iš tolimojo aikštelės krašto, kai man staiga nusišypsojo sėkmė: iš pirmosios eilės, prieš pat įėjimą į parduotuvę, pajudėjo nedidelio autobuso dydžio žalias "Kadilakas". Vos jis išvažiavo, šmurkštelėjau jo vieton.

Pirkinių sąrašą padaviau Biliui. Jam dar tik penkeri, bet jis jau moka skaityti spausdintas raides.

- Imk vežimėlį ir pradėk. Noriu dar paskambinti mamai. Misteris Nortonas tau padės. Aš tuoj ateisiu.

Mes išlipome iš mašinos, ir Bilis tučtuojau įsikabino Nortonui į ranką. Kai jis buvo mažesnis, mes išmokėme jį nevaikščioti po mašinų stovėjimo aikštelę be suaugusiųjų, ir berniukas iki šiol neužmiršo šio įpročio. Nortonas iš pradžių nustebo, bet paskui nusišypsojo, ir aš beveik atleidau jam godžius žvilgsnius į Stefą.

Nuėjau prie telefono, kabančio ant sienos tarp vaistinės ir skalbyklos. Kažkokia leipstanti nuo kaitros apkūni moteriškė violetine suknele piktai klibino aukštyn žemyn telefono ragelio šakutę. Atsistojau už jos, susikišęs rankas į kišenes. Pats nesupratau, kodėl taip jaudinuos dėl Stefos ir kodėl tas nerimas siejasi su baltu, bet nežvilgančiu rūku, nutilusiomis radijo stotimis... ir "Projektu "Strėlė".

Moteriškė nudegusiais, šlakuotais, tukliais pečiais atrodė panaši į suprakaitavusį oranžinį vaiką. Ji tėkštelėjo ragelį ant šakutės, pasisuko į vaistinę ir tada pastebėjo mane.

- Pataupykite savo centus. Vien tik "pyp-pyp-pyp", - susinervinusi pareiškė ji ir nuėjo šalin.

Aš vos nepliaukštelėjau sau per kaktą. Na, žinoma, kažkur vėtra bus nutraukusi ir telefono liniją. Dalis laidų nutiesta po žeme, bet toli gražu ne visi. Vis dėlto pamėginau paskambinti. Šiose apylinkėse telefonai-automatai iš tų, kuriuos Stefa vadina "paranojiniais". Užuot iš karto įmetęs dešimt centų, jūs iš pradžių laukiate signalo, paskui renkate numerį. Kai kas nors atsiliepia, telefonas automatiškai išjungia garsą, ir jums reikia kuo skubiau įmesti monetą, kol atsiliepęs žmogus nepadėjo ragelio. Toks būdas labai erzina, tačiau tą dieną aš tikrai sutaupiau dešimt centų. Kaip ir sakė anoji dama, girdėjosi tik "pyp-pyp-pyp".

Pakabinau ragelį ir lėtai priėjau prie parduotuvės kaip tik tuo metu, kai ten įvyko nedidelis linksmas incidentas. Du pagyvenę

sutuoktiniai plepėdami tarpusavyje artinosi prie įėjimo. Ir tebeplepėdami atsitrenkė į duris. Senukai sustojo, ir moteriškė nustebusi aiktelėjo. Jie nieko nesuprasdami pažvelgė vienas į kitą, paskui nusijuokė. Vyras atidarė žmonai duris - stumti teko stipriai, nes durys su "elektrine akimi" paprastai būna sunkios, - ir jie įėjo vidun. Kai dingsta elektra, žmones užklumpa šimtai netikėtumų.

Stumtelėjęs duris, įėjau į parduotuvę ir iš karto pastebėjau, kad oro kondicionieriai neveikia. Paprastai vasarą jie paleidžiami visu pajėgumu, ir žmogus, pabuvęs valandą parduotuvėje, gali net persišaldyti.

Kaip ir visos šiuolaikinės didelės parduotuvės, "Federal Fuds" buvo išplanuota kaip labirintas, kur modernios prekybinės technikos valia visi pirkėjai paverčiami baltosiomis pelėmis. Produktai, iš tikrųjų jums reikalingi - pavyzdžiui, duona, pienas, mėsa, alus, šaldyti pietūs, - yra tolimiausiame parduotuvės gale, ir norėdami ten patekti, turite praeiti pro galybę daiktų, perkamų impulsyviai, - pradedant žiebtuvėliais ir baigiant guminiais kaulais šunims.

Užmečiau akį į vaisių ir daržovių skyrių, bet nei Nortono, nei sūnaus ten nebuvo. Senoji dama, atsitrenkusi į duris, apžiūrinėjo greipfrutus. Jos vyras buvo išsitraukęs tinklelį pirkiniams.

Nuėjau palei lentynas, paskui pasukau į kairę ir radau saviškius trečiajame praėjime, kur Bilis neryžtingai sustojo prie želė pakelių ir pudingo koncentratų. Nortonas stovėjo už jo nugaros, įsmeigęs akis į Stefos sudarytą sąrašą, ir atrodė toks sutrikęs, kad aš nejučia šyptelėjau.

Ėmiau brautis prie jų pro pusiau prikrautus vežimėlius ir pirkėjus, tuštinančius lentynas (matyt, Stefa buvo ne vienintelė, pasidavusi "voverės" instinktui). Nortonas paėmė nuo viršutinės lentynos du stiklainius pyrago įdaro ir padėjo juos į vežimėlį.

- Kaip sekasi? - paklausiau.

Aiškiai apsidžiaugęs Nortonas atsisuko.

- Puikiai. Ar ne, Bili?

- Žinoma, - atsakė Bilis ir nesusilaikęs gana kandžiai pridūrė:
- Bet daug ko ir misteris Nortonas nesugebėjo įskaityti.

- Duok man pažiūrėti.

Paėmiau popieriaus lapelį. Kiekvieną įvykdytą punktą Nortonas pažymėjo tvarkinga advokatiška "varnele". Jų buvo koks pustuzinis, įskaitant pieną ir kokakolą. Liko dar apie dešimt produktų.

- Teks grįžti į vaisių ir daržovių skyrių, - tariau. - Mamai reikalingi agurkai ir pomidorai.

Bilis ėmė sukti vežimėlį, o Nortonas tarstelėjo:

- Tu geriau pažiūrėk, kokia eilė, Deivai.

Aš nuėjau pažiūrėti. Iš tiesų, tokį vaizdą gali išvysti nebent laikraščio nuotraukoje su šmaikščiu užrašu apačioje, kai naujienų nedaug, ir laikraštininkai neturi ko spausdinti. Dirbo tik dvi kasos, ir dviguba apsikrovusių pirkiniais žmonių eilė driekėsi prie beveik ištuštėjusių duonos lentynų, sukosi į dešinę ir nyko už šaldytuvų su šaldytais produktais. Naujutėlaičiai kompiuterizuoti kasos aparatai buvo uždengti užvalkalais, o dvi nusikamavusios merginos skaičiavo pirkinių kainas kišeniniais kalkuliatoriais. Šalia merginų stovėjo abu "Federal Fuds" vedėjo padėjėjai - Bedas Braunas ir Olis Viksas. Olis man patiko kur kas labiau už Bedą, kuris, mano manymu, įsivaizdavo esąs savotiškas gastronomo pasaulio Šarlis de Golis.

Kai kuri nors iš merginų baigdavo skaičiuoti, Bedas arba Olis pridėdavo lapelį su suma prie pirkėjo banknotų ar čekio ir mesdavo į specialią dėžę. Visi keturi buvo išvargę ir šlapi nuo prakaito.

- Gal pasiėmei su savimi kokią įdomią knygelę? - tarė Nortonas, priėjęs prie manęs. - Atrodo, teks ilgokai pastovėti.

Pagalvojau apie Stefą, likusią vieną namie, ir mane vėl apėmė nerimas.

- Tu gali nueiti ir pasiimti, ko tau reikia, - pasiūliau Nortonui.
- Mudu su Biliu susirasime, ko dar trūksta pagal sąrašą.

- Gal paimti ir tau alaus?

Nors mūsų santykiai atsinaujino, neturėjau jokio noro šiandien prisigerti su Nortonu. Ypač dabar, kai aplinkui dedasi tokie keisti dalykai.

- Ačiū, Brentai, bet aš...

Man pasirodė, kad jo veidas sekundę suakmenėjo.

- O'kei, - trumpai atsakė jis ir nuėjo.

Žiūrėjau, kaip tolsta Nortonas, kai staiga Bilis timptelėjo mane už marškinių.

- Kalbėjai su mama?

- Ne. Telefonas neveikia. Matyt, vėjas nutraukė laidus.

- Tu jaudiniesi dėl jos?

- Ne, - sumelavau aš. O iš tiesų nervinausi, pats nesuprasdamas kodėl. - Ne. O tu?

- Neee... - Bet mažylis taip pat jaudinosi, tai buvo matyti iš jo veido.

Mums reikėjo iškart važiuoti namo. Bet galbūt ir tada jau buvo per vėlu.

III. Rūko atslinkimas

Mes brovėmės atgal prie vaisių ir daržovių skyriaus tarsi lašišos, kovojančios su srove. Pastebėjau keletą pažįstamų veidų: Maiką Hatleną, vieną iš miesto Tarybos narių, misis Repler, pradinės mokyklos mokytoją (daugelio trečiaklasių kartų siaubas su šypsena lūpose apžiūrinėjo melionus), misis Terman, kai kada likdavusią su Biliu, kai mudu su Stefa kur nors išeidavome dviese. Tačiau daugiausia čia buvo susirinkę vasarotojai. Jie krovėsi į vežimėlius nereikalaujančius paruošimo produktus ir laidė sąmojus apie "rūsčias sąlygas". Rūkytos ir virtos mėsos gaminių skyrių jie ištuštino švariai, kaip kad ištuštinami atpigintų knygelių stendai: ten neliko nieko, išskyrus kelis pakelius dešros faršo, trupučio mėsos duonos ir vienišo, kai ką primenančio dešrigalio.

Paėmiau pomidorų, agurkų ir stiklainį majonezo. Stefai dar buvo reikalingas rūkytas kumpis, bet jo nebeliko. Paėmiau vietoj jo dešros faršo, nors nuo to laiko, kai laikraščiai pranešė, jog kiekviename pakelyje yra tam tikrų priemaišų nuo vabzdžių (nemokamas priedas), niekada nevalgiau jo su dideliu apetitu.

- Žiūrėk, - tarė Bilis, kai mudu apsukome kampą ir patekome į ketvirtą praėjimą. - Kareiviai.

Jie buvo dviese. Pilkšvos uniformos smarkiai išsiskyrė spalvingų vasarinių ir sportinių drabužių fone. Miestiečiai seniai apsiprato su kareivių pasirodymu gatvėse - nuo Bridžtono iki "Projekto "Strėlė" zonos buvo ne daugiau kaip trisdešimt mylių. Šiedu atrodė visai jauni - jiems turbūt dar ir barzda nežėlė.

Permetęs akimis sąrašą, įsitikinau, kad paėmiau viską... ne, beveik viską. Pačiame lapelio gale, tarsi vėliau sugalvojusi, Stefa prašė nupirkti ir butelį "Lanserso". Tai man patiko. Kelios taurės vyno, Biliui nuėjus gulti, ir galbūt lėta meilės valandėlė prieš miegą.

Palikęs vežimėlį, nuėjau į alkoholinių gėrimų skyrių ir išsirinkau reikalingą butelį. Eidamas atgal, už aukštų dviverių sandėlio durų išgirdau monotonišką didelio generatoriaus ūžesį.

Matyt, jis buvo pakankamai galingas, kad palaikytų žemą temperatūrą šaldytuvuose, bet automatinėms durims, kasos aparatams ir kitokiai elektrinei įrangai jo galingumo nebepakako. Pastovus ūžesys priminė motociklo burzgimą.

Vos mudu su Biliu atsistojome į eilę, pasirodė Nortonas, nešinas dviem blokais šviesaus "Šlitso" alaus, kepalu duonos ir tuo įtartinos išvaizdos dešrigaliu. Jis atsistojo šalia mūsų. Be oro kondicionavimo parduotuvėje buvo labai karšta. Pagalvojau, kad būtų nors truputį gaiviau, jeigu kuris iš tarnautojų atidarytų duris ir užremtų, kad jos visą laiką būtų atviros. Už dviejų praėjimų nuo mūsų nieko neveikdamas šlaistėsi Badis Igltonas, pasirišęs firminę raudoną prijuostę. Nuo monotoniško generatoriaus gaudimo man ėmė skaudėti galvą.

- Dėk į mūsų vežimėlį, nes dar ką nors išmesi, - pasiūliau Nortonui.

- Dėkui.

Dabar eilė vingiavo pro šaldytų gaminių skyrių, ir pirkėjai, norintys nusigauti iki jiems reikalingų konteinerių, turėjo grūstis per dvi žmonių eiles, be paliovos kartodami "atsiprašau" ir "atleiskite".

- Mes čia išstovėsime velniai žino kiek, - niūriai burbtelėjo Nortonas, ir aš susiraukiau: mano manymu, Biliui geriau negirdėti tokio pobūdžio išsireiškimų.

Eilei pasislinkus pirmyn, generatoriaus gaudimas tapo tylesnis, ir mudu su Nortonu ėmėme šnekučiuotis, rūpestingai vengdami užsiminti apie kivirčą dėl žemės, dėl kurios abu atsidūrėme apygardos teisme. Todėl kalbėjomės apie orą ir "Red Soks" pergalės galimybes. Išsėmę niekuo neįpareigojančių temų atsargą, abudu nutilome. Bilis sukinėjosi šalia manęs, nenustygdamas vietoje. Eilė lėtai šliaužė pirmyn. Dabar dešinėje mūsų buvo

šaldyti pietūs, o kairėje - brangūs vynai ir šampanas. Kai pasie kėme pigesnių vynų lentynas, man šovė mintis paimti butelį "Ripl" - mano audringos jaunystės vyno. Bet nepaėmiau. Kad ir ką besakytum, jaunystės audros - jau praeityje.

- Kodėl jie negali paskubėti, tėveli? - paklausė Bilis. Jo akyse vis dar švietė išgąstis. Ūmai mane supanti nerimo migla prasiskleidė, ir pro ją blykstelėjo žvilgantis metalinis siaubo veidas.

- Pakentėk, vyruti, - nuraminau sūnų.

Mes priartėjome prie duonos lentynų, kur eilė suko į kairę. Iš čia jau buvo matyti kasos - dvi veikiančios ir keturios uždarytos. Už jų buvo vitrinos langas, pro kurį matėsi mašinų stovėjimo aikštelė bei 117-ojo ir 302-ojo greitkelių sankryža. Dalį vaizdo užstojo išklijuoti skelbimai, reklamuojantys pigiai parduodamus leidinius, - šįkart jie siūlė keliatomę "Motinos gamtos enciklopediją". Eilė, kurioje mes stovėjome, turėjo atvesti prie kasos, aptarnaujamos Bedo Brauno. Prieš mus dar buvo apie trisdešimt žmonių. Iš jų ryškiai išsiskyrė akinančiai geltonas misis Karmodi kostiumas - tarytum ženklas, perspėjantis apie šiltinę.

Staiga iš tolumos atsklido į riksmą panašus garsas. Jis greitai artėjo, ir netrukus tapo aišku, kad tai policijos sirena. Sankryžoje pyptelėjo automobilis ir sužviegė stabdžiai. Iš savo vietos gatvės negalėjau matyti, bet girdėjau gerai. Policijos mašinai priartėjus prie parduotuvės, sirena suklykė visu garsu ir ėmė palaipsniui tilti, policininkams tolstant gatve. Keli eilėje stovėję žmonės nuėjo pažiūrėti, kas atsitiko, tačiau dauguma liko savo vietose - jie pernelyg ilgai laukė, kad dabar rizikuotų prarasti vietą eilėje.

Nortonas nuėjo - jo pirkiniai vis tiek gulėjo mano vežimėlyje. Po kelių minučių jis grįžo.

- Vietiniai mentai, - paaiškino.

Ir tada užkaukė miesto gaisrinė sirena - lėtai garsėdama, tildama ir vėl garsėdama. Bilis paėmė mane už rankos, tiksliau, nusitvėrė.

- Kas tai, tėveli? - paklausė jis ir tučtuojau pridūrė: - Mamai nieko neatsitiko?

- Tikriausiai kur nors Kanzaso kelyje kilo gaisras, - tarė Nortonas. - Tie prakeikti laidai, nutraukti audros. Netrukus pravažiuos gaisrinės mašinos.

Jo spėjimas davė mano nerimui materialesnį pagrindą: mūsų kieme taip pat buvo nutrūkę laidai.

Bedas Braunas kažką pasakė kasininkei, pasukusiai galvą į duris pažiūrėti, kas atsitiko. Ji išraudo ir vėl ėmė spaudinėti kalkuliatoriaus mygtukus.

Aš jau nebepajėgiau stovėti šitoje eilėje. Staiga pajutau didžiulį nenorą čia kiurksoti. Bet eilė vėl pajudėjo, ir buvo kvaila dabar išeiti. Mes pasislinkome prie cigarečių skyriaus.

Ūmai pro duris įlėkė kažkoks paauglys. Man pasirodė, kad tai tas pats vaikis, kurio "Jamaha" vos neįsirėžė į mano mašiną, kai sukau į aikštelę.

- Rūkas! - suriko jis. - Jūs pažiūrėkite, koks rūkas! Jis atslinko čionai Kanzaso keliu!

Žmonės atsisuko į vaikinuką. Tas sunkiai alsavo, tarsi nubėgęs didelį atstumą. Visi tylėjo.

- Iš tiesų, tai reikia pamatyti! - pakartojo jis, šįkart lyg teisindamasis.

Žmonės ir toliau spoksojo į jį, kažkas brūkštelėjo koja į grindis, bet niekas nenorėjo pasitraukti iš eilės. Keli pirkėjai, dar nespėję atsistoti eilėn, paliko savo vežimėlius ir praėjo pro neveikiančias kasas žvilgtelti, apie ką kalba vaikinukas. Stambus vyriškis su vasarine skrybėle (kokios turbūt nepamatysi niekur kitur, išskyrus dideles aludes, kur galiniuose kiemuose ant iešmo kepama mėsa) stipriai stumtelėjo duris su užrašu "Išėjimas", ir koks tuzinas žmonių išėjo su juo į gatvę. Vaikinukas nuskubėjo paskui juos.

- Tik neišleiskit iš parduotuvės gryno oro, - pajuokavo vienas iš kareiviukų, ir keli žmonės prunkštelėjo. Aš nesijuokiau. Aš mačiau, kaip rūkas slinko ežeru.

- Bili, kodėl tau nenuėjus pažiūrėti? - paklausė Nortonas.

- Ne, - tučtuojau pasipriešinau aš, nors neturėjau tam jokio konkretaus pagrindo.

Eilė vėl pasislinko pirmyn. Žmonės tiesė kaklus, stengdamiesi įžiūrėti rūką, apie kurį kalbėjo įbėgęs paauglys, bet pro langą matėsi tik skaisčiai žydras dangus. Išgirdau, kaip kažkas pasakė, jog vaikinukas tikriausiai pajuokavo. Kitas balsas paprieštaravo, jog mažiau kaip prieš valandą matė virš Long Leiko keistą rūko juostą. Gaisrinė sirena tebekaukė. Visa tai man labai nepatiko. Pernelyg panašu į didelę katastrofą.

Dar keli žmonės išėjo į gatvę. Kai kurie netgi paliko savo vietas eilėje, ir ji kiek pasistūmėjo pirmyn. Paskui į parduotuvę įlėkė senas, žilaplaukis "Teksako" degalinės mechanikas Džonas Li Frovinas ir šūktelėjo:

- Ei! Gal kas nors turite fotoaparatą?

Jis apžvelgė salę ir išbėgo atgal į gatvę. Tada sukruto visi: jeigu reginys vertas būti nufotografuotas, reikia pažiūrėti.

- Neikite tenai! - netikėtai sušuko misis Karmodi savo gergždžiančiu, bet stipriu balsu.

Žmonės pasisuko į ją. Tvarkinga eilė iširo: vieni žingtelėjo į šoną, norėdami pažiūrėti į rūką, kiti atsitraukė toliau nuo misis Karmodi, treti dairėsi savo draugų. Simpatiška jauna moteris raudonu medvilniniu megztuku ir plačiomis tamsiai žaliomis kelnėmis nužvelgė senąją antikvariato šeimininkę mąsliu, vertinančiu žvilgsniu. Keli žmonės, pasinaudodami situacija, pabandė užlįsti be eilės. Kasininkė šalia Bedo Brauno vėl grįžtelėjo per petį, ir Bedas pabaksnojo jai į nugarą savo ilgu pirštu.

- Dirbk savo darbą, Sale.

- Neikite tenai! - vėl suriko misis Karmodi. - Ten mirtis! Aš jaučiu, kad lauke tyko mirtis!

Bedas ir Olis, gerai ją pažinoję, tik irzliai susiraukė, bet atvykėliai vasarotojai, nepaisydami vietų eilėje, pasitraukė nuo jos toliau. Tikriausiai visuose miestuose žmonės vienodai reaguoja į tokias senas rėksnes - taip, tarsi jos sirgtų užkrečiama liga. Nors kas žino? Gal taip ir yra.

Dabar įvykiai pasipylė vienas po kito be jokios pertraukos. Pro duris įvirto vyriškis kruvina nosimi.

- Tame rūke kažkas yra! - sušuko jis.

Bilis prisiglaudė prie manęs - galbūt vaiką išgąsdino kruvina nosis, o gal ir to vyriškio žodžiai.

- Ten kažkas yra! - teberėkė tas. - Kažkas įtraukė į rūką Džoną Li! Kažkas... - jis susverdėjęs atsišliejo nugara į sudėtus palei langą maišus su trąšomis vejoms ir susmuko. - Kažkas įtraukė į rūką Džoną Li. Aš girdėjau, kaip jis klykė!

Padėtis pasikeitė. Susijaudinimas, sukeltas audros, vėliau policijos ir gaisrinės sirenų, sutrikimas, visada apimantis eilinį amerikietį, kai nutrūksta elektros energijos tiekimas, paskui vis labiau auganti įtampa, kai padėtis staiga... pasikeičia (nežinau, kaip geriau pasakyti) - visa tai privertė žmones sukrusti.

Niekas nepuolė bėgti. Taip sakydamas, sukelčiau klaidingą įspūdį. Panikos nebuvo. Niekas nebėgo - bent jau dauguma. Žmonės tiesiog nuėjo. Vieni brovėsi prie didelės vitrinos kasų eilės gale, kiti nužingsniavo tiesiai prie išėjimo. Kai kurie nešėsi neapmokėtus pirkinius. Tai pamatęs, Bedas Braunas griežtai sušuko:

- Ei! Jūs neužsimokėjote! Ei, jūs! Grįžkite! Užmokėkite už pyragėlius su dešrelėmis!

Kažkas iš jo nusijuokė, kvailai ir nenatūraliai, ir tai sukėlė žmonių šypsenas. Bet netgi šypsodamiesi jie atrodė išsigandę, sutrikę ir nervingi. Paskui dar kažkas nusikvatojo, ir Braunas išraudo. Jis atėmė dėžutę su grybais iš damos, kuri mėgino prasisprausti pro jį prie lango - žmonės, lipte aplipę visą stiklą, priminė smalsuolius, spoksančius pro tarpus sienoje į statomą naują namą.

- Atiduokite mano grybukus! - suspiegė dama.

Taip nelaiku ir nevietoje pavartotas mažybinis žodelis sukėlė isterišką dviejų šalia stovėjusių vyriškių juoką. Tai jau darėsi panašu į beprotnamį. Misis Karmodi tebebaubė, kad mes neitu-

me į gatvę. Gaisrinė sirena kaukė be paliovos tarsi dar tvirta senė, aptikusi savo namuose vagį. Bilis pravirko:

- Tėveli, kas tas kruvinas žmogus? Kodėl jis kruvinas?

- Nesijaudink, Didysis Bilai, jis tiesiog susimušė nosį.

- Ką jis turėjo omeny, kalbėdamas apie kažką rūke? - paklausė Nortonas. Jis smarkiai raukė kaktą - tikriausiai tokiu būdu pasireikšdavo Nortono sumišimas.

- Aš bijau, tėveli, - pro ašaras išstenėjo Bilis. - Prašau, važiuokime namo.

Pro šalį kažkas prabėgo, šiurkščiai mane pastumdamas, ir aš paėmiau Bilį ant rankų. Mane taip pat apėmė baimė. Sumaištis didėjo. Kasininkė Salė, dirbusi šalia Bedo Brauno, pamėgino atsistoti, bet jis, sugriebęs už raudono chalato apykaklės, pasodino ją atgal. Medžiaga plyšo. Mergina ištrūko ir įsiutusi suriko:

- Patrauk nuo manęs savo šlykščias letenas!

- Užsičiaupk tu, kale! - suurzgė Braunas, tačiau balsas išdavė, kad jis visai sutrikęs.

Jis vėl norėjo nustverti merginą, bet įsikišo Olis Viksas:

- Raminkis, Bedai!

Kažkas suklykė. Jeigu anksčiau panikos nebuvo, beveik nebuvo, tai ji prasidėjo dabar. Žmonės plūdo į gatvę pro abejas duris. Sudžkambo dūžtantis stiklas, ir ant grindų išsiliejo šnypščianti koka.

- Viešpatie, kas gi čia dedasi! - šūktelėjo Nortonas.

Ir tą akimirką pradėjo temti... ne, ne visai taip. Iš pradžių pamaniau, kad salėje išsijungė šviesos. Instinktyviai žvilgtelėjau į fluorescencines lempas palubėje. Tą patį padarė dar keli žmonės. Pamaniau, kad sutemo todėl, jog užgeso šviesa. Tik tada prisiminiau, kad nėra elektros, ir lempos nedegė visą laiką, kol mes buvome parduotuvėje. Tačiau šviesos užteko... Staiga supratau, kas atsitiko, ir suvokiau tai anksčiau nei žmonės, stovėję prie lango, ėmė šaukti ir rodyti pirštais į gatvę.

Artėjo rūkas.

Rūkas šliaužė į mašinų stovėjimo aikštelę nuo Kanzaso kelio pusės ir net iš arti atrodė toks pat, kaip tada, kai pirmąkart išvydome jį virš ežero. Baltas, ryškus, bet nežvilgantis. Jis greitai uždengė saulę, ir jos vietoje danguje liko tik maža sidabrinė moneta - taip žiemą pro retus debesis atrodo mėnulio pilnatis.

Rūkas artėjo greitai, nors atrodė, kad vos šliaužia. Tai priminė man vakarykštį vandens cikloną. Gamtoje yra tokių reiškinių - žemės drebėjimai, uraganai, tornadai. Aš nesu jų visų stebėjęs, bet mačiau pakankamai ir žinau, kad jiems būdingas toks hipnotizuojantis judėjimas. Taip vakar sūkurys užbūrė Bilį ir Stefą, žiūrinčius į jį pro panoraminį langą.

Rūkas šliaužė Kanzaso keliu, palaipsniui uždengdamas jį visą. Štai jis prarijo dailų olandų kolonijos laikų Makeonsų namuką. Kurį laiką virš miglos dar kyšojo antras apgriuvusio kaimyninio namo aukštas, bet paskui dingo ir jis. Kelio ženklai “Laikykis dešinės” prie įvažiavimo į aikštelę ir išvažiavimo iš jos taip pat išnyko: juodos raidės kelias sekundes dar plūduriavo ore, nors pilkšvai baltas fonas jau buvo išnykęs. Paskui pradėjo dingti automobiliai, palikti aikštelėje.

- Viešpatie, kas gi čia dedasi? - vėl paklausė Nortonas, ir šįkart jo balsas virptelėjo.

Rūkas artėjo, vienodai lengvai rydamas dangaus žydrynę ir juodą kelio asfaltą. Net iš dvidešimties pėdų atstumo rūko ribos linija atrodė visiškai lygi. Mane apėmė jausmas, kad stebiu kažkokius meistriškus vizualinius efektus. Viskas vyko labai greitai. Dangus virto plačiu žydru ruožu, paskui siaura juostele, paskui pieštuko plonumo linija. Ir galiausiai dingo. Matinis baltumas aptraukė platų vitrinos langą. Dar galėjau įžiūrėti šiukšlių urną, stovinčią maždaug už keturių pėdų nuo lango, ir priekinį savo “Skauto” bamperį. Ir daugiau nieko.

Pasigirdo pratisas, veriantis moters klyksmas. Bilis dar smar kiau prisispaudė prie manęs. Jis visas virpėjo tarsi krečiamas šalčio.

Kažkoks vyras rėkdamas metėsi pro vieną iš tuščių kasų prie išėjimo. Tada ir prasidėjo tikroji panika. Žmonės būriu puolė į rūką.

- Ei! Ei! - užbaubė Braunas, apimtas baimės, o gal pykčio, o gal ir vieno, ir kito tuo pačiu metu. Jo veidas net pamėlo, kaklo venos išbrinko. - Ei, žmonės! Jūs neturite teisės išsinešti produktų!! Tuoj pat viską grąžinkite! Tai vagystė!

Niekas nesustojo, tik kai kurie metė žemėn savo pirkinius. Keli balsai nusijuokė. Žmonės įsiliejo į rūką, ir niekas iš mūsų, likusių parduotuvėje, daugiau jų nebematė. Pro atlapotas duris vidun ėmė smelktis vos juntamas aitrus kvapas. Prie išėjimo susidarė spūstis. Kilo muštynės ir susistumdymas.

Nortonas suakmenėjusiu veidu žengė link durų.

Aš perėmiau Bilį ant kitos rankos, kad galėčiau sugriebti už peties Nortoną.

- Ne, geriau neik, - tariau.

- Ką? - atsisukęs paklausė jis.

- Verčiau palaukime.

- Ko palaukime?

- Nežinau, - atsakiau.

- Gal tu manai, kad... - pradėjo jis, bet tą akimirką kažkas rūke veriančiai suspiegė.

Nortonas nutilo. Spūstis prie išėjimo sumažėjo, paskui žmonės metėsi atgal. Susijaudinusių balsų gaudesys ir riksmas nutilo. Prie durų stovėjusiųjų veidai staiga išblyško ir tapo kažkokie plokšti, tarytum dvimačiai.

Klyksmas gatvėje netilo, rungdamasis su gaisrine sirena. Nejaugi žmogaus plaučiuose gali pakakti oro tokiam ilgam riksmui?

- O Viešpatie, - sumurmėjo Nortonas ir susiėmė rankomis už galvos.

Riksmas nutrūko lyg nukirstas. Kažkoks stambus vyriškis su darbinėmis kelnėmis išėjo į gatvę. Tikriausiai jis norėjo padėti nelaimingajam. Akimirką mačiau jį pro lango stiklą ir rūką, tarsi pro pieno plėvelę stiklinės dugne, o paskui kažkas pajudėjo link jo. Pilkšvas šešėlis balto rūko fone. Kiek žinau, tai pastebėjau tik aš vienas. Man pasirodė, kad žmogus ne įėjo į rūką, bet buvo į jį įtrauktas, spėjęs tik skėstelėti rankomis, sakytum, iš nuostabos.

Kelias minutes įsiviešpatavo absoliuti tyla.

Netikėtai lauke įsižiebė visas mėnulių žvaigždynas: tai įsijungė mašinų stovėjimo aikštelės žibintai, be abejo, maitinami požeminiais elektros kabeliais.

- Neikite tenai! - sukrankė misis Karmodi savo gergždžiančiu balsu. - Ten tyko mirtis!

Niekas nebenorėjo juoktis ar ginčytis su ja.

Iš gatvės atsklido dar vienas, šįkart nuotolio prislopintas riksmas, ir Bilis vėl prisiglaudė prie manęs.

- Kas čia dedasi, Deividai? - paklausė manęs Olis Viksas, palikęs savo vietą prie kasos. Jo apvalus, lygus veidas buvo nusėtas prakaito lašeliais. - Kas tai?

- Tegu mane velniai griebia, jei turiu nors menkiausią supratimą, - atsakiau.

Olis atrodė labai išsigandęs. Jis buvo viengungis, gyveno dailiame namelyje Hailendo ežero pakrantėje ir mėgdavo užsukti į barą prie Linksmybių kalno. Ant mažojo kairės rankos piršto Olis mūvėjo žiedą su safyro akute. Pernai vasario mėnesį jis laimėjo loterijoje kažkiek pinigų ir nusipirko už juos šį žiedą. Man visada atrodė, kad Olis truputį prisibijo merginų.

- Nieko nesuprantu, - atsiduso jis.

- Bili, man jau nutirpo rankos, - tariau sūnui. - Teks nuleisti tave ant grindų. Bet aš laikysiu tave už rankos, gerai?

- Mamyte, - sušnibždėjo vaikas.

- Jai nieko neatsitiko, - pratariau aš, nes reikėjo kažką pasakyti.

Pro mus praėjo seniokas, komiso prekių parduotuvės šalia "Džono restorano" savininkas. Jis, kaip visada, buvo užsitempęs sportinį megztinį su koledžo pavadinimu, kurį vilkėdavo kiaurus metus.

- Tai vienas iš tų nuodingųjų debesų. Gamyklos Ramforde ir Sant Perise. Chemikalai... - subambėjo jis ir nušlepsėjo pro vaistus ir tualetinį popierių į ketvirtą praėjimą.

- Reikia dumti iš čia, Deividai, - pareiškė Nortonas, tačiau be jokio įsitikinimo. - Kaip manai, gal mes...

Ir tada sudrebėjo žemė. Kojomis pajutau keistą smūgį - tarsi visas pastatas būtų nukritęs iš trijų pėdų aukščio. Keli žmonės suriko iš baimės ir nuostabos. Suskambo buteliai, krisdami nuo lentynų ir duždami į plytelėmis išklotas grindis. Nuo vieno skyriaus vitrinos lango atskilo ir nukrito didelė pleišto pavidalo stiklo šukė. Pastebėjau, kad mediniai rėmai, laikantys sunkius stiklus, išsilenkė, o kai kur net įskilo.

Gaisrinė sirena nutilo.

Stojo baugi ramybė, žmonės tylėjo, tarsi dar kažko laukdami. Aš stovėjau priblokštas ir nebylus, o mano mintys netikėtai nuklydo į praeitį, kai Bridžtonas tebuvo tik maža gyvenvietė greitkelių sankryžoje. Tądien tėvas pasiėmė mane į parduotuvę, ir aš apžiūrinėjau pro stiklą pigius saldainius bei kramtomąsias gumas po du centus, kol jis šnekėjosi su pardavėju prie prekystalio. Tai buvo sausį, atlydžio metu. Jokio garso, tik vanduo čiurleno skardiniais cinkuotais lietvamzdžiais į dideles statines abiejose parduotuvės pusėse. Paslaptingi geltoni šviesos rutuliai virš galvos metė milžiniškus daugybės negyvų musių šešėlius. Mažas berniukas, vardu Deividas Draitonas, su savo tėvu, įžymiu dailininku Endriumi Draitonu, kurio paveikslas "Kristina, stovinti viena" kabo Baltuosiuose Rūmuose. Mažas berniukas,

vardu Deividas Draitonas, apžiūrinėjantis saldainius bei spalvingas kramtomąsias gumas ir neaiškiai jaučiantis, kad nori sisiuko. O lauke tvyro slegiantis, geltonas sausio atlydžio rūkas.

Prisiminimas išnyko, bet labai lėtai.

- Ei, paklausykite! - sušuko Nortonas. - Ei, žmonės, klausykite visi!

Žmonės atsisuko į jį. Nortonas laikė iškėlęs abi rankas kaip politinis veikėjas, duodantis priesaiką rinkėjams.

- Eiti į gatvę dabar gali būti pavojinga! - pareiškė jis.

- Kodėl? - šūktelėjo kažkokia moteris. - Mano vaikai vieni namie. Aš turiu grįžti pas vaikus!

- Ten, gatvėje, - mirtis! - įsikišo misis Karmodi. Ji stovėjo prie lango šalia maišų su trąšomis - kiekvienas po dvidešimt penkis svarus. Man pasirodė, kad jos veidas keistai išsipūtęs, tarsi ištinęs.

Kažkoks paauglys stipriai pastūmė misis Karmodi, ir senė sudribo ant maišų, kriuktelėjusi iš nuostabos.

- Užsičiaupk, sena kvaiša! Pliurpi visokias kvailystes!

- Dėmesio! - tęsė Nortonas. - Jeigu truputį palauksime, rūkas išsisklaidys, ir galėsime...

Jį nutraukė triukšmingi protestai.

- Jis teisus! - pritariau aš Nortonui, stengdamasis perrėkti triukšmą. - Nereikia pamesti galvos.

- Mano manymu, tai buvo žemės drebėjimas, - romiu balsu tarė akiniuotas vyriškis. Vienoje rankoje jis turėjo paketėlį hamburgerių ir maišelį su bandelėmis, kita laikė už rankos mergytę, gal metais jaunesnę už Bilį. - Esu tikras, kad tai žemės drebėjimas.

- Prieš ketverius metus taip krestelėjo Neiple, - pareiškė vietinis storulis.

- Tai buvo Kaske, - tučtuojau paprieštaravo jo žmona tokiu tonu, iš kurio be vargo galėjai atpažinti užkietėjusią ginčininkę.

- Neiple, - atsakė storulis, bet jau ne taip tvirtai.

- Kaske, - nukirto žmona, ir jis pasidavė.

Pavėlavusi skardinė, smūgio, žemės drebėjimo ar dar kažko nuridenta į patį lentynos kraštą, nukrito nuo kažkurios lentynos, garsiai tarkštelėjusi į grindis. Bilis pravirko.

- Aš noriu NAMO! Noriu pas MAMĄ!

- Būk geras, užčiaupk jam burną! - sustaugė Bedas Braunas. Jo akys greitai, tačiau betiksliai lakstė į visas puses.

- O į snukį nenori? - paklausiau aš.

- Deivai, nereikia. Nuo to nebus geriau, - sumurmėjo Nortonas.

- Labai gaila, - tarė moteris, kalbėjusi apie savo vaikus. - Man labai gaila, bet aš negaliu čia likti. Privalau eiti namo, pas vaikus.

Ji apžvelgė mus. Šviesiaplaukė moteris gražiu, pavargusiu veidu.

- Vanda turi prižiūrėti mažąjį Viktorą, suprantate? Vandai dar tik aštuoneri, ir kartais ji užmiršta... užmiršta, kad turi... na, prižiūrėti jį, suprantate? O mažasis Viktoras... jis mėgsta junginėti viryklės degiklius ir žiūrėti, kaip ten užsidega raudona lemputė... O kartais jis ištraukia kištukus iš rozečių... O Vanda... jai nusibosta jį prižiūrėti... jai dar tik aštuoneri... - Moteris nutilo ir įdėmiai žiūrėjo į mus. Tikriausiai tada mes atrodėme jai tarytum virtinė negailestingų akių - ne žmonių, bet vien tik akių. - Nejaugi niekas man nepadės? - staiga sušuko ji. Jos lūpos ėmė drebėti. - Nejaugi... nejaugi niekas nepalydės moters iki namų?

Niekas neatsakė. Žmonės trypčiojo vietoje. Moteris žvelgė nelaimingomis akimis paeiliui į kiekvieną veidą. Vietinis storulis neryžtingai žingtelėjo link jos, bet žmona truktelėjo jį atgal, stipriai sugriebusi už riešo.

- Jūs? - paklausė blondinė Olio.

Tas papurtė galvą.

- Jūs? - kreipėsi ji į Bedą.

Bedas uždengė delnu šalia gulėjusį kalkuliatorių ir nutylėjo.

- Jūs? - pasisuko moteris į Nortoną, ir tas ėmė kažką aiškinti sklandžiu advokato balsu - esą negalima taip, negalvojant... Moteris mostelėjo ranka, ir Nortonas sumišęs nutilo.

- Jūs? - paklausė ji manęs, ir aš vėl paėmiau Bilį ant rankų, tarsi bandydamas juo lyg skydu apsiginti nuo baisaus, nelaimės palaužto žvilgsnio.

- Kad jūs visi sudegtumėt pragare, - sušnibždėjo blondinė. Ne sušuko, bet sušnibždėjo mirtinai išvargusiu balsu. Paskui priėjo prie durų ir abiem rankom patraukė už rankenos.

Norėjau ją pašaukti, sustabdyti, bet burna visai išdžiūvo.

- Ei, ponia, paklausykite... - pradėjo paauglys, aprėkęs misis Karmodi, ir stvėrė blondinę už rankos.

Moteris tik pažiūrėjo į jo ranką. Vaikinukas išraudęs paleido ją, ir moteris išėjo į gatvę. Mes žvelgėme, kaip ji išeina, ir niekas nepratarė nė žodžio. Matėme, kaip rūkas apsupo ją, atimdamas kūniškumą, palikdamas vietoje žmogaus tik figūros kontūrą, tušu nupieštą ant paties balčiausio popieriaus pasaulyje, ir niekas nepratarė nė žodžio. Kurį laiką moteris atrodė kaip užrašas "Laikykis dešinės", sklandantis ore: jos rankos, kojos, šviesūs plaukai dingo, liko tik išskydusi raudonos vasarinės suknelės dėmė, tarsi šokanti baltoje erdvėje. Paskui išnyko ir ji, ir niekas nepratarė nė žodžio.

IV. Sandėlis. Generatoriaus gedimas. Kas nutiko prekių išnešiotojui

Bilis ėmė isteriškai klykti, pro ašaras reikalaudamas mamos, kaip darydavo, būdamas dvejų metų. Nusivedžiau apsižliumbusį vaiką vienu iš vidurinių praėjimų, apsikabinęs per pečius, bandydamas kaip nors nuraminti. Sustojau prie ilgo, balto mėsos šaldytuvo, kuris tęsėsi palei visą galinę parduotuvės sieną. Misteris Makvėjus, mėsininkas, vis dar buvo ten. Mes linktelėjom vienas kitam - geriausia, ką galėjome padaryti tokioje situacijoje.

Aš atsisėdau ant grindų, pasisodinau Bilį ant kelių, priglaudžiau jo veidą sau prie krūtinės ir ėmiau supdamas raminti. Kalbėjau jam melagystes, kurias tėvai visada laiko atsargoje sunkiems atvejams ir kuriomis taip mielai tiki vaikai. Kalbėjau pačiu įtikinamiausiu tonu.

- Tai ne paprastas rūkas, - sukukčiojo Bilis ir pažvelgė į mane patamsėjusiomis, pilnomis ašarų akimis. - Taip, tėveli?

- Taip, ir aš taip manau. - Čia nenorėjau meluoti.

Vaikai nesipriešina šokui kaip suaugusieji. Jie pasineria į jį. Galbūt todėl, kad maždaug iki trylikos metų vaikai ir taip gyvena artimoje šokui būsenoje. Bilis ėmė snausti. Aš nejudėjau bijodamas, kad jis gali pabusti, tačiau berniukas netrukus kietai užmigo. Galbūt jis blogai miegojo šiąnakt, kai mes, pirmą kartą nuo to laiko, kai Bilis išaugo iš kūdikiško amžiaus, atsigulėme visi kartu. O gal - nuo tos minties mane persmelkė ledinis vėjas - gal jis nujautė dar kokią nors nelaimę.

Įsitikinęs, kad sūnus tikrai užmigo, paguldžiau jį ant grindų ir nuėjau ieškoti, kuo jį apkloti. Beveik visi žmonės, likę parduotuvėje, vis dar stovėjo prie vitrinos, žvelgdami į tankią rūko

uždangą. Nortonas surinko nedidelį klausytojų būrelį ir kažką jiems aiškino, stengdamasis sužavėti savo iškalbingumu. Bedas Braunas atkakliai tebestovėjo savo poste, bet Olis Viksas buvo jau nuėjęs.

Keli žmonės sustingusiais nuo išgąsčio veidais klaidžiojo praėjimuose tarsi vaiduokliai. Aš įėjau į sandėlį pro dideles dvivėres duris tarp mėsos šaldymo spintos ir alaus šaldytuvo.

Už fanerinės pertvaros monotoniškai gaudė generatorius, tačiau kažkas ten buvo negerai. Tvyrojo stiprus dūmų kvapas, pernelyg stiprus. Aš pasukau prie pertvaros, stengdamasis kvėpuoti negiliai, paskui prasisagsčiau marškinius ir skvernu užsidengiau nosį bei burną.

Siaurą, ilgą sandėlį apšvietė dvi blausių avarinių lempučių eilės. Visur stovėjo stirtos kartoninių dėžių: vienoje pusėje dėžės su balinamųjų priemonių pakeliais, kitoje - nealkoholiniai gėrimai, sandėlio gale - makaronai su mėsa ir kečupas. Viena iš kečupo dėžių buvo nukritusi, ir kartonas atrodė tarsi kruvinas.

Atšoviau durų skląstį ir įėjau į generatoriaus sekciją. Mašiną supo alyvuoti melsvų dūmų kamuoliai. Dujų išmetimo vamzdis ėjo laukan pro angą sienoje, ir, matyt, buvo užsikišęs iš išorės. Pasukau jungiklį: generatorius nusičiaudėjo, išspjovė dūmus ir nutilo, prieš tai išleidęs paskutinę tilstančių pokšėjimų seriją, kuri priminė man užsispyrusį Nortono benzopjūklą.

Avarinis apšvietimas užgeso. Atsidūręs tamsoje, išsigandau ir tuojau pat netekau orientacijos. Mano paties garsus kvėpavimas buvo panašus į vėjo šiugždėjimą šiauduose. Išeidamas iš generatoriaus patalpos, įsirėžiau nosimi į plonas fanerines duris, ir širdis net šoktelėjo iš išgąsčio. Dvivėrėse duryse buvo stiklai, bet jie kažkodėl buvo uždažyti juodais dažais, ir todėl sandėlyje tvyrojo beveik absoliuti tamsa. Aš išklydau iš kelio ir įlėkiau tiesiai į dėžes su baliklio pakeliais - jie pasipylė ant grindų. Vienas pralėkė tiesiai man pro veidą. Instinktyviai žingtelėjęs atgal, užlipau ant dėžės, nukritusios man už nugaros. Išsitiesiau visu

ūgiu ant žemės ir taip susitrenkiau galvą, kad prieš akis ėmė suktis ryškios žvaigždės. Žavingas reginys.

Kurį laiką gulėjau, keikdamas pats save ir trindamasis užgautą vietą. Įkalbinėjau save nusiraminti, atsistoti ir išeiti iš čia, grįžti pas Bilį. Niekas minkštas ir slidus neapsivynios man apie koją ir neprisilies prie rankos. Nereikia prarasti savitvardos, nes kitaip pulsiu į paniką ir imsiu blaškytis, vartydamas dėžes ir kliūdamas už visko tarsi beprotiškame kliūčių ruože.

Atsargiai atsistojau, dairydamasis plonutės šviesos linijos tamsoje. Pajudėjau link jos ir sustingau.

Mane sustabdė keistas garsas. Švelnus, slystantis šiugždėjimas. Jis dingo, paskui vėl atsirado, šįkart lydimas lengvo, atsargaus stuksenimo. Mano viduje viskas apsivertė, ir aš iš baimės netekau galvos, tarsi kažkokiu stebuklingu būdu būčiau virtęs keturmečiu vaiku. Garsas sklido ne iš parduotuvės, bet kažkur iš už mano nugaros. Iš lauko. Iš ten, kur tvyrojo rūkas. Kažkas šliaužė betonu, krebždėdamas ir šiugždėdamas, galbūt mėgindamas įsigauti čionai.

O gal tas kažkas jau viduje ir tiesiasi į mane? Galbūt po akimirkos pajusiu, kaip jis šliaužia mano batu? Arba kaklu.

Šiugždėjimas vėl pasigirdo. Dabar buvau tikras, kad jis sklinda iš lauko. Bet nuo to man nė kiek nepalengvėjo. Mėginau priversti kojas pajudėti, bet jos atsisakė klausyti. Paskui garsas pasikeitė - kažkas džergžtelėjo tamsoje. Paklaikęs iš siaubo puoliau pirmyn link plonytės vertikalios šviesos linijos, iš visų jėgų smogiau į duris ištiestomis rankomis ir išlėkiau į parduotuvės salę.

Prie durų stovėję trys ar keturi žmonės, tarp jų ir Olis Viksas, nustebę atšoko. Olis griebėsi už širdies.

- Deividai! - dusliai šūktelėjo jis. - Tu ką, nori sutrumpinti man gyvenimą dešimčia me... - Jis pamatė mano veidą. - Kas tau?

- Tu girdėjai? - paklausiau aš ir nustebau, išgirdęs savo balsą, aukštą ir šaižų. - Ar kuris nors iš jūsų girdėjo?

Jie, aišku, nieko negirdėjo. Jie atėjo čionai pažiūrėti, kodėl nutilo generatorius. Kol Olis man tai aiškino, pasirodė vienas iš prekių išnešiotojų su visu glėbiu kišeninių žibintuvėlių. Vaikinas smalsiai nužvelgė Olį, paskui mane.

- Aš išjungiau generatorių, - pasakiau jiems ir paaiškinau kodėl.

- O ką tu girdėjai? - paklausė vienas iš vyrų. Jis dirbo miesto kelių valdyboje ir vadinosi Džimas... Pavardės tada neprisiminiau.

- Nežinau. Kažkokį krebždesį. Slystantį. Nenorėčiau dar kartą jo išgirsti.

- Nervai, - tarstelėjo vienas iš atėjusių su Oliu.

Ne. Tai buvo ne nervai.

- Tu jį girdėjai prieš užgęstant šviesai?

- Ne, tik po to. Bet... - Bet neturėjau ko pridurti. Mačiau, kaip jie žiūri į mane. Jie nenorėjo girdėti daugiau jokių blogų naujienų - nei baisių, nei netgi įprastų. Viso to jiems jau buvo per akis. Tik Olis, rodėsi, patikėjo manimi.

- Reikia vėl įjungti generatorių, - tarė prekių išnešiotojas ir ėmė dalinti žibintuvėlius.

Olis neryžtingai paėmė jam ištiestą žibintuvėlį.

Išnešiotojas pasiūlė vieną ir man. Pastebėjau jo akyse šmėkštelėjusią pašaipą. Vaikinui buvo ne daugiau kaip aštuoniolika. Akimirką padvejojęs, paėmiau žibintuvėlį: vis tiek turėjau rasti ką nors, kuo galėčiau užkloti Bilį.

Olis atlapojo duris ir paliko atviras, kad nors truputis šviesos patektų į sandėlį. Išvydau baliklio dėžes, išmėtytas aplink pravirás fanerines pertvaros duris.

Džimas pauostė orą ir tarė:

- Tikrai stipriai dvokia. Gerai padarei, kad išjungei mašiną.

Žibintuvėlių spinduliai sukosi ir šokčiojo ant dėžių su įvairiomis skardinėmis, tualetiniu popieriumi ir maistu šunims. Spinduliuose raitėsi dūmai, negalėję išeiti lauk pro užkimštą

vamzdį. Prekių išnešiotojas pašvietė dešinėn, į plačias pakrovi mo duris.

Olis ir dar du vyrai įėjo į generatoriaus sekciją. Jų žibintuvėliai neramiai lakstė pirmyn atgal, primindami man paaugliškas knygas - dar besimokydamas koledže, iliustravau kelias tokių istorijų serijas. Piratai, vidurnaktį slepiantys savo kruvinąjį auksą, o galbūt pamišęs daktaras su savo tarnu, atkasinėjantys kapinėse numirėlį. Bėgiojantys ir besikryžiuojantys tarpusavyje spinduliai metė ant sienų siaubingus kreivus šešėlius. Generatorius aušdamas neritmingai tiksėjo.

Prekių išnešiotojas nužingsniavo prie pakrovimo durų.

- Aš neičiau dabar į gatvę, - pasakiau jam.

- O taip, tu neitum.

- Pabandyk įjungti, Oli, - tarė vienas iš vyrų.

Generatorius nusičiaudėjo ir užriaumojo.

- Velnias! Išjunk tą bjaurybę! Na ir smarvė!

Generatorius vėl nutilo.

Prekių išnešiotojas grįžo nuo durų kaip tik tuo metu, kai kiti trys išėjo iš generatoriaus sekcijos.

- Taip, ten tikrai kažkas įstrigę, - pareiškė vienas iš jų.

- Žinote, ką? - pasiūlė prekių išnešiotojas. Jo akys blizgėjo žibintuvėlių šviesoje, o veide pasirodė pramuštgalviška išraiška, kurią tiek kartų piešiau ant nuotykinių knygelių viršelių. - Įjunkite generatorių tik pusei minutės, kad galėčiau atidaryti pakrovimo duris. Tada aš iššoksiu į gatvę ir išvalysiu vamzdį.

- Aš nesu tikras, Normai, kad tai labai puiki mintis, - suabejojo Olis.

- O ką, šitos durys elektrinės? - paklausė Džimas.

- Taip, - atsakė Olis. - Bet mano manymu, tai neprotinga...

- Viskas gerai, - nutraukė jį antrasis vyriškis, atsmaukdamas ant pakaušio beisbolišką kepurę. - Aš susitvarkysiu.

- Jūs manęs nesupratote, - vėl pradėjo Olis. - Aš tikrai nemanau, kad kuriam nors iš jūsų...

- Nesijaudink, - atsainiai metė jam Džimo bičiulis.

- Ei, palaukite, tai buvo mano sumanymas, - pasipiktino Normas, prekių išnešiotojas.

Ir jie ėmė ginčytis, kas eis laukan, užuot pagalvoję, ar išvis verta tai daryti. Juk niekas iš jų negirdėjo to šlykštaus šiugždėjimo.

- Liaukitės! - riktelėjau aš.

Visi atsisuko į mane.

- Jūs, atrodo, nesupratote, kad tai ne paprastas rūkas. Ir atkakliai nenorite suprasti. Nuo to laiko, kai jis atsirado, niekas neįėjo į parduotuvę. Jeigu jūs atidarysite duris ir kas nors įšliauš...

- Kas įšliauš? - paklausė Normas su būdinga aštuoniolikmečiams demonstratyvia narsa.

- Tas, kieno šiugždėjimą aš girdėjau.

- Klausykite, misteri Draitonai, - nusišaipė Džimas. - Aš žinau, kad jūs garsus dailininkas, turite ryšių Niujorke, Holivude ir taip toliau. Tačiau tai, mano manymu, nereiškia, kad jūs esate kitoks, negu visi kiti žmonės. Aš suprantu, kad jūs... na, truputį sutrikote, atsidūręs vienas tamsoje.

- Galbūt, - sutikau aš. - Bet jeigu jums taip norisi pasišlaistyti gatvėje, reikėjo palydėti namo pas vaikus aną moterį.

Mane kartu ir siutino, ir gąsdino tai, kad Džimas, jo bičiulis bei Normas visiškai nesuprato padėties pavojingumo. Jų akys karštligiškai blizgėjo - taip kartais atrodo vyrai, susiruošę eiti šaudyti žiurkių miesto sąvartyne.

- Ei, - pyktelėjo Džimo bičiulis, - kai mums reikės jūsų patarimo, mes jo paprašysime.

- Generatorius iš tiesų nėra taip jau būtinas, - neryžtingai įsiterpė Olis. - Produktai šaldytuvuose gali išbūti dvylika valandų, o gal ir daugiau, be jokio...

- Na, gerai, vaiki, eik tu, - paliepė Džimas, nekreipdamas į Olį jokio dėmesio. - Aš įjungsiu generatorių, o tu pakelk duris, tik

greitai, kad čia vėl neprisirinktų dūmų. Mudu su Maironu būsime prie išmetimo vamzdžio, todėl šūktelk, kai atkimši jį.

- Gerai, - susijaudinęs atsakė Normas ir nužingsniavo prie durų.

- Tai tiesiog beprotybė, - paprieštaravau aš. - Jūs leidote moteriai eiti vienai...

- Aš kažkaip nepastebėjau, kad tu būtum labai veržęsis ją lydėti, - nutraukė mane Džimo bičiulis Maironas. Jo sprandas nusidažė plytinės spalvos raudoniu.

- ...o dabar leidžiate šitam vaikigaliui rizikuoti gyvybe dėl generatoriaus, kuris net nėra būtinai reikalingas.

- Užčiaupkite snukį tam smirdžiui! - riktelėjo Normas.

- Paklausykite, misteri Draitonai, - pratarė Džimas ir piktai išsivėpė. - Štai ką jums patarsiu: jeigu užsimanysite dar ką nors pasakyti, verčiau prieš tai persiskaičiuokite dantis, nes aš jau pavargau klausyti jūsų plepalų.

Olis baimingai žvilgtelėjo į mane. Aš gūžtelėjau pečiais. Jie buvo tiesiog pamišę, štai ir viskas. Visiškai nesugebėjo blaiviai mąstyti. Ten, parduotuvėje, jie buvo išsigandę ir sutrikę. O čia matė paprasčiausią mechanikos uždavinį - sutaisyti užsikimšusį generatorių. Kas gali būti paprasčiau? Susidoroję su šia problema, jie pasijustų ne tokie bejėgiai. Ir todėl jie neklausė jokių atkalbinėjimų.

Džimas bei jo draugas Maironas nusprendė, kad aš pasidaviau, ir nužingsniavo į generatoriaus sekciją.

- Tu pasiruošęs, Normai? - paklausė Džimas.

Normas linktelėjo, bet paskui suprato, kad jie nemato.

- Taip! - šūktelėjo jis.

- Nekvailiok, Normai, - perspėjau aš.

- Tai nesąmonė, - pridūrė Olis.

Normas atsisuko į mus: jo veidas dabar atrodė daug jaunesnis negu aštuoniolikmečio. Vaiko veidas. Jo Adomo obuolys mėšlungiškai sutrūkčiojo, ir aš supratau, kad vaikinas mirtinai persigan-

dęs. Jis išsižiojo norėdamas kažką pasakyti - tikriausiai atsisakyti, - bet tą akimirką vėl suūžė generatorius. Kai jo riaumojimas tapo lygesnis, Normas nuspaudė mygtuką durų dešinėje. Durys plieniniais bėgiais ėmė kilti aukštyn. Pradėjus veikti generatoriui, vėl įsižiebė avarinės lemputės. Dabar jos apsiblausė, nes durų kėlimo mechanizmas sunaudojo dalį energijos.

Šešėliai atsitraukė ir ištirpo. Sandėlį pamažu užpildė balta ūkanotos žiemos dienos šviesa. Vėl pajutau keistą, aitrų kvapą.

Durys pakilo per dvi pėdas, paskui per keturias. Atsivėrusiame plyšyje pamačiau stačiakampę betoninę aikštelę, apvedžiotą geltonomis linijomis, kurios jau už trijų pėdų nyko neįtikėtinai tirštame rūke.

- Gana! - šūktelėjo Normas.

Rūko liežuviai, balti ir įmantrūs tarsi sklandantys ore nėriniai, ėmė šliaužti vidun kartu su šaltu oru. Rytas buvo vėsus, ypač lyginant su trimis pastarosiomis tvankios kaitros savaitėmis, bet vasariškai vėsus. O dabar buvo iš tiesų šalta. Kaip kovo mėnesį. Aš sudrebėjau ir pagalvojau apie Stefą.

Generatorius nutilo. Džimas išėjo iš už pertvaros kaip tik tą akimirką, kai Normas pasilenkė ir nėrė pro plyšį po durimis. Ir tada pamatė. Ir aš pamačiau. Ir Olis.

Iš tolimojo pakrovimo aikštelės krašto išvinguriavo čiuptuvas ir griebė Normą už kojų. Man atvipo žandikaulis. Olis trumpai šūktelėjo gerkliniu balsu: “Uch!” Čiuptuvas toje vietoje, kur apsivyniojo apie vaikinuko blauzdą, buvo maždaug žalčio storio ir tikriausiai keturių ar penkių pėdų storio ten, kur dingo rūke. Jis buvo pilkas viršuje ir beveik kūniškai rausvas apačioje. Vidinėje pusėje matėsi kelios eilės siurbtukų, krutančių ir čepsinčių tarsi šimtai mažyčių sučiauptų burnų.

Normas žvilgtelėjo žemyn ir pamatė, kas jį laiko. Vaikino akys išsiplėtė iš siaubo.

- Nuimkite jį nuo manęs! Ei, nuimkite jį! O Viešpatie, nuimkite nuo manęs tą šlykštynę!

- Dieve mano, - sudejavo Džimas.

Normas įsikabino į durų apačią ir prisitraukė. Čiuptuvas truputį išsipūtė, kaip išsipučia sulenktos rankos raumenys, ir truktelėjo vaikiną atgal. Jo galva bumbtelėjo į plienu apkaltas duris. Čiuptuvas dar daugiau išsipūtė, ir Normo kojos bei liemuo atsidūrė lauke. Marškiniai užsikabino už durų krašto ir išsipešė iš kelnių. Paklaikęs iš siaubo Normas vėl stipriai trūktelėjo, tarsi darydamas prisitraukimus.

- Padėkite man! - kūkčiodamas maldavo jis. - Padėkite man, vyrai! Prašau! Prašau!

- Jėzau Marija, - sumurmėjo Maironas, išėjęs iš generatoriaus sekcijos pažiūrėti, kas atsitiko.

Aš stovėjau arčiausiai durų. Griebęs Normą už juosmens, patraukiau į save iš visų jėgų, kulnais įsirėmęs į grindis. Sekundę mes iš tiesų judėjome atgal, bet tik sekundę. Tai buvo tas pats, kas tempti guminį diržą. Čiuptuvas pasidavė, bet nepaleido. Iš rūko iššliaužė dar trys čiuptuvai. Vienas jų nuplėšė nuo Normo raudoną firminę "Federal Fuds" prijuostę ir dingo su ja rūke. Tai priminė man vieną mano mamos posakį; kai mudu su broliu imdavome kaulyti ko nors, ko ji nenorėjo duoti - saldainio, komiksų ar kokio nors žaislo, - mama sakydavo: "Jis reikalingas jums kaip vištai vėliava". Prisiminiau tai žiūrėdamas, kaip šliaužia šalin čiuptuvas, mojuodamas raudona Normo prijuoste, ir ėmiau juoktis. Juokiausi, tačiau mano juokas beveik nesiskyrė nuo Normo kūkčiojimo. Galbūt niekas, išskyrus mane patį, ir nesuprato, kad aš juokiuosi.

Kiti du čiuptuvai aklai slydinėjo po betoninę aikštelę, garsiai šiugždėdami, - šitą šiugždesį aš ir girdėjau tada, likęs vienas tamsoje. Paskui vienas iš jų užčiuopė kairiąją Normo šlaunį ir tučtuojau apsivijo aplink ją. Pajutau, kaip jis slystelėjo mano ranka. Čiuptuvas buvo šiltas, lygus ir pulsuojantis. Tikriausiai aš taip pat būčiau atsidūręs lauke, jeigu jo siurbtukai būtų įsikibę į mane. Bet čiuptuvas manęs nelietė, sugriebė tiktai Normą.

Trečiasis apsivyniojo žiedu apie kitą jo blauzdą, ir dabar visi trys tempė vaikiną gatvėn.

Aš nebepajėgiau jo sulaikyti.

- Padėkite man! - sušukau. - Oli! Kas nors! Duokite man ranką!

Niekas nepriėjo. Nežinau, ką jie tuo metu veikė, bet niekas nepriėjo.

Pažvelgęs žemyn pamačiau, kad apie Normo juosmenį apsivijęs čiuptuvas ėmė siurbtis į jo odą toje vietoje, kur marškiniai išsipešė iš kelnių. Siurbtukai ėdė jį gyvą. Iš pulsuojančio čiuptuvo išėstos vietos pradėjo sunktis kraujas, raudonas kaip dingusi vaikinuko prijuostė.

Aš susimušiau galvą į apatinį iki pusės pakeltų durų kraštą.

Normo kojos vėl atsidūrė lauke. Vienas sportbatis nukrito, ir tuoj pat atsiradęs naujas čiuptuvas tvirtai apsivijo apie batą ir dingo rūke. Normas laikėsi įsikibęs pamėlusiais pirštais į durų apačią. Jis daugiau neberėkė - jau nebegalėjo. Tik galva sukiojosi kairėn dešinėn, tarsi be galo tvirtintų: "Ne - ne - ne..." Pašėlusiai švysčiojo ilgi juodi plaukai.

Iš rūko pasirodė nauji čiuptuvai - dešimtys jų, visas miškas. Daugiausia maži, tačiau keli buvo tiesiog milžiniški, storiu prilygstantys tam samanotam medžiui, kuris šįryt gulėjo nuvirtęs skersai kelio šalia mano namų. Jų rausvi siurbtukai buvo kanalizacijos liuko dangčio dydžio. Vienas toks milžiniškas čiuptuvas sunkiai tėškėsi į betoninę pakrovimo aikštelę ir ėmė šliaužti į mūsų pusę tarytum gigantiškas aklas kirminas. Aš iš visų jėgų patraukiau Normą į save, ir čiuptuvas, įsikibęs į dešinę vaikino koją, truputį nuslydo žemyn. Ir viskas. Jis vėl tvirtai sugriebė Normo blauzdą, bet prieš tai aš dar spėjau pamatyti, kaip siurbtukai čiulpia kraują.

Vienas iš čiuptuvų prisilietė prie mano skruosto ir virpėdamas pakibo ore, tarsi svarstydamas. Aš pagalvojau apie Bilį. Bilis miegojo parduotuvėje šalia ilgos, baltos misterio Makvėjaus mėsos šaldymo spintos. Aš atėjau čionai paieškoti, kuo užkloti

vaiką. Jeigu kuris nors iš šių padarų į mane įsikabins, nebus kam rūpintis Biliu - galbūt išskyrus Nortoną.

Todėl aš paleidau Normą ir parkritau keturpėsčias.

Aš buvau iki pusės lauke, kaip tik po pakeltomis durimis. Čiuptuvas nuslinko pro mane tarytum žingsniuodamas savo siurbtukais, prisilietė prie Normo rankos, įsikibusios į durų kraštą, akimirkai apmirė, paskui keliais žiedais apsivijo apie ją.

Normas dabar atrodė taip, kaip nebent beprotis gali susapnuoti. Čiuptuvai knibždėte knibždėjo ant jo kūno... kaip ir aplink mane. Aš nerangiai atšokau atatupstas, nukritau ant nugaros ir nusiridenau grindimis. Džimas, Olis ir Maironas vis dar buvo sandėlyje. Jie stovėjo sustingę tarsi vaškinės figūros iš madam Tiuso muziejaus - veidai išblyškę, akys blizga. Džimas ir Maironas stypsojo abipus generatoriaus sekcijos durų.

- Įjunkite generatorių! - surikau jiems.

Nė vienas nepajudėjo iš vietos. Jie tarsi užhipnotizuoti negalėjo atplėšti akių nuo plyšio po durimis.

Aš pagraibiau aplinkui, čiupau pirmą po ranka pasitaikiusį daiktą - tai buvo dėžė su balikliu - ir sviedžiau į Džimą. Dėžė pataikė jam į pilvą, tiesiai virš diržo sagties. Džimas aiktelėjo ir griebėsi už užgautos vietos. Pagaliau jo žvilgsnyje pasirodė kažkas panašaus į sąmonę.

- Įjunk tą prakeiktą generatorių! - surikau aš taip garsiai, kad net gerklė suskaudo.

Bet jis net nepajudėjo. Užtat ėmė teisintis, matyt, nusprendęs, kad dabar, kai iš rūko išlindo kažkokia siaubinga šlykštynė, ryjanti Normą gyvą, laikas aiškintis, kas dėl to kaltas.

- Aš nekaltas, - inkštė jis. - Aš nežinojau. Iš kur, po velnių, galėjau žinoti? Tu sakei, kad kažką girdėjai, bet aš nesupratau, ką tu turėjai omenyje. Reikėjo aiškiau pasakyti. Aš galvojau... nežinau... gal koks paukštis...

Pagaliau atsipeikėjęs Olis tukliu pečiu atstūmė jį į šalį ir puolė prie generatoriaus. Džimas užkliuvo už baliklio dėžės ir nukrito, kaip aš tada tamsoje.

- Aš nekaltas, - pakartojo jis. Rudi plaukai buvo užkritę jam ant kaktos, skruostai balti kaip popierius, akys išplėstos tarsi išsigandusio vaiko.

Po kelių sekundžių generatorius sukosėjo ir užriaumojo.

Aš pasisukau į pakrovimo duris. Normas jau visas buvo lauke, bet vis dar viena ranka atkakliai kabinosi už durų apačios. Aplink jo kūną knibždėte knibždėjo čiuptuvai, o ant betono lašėjo dešimties centų monetos dydžio kraujo lašai. Normo galva vis dar mataravo į šalis, į rūką įsmeigtos akys buvo išsprogusios iš siaubo.

Nauji čiuptuvai šliaužė prie įėjimo ir lindo vidun. Prie durų mechanizmą įjungiančio mygtuko jų susirinko tiek, kad prieiti buvo neįmanoma. Vienas čiuptuvas stvėrė puslitrinį "Pepsi" butelį ir nusinešė jį į rūką. Kitas apsivijo kartoninę dėžę ir suspaudė. Kartonas plyšo, iš dėžės fontanu išlėkė tualetinio popieriaus ritiniai, supakuoti po du į celofaną, nukrito ant grindų ir nuriedėjo kas kur. Čiuptuvai akimirksniu juos išgraibstė.

Vienas iš didžiausių taip pat įsigavo į sandėlį, pakėlė galiuką nuo grindų tarsi uostinėdamas orą ir pajudėjo link Mairono. Tas ėmė atatupstas trauktis, beprotiškai vartydamas akis, iš jo sukepusių lūpų išsiveržė kraupi dejonė.

Apsidairiau aplinkui, akimis ieškodamas kokio nors ilgo daikto, kuriuo galėčiau pasiekti mygtuką sienoje, aplipusioje šniukštinėjančiais čiuptuvais, ir pastebėjau kiemsargio šluotą, atremtą į dėžių stirtą.

Čiuptuvai pagaliau atplėšė Normo ranką nuo durų krašto, ir vaikinas nukrito ant betoninės platformos, karštligiškai mėgindamas dar už ko nors užsikabinti. Mūsų žvilgsniai akimirkai susitiko. Vaikino akys buvo siaubingai aiškios: jis suprato, kas vyksta, ir koks galas jo laukia. Paskui čiuptuvai nusitempė jį į rūką. Iš ten atsklidęs paskutinis klyksmas nutrūko tarsi nukirstas. Normo nebebuvo.

Aš nuspaudžiau mygtuką šluotos kotu, motoras suūžė ir durys ėmė slinkti žemyn. Kraštas iš pradžių pasiekė patį storiausiąjį čiuptuvą, tą, kuris šliaužė prie Mairono, prislėgė jį, paskui įpjovė. Iš pjūvio vietos ištryško juodas lipnus skystis. Čiuptuvas ėmė pasiutusiai blaškytis, raitytis po aikštelę tarytum milžiniškas botagas, paskui staiga subliuško, slystelėjo po durimis ir išnyko. Likusieji taip pat pradėjo trauktis.

Vienas iš jų tempėsi penkių svarų maišą su maistu šunims ir niekaip nenorėjo paleisti savo grobio. Durys nusileisdamos perkirto jį pusiau ir dunkstelėjo į griovelį grindyse. Nukirstasis čiuptuvo galas sugniaužė polietileninį maišą, ir rudos koncentrato granulės išlakstė į visas puses. Čiuptuvas, susiriesdamas ir vėl išsitiesdamas, ėmė spurdėti ant grindų tarsi į krantą išmesta žuvis, bet kas kartą vis lėčiau, ir pagaliau visai apmirė. Aš dūriau į jį šluotos kotu, ir čiuptuvo galas, maždaug trijų pėdų ilgio, plėšriai jį sugniaužė, bet po akimirkos paleido ir liko nejudėdamas gulėti tarp išmėtytų tualetinio popieriaus ritinėlių, maisto šunims granulių ir baliklio paketų.

Viskas nutilo, tik girdėjosi, kaip gaudžia generatorius ir už fanerinės pertvaros rauda Olis. Pro praviras duris mačiau jį sėdintį ant kėdės, užsidengusį rankomis veidą.

Paskui atskyriau dar vieną garsą - švelnų, slystantį šiugždesį, kurį girdėjau anksčiau tamsoje. Tik dabar jis buvo dešimt kartų garsesnis: tai knibždėjo už durų čiuptuvai, mėgindami prasibrauti į vidų.

Maironas žingtelėjo link manęs.

- Klausyk, - pradėjo jis. - Turėtum suprasti...

Aš smogiau jam kumščiu į veidą. Netikėtai užkluptas, Maironas net nemėgino gintis. Pataikiau į panosę ir suknežinau viršutinę lūpą į dantis. Iš jos pasirodė kraujas.

- Tu jį nužudei! - sušvokščiau aš. - Tu gerai matei, kas atsitiko? Gerai matei, ką pridirbai?

Ir pradėjau talžyti jį kumščiais, iš kairės ir dešinės, tačiau ne taisyklingai, kaip mane mokė koledžo bokso sekcijoje, o kaip

papuolė. Maironas traukėsi atatupstas, dalį smūgių atmušdamas, dalį kažkaip nuolankiai priimdamas - lyg atgailą, lyg bausmę. Ir tai dar labiau mane siutino. Aš sukūliau jam nosį. Pamušiau po akimi mėlynę, kuri netrukus turėjo tiesiog žavingai pajuosti. Po stipraus smūgio į smakrą Mairono akys apsitraukė migla.

- Klausyk, - atkakliai kartojo jis, - klausyk... klausyk...

Gavęs smūgį į papilvę, Maironas garsiai išleido orą ir pagaliau užsičiaupė. Nežinau, kiek dar būčiau jį daužęs, bet kažkas sugriebė mane už rankų. Ištrūkęs apsisukau, tikėdamasis išvysti Džimą. Be galo norėjosi atitrankyti ir jį.

Bet tai buvo ne Džimas. Už manęs stovėjo Olis - apvalus veidas baltas kaip lavono, tik tamsūs ratilai po akimis, dar drėgnomis nuo ašarų.

- Nereikia, Deividai, - paprašė jis. - Nebemušk jo. Jau nieko nepakeisi.

Netoliese stovėjo priblokštas Džimas. Įniršęs spyriau į jį kažkokią dėžę. Ji atsitrenkė į Džimo batą ir atšoko.

- Tu ir tavo bičiulis - sumauti avigalviai!

- Gana, Deividai, - liūdnai pakartojo Olis. - Nusiramink.

- Jūs, du durniai, užmušėte tą vaiką.

Džimas nudelbė akis į savo batus. Maironas sėdėjo ant grindų, susigriebęs už savo "alinio" pilvo. Aš sunkiai šnopavau, galvoje ūžė, kūną purtė drebulys. Susmukau ant kartoninių dėžių, nuleidau galvą ir stipriai apsikabinau rankomis kelius. Kurį laiką sėdėjau taip, su užkritusiais ant veido plaukais, jausdamas, kad tuoj nualpsiu arba apsivemsiu, ar panašiai.

Kai šleikštulys bei silpnumas praėjo, pakėliau galvą ir pažvelgiau į Olį. Jo safyrinis žiedas blausiai žėrėjo avarinių lempučių šviesoje.

- Tiek jau to, - dusliai pratariau. - Viskas.

- Gerai, - tarė Olis. - Turime pagalvoti, ką mums dabar daryti.

Sandėlis vėl buvo prisipildęs išmetamųjų dujų tvaiko.

- Iš pradžių reikia išjungti generatorių, - pasakiau.

- Taip, ir nešdinkimės iš čia, - pridūrė Maironas, nuolankiai pažvelgęs į mane. - Man labai galia, kad taip atsitiko. Bet tu turi suprasti...

- Aš nieko nenoriu suprasti. Judu su Džimu grįžkite į parduotuvę, bet laukite mūsų čia pat, už durų, prie alaus šaldytuvo. Ir niekam nieko nepasakokite - kol kas.

Jie pakluso nesiginčydami ir abu kartu išėjo pro duris, prisispaudę vienas prie kito. Olis išjungė generatorių, bet likus sekundei iki užgęstant šviesoms, aš pastebėjau ant dėžių su tuščiais buteliais numestą dygsniuotą pamušalinės medžiagos atraižą, kokias krovikai paprastai deda po dūžtančiais daiktais. Ištiesiau ranką ir stvėriau ją - bus kuo užkloti Bilį.

Išgirdau, kaip vilkdamas kojas ir kliūdamas už dėžių, Olis išsigavo iš generatoriaus sekcijos. Kaip ir daugelis apkūnių žmonių, jis alsavo sunkiai ir kiek švilpčiodamas.

- Deividai? - paklausė jis drebančiu balsu. - Tu dar čia?

- Čia, Oli. Būk atsargus, čia visur primėtyta baliklio pakelių.

- Aha.

Eidamas į mano balsą, jis maždaug už pusės minutės ištiesė tamsoje ranką ir sugriebė mane už peties, tada lengviau atsiduso.

- O Dieve... Eime iš čia. Šita tamsa... negera.

- Kurgi ne, - atsakiau aš. - Bet luktelėk dar minutėlę, Oli. Norėjau pasikalbėti su tavimi, tik be tų dviejų idiotų.

- Deivai... Jie juk nevertė Normo jėga. Prisimink tai.

- Normas - vaikigalis, o šitie du - suaugę vyrai. Bet gana apie tai. Mums teks papasakoti jiems, Oli. Žmonėms parduotuvėje.

- Bet jeigu kils panika...

- Gal kils, gal ne. Bet jie dusyk pagalvos, prieš eidami iš parduotuvės, ką daugelis iš jų kaip tik ir ketina padaryti. Beveik visi paliko namuose šeimas. Mano žmona taip pat namie. Žmonės turi suprasti, kuo rizikuoja, išeidami į gatvę.

Olis tvirtai laikėsi įsikibęs man į ranką.

- Gerai, - tarė jis. - Žinai, aš vis galvoju... visi tie čiuptuvai... tos šlykštynės... Kas buvo kitame jų gale, Deividai? *Kieno* tie čiuptuvai?

- Nežinau. Bet aš nenoriu, kad žmonės sužinotų apie tai iš anų dviejų avigalvių. Tada tikrai prasidės panika. Eime.

Aš apsidairiau ir po kelių sekundžių pastebėjau ploną vertikalią šviesos liniją tarp dvivėrių durų. Mes atsargiai pajudėjome link jos vilkdami kojas ir stengdamiesi neužkliūti už dėžių. Putnūs Olio pirštai tvirtai gniaužė mano ranką virš alkūnės. Tik tada prisiminiau žibintuvėlius - mes visi buvome juos pametę.

Kai pasiekėme duris, Olis sumurmėjo:

- Tai, ką mes matėme... šito tiesiog negali būti, Deividai. Tu juk supranti, ar ne? Net jeigu, tarkime, mašina iš Bostono jūrų muziejaus-akvariumo būtų išmetusi už parduotuvės vieną iš tų pabaisų, kurios aprašytos romane “Dvidešimt tūkstančių mylių po vandeniu”, ji būtų žuvusi. Ji būtų tiesiog žuvusi.

- Taip, - pritariau jam. - Tiesa.

- Tai kas gi atsitiko, ką? Kas atsitiko? Ir iš kur tas prakeiktas rūkas?

- Nežinau, Oli, - atsakiau aš.

V. Ginčas su Nortonu. Pokalbis prie alaus šaldytuvo

Džimas ir jo draugužis Maironas laukė mūsų už durų, laikydami rankose po skardinę “Badveizerio”. Nuėjęs pažiūrėti Bilio, pamačiau, kad mažylis dar miega, ir užklojau jį dygsniuotos medžiagos atraiža. Vaikas sujudėjo per miegus, kažką sumurmėjo, bet paskui vėl nurimo. Pažvelgiau į laikrodį. Buvo penkiolika po dvyliktos. Tiesiog neįtikėtina. Man atrodė, kad nuo to laiko, kai nuėjau į sandėlį ieškoti kokio nors apkloto sūnui, praėjo ne mažiau kaip penkios valandos. Bet iš tiesų viskas užtruko tik trisdešimt penkias minutes.

Grįžau pas Olį, Džimą ir Maironą. Olis taip pat pasiėmė sau alaus ir pasiūlė skardinę man. Aš vienu mauku nugėriau pusę, kaip iš ryto, kai pjoviau medžius. Truputį palengvėjo.

Džimas, kaip paaiškėjo, vadinosi Džimas Grondinas. O Mairono pavardė buvo Lefleras*.

Juokinga, aišku. Ant Mairono-gėlės smakro, lūpų ir vieno skruosto buvo uždžiūvęs kraujas. Pamušta akis jau pradėjo tinti. Jauna moteris raudonu megztuku, be jokio tikslo eidama pro šalį, nužvelgė Maironą baikščiu žvilgsniu. Aš norėjau jai pasakyti, kad Maironas pavojingas tik paaugliams, kurie stengiasi įrodyti savo vyriškumą, tačiau nutylėjau. Galų gale Olis buvo teisus: Džimas ir Maironas iš tiesų norėjo kaip geriau, nors jų elgesį sąlygojo greičiau akla baimė, negu noras padėti žmonėms. O dabar jie buvo man reikalingi. Žinojau, kad jie nepradės atsikalbinėti. Abu atrodė gerokai pritrenkti ir kurį laiką bus iš viso niekam verti, ypač Maironas-gėlė. Pasitikėjimas savimi, švietęs jų akyse, kai siuntė Normą atkimšti vamzdžio, buvo dingęs. Nė vienas neberietė nosies.

- Reikės kažką pasakyti žmonėms, - pradėjau aš.

---

* Le fleur (*pranc.*) - gėlė.

Džimas prasižiojo, ketindamas protestuoti.

- Mudu su Oliu niekam neužsiminsime, kad jūs siuntėte Normą į lauką, jeigu jūs patvirtinsite mūsų pasakojimą apie... apie tai, kaip jį nusitempė.

- Žinoma, - skubiai pritarė Džimas. - Jeigu mes nepasakysime, kas nors sumanys išeiti... Kaip ta moteris... ta moteris, kuri... - Jis persibraukė delnu lūpas ir greitai nugėrė kelis gurkšnius alaus. - Na, ir velniava...

- Deividai, - įsiterpė Olis. - Kas bus... - Jis nutilo, paskui prisivertė tęsti: - Kas bus, jeigu jie įsigaus vidun? Tie čiuptuvai?

- Pro kur? - paklausė Džimas. - Jūs juk uždarėte duris?

- Taip, - atsakė Olis. - Tačiau visas parduotuvės fasadas - stiklinė vitrina.

Mano viduriai susitraukė taip, tarsi būčiau smigęs žemyn liftu iš dvidešimto aukšto. Aš visą laiką žinojau tai, bet stengiausi negalvoti. Žvilgtelėjau į tą pusę, kur miegojo Bilis. Prisiminiau, kaip čiuptuvai apsivijo Normą, ir įsivaizdavau, kaip tas pats atsitinka mano sūnui.

- Stiklinė vitrina, - sušnibždėjo Maironas Lefleras. - Apsaugok mus, Viešpatie...

Palikau juos prie alaus šaldytuvo - visi trys pradėjo po antrą skardinę - ir nuėjau ieškoti Brento Nortono. Radau jį prie antrosios kasos su Bedu Braunu. Abu jie - Nortonas, nebejaunas, bet guvus vyriškis elegantiškais žilstančiais plaukais ir Braunas su savo puritoniška veido išraiška - atrodė tarsi nužengę iš "Niujorkerio" karikatūros.

Apie dvidešimt žmonių be tikslo klaidžiojo tarp kasų ir vitrinos. Dar daugiau išsirikiavo prie lango ir žiūrėjo į rūką. Šitie vėl priminė man smalsuolius, pro skylę tvoroje spoksančius į statomą namą.

Misis Karmodi sėdėjo ant konvejerio juostos šalia vienos iš kasų ir rūkė. Jos žvilgsnis slystelėjo manimi ir nuklydo į šalį. Senė atrodė taip, tarsi sapnuotų nemiegodama.

- Brentai, - pašaukiau aš.

- Deividai! Kur tu buvai dingęs?

- Apie tai ir norėčiau su tavimi pasikalbėti.

- Ten, prie šaldytuvo, žmonės geria alų, - pareiškė Braunas niūriai lyg pranešdamas, kad bažnyčioje pamaldų metu rodomas pornografinis filmas. - Aš matau juos pro sekimo veidrodį. Reikia uždrausti šitą netvarką.

- Brentai!

- Aš atsiprašysiu minutėlei, misteri Braunai, jeigu leisite.

- Žinoma. - Jis susikryžiavo rankas ant krūtinės ir įsmeigė akis į specialų išgaubtą veidrodį. - Aš juos nuo ten nuvarysiu, prisiekiu.

Nusivedžiau Nortoną pro indų ir virtuvės reikmenų skyrių prie alaus šaldytuvo parduotuvės gale. Grįžtelėjęs per petį, pamačiau, kaip smarkiai išsilenkę ir suskilinėję mediniai rėmai, laikantys aukštus stačiakampius vitrinos stiklus. Vienas iš langų, prisiminiau aš, jau išdužo. Po to keisto požeminio smūgio iš vieno rėmo viršutinio kampo iškrito pleišto pavidalo stiklo gabalas. Galbūt mums pavyktų užkimšti tą skylę kokiais nors skudurais, pavyzdžiui, glėbiu moteriškų marškinėlių už tris dolerius devyniasdešimt penkis centus, kuriuos mačiau prie vyno...

Mintis nutrūko per vidurį. Man teko užsidengti burną delnu tarsi slopinant kikenimą - aš ketinau marškinėlių glėbiu užkirsti kelią čiuptuvams, nusinešusiems Normą. O juk pats mačiau, kaip vienas jų - beje, visai mažas - gniaužė maišą su maistu šunims tol, kol tas tiesiog sprogo.

- Kas tau, Deividai?

- A?

- Tavo veidas... Atrodai, lyg tau staiga būtų kilusi labai gera arba labai baisi mintis.

Man tarsi kas per galvą trinktelėjo.

- Klausyk, Brentai, o kur tas žmogus, kuris įbėgo šaukdamas, kad kažkas įtraukė į rūką Džoną Li Froviną?

- Su kruvina nosimi?

- Taip, tas.

- Jis nualpo, ir misteris Braunas atgaivino jį kažkokia uostomąja druska iš pirmosios pagalbos vaistinėlės. O ką?

- Atsipeikėjęs jis dar ką nors pasakė?

- Vėl pradėjo kalbėti apie tą savo haliucinaciją. Misteris Braunas nusivedė šį žmogų į savo kabinetą, nes kai kurios moterys išsigando. Jis nuėjo netgi labai noriai. Minėjo kažką apie stiklą. Kai misteris Braunas pasakė, kad vedėjo kabinete yra tik vienas mažas langelis su armuotu stiklu, nuėjo noriai. Tikriausiai jis vis dar ten.

- Tai, apie ką jis kalbėjo, ne haliucinacija.

- Ne, žinoma, ne.

- O tas požeminis smūgis?

- Ne... bet, Deividai...

Nortonas išsigandęs, priminiau sau. Nepersistenk. Šįryt tu jau įkrėtei proto vienam, tuo ir apsiribok. Su Nortonu reikia atsargiau, nes būtent taip, kaip dabar, jis elgėsi ir to kvailo ginčo dėl sklypų ribos metu: iš pradžių globėjiškai, paskui sarkastiškai, o kai tapo aišku, kad jis pralaimės - tiesiog šlykščiai. Nepersistenk, nes jis tau reikalingas. Galbūt Nortonas nesugeba užvesti savo benzopjūklo, bet jo išvaizda daugeliui žmonių kelia pasitikėjimą, ir jeigu jis lieps žmonėms nepanikuoti, jie nepanikuos. Todėl nepersistenk.

- Matai tas dviveres duris už alaus šaldytuvo?

Nortonas pasižiūrėjo ir susiraukė:

- Ar tik vienas iš tų vyrų, geriančių alų, nėra antrasis vedėjo pavaduotojas? Viksas? Jei Braunas jį pamatys, galiu prisiekti, kad netrukus tas žmogus turės ieškotis darbo.

- Brentai, tu klausai, ką aš kalbu?

Jis išsiblaškęs pažvelgė į mane:

- Ką tu sakai, Deivai? Atleisk, nenugirdau.

Atsiprašė, bet iš tikrųjų visai nesijautė kaltas.

- Ar matai tas duris? - pakartojau aš.

- Aišku, matau. Ir ką?

- Jos veda į sandėlį, kuris tęsiasi palei visą vakarinę pastato sieną. Kai Bilis užmigo, nuėjau tenai paieškoti, kuo jį užkloti...

Papasakojau jam viską, praleidęs tik ginčą, ar reikia Normui eiti į gatvę. Papasakojau, kas išliaužė pro pakrovimo duris, ir kuo visa tai baigėsi. Brentas Nortonas nepatikėjo. Ne, jis atmetė net prielaidą, kad kas nors panašaus galėjo atsitikti. Aš nusivedžiau jį pas Džimą, Olį ir Maironą. Visi trys patvirtino mano žodžius, nors Džimas ir Maironas-gėlė jau buvo gerokai įkaušę.

Nortonas vis tiek nepatikėjo. Tiesiog užsispyrė.

- Ne, - pareiškė jis. - Ne, ne ir ne. Atleiskite, džentelmenai, bet tai absoliučiai neįmanoma. Arba jūs bandote man ap... - jis apdovanojo mus kerinčia šypsena, reiškiančia, kad jis ne blogiau už kitus supranta pokštus. - Arba jus visus apėmė kažkokia masinė haliucinacija.

Ėmiau netekti kantrybės, bet susivaldžiau, nors sunkiai. Aš paprastai nesu karštakošis, tačiau padėtis buvo kebli. Turėjau galvoti apie Bilį ir apie tai, kas galėjo atsitikti arba jau atsitiko Stefai. Šios mintys nė akimirkai nesiliovė manęs graužusios.

- Gerai, - tariau. - Eime į sandėlį. Ten ant grindų liko čiuptuvo galas. Jį nusileisdamos nukirto durys. Ir ten tu galėsi išgirsti, kaip jie krebžda už durų. Panašu į vėjo šiugždėjimą brūzgynuose.

- Ne, - ramiai atsakė Nortonas.

- Ką? - Aš iš tiesų pamaniau, kad blogai nugirdau. - Ką tu pasakei?

- Aš pasakiau “ne”. Aš neisiu tenai. Pajuokavote, ir gana.

- Mes nejuokaujame, Brentai, prisiekiu.

- Aš žinau, kad juokaujate, - nukirto jis, nužvelgė Džimą ir Maironą, paskui įsmeigė akis į Olį Viksą, tačiau tas ramiai atlaikė jo žvilgsnį. Pagaliau Nortonas vėl pasisuko į mane: - Apie tokius pokštus jūs, vietiniai, paprastai sakote “galima plyšti iš juoko”. Taip, Deividai?

- Paklausyk, Brentai...

- Ne, tai tu paklausyk! - dabar Nortonas šaukė taip, tarsi kalbėtų teismo salėje - garsiai, skambiai ir išraiškingai. Keli suirzę žmonės, be tikslo slankiojantys aplinkui, pasisuko į mūsų pusę. Kalbėdamas Nortonas baksnojo pirštu į mane. - Tai pokštas. Banano žievė, ant kurios aš turėjau paslysti. Juk niekas iš jūsų, vietinių, nejaučia didelės meilės atvykėliams, argi ne taip? Jūs visi užstojate vienas kitą. Taip buvo ir tąkart, kai aš padaviau tave į teismą, kad gaučiau tai, kas man teisėtai priklauso. Tada tu laimėjai, taip. O kaipgi kitaip? Juk tavo tėvas buvo įžymus dailininkas, ir tai tavo miestas. O aš čia tik moku mokesčius ir leidžiu pinigus!

Jis jau nebevaidino, gąsdindamas mus išlavintu advokato balsu. Jis beveik rėkė - dar kiek, ir praras savitvardą. Olis Viksas apsisuko ir nuėjo šalin, nešdamasis savo alų. Džimas ir Maironas spoksojo į Nortoną neslėpdami nuostabos.

- Ir aš turiu eiti į sandėlį bei žiūrėti į kažkokį guminį žaislą už devyniasdešimt aštuonis centus, o šitie du mulkiai stovės šalia ir žvengs?

- Ei, tu! Ką tu vadini mulkiais? - pyktelėjo Maironas.

- Jeigu nori žinoti, aš tiesiog laimingas, kad tas medis nukrito ant tavo valčių pašiūrės. Tiesiog laimingas! - Nortonas piktai išsišiepė. - Ir gerokai ją sudirbo, ar ne? Puiku! O dabar pasitrauk man iš kelio!

Ir jis pabandė praeiti pro mane. Čiupau jį už peties ir pastūmiau į alaus šaldytuvą. Kažkokia moteris aiktelėjo. Du "Badveizerio" įpakavimai nukrito nuo krūvos viršaus.

- Išsivalyk ausis ir klausyk, Brentai. Nuo šito priklauso žmonių gyvybė. O mano vaiko saugumas man ne paskutinėje vietoje. Taip kad geriau klausyk, o jei ne, aš tau visus šonkaulius perskaičiuosiu!

- Na, pradėk, - paragino Nortonas, visas švytėdamas kažkokia nepilnaprotiška puikybe. Pasruvusios krauju akys, atrodė, išlips iš akiduobių. - Parodyk visiems, koks tu stiprus ir drąsus, ir gali sumušti už save dvigubai vyresnį žmogų su nesveika širdimi.

- Vožk jam! - šūktelėjo Džimas. - Velniop tą jo nesveiką širdį. Aš abejoju, ar šita sumauta teismo žiurkė iš viso turi kokią nors širdį.

- Nesikišk, - tariau Džimui ir pasilenkiau prie Nortono taip, kad mūsų veidai beveik susilietė. Šaldytuvas neveikė, bet nuo jo vis dar sklido vėsa. - Liaukis pūtęs miglą į akis. Tu puikiai žinai, kad aš kalbu tiesą.

- Aš nieko... tokio... nežinau, - prašvokštė jis.

- Jeigu tai atsitiktų kitoje vietoje ir kitu metu, aš palikčiau tave ramybėje. Aš žinau, kad tu išsigandęs, ir nepykstu ant tavęs. Aš taip pat bijau. Tačiau tu man reikalingas, velniai rautų! Supranti? Tu man reikalingas!

- Paleisk mane!

Čiupau Nortoną už marškinių atlapų ir stipriai krestelėjau.

- Tu ką, nieko nesupranti? Žmonės išeis iš parduotuvės ir susidurs su ta pabaisa, tūnančia lauke! Suprask tu pagaliau, dėl Dievo meilės!

- Paleisk mane!

- Bet iš pradžių tu nueisi su manimi į sandėlį ir pažiūrėsi.

- Aš pasakiau - ne! Visa tai apgavystė, pokštas, ir aš ne toks kvailas, kad...

- Tada aš nusitempsiu tave jėga.

Sugriebiau Nortoną už peties ir sprando. Jo marškinių siūlė pažastyje prairo, tyliai sutraškėjusi. Ėmiau tempti Nortoną prie sandėlio durų. Jis šaižiai suriko. Aplinkui susirinko būrelis žmonių, gal penkiolika ar aštuoniolika, bet jie tik stebėjo mus iš tolo. Niekas nenorėjo kištis.

- Padėkite! - suriko Nortonas, vartydamas akis už akinių stiklų. Jo šukuosena vėl išsidraikė, už ausų styrojo du juokingi plaukų kuokštai. Žmonės trypčiojo vietoje ir stebėjo mus.

- Ko tu rėki? - sušnypščiau jam į ausį. - Juk tai tik pokštas, ar ne? Būtent todėl aš ir pasiėmiau tave į miestą, kai tu paprašei, ir todėl tau patikėjau pervesti Bilį per mašinų stovėjimo aikštelę. Mat aš turėjau čia pasiruošęs rūką: išsinuomavau Holivude

specialią mašiną, užmokėjęs už ją dvidešimt penkis tūkstančius dolerių ir dar aštuonis tūkstančius už pervežimą. Ir visa tai tik tam, kad iškrėsčiau tau pokštą. Liaukis apsimetinėjęs idiotu ir atmerk akis!

- Pa-leisk-ma-ne! - užkaukė Nortonas, kai mes jau buvome prie pat durų.

- Ei, ei! Kas čia vyksta! Ką jūs darote? - pasigirdo Bedo Brauno balsas. Bedas alkūnėmis skynėsi kelią pro minią.

- Priverskite jį paleisti mane, - kimiai paprašė Nortonas. - Jis pamišo.

- Ne, jis nepamišo. Norėčiau, kad taip būtų, bet taip nėra.

Tai pasakė Olis, ir tą akimirką aš buvau pasiryžęs melstis už jį. Jis praėjo tarp konteinerių ir atsistojo priešais Brauną.

Braunas dėbtelėjo į alaus skardinę Olio rankoje.

- Tu geri! - tarė jis nustebęs, tačiau ne be pasitenkinimo. - Už tai tu neteksi darbo!

- Liaukis, Bedai, - paprašiau aš paleisdamas Nortoną. - Situacija neeilinė.

- Tačiau taisyklės nepasikeitė! - pasipūtėliškai pareiškė Braunas. - Aš pasirūpinsiu, kad kompanijos vadovybė sužinotų apie šį įvykį. Tai mano pareiga.

Nortonas tuo tarpu šmurkštelėjo į šalį ir sustojęs atokiau ėmė taisytis marškinius bei glostytis plaukus. Jo akys neramiai sekiojo Brauną ir mane.

- Ei! - staiga šūktelėjo Olis žemu balsu. Niekada nebūčiau pagalvojęs, kad šis stambus, bet drovaus ir švelnaus būdo žmogus gali kalbėti tokiu galingu bosu. - Ei, visi, esantys parduotuvėje! Ateikite čionai ir paklausykite! Tai liečia jus visus! - Jis ramiai atsisuko į mane, nekreipdamas į Brauną jokio dėmesio. - Aš gerai padariau?

- Puikiai.

Aplinkui ėmė rinktis žmonės. Būrelis žioplių, stebėjusių mano ginčą su Nortonu, iš pradžių išaugo dvigubai, paskui trigubai.

- Mes turime jums kai ką pranešti... - pradėjo Olis.

- Tučtuojau pastatyk alų į vietą! - nutraukė jį Braunas.

- Tučtuojau užsičiaupk! - liepiau aš ir žingtelėjau į jo pusę.

Braunas tuoj pat atsitraukė žingsnį atgal.

- Nežinau, ką kai kurie iš jūsų sau galvoja, - pareiškė jis, - bet galiu jums prižadėti, kad viskas, kas čia vyksta, bus pranešta "Federal Fuds" vadovybei. Viskas! Ir noriu, kad jūs suprastumėte: tai, ką jūs darote, - nusikaltimas!

Jo lūpos nervingai išsiviepė, atidengdamos pageltusius dantis. Man nuoširdžiai pagailo Brauno. Juk jis tik bandė susidoroti su nelengva situacija, štai ir viskas. To paties siekė Nortonas, apgaudinėdamas pats save. Ir Džimas su Maironu, kurie mėgino išspręsti problemą savaip - įrodydami savo vyriškumą: jei pataisysime generatorių, rūkas išsisklaidys. Panaši buvo ir Brauno taktika - jis vaidino Parduotuvės Gynėją.

- Tada pradėk užsirašinėti pavardes, - tariau jam. - Tik patylėk, prašau.

- Ir pradėsiu, - atkirto Braunas. - O tavo pavardė sąraše bus pirma, tu... tu, bohema.

- Misteris Draitonas nori kai ką jums pranešti, - paskelbė Olis. - Manau, jums visiems vertėtų jo paklausyti, jeigu ketinate eiti namo.

Ir tada aš papasakojau žmonėms viską. Maždaug taip, kaip pasakojau Nortonui. Iš pradžių kilęs juokas pasakojimui artėjant prie pabaigos virto vis didėjančiu nerimu.

- Visa tai melas, kaip jūs ir patys puikiai suprantate! - garsiai prabilo Nortonas, stengdamasis suteikti savo žodžiams svarumo, tačiau persistengė, ir jo balsas nuskambėjo juokingai šaižiai. Ir šitam žmogui aš papasakojau pirmam tikėdamasis, kad jis padės man įtikinti likusius! Kaip aš apsišoviau...

- Žinoma, melas, - pritarė Braunas. - Kliedesys. Iš kur, jūsų manymu, atsirado šitie čiuptuvai, misteri Draitonai?

- Aš nežinau, tačiau šiuo atveju tai ne pats svarbiausias klausimas. Jie yra. Ir tas...

- Aš įtariu, kad jie atsirado iš štai šitų alaus skardinių.

Brauno repliką palydėjo pritariantis juokas, bet jį nuslopino stiprus, gergždžiantis misis Karmodi balsas.

- Mirtis! - išrėkė ji, ir tie, kurie juokėsi, tuoj pat nutilo.

Misis Karmodi įžengė į susidariusio nelygaus rato vidurį. Jos citrininės kelnės, rodėsi, pačios spinduliavo šviesą, didžiulis krepšys suposi ties drambliška šlaunimi. Juodos akys, piktos ir blizgančios kaip šarkos, išdidžiai apžvelgė žmones. Dvi dailios kokių šešiolikos metų mergaitės, vilkinčios baltais dirbtinio šilko marškinėliais su užrašu "Miško stovykla" ant nugarų, pasitraukė į šalį.

- Jūs klausotės, bet negirdite! Girdite, bet netikite! Kas iš jūsų nori išeiti į lauką ir įsitikinti savo akimis? - Misis Karmodi žvilgsnis perbėgo per susirinkusius ir įsmigo į mane. - Ir ką jūs galvojate dabar daryti, misteri Deividai Draitonai? Ką, jūsų manymu, galima būtų padaryti? - Virš geltono rūbo pasirodė kaukolės šypsena. - Tai galas, sakau jums. Galas viskam! Tai Pasaulio pabaiga! Dievo pirštas išvedžiojo nuosprendį ne ugnimi, bet rūku. Žemė prasiskyrė, ir iš jos gelmių išsiveržė pabaisos...

- Negi niekas negali jos nutildyti? - neištvėrė viena iš šešiolikmečių. Mergaitės akyse pasirodė ašaros. - Aš jos bijau!

- Tu bijai, brangute? - paklausė misis Karmodi, pasisukusi į ją. - O ne, tai dar ne baimė. Bet kai pragaro siaubūnai, Visagalio išleisti į Žemę, ateis tavęs...

- Gana, misis Karmodi! - Olis sugriebė senę už rankos. - Užteks!

- Paleiskite mane! Tai galas, sakau jums! Tai mirtis! Mirtis!

- Visa tai - grynas žmonių mulkinimas! - pasipiktino vyriškis su žvejo kepure ir akiniais nuo saulės.

- Ne, sere, - įsikišo Maironas. - Aš suprantu, kad tai skamba kaip kliedesys, bet misteris Draitonas sako tiesą. Aš pats mačiau viską savo akimis.

- Ir aš mačiau, - pridūrė Džimas.

- Ir aš, - tarė Olis.

Jam pavyko nutildyti misis Karmodi, bent jau kuriam laikui. Bet ji tebestovėjo netoliese, prispaudusi prie savęs didįjį krepšį ir šypsodamasi beprotiška šypsena. Niekas nenorėjo stovėti šalia jos. Žmonės kalbėjosi tarpusavyje nepatenkinti tuo, kad dar trys vyrai patvirtino mano žodžius. Kai kurie baugiai, nervingai žvalgėsi į didžiulę stiklinę vitriną. Apsidžiaugiau, tai pastebėjęs.

- Melas! - pareiškė Nortonas. - Jūs keturiese susimokėte, štai ir viskas!

- Jūsų pasakojimas tiesiog neįtikėtinas, - tarė Braunas.

- Mums nėra reikalo tuščiai aušinti burnas, - pasakiau jam. - Eime su manimi į sandėlį. Pats pamatysi. Ir išgirsi.

- Pirkėjams draudžiama...

- Nueik su juo, Bedai, - paprašė Olis. - Kad neliktų abejonių.

- Na, gerai, - sutiko Braunas. - Eime, misteri Draitonai. Išsiaiškinsime viską iki galo.

Pastūmę dvivėres duris, mudu įžengėme į tamsą.

Garsas buvo nemalonus, net kraupus.

Braunas, kad ir koks kietakaktis jankis būdamas, taip pat tai pajuto ir tučtuojau įsitvėrė į mano ranką. Akimirką jis užgniaužė kvapą, paskui vėl ėmė alsuoti, bet daug greičiau.

Nuo pakrovimo durų pusės sklido tylus, beveik švelnus šiugždesys. Aš pavedžiojau bato galu po grindis ir galų gale užkliudžiau vieną žibintuvėlį. Pasilenkęs pakėliau jį ir įjungiau. Brauno veidas buvo tiesiog suakmenėjęs - o juk jis dar net nematė čiuptuvų, tik girdėjo jų šnaresį. Bet aš mačiau ir galėjau įsivaizduoti, kaip jie raitosi ir lipa plienu apkaltomis durimis tarsi gyvi vijokliai.

- Na, ką tu dabar galvoji? Neįtikėtina?

Braunas apsilaižė lūpas ir nužvelgė išmėtytas dėžes bei maišus.

- Tai jų darbas?

- Taip. Daugiausia jų. Eikš čionai.

Jis nenoriai priėjo. Aš pašviečiau žibintuvėliu į susirietusį čiuptuvo galą, tebegulintį prie šluotos. Braunas pasilenkė.

- Neliesk, - perspėjau jį. - Jis gali būti dar gyvas.

Braunas greitai atsitiesė. Aš pakėliau šluotą ir koto galu pabaksnojau čiuptuvą. Po trečio ar ketvirto dūrio jis lėtai atsitiesė, parodydamas du sveikus siurbtukus ir nukirstą trečiąjį. Paskui žaibiškai susisuko ir apmirė. Braunas gurgtelėjęs nurijo šleikštulį.

- Gana?

- Taip, - atsakė jis. - Eime iš čia.

Mes nusekėme paskui šokčiojantį spindulį prie dviverių durų ir išėjome į parduotuvės salę. Visų veidai pasisuko į mus, balsų gaudesys nutilo. Nortono veidas priminė seną sūrį. Juodos misis Karmodi akys blizgėjo. Olis gėrė alų: jo veidu teberiedėjo prakaito lašeliai, nors parduotuvėje jau buvo gana vėsu. Mergaitės su užrašais “Miško stovykla” ant marškinėlių glaudėsi viena prie kitos kaip kumelaitės prieš audrą. Akys. Tiek daug akių. “Galėčiau nutapyti jas, - staiga pašiurpęs pagalvojau. - Be veidų, vien tik akis prieblandoje. Galėčiau nutapyti jas, bet niekas nepatikėtų, kad tai iš tiesų buvo.”

Bedas Braunas sukryžiavo ant krūtinės savo ilgapirštes rankas ir kreipėsi į žmones:

- Atrodo, mes patekome į nemalonią situaciją...

VI. Tolesnė diskusija. Misis Karmodi. Įtvirtinimai. Kas nutiko "Plokščios žemės" draugijai

Kitos keturios valandos praėjo tarsi sapne. Braunui patvirtinus mano žodžius, prasidėjo ilga, pusiau isteriška diskusija. O gal ji truko ne taip jau ilgai, kaip man pasirodė: tiesiog žmonėms reikėjo dar kartą išklausyti tą pačią informaciją, apsvarstyti ją iš visų įmanomų požiūrio taškų, kad galėtų gerai įsisąmoninti - taip šuo graužia ir tampo kaulą, kad pasiektų čiulpus. Žmonės patikėjo, bet labai lėtai. Tą patį galima pastebėti bet kokio Naujosios Anglijos miesto susirinkime.

"Plokščios žemės" draugija - taip aš pavadinau būrelį žmonių, kurie nepatikėjo mano pasakojimu. Jų buvo apie dešimt, su Nortonu priešakyje. Nortonas nesiliovė kartojęs, kad tik keturi liudininkai matė, kaip prekių išnešiotoją nusitempė "čiuptuvai iš planetos X" (pirmą kartą šis jo posakis sukėlė juoką, bet greitai jis ėmė atrodyti lėkštas - Nortonas, kuris vis labiau jaudinosi, šito nepastebėjo). Jis pareiškė, kad asmeniškai nepasitikįs vienu iš keturių. O vėliau pridūrė, kad penkiasdešimt procentų liudininkų jau beviltiškai girti. Tai buvo neginčytina tiesa: Džimas ir Maironas, turėdami savo dispozicijoje visą alaus šaldytuvą ir dar vyno skyrių, prisilakė kaip kiaulės. Atsižvelgiant į tai, kas atsitiko Normui, ir į jųdviejų vaidmenį toje tragedijoje, negalėjai už tai smerkti. Jie greitai išsiblaivys, labai greitai.

Olis ir toliau tebegėrė alų, nekreipdamas dėmesio į Brauno protestus. Netrukus Braunas pasidavė, pasitenkinęs tik kartkartėmis sviedžiamais grasinimais viską pranešti kompanijos vadovybei. Atrodo, jis nesuvokė, kad "Federal Fuds, Inc." su visomis savo parduotuvėmis Bridžtone, Nort Vindeme ir Portlende gal-

būt jau išvis nebeegzistuoja. Olis gurkšnojo be paliovos, tačiau neatrodė apgirtęs. Jis akimirksniu išprakaituodavo viską, ką gėrė.

Galiausiai, kai diskusija su "Plokščios žemės" draugija pernelyg įkaito, Olis neištvėrė ir pareiškė:

- Jūs galite netikėti, misteri Nortonai, tai jūsų asmeninis reikalas. Aš jums patarsiu, ką daryti. Išeikite pro pagrindinį išėjimą ir pasukite už parduotuvės. Ten stovi kalnas dėžių su tuščiomis alaus skardinėmis ir selterio buteliais. Šįryt mes su Normu ir Badžiu jas išnešėme. Atneškite porą butelių, ir mes žinosime, kad jūs tikrai ten buvote. Jeigu jūs tai padarysite, prižadu nusivilkti savo marškinius ir juos suvalgyti.

Nortonas įsiuto.

Olis toliau pribaiginėjo jį tuo pačiu ramiu, švelniu balsu:

- Savo kalbomis jūs galite tik pakenkti, štai ką aš pasakysiu. Čia yra žmonių, kurie nori grįžti namo ir įsitikinti, kad jų artimiesiems nieko neatsitiko. Mano paties sesuo ir jos vienerių metų dukrelė liko namie Neiple, ir aš, žinoma, norėčiau pažiūrėti, kaip joms ten sekasi. Bet jeigu žmonės patikės jumis ir pradės skirstytis, jų laukia Normo likimas.

Olis neperkalbėjo Nortono, tačiau įtikino kai kuriuos iš tų, kurie dar dvejojo - tiksliau, juos įtikino ne tiek Olio žodžiai, kiek sielvartingos akys. Mano manymu, Nortonas taip atkakliai laikėsi įsikibęs savo nuomonės vien todėl, kad jo psichika būtų tiesiog neatlaikiusi tiesos. Bet jis nesutiko su Olio pasiūlymu atnešti porą tuščių butelių iš parduotuvės kiemo. Niekas iš jo bendraminčių nesutiko. Nortonas ir jo "Plokščios žemės" draugija, dabar sumažėjusi keliais žmonėmis, pasitraukė kiek galėdami toliau nuo visų kitų, už mėsos gaminių prekystalio. Vienas iš jų, eidamas pro šalį, įspyrė mano miegančiam sūnui į koją, ir vaikas pabudo.

Priėjau prie jo. Bilis apsikabino mano kaklą, bet kai bandžiau vėl jį paguldyti, prisiglaudė dar tvirčiau ir sušnibždėjo:

- Nereikia, tėveli. Prašau.

Susiieškojau vežimėlį ir pasodinau Bilį į kūdikiams skirtą vietą. Vaikas buvo aiškiai jai per didelis, ir reginys būtų buvęs tikrai juokingas, jeigu ne jo išblyškęs veidas, ant kaktos užkritę tamsūs plaukai ir liūdnos akys. Jis nebesėdėjo vežimėlių kėdutėse jau daugiau kaip porą metų... Tokie mažmožiai tiesiog pro tave praslysta, iš pradžių jų net nepastebi, o kai pagaliau suvoki, kaip viskas pasikeitę, pasijunti be galo priblokštas.

Pasitraukus "Plokščiosios žemės" draugijai, diskusija susirado naują žaibolaidį: šįkart juo tapo misis Karmodi.

Prieblandoje ji atrodė kaip tikra ragana: akinančiai geltonos kelnės, ryški dirbtinio šilko palaidinė, rankos ir kaklas nukabinėti gremėzdiška bižuterija iš vario, vėžlio kiauto bei adamantino, ir dar didžiulis išsipūtęs krepšys. Pergamentinis veidas išvagotas gilių vertikalių raukšlių. Žilus, smulkiai sugarbanotus, o pakaušyje susuktus į kuodą plaukus prilaikė trejos raginės šukos. Sučiauptos lūpos priminė mazguotos virvės galą.

- Neįmanoma apsiginti nuo Dievo valios! To, kas įvyko, reikėjo tikėtis. Aš regėjau daug pranašingų ženklų. Čia yra tų, kuriems aš tai sakiau, bet nėra tokių aklų, kad patys to nematytų.

- Na ir kas? Ką jūs siūlote? - nekantriai pertraukė ją Maikas Hatlenas. Maikas buvo miesto Tarybos narys, tačiau dabar, užsimaukšlinęs jachtsmenišką kepuraitę ir užsimovęs apsmukusius "bermudus", jis visiškai nebuvo panašus į oficialų asmenį. Hatlenas gurkšnojo alų, kaip beveik visi vyrai. Bedas Braunas liovėsi protestuoti, tačiau iš tiesų užsirašinėjo pavardes, iš paskutiniųjų stengdamasis visus sužiūrėti.

- Siūlau? - aidu atsiliepė misis Karmodi, pasisukdama į Hatleną. - Aš siūlau, kad tu, Maikai Hatlenai, ruoštumeisi stoti savo Viešpaties akivaizdon. - Ji nužvelgė visus susirinkusius. - Ruoškitės stoti Viešpaties akivaizdon!

- Šūdo akivaizdon! - sunkiai apversdamas liežuvį iš už alaus šaldytuvo atsiliepė Maironas Lefleras. - Ei, sene, tavo liežuvis tikriausiai prikabintas per patį vidurį, kad galėtum juo malti į visas puses.

Pasigirdo pritarimo murmesys. Bilis neramiai apsidairė, ir aš apkabinau jį viena ranka per pečius.

- Ne, aš vis tik tarsiu savo žodį! - suriko misis Karmodi. Jos viršutinė lūpa užvirto, atidengdama kreivus, pageltusius nuo nikotino dantis, ir aš prisiminiau dulkėtas žvėrių iškamšas, amžinai geriančias vandenį iš veidrodžio, vaizduojančio upokšnį. - Abejojantys abejos iki galo! Tačiau pabaisos juk nusitempė tą vargšą berniuką! Pabaisos iš rūko! Šlykštynės iš košmariškų sapnų! Pragaro išperos! Jūs abejojate? Tada išeikite į gatvę! Išeikite į gatvę ir pamatysite!

- Misis Karmodi, jums teks liautis, - tariau aš. - Jūs gąsdinate mano vaiką.

Mane palaikė vyriškis su maža dukryte. Mergytė putliomis kojytėmis ir nubrozdintais keliais buvo įsikniaubusi veidu jam į pilvą ir užsidengusi delnais ausis. Didysis Bilas taip pat buvo bepravirkstąs.

- Yra tik viena išeitis, - pareiškė misis Karmodi.

- Kokia, madam? - mandagiai paklausė Maikas Hatlenas.

- Auka, - atsakė senė, ir prieblandoje man pasirodė, kad ji nusišypsojo. - Kraujo auka.

“Kraujo auka” - šie du žodžiai pakibo ore, lėtai sukdamiesi aplinkui. Netgi dabar, kai žinau, kad tai netiesa, bandau įrodyti sau, kad ji tikriausiai turėjo omeny kieno nors šunelį - du kaip tik bėgiojo po salę, nors taisyklės draudė vestis šunis į parduotuvę. Netgi dabar bandau sau tai įteigti. Tada stovinti prieblandoje misis Karmodi atrodė tarsi kokia pamišusi senųjų Naujosios Anglijos puritonų palikuonė... Bet įtariu, kad ją buvo užvaldęs kur kas gilesnis ir juodesnis fanatizmas už paprastą puritonizmą. Puritonizmas turėjo savo protėvį, senąjį Adomą su kruvinomis rankomis.

Misis Karmodi prasižiojo, ketindama kažką pridurti, bet kažkoks neaukšto ūgio valyvas vyriškis raudonomis kelnėmis ir tvarkingais sportiniais marškinėliais šėrė jai delnu per veidą. Vyriškis rūpestingai sušukuotais plaukais, perskirtais lygiu sklas-

tymu į kairę, akiniuotas - galėjai neklysdamas pasakyti, kad jis atvykėlis, vasarotojas.

- Tučtuojau baikite šitas bjaurias kalbas! - tarė jis švelniu, neišraiškingu balsu.

Misis Karmodi prisidėjo ranką prie lūpų, paskui ištiesė ją mūsų pusėn, nebyliai kaltindama. Delnas buvo kruvinas. Tačiau senės akys žėrėjo beprotišku džiaugsmu.

- Taip tau ir reikia! - sušuko iš minios kažkokia moteris. - Aš pati būčiau tai padariusi!

- Jie pasieks jus, - sušvokštė misis Karmodi, rodydama mums savo kruviną delną. Kraujo srovelė tekėjo iš burnos viena iš daugelio raukšlių žemyn, tarsi vanduo lietaus lataku. - Ne dabar. Vakare. Naktį, kai sutems. Jie ateis iš tamsos ir nusitvers dar kurį nors iš jūsų. Jie ateis su tamsa. Jūs išgirsite, kaip jie artinasi, šiugždėdami ir krebždėdami. Ir kai jie ateis, jūs dar maldausite Motiną Karmodi patarimo.

Vyriškis raudonomis kelnėmis lėtai pakėlė ranką.

- Prieik ir trenk man, - sušnabždėjo senė, šypsodamasi kruvinomis lūpomis. Ranka suvirpėjo. - Trenk, jei išdrįsi.

Vyriškis nuleido ranką, ir misis Karmodi nuėjo šalin. Bilis pravirko, įsikniaubęs veidu į mane, kaip ir toji maža mergytė, prisiglaudusi prie savo tėvo.

- Aš noriu namo, - kūkčiojo jis. - Aš noriu pas mamytę.

Aš guodžiau jį kaip galėdamas, tačiau galėjau tikriausiai labai nedaug.

Galų gale pokalbis pakrypo kita linkme. Kažkas užsiminė apie stiklinę vitriną - pažeidžiamiausią parduotuvės vietą. Maikas Hatlenas paklausė, pro kur dar galima patekti į vidų, ir Olis su Braunu iškart išvardino: dar dvejos pakrovimo durys be tų, kurias atidarė Normas, pagrindinis įėjimas ir sandariai uždarytas langas su storu armuotu stiklu vedėjo kabinete.

Pradėję šnekėti apie tai, pajutome keistą dalyką - pavojus ėmė atrodyti realesnis, bet visi iškart pasijuto kur kas geriau. Netgi Bilis. Jis paklausė manęs, ar galima jam nueiti pasiimti saldainį, ir aš leidau su sąlyga, kad jis neis prie langų artyn.

Kai Bilis nuėjo tiek, kad nebegalėjo mūsų girdėti, vyras, stovėjęs šalia Maiko Hatleno, tarė:

- Ką darysime su langais? Tai senajai ledi galbūt iš tiesų įkando pasiutusi blakė, bet ji teisi, sakydama, kad naktį gali kas nors įsiveržti.

- O gal rūkas iki nakties išsisklaidys? - paklausė kažkokia moteris.

- Galbūt, - atsakė vyras. - O galbūt ir ne.

- Turite kokių minčių? - paklausiau aš Bedo ir Olio.

- Luktelėkit, - pratarė vyriškis, stovėjęs šalia Hatleno. - Aš esu Denas Mileris. Gyvenu Line, Masačiūsetse. Jūs manęs nepažįstate, nebuvo progos susipažinti. Aš turiu namą prie Hailendo ežero, nusipirkau šią vasarą. Nuplėšė velniškus pinigus, kur kas daugiau, negu jis vertas, bet aš tiesiog negalėjau nenusipirkti. - Keli žmonės nusijuokė. - Štai ką norėjau pasakyti: ten, prie kasų, aš mačiau visą kalną maišų su trąšomis vejoms. Beveik visi po dvidešimt penkis svarus. Mes galėtume sukrauti juos prie lango kaip smėlio maišus. Paliktume nedideles angas ir galėtume pro jas žiūrėti...

Žmonės ėmė susijaudinę linksėti ir aptarinėti jo pasiūlymą. Aš norėjau įsiterpti, bet nutylėjau. Mileris buvo teisus - galima sudėti tuos maišus vieną ant kito prie vitrinos, tas nepakenks, o gal net duos naudos. Bet mano mintys atkakliai sukosi apie tai, kaip lengvai čiuptuvas sutraiškė penkiasvarį polietileninį maišą su maistu šunims. O didesnis čiuptuvas galėjo be vargo suspausti dvidešimt penkis svarus sveriantį "Grin Eikes" ar "Vigoro" trąšų maišą. Bet toks mano pasakymas niekam nebūtų pakėlęs nuotaikos, juolab nebūtų padėjęs išsikapstyti iš bėdos.

Žmonės ėmė skirstytis, ketindami imtis darbo, bet Mileris sušuko:

- Palaukite! Palaukite! Kol mes visi drauge, gal aptarkime ir likusius klausimus?

Jie grįžo. Apie penkiasdešimt ar šešiasdešimt žmonių vėl susirinko kampe tarp alaus šaldytuvo, sandėlio durų ir kairiojo mėsos prekystalio krašto, kur misteris Makvėjus visada dėdavo tai, ko niekas nepirkdavo: avies smegenis, galvijų plaučius ir kitokius vidurius. Bilis guviai prasispraudė pro minią - penkiamečiai niekada nesutrinka milžinų pasaulyje - ir ištiesė man šokolado plytelę.

- Nori, tėveli?

- Ačiū. - Paėmęs atsikandau: saldu ir skanu.

- Galbūt tai kvailiausias klausimas, - tęsė Mileris, - bet reikia viską išsiaiškinti iki galo. Ar kas nors iš jūsų ginkluotas?

Stojo tyla. Žmonės dairėsi vieni į kitus ir gūžčiojo pečiais. Pagyvenęs vyriškis žilais plaukais, prisistatęs Ambrozijum Kornelu, pasakė, kad turi medžioklinį šautuvą savo automobilio bagažinėje.

- Jei norite, pamėginsiu jį atnešti.

- Aš nemanau, kad tai pats geriausias sumanymas, misteri Kornelai, - tarė Olis.

- Ir aš taip nemanau, sūnau, - atsakė Kornelas. - Bet aš turėjau bent pasiūlyti.

- Manyčiau, kad... - pradėjo Mileris.

- Luktelėkite minutėlę, - pratarė moteris raudonu megztuku ir tamsiai žaliomis kelnėmis. Jos plaukai buvo šviesūs, smėlio spalvos, ir daili figūra. Žodžiu, labai graži jauna dama. Ji atsisegė rankinuką ir ištraukė iš jo vidutinio dydžio revolverį. Žmonės aiktelėjo iš nuostabos, tarsi jų akivaizdoje fokusininkas būtų padaręs ypač efektingą triuką. Moteris, ir taip išraudusi, nukaito dar labiau. Pasiraususi po rankinuką, ji išėmė iš jo dar ir "Smit end Veson" šovinių dėžutę.

- Aš esu Amanda Damfris, - prisistatė ji Mileriui. - Šis pistoletas... tai mano vyro sumanymas. Jis manė, kad man būtinai

reikalingas ginklas savigynai. Aš jau dvejus metus nešiojuosi jį neužtaisytą.

- Jūsų vyras čia, madam?

- Ne, jis Niujorke. Darbo reikalais. Jis dažnai išvažiuoja, todėl ir norėjo, kad turėčiau ginklą.

- Ką gi, - tarė Mileris. - Jeigu mokate juo naudotis, tai tegu jis ir lieka pas jus. Koks kalibras, trisdešimt aštuntas?

- Taip. Bet aš šaudžiau tik vieną kartą gyvenime, šaudykloje.

Mileris paėmė iš jos revolverį, pavartė rankose ir kiek pasikrapštęs atidarė būgną - patikrino, ar ginklas tikrai neužtaisytas.

- Gerai, - tarė jis. - Mes turime ginklą. Kas gerai šaudo? Aš - tikrai ne.

Žmonės susižvalgė. Iš pradžių visi tylėjo, paskui nenoriai prakalbo Olis:

- Aš dažnai treniruojuosi. Namie turiu 45-to kalibro "Koltą" ir 25-to "Lamą".

- Tu? - nustebo Braunas. - Cha! Tu iki vakaro taip prisilaksi, kad kelio nematysi.

- Verčiau užsičiaupk ir užsiimk savo sąrašais, - labai ramiai pasiūlė Olis.

Braunas dėbtelėjo į jį ir prasižiojo, bet paskui nusprendė - mano manymu, labai išmintingai - vėl susičiaupti.

- Imkite, - tarė Mileris, truputį suraukęs antakius, ir padavė revolverį Oliui.

Olis dar kartą patikrino ginklą, tik daug profesionaliau, paskui įsikišo jį į dešinę kelnių kišenę, o dėžutę su šoviniais įsidėjo į marškinių kišenę - toji išsipūtė kaip nuo cigarečių pakelio. Tuomet jis atsišliejo į alaus šaldytuvą ir atsidarė dar vieną skardinę. Prakaitas tebevarvėjo jo apvaliu veidu. Mano ankstesnis įspūdis, kad matau visiškai kitą Olį Viksą, vis labiau stiprėjo.

- Ačiū, misis Damfris, - padėkojo Mileris.

- Nėra už ką, - atsakė ji.

Nejučia pagalvojau, kad jeigu būčiau jos vyras ir šitų žalių akių bei aptakios figūrėlės savininkas, aš tikrai tiek daug nekeliaučiau. Nupirkti žmonai revolverį - grynai simboliškas ir tiesiog absurdiškas poelgis.

- Galbūt tai irgi gali pasirodyti kvaila, - tarė Mileris, pasisukęs į Brauną su jo sąrašais ir Olį su alumi, - tačiau ar nėra parduotuvėje ko nors panašaus į ugniasvaidį?

- Ot, šūdas! - nusikeikė Badis Igltonas ir nuraudo, kaip prieš akimirką Amanda Damfris.

- Kas yra? - paklausė Maikas Hatlenas.

- Na... Iki praėjusios savaitės turėjome visą dėžę tokių nedidelių lituoklių. Tokie paprastai praverčia namuose, jei reikia užtaisyti prakiurusį vamzdį, užlituoti duslintuvą ar panašiai. Atsimenate, misteri Braunai?

Braunas niūriai linktelėjo.

- Pardavėte? - paklausė Mileris.

- Ne, jų niekas nepirko. Pardavėme tik tris ar keturis, o visus likusius nusiuntėme atgal. Tai velniava... Aš norėjau pasakyti - nesėkmė... - Išraudęs taip, kad skruostai tapo beveik purpuriniai, Badis Igltonas pasislėpė už žmonių nugarų.

Mes, žinoma, turėjome degtukų, druskos (kažkas pasakė kadaise girdėjęs, kad visokius kraugerius ir kitokius parazitus reikia pabarstyti druska), įvairiausių šepečių ir šluotų ilgais kotais. Daugelis žmonių atrodė pažvalėję, o Džimas ir Maironas buvo per daug nusitašę ir nebegalėjo pasakyti nieko, kas būtų ataušinę visuotinį entuziazmą. Tačiau sutikęs Olio žvilgsnį, išvydau jo akyse ramų beviltiškumą, kur kas grėsmingesnį už baimę. Ir Olis, ir aš matėme čiuptuvus. Ir mintis, kad mes barstysime juos druska ar atsimušinėsime šluotomis, atrodė juokinga, kraupiai juokinga.

- Maikai, - tarė misteris Mileris, - kodėl tau nepavadovavus šitam mažam renginiui - maišų krovimui? Aš noriu dar pasitarti su Oliu ir Deivu.

- Gerai. - Hatlenas paplojo Denui Mileriui per petį. - Kažkam reikėjo imtis iniciatyvos, ir tau tai neblogai išėjo. Sveikas atvykęs į mūsų miestą.

- Ar tai reiškia, kad man sumažins mokesčius? - paklausė Mileris. Jis buvo mažas, liesas žmogelis rudais, jau retėjančiais plaukais. Mileris priklausė tam tipui žmonių, kurie negali nepatikti iš pirmo žvilgsnio ir kurie pradeda įgristi, pabendravus su jais ilgesnį laiką. Iš tų, kurie visada geriau už jus žino, ką reikia daryti.

- Jokiais būdais, - nusijuokęs atsakė Hatlenas ir nuėjo.

Mileris pažvelgė į mano sūnų.

- Nesirūpinkite dėl Bilio, - tariau jam.

- Žmogau, aš per visą savo gyvenimą dar niekada nebuvau taip susirūpinęs, - atkirto Mileris.

- Tas tiesa, - sutiko Olis ir įmetė tuščią skardinę į alaus šaldytuvą. Paskui pasiėmė ir atsidarė pilną. Pasigirdo tylus išeinančių dujų šnypštimas.

- Aš pastebėjau, kaip jūs pažiūrėjote vienas į kitą, - tarė Mileris.

Baigiau valgyti šokoladą ir pasiėmiau alaus, norėdamas užgerti saldumą.

- Štai ką aš manau, - tęsė Mileris. - Reikia, kad koks pustuzinis žmonių imtųsi vynioti ant šluotkočių skudurus ir apraišiotų juos virvėmis. Paskui reikės paimti kelias skardines su skystais prakurais anglims. Nuėmę nuo jų dangčius, galėtume labai greitai gamintis deglus.

Aš pritardamas linktelėjau. Geras sumanymas. Žinoma, nepakankamai geras tiems, kurie matė, kaip čiuptuvai nusitempė Normą, tačiau vis dėlto deglai geriau už druską.

- Jiems bent jau bus kuo užsiimti, - tarė Olis.

Mileris kietai sučiaupė lūpas.

- Ką, reikalai tokie prasti? - po akimirkos paklausė jis.

- Būtent, - patvirtino Olis ir prisidėjo prie lūpų alaus skardinę.

Iki pusės penkių trąšų maišai jau dengė visą vitriną, buvo paliktos tik siauros ambrazūros. Prie kiekvienos tokios angos sėdėjo budėtojas su atidaryta skystų prakurų skardine ir krūvele iš šluotkočių pagamintų deglų. Angos buvo šešios, ir Denas Mileris sudarė budėjimo grafiką. Pusę penkių aš jau sėdėjau ant maišų krūvos prie vienos iš ambrazūrų, o Bilis buvo įsitaisęs šalia. Mes abu žvelgėme į rūką.

Čia pat už lango buvo raudonas suolelis, ant kurio žmonės kartais laukdavo savo mašinų, pasistatę šalia krepšius su pirkiniais. Toliau prasidėjo mašinų stovėjimo aikštelė. Tirštas ir sunkus rūkas lėtai judėjo. Jame buvo matyti drėgmės žvilgesys, bet koks blausus ir niūrus jis atrodė! Pats rūko vaizdas vertė mane jaustis bejėgiu bailiu.

- Tėveli, tu supranti, kas atsitiko? - paklausė Bilis.

- Ne, sūnau, - atsakiau.

Jis kurį laiką sėdėjo tylėdamas ir žiūrėjo į savo rankas, padėtas ant šlaunų.

- O kodėl niekas neatvažiuoja mūsų gelbėti? - pagaliau paklausė jis. - Valstijos policija, FTB ar panašiai?

- Nežinau.

- Kaip manai, mamai nieko neatsitiko?

- Bili, aš tiesiog nežinau, - atsakiau ir apkabinau jį per pečius.

- Aš baisiai noriu pas mamą, - sušnibždėjo Bilis, tramdydamas ašaras. - Man labai gėda, kad kartais jos neklausydavau.

- Bili... - pradėjau aš, bet turėjau nutilti. Burnoje pajutau druskos skonį, balsas ėmė drebėti.

- Tai juk baigsis, tėveli? Baigsis?

- Nežinau, - atsakiau aš, ir mažylis įsikniaubė veidu man į petį. Glosčiau jo galvą, jausdamas švelnų kaukolės išlinkį po tankiais plaukais, ir kažkodėl prisiminiau savo sutuoktuvių dienos vakarą. Tuomet žiūrėjau, kaip Stefa nusivelka paprastą rudą suknelę, kuria persirengė po ceremonijos. Ant vienos žmonos šlaunies

tamsavo didelė violetinė mėlynė, mat dieną prieš sutuoktuves ji užsigavo į praviras duris. Žiūrėjau ir galvojau: "Kai ji užsistatė tą mėlynę, buvo dar Stefani Stepanek". Be to jaučiau kažką panašaus į nuostabą. Paskui mes mylėjomės, o už lango iš pilko gruodžio dangaus krito sniegas.

Bilis verkė.

- Ššš, Bili, ššš... - ėmiau raminti sūnų, švelniai sūpuodamas jo galvą, priglaustą prie mano krūtinės, bet jis nesiliovė verkęs. Tokias ašaras moka nuraminti tik motinos.

Į "Federal Fuds" atėjo ankstyva naktis. Mileris, Hatlenas ir Bedas Braunas išdalino žibintuvėlius, visus, kiek buvo parduotuvėje, - apie dvidešimt. Nortonas savo būrelio vardu garsiai pareikalavo duoti ir jiems, ir gavo du. Praėjimuose tarsi nenustygstantys vaiduokliai ėmė šokinėti šviesos dėmės.

Glausdamas prie savęs Bilį, tebežiūrėjau pro langą į rūką. Pieno atspalvio pusiau skaidri šviesa už lango beveik nepasikeitė. Parduotuvėje sutemo todėl, kad mes uždengėme vitriną maišais. Kelis kartus man pasirodė, kad kažką matau, bet tik pasirodė. Vienas iš kitų penkių budėtojų kartą sukėlė aliarmą, bet jo spėlionės nepasitvirtino.

Bilis vėl pamatė misis Terman ir apsidžiaugęs nubėgo pas ją, nors toji šią vasarą ir neateidavo pabūti su juo. Misis Terman taip pat gavo žibintuvėlį ir leido Biliui su juo pažaisti. Netrukus mažylis jau bandė spinduliu parašyti savo vardą ant stiklinių šaldytuvo sienelių. Ji taip pat labai džiaugėsi susitikusi Bilį, ir netrukus jie kartu priėjo prie manęs. Hetė Terman buvo aukšta, liesa moteris gražiais rudais plaukais, kuriuose jau pasirodė pirmosios žilos sruogos. Ant įmantrios grandinėlės kabėjo akiniai - tokius akinius, kiek aš suprantu, tegali nešioti tik vidutinio amžiaus moterys.

- Stefani čia, Deividai? - paklausė ji.

- Ne. Namie.

Ji linktelėjo.

- Alanas taip pat. Tu dar ilgai budėsi?

- Iki šešių.

- Ką nors matei?

- Ne. Tik rūką.

- Aš pabūsiu su Biliu iki šešių, jei nori.

- Tu norėtum, Bili?

- Taip. Galima? - atsakė jis, lėtai vedžiodamas žibintuvėliu virš galvos ir stebėdamas šviesos žaismą ant lubų.

- Viešpats apsaugos tavo Stefą ir mano Alaną, - tarė misis Terman ir nusivedė Bilį už rankos. Ji pasakė tai su nuoširdžiu įsitikinimu, tačiau akyse tokio tvirtumo nebuvo.

Apie pusę šešių tolimajame parduotuvės gale pasigirdo susijaudinę besiginčijantys balsai. Nuskambėjo juokas, ir kažkas - man pasirodė, Badis Igltonas, - šūktelėjo:

- Jūs visi kuoktelėję, jeigu tenai išsiruošėte.

Keli žibintuvėlių spinduliai susikirto erzeliuojančių žmonių būrelio centre, paskui pajudėjo su juo link išėjimo. Prieblandą perskrodė šaižus, piktas misis Karmodi juokas, primenantis garsą, kai kas nors pirštais patrina stiklą.

Balsų ūžesį perrėkė advokatiškas Nortono tenoras:

- Prašau, leiskite praeiti! Leiskite mums praeiti!

Vyriškis, budėjęs prie kaimyninės angos kairėje manęs, nuėjo pažiūrėti, dėl ko kilo ginčas. Aš nusprendžiau likti savo vietoje: vis tiek tie žmonės ėjo mano pusėn.

- Prašau, - įkalbinėjo Maikas Hatlenas, - prašau, aptarkime tai.

- Čia nėra ko aptarinėti, - pareiškė Nortonas. Dabar iš tamsos išplaukė jo veidas - ryžtingas, bet išvargęs ir liūdnas. Rankoje jis laikė vieną iš "draugijai" duotų žibintuvėlių. Jam už ausų (tarsi žmonos apgauto vyro "ragai") vis dar kyšojo spirale susisukę plaukų kuokšteliai. Paskui Nortoną sekė visai nedidelis žmonių

būrelis - penki iš devynių ar dešimties, buvusių su juo iš pradžių.

- Mes išeiname, - pakartojo Nortonas.

- Kas per beprotybė? - įsiterpė Mileris. - Maikas teisus. Mes juk galime viską aptarti, ar ne? Misteris Makvėjus jau pradėjo dujiniame grilyje kepti vištas, mes galėtume visi susėsti, pavalgyti ir...

Jis pasipainiojo Nortonui po kojomis, ir tas jį nustūmė į šalį. Mileriui tai nepatiko. Jis išraudo, veide sustingo pyktis:

- Galite elgtis, kaip norite, - pareiškė Mileris. - Bet jūs vedate šiuos žmones į mirtį.

- Mes atsiųsime jums pagalbą, - atsakė į tai Nortonas ramiu balsu, liudijančiu nepalenkiamą ryžtą arba nebeatitaisomą psichikos sutrikimą.

Vienas iš jo šalininkų kažką pritariamai sumurmėjo, o kitas tuo metu tyliai šmukštelėjo į šalį. Dabar su Nortonu liko keturi. Galbūt tai ne taip jau mažai. Juk net pačiam Kristui pavyko rasti tik dvylika.

- Paklausykite, - tarė Maikas Hatlenas. - Misteri Nortonai... Brentai... pasilikite bent pavalgyti. Karštas maistas jums nepakenks.

- Ir duoti jums galimybę pratęsti savo atkalbinėjimus? Aš pernelyg daug laiko praleidau teismo salėse, kad užkibčiau ant tokios meškerės. Jūs jau apkvailinote pustuzinį mano žmonių.

- *Jūsų* žmonių? - beveik sudejavo Hatlenas. - *Jūsų* žmonių? Dieve šventas, ką jūs kalbate? Jie tiesiog žmonės, ir viskas. Tai ne žaidimas ir tuo labiau ne teismo posėdis. Ten, lauke, tūno kažkokie gyviai, kitokio žodžio ir nesugalvosi, tai kokia prasmė rizikuoti savo gyvybe?

- Gyviai, sakote? - nusišaipė Nortonas. - Kur? Jūsų žmonės jau kelias valandas budi prie langų. Ar nors vienas matė ką nors?

- Bet ten, už parduotuvės...

- Ne, ne, ne, - tarė Nortonas, purtydamas galvą. - Apie tai jau ne vieną kartą kalbėjome. Mes išeiname...

- Ne, - sušnibždėjo kažkas. Garsas atsiliepė aidu ir pasklido aplinkui tarsi nukritusių lapų šiurenimas rudens vakaro prieb landoje. - Ne - ne - ne...

- Jūs mėginsite sulaikyti mus jėga? - paklausė spigus balsas. Tai prabilo pagyvenusi moteris su bifokaliais akiniais, viena iš Nortono "žmonių", jei vartosime jo terminą. - Jūs mėginsite sulaikyti mus jėga?

Tylus protestuojančių balsų murmesys nuščiuvo.

- Ne, - atsakė Maikas. - Nemanau, kad kas nors bandys jus sulaikyti.

Aš pašnibždėjau Biliui į ausį porą žodžių, ir mažylis nustebęs pažiūrėjo į mane.

- Bėk tučtuojau, - liepiau. - Paskubėk.

Bilis nubėgo.

Nortonas persibraukė ranka plaukus tiksliu, surepetuotu judesiu, kaip tai daro Brodvėjaus aktoriai. Man jis patiko labiau, kai veltui trūkčiojo savo benzopjūklo starterį, keikdamasis ir galvodamas, kad jo niekas nemato. Aš nesupratau tada ir dabar nežinau, tikėjo jis savo veiksmais ar ne. Manau, kad širdies gilumoje Nortonas vis tik suvokė, kas jo laukia. Logika, kurią jis aklai garbino visą gyvenimą, galų gale atsisuko prieš jį kaip pasiutęs dresiruotas tigras.

Nortonas neramiai apsidairė tarsi tikėdamasis, kad dar kas nors bandys juos sulaikyti, paskui nusivedė savo šalininkų ketvertuką pro vieną iš kasų. Be senutės, su juo dar buvo apkūnus kokių dvidešimties metų vaikinas, jauna mergina bei vyriškis mėlynais džinsais su nusmaukta ant pakaušio golfo kepuraite.

Mano ir Nortono žvilgsniai susikirto, jo akys akimirkai išsiplėtė, paskui nukrypo į šalį.

- Palauk, Brentai, - tariau aš.

- Aš nieko daugiau nenoriu aptarinėti. Ir tuo labiau su tavimi.

- Žinau. Aš noriu tik paprašyti vienos paslaugos. - Apsidairęs pamačiau, kad Bilis jau pardumia atgal.

- Kas čia? - įtariai paklausė Nortonas, kai sūnus padavė man celofaninį paketą.

- Skalbinių virvė, - atsakiau aš miglotai suvokdamas, kad dabar visi žmonės mus stebi, susirinkę kitoje kasų pusėje. - Čia jos daug. Trys šimtai pėdų.

- Na ir kas?

- Pagalvojau, gal tu apsirištum vieną galą aplink juosmenį prieš išeidamas. Kitas galas bus pas mane. Kai pajusi, kad virvė įsitempė, pririšk ją prie ko nors. Nesvarbu, prie ko. Bus gerai ir mašinos durelių rankena.

- Dieve mano, kam?

- Tada žinosiu, kad jūs saugiai nuėjote bent tris šimtus pėdų.

Kažkas šmėkštelėjo jo akyse... bet tik akimirką.

- Ne, - atsakė Nortonas.

Aš gūžtelėjau pečiais.

- Kaip nori. Tačiau vis tiek linkiu tau sėkmės.

Netikėtai įsiterpė vyriškis su golfo kepure:

- Aš tai padarysiu, misteri. O kodėl gi ne...

Nortonas grįžtelėjo, ketindamas kažką piktai pasakyti, tačiau vyriškis su golfo kepure ramiai ir įdėmiai pažvelgė į jį. Šio žmogaus akyse niekas nešmėkščiojo. Jis apsisprendė ir neabejojo savo sprendimu. Nortonas taip pat tai suprato ir todėl nieko nepasakė.

- Ačiū, - padėkojau aš.

Perpjoviau įpakavimą savo kišeniniu peiliuku, ir virvė, sulankstyta standžiomis vijomis, nukrito ant grindų. Aš ištraukiau vieną galą ir aprišau Golfo Kepurės juosmenį laisva kilpa su paprastu mazgu. Bet jis tučtuojau atrišo virvę, užveržė ją ir sumezgė tvirtu jūreivišku mazgu. Parduotuvės salėje viešpatavo absoliuti tyla. Nortonas neramiai mindžikavo vietoje.

- Duoti peilį? - paklausiau Golfo Kepurės.

- Turiu savo. - Jis pažvelgė į mane tuo pačiu ramiu niekinančiu žvilgsniu. - Tu verčiau atidžiai stebėk virvę. Jeigu ji susinarplios, aš nupjausiu.

- Visi pasiruošę? - paklausė Nortonas, bet pernelyg garsiai. Apkūnusis vaikinas pašoko lyg pametėtas.

Nesulaukęs atsakymo, Nortonas žengė prie išėjimo.

- Brentai, - tariau tiesdamas jam ranką. - Sėkmės.

Jis pažvelgė į mano ranką tarsi į kokį įtartiną nežinomą daiktą.

- Mes atsiųsime jums pagalbą, - pagaliau tarė jis ir stumtelėjo duris su užrašu "Išėjimas".

Vėl pajutau tą silpną aitrų kvapą. Nortono šalininkai išėjo paskui jį. Maikas Hatlenas priėjo ir atsisėdo šalia manęs. Penkių žmonių būrelis stovėjo baltame, lėtai judančiame rūke. Nortonas kažką pasakė, ir aš tikrai būčiau išgirdęs, bet rūkas slopino visus garsus. Išgirdau tik jo balsą ir du ar tris atskirus skiemenis, tarsi klausyčiau kažkur toli veikiančio radijo imtuvo. Paskui jie pajudėjo pirmyn.

Hatlenas laikė duris truputį praviras. Aš leidau virvę stengdamasis, kad ji laisvai kabėtų, nes neužmiršau ano vyriškio pažado nupjauti virvę, jeigu ji kur nors užstrigs. Joks garsas netrikdė tylos. Bilis nejudėdamas stovėjo šalia manęs, bet jaučiau, kaip jis dreba iš įtampos.

Vėl dingtelėjo ta keista mintis, kad penketas ne išnyko rūke, o tiesiog tapo nematomas. Kurį laiką žmonių drabužiai, rodėsi, judėjo vieni, paskui dingo ir jie. Iki galo suvokti rūko tankumą galėjai tik pamatęs, kaip jis praryja žmones vos per kelias sekundes.

Aš toliau leidau virvę. Iš pradžių išsivyniojo ketvirtis, paskui pusė. Akimirką ji sustingo ir nukrito ant žemės. Aš užgniaužiau kvapą. Bet virvė vėl pajudėjo. Leisdamas ją pro pirštus, staiga prisiminiau tą dieną, kai tėvas nusivedė mane į Bruksaidą žiūrėti Gregoro Peko filmo "Mobi Dikas", ir tikriausiai nejučia šyptelėjau.

Taip nuslinko į rūką trys ketvirtadaliai virvės, ir aš jau mačiau jos galą šalia vienos Bilio pėdos. Ir tada virvė vėl sustingo. Kokias penkias sekundes ji gulėjo nejudėdama, paskui greitai išsivynio-

jo dar penkias pėdas. Virvė slystelėjo į kairę, užsukdama už durų krašto, ir taip įsitempė, kad net suskambo.

Dar dvidešimt pėdų nuslydo pirmyn. Pajutau karštį kairiajame delne. O po akimirkos iš rūko atsklido aukštas virpantis klyksmas. Aš net nesupratau, kas klykia - vyras ar moteris.

Klyksmas nutrūko per vidurį ir, rodėsi, visą amžinybę daugiau nebuvo nė garso. Paskui suriko senutė - šį kartą nebuvo jokių abejonių, kas rėkia.

- Nuimkite tai nuo manęs! - klykė ji. - O Dieve, Dieve, nuimkit... - Balsas nutrūko.

Staiga beveik visa virvė išslydo per mano delną, šįsyk nudegindama jį dar smarkiau, ir laisvai nukaro. Iš rūko pasigirdo garsus žemas baubimas, kurį išgirdus, man perdžiūvo burna.

Tokio garso aš niekada gyvenime nebuvau girdėjęs. Galėčiau palyginti jį nebent su kokio nors roplio baubimu filme, susuktame Afrikos ar Pietų Amerikos pelkėse. Tokiu garsu galėjo baubti tik labai didelis gyvūnas. Jis vėl atsklido iki mūsų - žemas, kraupus, laukinis. Ir vėl. Paskui virto trūkčiojančiu murmėjimu ir nutilo.

- Uždarykite duris, - drebančiu balsu paprašė Amanda Damfris. - Prašau.

- Luktelėkit, - pasakiau aš ir ėmiau traukti atgal virvę.

Virvė šliaužė iš rūko ir gulė prie mano kojų nelygiomis kilpomis. Paskutinės trys naujos skalbinių virvės pėdos buvo plytinės spalvos.

- Mirtis! - suriko misis Karmodi. - Ten - mirtis! Dabar jūs visi įsitikinote?

Virvės galas buvo nelygiai nugraužtas, gijos atspurusios, ant mažų papurusių medvilnės kuokštelių blizgėjo šviežio kraujo lašai.

Niekas nepradėjo ginčytis su misis Karmodi.

Maikas Hatlenas paleido duris, ir jos užsitrenkė.

VII. Pirmoji naktis

Misteris Makvėjus dirbo Bridžtone mėsininku dar nuo tada, kai man buvo dvylika ar trylika metų, bet aš nežinojau nei jo vardo, nei kokio jis amžiaus. Jis pasistatė dujinį grilį po vieno ventiliatoriaus grotelėmis - ventiliatoriai neveikė, tačiau šiokia tokia trauka vis tik buvo, - ir apie pusę septynių vakaro kepamų viščiukų kvapas jau tvyrojo visoje parduotuvėje. Bedas Braunas neprieštaravo. Galbūt dėl to, kad buvo pernelyg priblokštas, bet greičiausiai suprato, jog mėsa ir paukštiena laikui bėgant netampa šviežesnė. Viščiukų kvapas buvo malonus, tačiau mažai kas norėjo valgyti. Tačiau misteris Makvėjus, mažas ir išdžiūvęs, tvarkingu baltu chalatu, toliau kepė viščiukus, dėliojo po du gabalėlius į popierines lėkštes ir rikiavo jas į eilę ant prekystalio taip, kaip tai daroma užkandinėse.

Misis Terman atnešė mums su Biliu po porciją viščiuko su bulvių mišraine. Aš suvalgiau kiek galėjau, tačiau Bilis net neprisilietė prie savo lėkštelės.

- Tau reikia pavalgyti, stipruoli, - tariau jam.

- Aš nealkanas, - atsakė vaikas ir pastūmė lėkštę.

- Tu neužaugsi didelis ir stiprus, jeigu...

Misis Terman, sėdėjusi už Bilio nugaros, papurtė galvą.

- Na, kaip nori, - tariau. - Tada nueik ir suvalgyk bent persiką, gerai?

- O jeigu misteris Braunas ką nors sakys?

- Jeigu jis ką nors sakys, ateik ir pasakyk man.

Bilis lėtai nužingsniavo praėjimu. Man pasirodė, kad jis visas kažkaip susitraukęs. Skaudėjo širdį, matant jį tokį. Misteris Makvėjus tebekepė viščiukus, visai nekreipdamas dėmesio, kad beveik niekas jų nevalgo, patenkintas vien tuo, kad kepa. Atrodo, aš jau minėjau, kad žmonės labai įvairiai elgiasi tokiose situacijose. Jūs nepatikėsite, kad taip gali būti, bet taip yra. Žmogaus protas dažnai veikia mechaniškai, kaip beždžionės.

Mudu su misis Terman sėdėjome ties vaistų skyriumi. Visi žmonės susibūrė į mažas grupeles. Niekas, išskyrus misis Karmodi, nesėdėjo vienas. Net Džimas ir Maironas buvo kartu - abu knarkė už alaus šaldytuvo.

Šeši nauji budėtojai sėdėjo prie angų tarp maišų. Vienas iš jų buvo Olis. Jis žiaumojo viščiuko kojelę užgerdamas alumi. Prie kiekvieno budėtojo stovėjo atremti į maišus deglai, pagaminti iš šluotkočių, ir skystų prakurų skardinės.

Tačiau niekas, manau, jau nebetikėjo šių deglų nauda kaip anksčiau. Po to žemo, klaikaus baubimo, po nugraužto ir kruvino virvės galo niekas jau nebetikėjo. Buvo aišku, kad jeigu kuris nors iš tūnančių lauke padarų užsigeis mūsų, jis savo pasieks. Jis arba jie.

- Ar naktis bus labai pavojinga? - paklausė misis Terman. Jos balsas buvo ramus, bet akys kupinos baimės.

- Aš nežinau, Hete.

- Leisk daugiau Biliui būti su manimi. Aš... Deivai, aš mirtinai bijau. - Ji sausai nusijuokė. - Bet jeigu Bilis bus su manimi, aš tvardysiuos. Dėl jo.

Jos akys drėgnai žvilgėjo. Pasilenkiau ir patapšnojau jai per petį.

- Aš taip jaudinuosi dėl Alano, - tarė ji. - Jis nebegyvas, Deivai. Širdimi jaučiu, kad jo jau nebėra.

- Ne, Hete. Tu negali šito žinoti.

- Bet aš jaučiu, kad tai tiesa. O tu nejauti, kaip ten Stefani? Nenujauti?

- Ne, - sumelavau aš, sukandęs dantis.

Misis Terman dusliai suvaitojo ir užspaudė burną ranka. Jos akinių stikluose atsispindėjo žibintuvėlių šviesos.

- Bilis grįžta, - sumurmėjau.

Bilis valgė persiką. Hetė Terman patapšnojo į grindis šalia savęs ir pasakė, kad kai jis suvalgys, ji parodys, kaip iš persiko kauliuko ir siūlo padaryti žmogeliuką. Bilis liūdnai šyptelėjo jai, ir misis Terman nusišypsojo atsakydama.

Aštuntą valandą vakaro prie angų atsisėdo šeši nauji budėtojai, ir Olis priėjo prie manęs.

- Kur Bilis?

- Ten, toliau, su misis Terman, - atsakiau. - Užsiima rankdarbiais. Jis jau išmoko daryti žmogeliukus iš persikų kauliukų, kaukes iš polietileninių maišelių ir lėles iš obuolių, o dabar misteris Makvėjus rodo jam, kaip daryti mažus kaminkrėčius.

Olis nugėrė didelį gurkšnį alaus ir tarė:

- Už lango kažkas juda.

Aš įdėmiai pažvelgiau į jį. Jis atsakė ramiu žvilgsniu.

- Aš negirtas. Bandžiau pasigerti, bet neišeina. O norėčiau, kad pavyktų, Deividai.

- Ką tu turi galvoje? Kas ten juda?

- Negaliu tiksliai pasakyti. Paklausiau Valterio, jis sako, kad ir jam taip atrodo. Minutę kuri nors rūko dalis patamsėja - kartais tik trumpa juostelė, o kartais didelė tamsi dėmė, panaši į mėlynę. Po to vėl ištirpsta pilkumoje. Ir pats rūkas juda. Net Arnis Simsas sako, kad kažką pastebėjo, o jis aklas kaip šikšnosparnis.

- O kiti?

- Jie visi iš kitų valstijų, aš jų nepažįstu, - atsakė Olis. - Jų neklausiau.

- Tu esi tikras, kad tau nepasivaideno?

- Taip, - tarė jis ir mostelėjo galva į misis Karmodi pusę. Toji sėdėjo viena praėjimo gale. Įvykiai nė kiek nesugadino jai apetito, ir jos lėkštelėje kūpsojo visa krūva viščiukų kaulų. Senė gėrė arba kraują, arba kažkokias tamsias sultis.

- Vienu atžvilgiu ji teisi, - pridūrė Olis. - Mes greitai sužinosime. Sutems ir sužinosime.

Bet tamsos laukti nereikėjo. Kai jie pasirodė, Bilis beveik nieko nepastebėjo, nes misis Terman laikė jį kitame parduotuvės gale. Olis vis dar sėdėjo šalia manęs, kai staiga vienas iš budėtojų klykdamas pašoko ir mojuodamas rankomis ėmė atatupstas trauktis nuo angos. Buvo jau beveik pusė devynių, ir perlamutrinis baltas rūkas nusidažė lygia, pilka lapkričio sutemų spalva.

Kažkas nutūpė ant stiklo iš lauko pusės.

- O Viešpatie! - suriko ten budėjęs vyriškis. - Paleiskite mane! Aš negaliu!

Jis apsisuko svirduliuodamas, išvertęs akis. Tirštėjančiose sutemose sublizgo seilės, varvančios iš vieno jo lūpų kampo. Paskui budėtojas nubėgo į praėjimo galą pro šaldytų gaminių skyrių.

Pasigirdo dar keli riksmai. Kai kurie žmonės pribėgo prie angų pažiūrėti, kas atsitiko. Tačiau dauguma pasitraukė į parduotuvės gilumą, nesidomėdami ar tiesiog nenorėdami matyti, kas ten šliaužioja po lango stiklą.

Aš leidausi prie angos. Olis nuskubėjo iš paskos, įsikišęs ranką į kišenę, kurioje laikė Amandos Damfris revolverį. Suriko dar vienas budėtojas - ne tiek iš baimės, kiek iš pasišlykštėjimo.

Mudu praėjome pro vieną iš kasų. Dabar jau išvydau, kas išgąsdino aną vyruką. Negalėjau pasakyti, kas tai, bet užtat aiškiai mačiau. Gyvis savo šlykštumu priminė kai kuriuos mažesnius padarus iš vieno Boscho paveikslo, vaizduojančio pragarą. Tačiau buvo jis ir kraupiai komiškas, mat atrodė panašus į tuos keistus žaislus iš vinilo ir plastmasės už dolerį devyniasdešimt centų, kuriuos žmonės perka pagąsdinti draugams. Būtent apie tokį daikčiuką ir kalbėjo Nortonas sakydamas, kad aš noriu iš jo pasijuokti.

Tai buvo maždaug dviejų pėdų ilgio nariuotas gyvis rausvos, gyjančios po nudegimo odos spalvos. Dvi apvalios akys ant trumpų lanksčių stiebelių spoksojo į skirtingas puses. Gyvis prilipo prie stiklo storais padais-siurbtukais. Kitame jo kūno gale

styrojo kažkoks ilgas daiktas - gal lyties organas, gal geluonis. () už nugaros lėtai plazdėjo didžiuliai, permatomi, panašūs į musės sparnai.

Mudu su Oliu puolėme prie lango. Ties į kairę nuo mūsų esančia anga, kur sėdėjęs budėtojas šūktelėjo iš pasišlykštėjimo, po stiklą ropojo trys tokie gyviai, palikdami už savęs lipnias šliūžes. Jų akys - jeigu tai iš tiesų buvo akys - lingavo ant piršto storio stiebelių. Didžiausias gyvis buvo maždaug keturių pėdų ilgio. Kartkartėmis jie peršliauždavo tiesiog vienas per kitą.

- Kažkokia velniava, - pasibjaurėjo Tomas Smolis, stovėjęs prie angos dešinėje.

Aš neatsakiau. Tie vabzdžiai dabar ropojo ant visų langų, vadinasi, jau aplipo visą pastatą... Kaip kirminai mėsos gabalą. Šmėkštelėjęs galvoje vaizdas buvo ne iš maloniųjų, ir aš pajutau, kaip per prievartą suvalgytas viščiukas ima veržtis lauk.

Kelios moterys verkė. Misis Karmodi šūkaliojo apie pragaro išperas. Kažkas liepė jai užsičiaupti, jeigu nenorinti gauti į snukį.

Olis išsiėmė iš kišenės misis Damfris revolverį. Čiupau jį už rankos:

- Nesikraustyk iš proto!

- Aš žinau, ką darau, - atsakė jis, išlaisvindamas ranką. Susiraukęs iš pasibjaurėjimo Olis padaužė revolverio rankena į stiklą. Gyviai sumojavo sparnais taip greitai, kad net susiliejo į dėmę - nežinodamas, nebūtum pasakęs, kad jie turi sparnus. Paskui tos pragaro išperos tiesiog nuskrido šalin.

Kiti, pasekę Olio pavyzdžiu, stvėrė šluotkočius ir taip pat ėmė belsti į langus. Gyviai skrisdavo šalin, bet netrukus sugrįždavo. Matyt, proto jie turėjo ne daugiau už paprastą musę. Beveik prasidėjusi panika išsiliejo garsiomis kalbomis. Išgirdau, kaip kažkas paklausė, kas būtų, jeigu toks padaras atsitūptų ant žmogaus.

Beldimas į langus ėmė tilti. Olis pasisuko į mane, ketindamas kažką pasakyti, bet vos jam pravėrus burną, iš rūko kažkas išniro ir čiupo šliaužiojantį po stiklą gyvį. Atrodo, aš surikau. Nežinau.

Tas padaras skraidė. Daugiau aš nieko negalėjau apie jį tiksliai pasakyti. Rūkas patamsėjo visai taip, kaip minėjo Olis, tik tamsi dėmė neišnyko. Ji virto kažkokiu padaru plėvėtais sparnais, baltu albinosišku kūnu ir raudonomis akimis. Padaras trenkėsi į langą, kad stiklas net suvirpėjo, pravėrė snapą, čiupo rausvąjį gyvį ir dingo. Viskas truko ne ilgiau kaip penkias sekundes. Man liko miglotas įspūdis, kad rausvasis gyvis, slysdamas žemyn rykle, spurdėjo ir blaškėsi kaip maža žuvelė žuvėdros snape.

Pasigirdo dar vienas smūgis į stiklą, paskui dar vienas. Žmonės vėl ėmė klykti ir bėgti į parduotuvės gilumą. Tada kažkas veriančiai sukliko - šįkart iš skausmo.

- O Dieve, jie sutrypė nukritusią senutę! - šūktelėjo Olis.

Jis nuskubėjo praėjimu tarp kasų. Aš pasisukau, ketindamas bėgti paskui jį, ir apmiriau vietoje.

Vienas iš pačiame viršuje gulėjusių maišų su trąšomis ėmė slinkti žemyn. Tiesiai po juo sėdėjo Tomas Smolis ir pro angą žiūrėjo į rūką.

Dar vienas rausvasis gyvis prilipo prie stiklo ten, kur stovėjau aš, ir jį tučtuojau pastvėrė nusileidęs skrajūnas. Sutrypta senutė teberėkė šaižiu, veriančiu balsu.

Maišas. Maišas šliaužė žemyn.

- Smoli! - riktelėjau aš. - Saugokis! Krenta maišas!

Tačiau per didžiulį triukšmą jis neišgirdo manęs. Maišas pasviro ir tėškėsi tiesiai jam ant galvos. Smolis susmuko ant grindų, užkliudęs smakru lentyną po vitrina.

Vienas iš skraidančių albinosų ėmė spraustis pro išmuštą stikle skylę. Dabar, kai riksmai pritilo, išgirdau net tylų jo sparnų krebždesį. Kiek pakreiptoje į šoną trikampėje galvoje žibėjo raudonos akys. Plėšriai žiopčiojo masyvus lenktas snapas. Padaras priminė pterodaktilį iš knygos apie dinozaurus arba būtybę iš pamišėlio haliucinacijų.

Čiupau deglą ir kyštelėjau jį į skardinę su skystais prakurais, išliedamas dalį skysčio ant grindų.

Albinosas atsitūpė ant viršutinio maišo ir ėmė dairytis, lėtai ir grėsmingai mindamas vietoje naguotomis letenomis. Neabejoju, kad ir šitie plėšrūnai buvo kvaili. Jis dukart mėgino išskleisti sparnus, kurie vis atsitrenkdavo į sienas, ir vėl sudėdavo juos - kaip grifas - už kuprotos nugaros. Po trečio bandymo padaras prarado pusiausvyrą ir nuvirto nuo savo laktos, vis dar mėgindamas išskleisti sparnus. Jis užkrito tiesiai ant Tomo Smolio nugaros. Vienas naguotos kojos judesys perplėšė Tomo marškinius ir perrėžė odą.

Aš stovėjau vos už trijų pėdų nuo albinoso, laikydamas rankoje pamirkytą skystuose prakuruose deglą. Buvau pasiruošęs užmušti tą padarą, bet staiga supratau, kad neturiu degtukų. Paskutiniuoju prieš valandą pridegiau cigarą misteriui Makvėjui.

Žmonės parduotuvės salėje tiesiog paklaiko iš siaubo, pamatę ant Smolio nugaros niekada anksčiau Žemėje neregėtą padarą. O tas staiga stipriai kirto snapu ir išplėšė iš Smolio sprando gabalą mėsos.

Aš jau norėjau pasinaudoti deglu kaip vėzdu, tačiau ūmai jo galas, apvyniotas skudurais, užsiliepsnojo. Šalia manęs stovėjo Denas Mileris, sugniaužęs delne žiebtuvėlį su Jūrų laivyno emblema. Jo veidas buvo suakmenėjęs iš siaubo ir įniršio.

- Užmušk jį, - kimiai sušvokštė Denas. - Užmušk, jei galėsi.

Čia pat su Amandos Damfris revolveriu rankoje stovėjo Olis, bet jis nedrįso šauti, bijodamas pataikyti į Tomą.

Padaras išskleidė sparnus ir mostelėjo jais, tačiau nė nemanė kilti - tiesiog norėjo geriau įsikabinti nagais į savo auką. Balti plėvėti sparnai apglėbė vargšo Smolio kūną. Išgirdau, kaip aštrūs nagai drasko odą. Šlykštus garsas, aš net nedrįstu jo apibūdinti.

Visa tai įvyko per kelias sekundes. Paskui aš smogiau albinosui liepsnojančiu deglu. Padaras (kaip man pasirodė, ne ką tvirtesnis už popierinį aitvarą) užsiliepsnojo, šaižiai kranktelėjo

ir skėstelėjo sparnais, jo akys užvirto aukštyn, galva ėmė agoniškai trūkčioti. Paskui jis pakilo - sparnų plakimo garsas priminė padžiautų paklodžių plazdėjimą vėjyje - ir dar kartą kraupiai suriko.

Žmonės pasuko galvas, stebėdami jo ugninį skrydį. Tikriausiai joks kitas tų dienų įvykis man neįsiminė taip ryškiai, kaip šitas vinguriuojantis liepsnojančio padaro skrydis virš "Federal Fuds" parduotuvės salės. Degantys, rūkstantys jo kūno gabalai vis krito iš viršaus, kol galų gale jis pats trenkėsi į lentynas su padažais. Keli stiklainiai sudužo, ir padažas ištiško aplinkui tarsi kraujas. Iš paukštiškojo padaro liko tik kaulai ir pelenai. Po parduotuvę pasklido šleikštus degančios mėsos tvaikas. Tarsi pabrėždamas jį savo kontrastingumu, pro išdužusį langą vidun ėmė smelktis lengvas, aitrus rūko kvapas.

Akimirką stojo tyla. Mus visus tarytum užbūrė tas kraupus, ugninis priešmirtinis skrydis. Paskui kažkas suklykė, ir vėl kilo triukšmas. Išgirdau, kaip kažkur parduotuvės gilumoje verkia mano sūnus.

Kažkas sugriebė mane už peties. Tai buvo Bedas Braunas: akys išsprogusios, lūpos persikreipusios taip, kad matėsi dirbtiniai dantys.

- Ten dar vienas. Kitoks, - tarė jis, rodydamas ranka.

Pro skylę lange įlindęs rausvasis gyvis tupėjo ant trąšų maišo, vartydamas akis ant stiebelių ir virpindamas pailgus permatomus sparnus. Girdėjau, kaip jie zvimbia - visai kaip pigus elektrinis ventiliatorius. Rausvas, liguistai išpurtęs kūnas kilnojosi nuo greito kvėpavimo.

Mano deglas buvo dar neužgesęs, ir aš puoliau prie lango, bet mane aplenkė misis Repler, trečiųjų klasių mokytoja. Ši penkiasdešimt penkerių ar šešiasdešimties metų moteris, aukšta ir prakauli, savo išvaizda man visada priminė rėžį džiovintos jautienos.

Laikydama abiejose rankose po insekticido balionėlį, ji atrodė labai panaši į ginkluotą banditą iš gangsteriškų komedijų.

Piktai riktelėjusi - tas riksmas būtų padaręs garbę bet kuriam urviniam žmogui, traiškančiam priešo kaukolę, - ji ištiesė į priekį rankas su balionėliais ir nuspaudė abu mygtukus. Tirštas insekticido sluoksnis padengė rausvąjį gyvį. Tas ėmė mėšlungiškai spurdėti, suktis ir vartytis, kol galų gale nukrito nuo maišų, atsimušė į Tomą Smolį - be jokios abejonės, jau nebegyvą - ir brinktelėjo ant grindų. Permatomi sparnai pašėlusiai virpėjo, tačiau jau niekur negalėjo jo nulakdinti: juos dengė storas insekticido sluoksnis. Po kelių sekundžių sparnai nusilpo, paskui sustingo, ir gyvis nudvėsė.

Vėl išgirdau žmonių klyksmus. Ir dejones. Dejavo sutrypta pagyvenusi dama. Iš kažkur atsklido juokas - pamišėlio juokas. Misis Repler, sunkiai alsuodama, stovėjo prie savo aukos.

Hatlenas ir Mileris, susiradę vežimėlį, kuriuo krovikai paprastai vežioja sunkias dėžes, dviese užkėlė jį ant maišų viršaus ir uždengė pleišto pavidalo skylę stikle. Laikinai tai turėjo padėti.

Prie mūsų tarsi lunatikė priėjo Amanda Damfris. Vienoje rankoje ji turėjo plastmasinį šiukšlių kibirą, kitoje šluotelę, vis dar įvyniotą į permatomą celofaną. Ji pasilenkė, tebežiūrėdama išplėstomis tuščiomis akimis, ir sušlavė rausvojo gyvio - nežinau, vabzdžio ar šliužo - liekanas į kibirą. Amandai šluojant, celofanas tyliai traškėjo. Paskui ji priėjo prie pagrindinių durų - laimė, ant jų nebuvo jokių padarų, - truputį jas pravėrė ir išmetė kibirėlį į gatvę. Jis nukrito ant šono ir ėmė ridinėtis pirmyn atgal, kaskart vis lėčiau. Iš tamsos zvimbdamas išniro dar vienas rausvasis vabzdys, nutūpė ant kibiro ir ėmė juo šliaužioti.

Amanda pratrūko raudoti. Priėjau ir apkabinau ją viena ranka per pečius.

Pusę dviejų nakties aš, tai užsnūsdamas, tai vėl pabusdamas, sėdėjau atsišliejęs nugara į baltą emaliuotą mėsos prekystalio

šoną. Bilis kietai miegojo ant mano kelių. Netoliese gulėjo Amanda Damfris, pasidėjusi galvą ant kažkieno švarko.

Netrukus po ugninio paukštiškojo padaro skrydžio mudu su Oliu nuėjome į sandėlį ir atnešėme dar šešias dygsniuotos medžiagos atraižas, kokia aš buvau užklojęs Bilį. Dabar ant jų miegojo žmonės. Paskui mes atvilkome kelias apelsinų ir persikų dėžes; keturiese vargais negalais užkėlėme jas ant maišų ir uždengėme skylę lange. Tiems paukštiškiems padarams būtų reikėję gerai padirbėti, norint nustumti dėžes: kiekviena jų svėrė apie devyniasdešimt svarų.

Tačiau ne tik paukščiai ir jų medžiojami rausvieji gyviai tūnojo rūke. Buvo dar pabaisa, kurios čiuptuvai nusitempė Normą. Nugraužtas, kruvinas virvės galas taip pat vertė susimąstyti, kaip ir žemas, gerklinis riaumojimas. Mes dar kelis kartus girdėjome jį, atsklindantį tarsi iš tolumos. Bet kas galėjo pasakyti, kaip toli buvo toji “toluma”, jei rūkas slopino garsus? O kartais kraupus baubimas pasigirsdavo taip arti, kad sudrebėdavo pastatas, ir širdis užšaldavo, tarsi prisipildžiusi ledinio vandens.

Bilis krūptelėjo ir sudejavo. Paglosčiau sūnaus galvą, ir jis suvaitojo dar garsiau, bet paskui, matyt, pasinėrė į ne tokius baisius sapnus. Tačiau mano snaudulys visai išsisklaidė. Temiegojau vos pusantros valandos, ir tai kankinamas košmarų. Viename sapne vėl regėjau praėjusią naktį. Bilis ir Stefa stovėjo prie panoraminio lango ir žvelgė į juodas švinines bangas, į sidabru žvilgantį vandens stulpą - artėjančios audros pranašą. Aš norėjau atitraukti juos žinodamas, jog stiprus vėjas gali išdaužyti langą ir išsvaidyti mirtį nešančias šukes po visą kambarį. Bet kad ir kaip greitai bėgau, nė per žingsnį prie jų nepriartėjau. Ir tada iš vandens sūkurio pakilo paukštis - milžiniškas, raudonas *oiseau de mort*[*]. Plėvėti kaip priešistorinių skrajūnų sparnai užtemdė visą ežerą nuo rytų iki vakarų. Snapas prasižiojo, atverdamas geležinkelio tunelio pločio ryklę. Paukštis skrido praryti mano

[*] Oiseau de mort (*pranc.*) - mirties paukštis.

žmonos ir sūnaus, o žemas grėsmingas balsas be paliovos šnibždėjo: “Projektas “Strėlė”... “Projektas “Strėlė”... Projektas “Strėlė”...

Tačiau ne tik mudu su Biliu blogai miegojome tą naktį. Vieni rėkė per miegus, kiti klykė ir paskui, jau prabudę. Visas šaldytuve buvęs alus dingo žaibiškai. Badis Igltonas be komentarų atvežė iš sandėlio dar tiek pat dėžių. Maikas Hatlenas pranešė man, kad vaistų skyriuje nebeliko migdomųjų “Somineks”. Viskas išgraibstyta. Matyt, kai kurie ėmė po šešis ar aštuonis buteliukus.

- Yra dar “Nitolio”, - tarė jis. - Nori, Deividai?

Aš papurčiau galvą ir padėkojau.

Kraštiniame praėjime, prie penktos kasos, įsitaisė mūsų girtuokliai. Jų buvo apie septynis, visi iš kitų valstijų, išskyrus Lu Tatingerį, dirbusį mašinų plovykloje. Lu, kaip mūsuose sakoma, ilgai neieškodavo progos pauostyti kamštį. Visa vyninė brigada jau kaip reikiant anestezavosi.

Taip. Dar buvo šeši ar septyni išprotėję.

Išprotėję - ne pats tiksliausias žodis, bet aš negaliu sugalvoti geresnio. Šie žmonės pasinėrė į visiškos apatijos būseną be alaus, vyno ar tablečių pagalbos. Jie žvelgė į einančiuosius pro šalį tuščiomis akimis, žvilgančiomis kaip metalinės durų rankenos. Stipraus proto sukrėtimo metu tvirtas realybės betonas įskilo, ir šie nelaimingieji įsmuko į atsivėrusią prarają. Laikui bėgant jie galėtų pasveikti. Jeigu būtų laiko.

O likusieji prisitaikė prie situacijos, kaip kas galėjo. Kai kurie, sakyčiau, gana keistai. Pavyzdžiui, misis Repler buvo įsitikinusi, kad visa tai - tik sapnas. Bent jau taip ji tvirtino. Bet tvirtino nuoširdžiai įsitikinusi.

Pažvelgiau į miegančią Amandą. Jau kuris laikas mane traukte traukė prie jos - jausmas nejaukus, bet nepasakyčiau, kad nemalonus. Jos akys buvo tiesiog neįtikėtinai žalios - smaragdų žalumo... Kurį laiką atidžiai sekiau, ar ji neišsiims kontaktinių linzių, bet ne, spalva, be abejonės, buvo tikra. Aš geidžiau Amandos. Mano žmona buvo namie, galbūt gyva, bet tikriausiai

mirusi, tačiau vienaip ar kitaip - viena, ir aš mylėjau ją. Nieko kito taip netroškau, kaip grįžti su Biliu pas Stefą, bet tuo pat metu geidžiau ir šios damos, vardu Amanda Damfris. Bandžiau įtikinti save, kad dėl to kalta tik padėtis, į kurią mes patekome. Galbūt taip ir buvo. Tačau tai nė kiek nesilpnino mano aistros.

Taip sėdėjau snūduriuodamas, kol apie trečią valandą vėl visi miegai išsiblaivė. Amanda gulėjo susirietusi kaip vaisius motinos įsčiose: keliai pritraukti prie krūtinės, rankos suspaustos tarp šlaunų. Iš visko sprendžiant, buvo kietai įmigusi. Jos megztukas buvo užsismaukęs aukštyn, ir viename šone švietė baltas odos lopinėlis. Žiūrėjau į jį, jausdamas vis stiprėjančią erekciją, visiškai bevertę ir todėl nemalonią.

Pabandžiau nukreipti mintis kita linkme ir ėmiau galvoti apie savo vakarykštę idėją nutapyti Brento Nortono portretą. Ne, net nenutapyti, tiesiog... tiesiog pasodinti Nortoną ant rąsto, įduoti į ranką savo alų ir anglimi nupiešti jo prakaituotą pavargusį veidą bei styrančius už ausų du kuokštus anksčiau taip rūpestingai šukuojamų plaukų. Būtų galėjęs išeiti geras piešinys. Man prireikė išgyventi su savo tėvu dvidešimt metų, kad suprasčiau, jog "geras" jau yra gana gerai.

Jūs žinote, kas yra talentas? Prakeikimas viltimi. Tai reiškia, kad nuo mažumės gyveni didžiuliais lūkesčiais. Jeigu sugebi rašyti, galvoji, kad atėjai į šį pasaulį tam, kad pergalėtum Šekspyrą. Jeigu gebi piešti, galvoji - taip aš galvojau, - kad atėjai į šį pasaulį tam, kad pergalėtum savo tėvą.

Bet paaiškėjo, kad aš nesu toks talentingas, koks buvo jis. Aš stengiausi toks tapti galbūt netgi ilgiau, negu reikėjo. Niujorke surengiau parodą, prastą parodą, ir meno kritikai, sudirbę ją į miltus, pareiškė, kad man nėra net ko lygintis su tėvu. Po metų aš jau verčiausi komerciniais užsakymais. Stefa buvo nėščia. Aš atsisėdau ir ilgai kalbėjausi apie tai pats su savimi. Ir po to pokalbio patikėjau, kad rimtas menas man visam laikui liks tik pomėgis, ne daugiau.

Piešiau "Auksaplaukės šampūno" reklamas: tą, kur mergaitė apsižergusi dviratį, kur žaidžia su sviediniu paplūdimyje, ir tą, kur ji stovi balkone su taure rankoje. Iliustravau apsakymus daugelyje stambiausių žurnalų, bet prieš tai bendradarbiavau su plonesniais žurnalais vyrams. Piešiau afišas kino filmams. Pinigų užtenka, kad sėkmingai laikytumeisi virš vandens.

Praėjusią vasarą surengiau Bridžtone paskutinę parodą. Eksponavau devynias drobes, nutapytas per penkerius metus, ir šešias iš jų pardaviau. Taip jau sutapo, kad paveiksle, kurio nenorėjau parduoti, buvo pavaizduota parduotuvė "Fedaral Fuds", žiūrint į ją iš mašinų stovėjimo aikštelės galo. Aikštelėje nebuvo nieko, išskyrus eilėn išrikiuotas "Kempbels end Frenks" pupų skardines, kurios ne mažėjo, bet didėjo, toldamos nuo žiūrovo. Paskutinioji atrodė beveik aštuonių pėdų aukščio. Paveikslas vadinosi "Pupos ir klaidinga perspektyva". Vienas kalifornietis, dirbantis kažkokioje firmoje, gaminančioje teniso kamuoliukus, raketes ir dar velniai žino ką, užsigeidė tos drobės, nepaisydamas kairiajame apatiniame plonų medinių rėmų kampe kyšojusios kortelės su užrašu "Neparduodama". Jis pradėjo derėtis nuo šešių šimtų dolerių ir užkėlė kainą iki keturių tūkstančių. Sakėsi norįs turėti tą paveikslą savo kolekcijoje. Aš nepardaviau, ir kalifornietis išėjo labai susikrimtęs. Bet net ir tada nepasidavė: paliko man savo vizitinę kortelę tam atvejui, jeigu aš persigalvočiau.

Pinigai mums būtų labai pravertę - tais metais mes pasistatėme namo priestatą ir nusipirkome dviem tiltais varomą automobilį, - tačiau aš tiesiog negalėjau parduoti to paveikslo. Jaučiau, kad tai geriausias mano darbas, ir norėjau turėti į ką pažiūrėti, kai kas nors paklaus, kada aš pradėsiu dirbti rimtai.

Pernai rudenį pasitaikius progai parodžiau "Pupas ir klaidingą perspektyvą" Oliui Viksui. Olis paklausė, ar negalėtų to paveikslo nufotografuoti ir nuotrauką panaudoti reklamai. Olis suprato, ko vertas šis darbas, priversdamas ir mane tai suprasti:

puikus komercinio meno pavyzdys. Ne daugiau. Ir, ačiū Dievui, ne mažiau.

Aš leidau Oliui nufotografuoti paveikslą, o paskui paskambinau anam kaliforniečiui į Sent Luisą ir pasakiau, kad jeigu jis dar nori, galiu parduoti "Pupas ir klaidingą perspektyvą" jam už du su puse tūkstančio. Kalifornietis sutiko, ir aš išsiunčiau jam drobę. Nuo to laiko apviltų lūkesčių balsas - balsas apgauto vaiko, kuris negali pasitenkinti tokiu paprastu įvertinimu kaip "gerai", - visiškai nutilo. Ir išskyrus kelis pabambėjimus, kažkuo panašius į tų nematomų padarų baubimą rūke, taip ir nebeprabilo. Tačiau gal jūs galite man pasakyti, kodėl šio kaprizingo, vaikiško balso tylėjimas atrodo toks panašus į lėtą mirtį?

Apie ketvirtą ryto Bilis pakėlė galvą ir dar pusiau snausdamas apsidairė aplinkui blausiomis akimis.

- Mes vis dar čia?

- Taip, mielasis, - atsakiau. - Dar čia.

Jis bejėgiškai pravirko, ir tai buvo siaubinga. Amanda nubudo ir pažiūrėjo į mus.

- Ei, mažyli, - tarė ji ir švelniai prisitraukė Bilį prie savęs. - Išauš rytas, ir viskas bus truputį geriau.

- Ne, - atsakė Bilis. - Nebus. Nebus. Nebus.

- Ša, - šnipštelėjo Amanda, žvelgdama į mane per jo galvą. - Ša, tau dabar laikas miegoti.

- Aš noriu pas mamą!

- Žinau, mažyli. Žinoma, nori.

Bilis pasisukiojo jos glėbyje ir įsitaisė taip, kad matytų mane. Kurį laiką jis žiūrėjo į mane, paskui vėl užmigo.

- Ačiū, - padėkojau Amandai. - Jūs buvote jam reikalinga.

- Jis manęs net nepažįsta.

- Tai neturi reikšmės.

- O ką jūs galvojate apie visa tai? - paklausė Amanda, įsmeigusi į mane savo žalias akis. - Ką jūs iš tiesų galvojate?

- Paklauskite manęs ryte.

- Aš klausiu dabar.

Aš jau norėjau atsakyti, kai staiga iš tamsos, tarsi koks vaiduoklis, materializavosi Olis Viksas. Rankoje Olis turėjo suvyniotą į moterišką palaidinę žibintuvėlį ir laikė jį nukreiptą į lubas. Pritemdyta šviesa mėtė keistus šešėlius ant jo išvargusio veido.

- Deividai, - sušnibždėjo jis.

Amanda pažvelgė į Olį iš pradžių klausiamai, paskui išgąstingai.

- Kas atsitiko, Oli, - paklausiau aš.

- Deividai, - pakartojo jis. - Eime su manimi. Prašau.

- Aš nenoriu palikti Bilio. Jis ką tik užmigo.

- Aš pabūsiu su berniuku, - tarė Amanda. - Jūs eikite. - Paskui kiek tyliau pridūrė: - Viešpatie, tai niekada nesibaigs.

VIII. Kas nutiko kareiviams. Su Amanda. Pokalbis su Denu Mileriu

Nusekiau paskui Olį. Jis pasuko link sandėlio. Kai ėjome pro alaus šaldytuvą, Olis paėmė skardinę alaus.

- Kas atsitiko, Oli?

- Noriu, kad pats pamatytum.

Pastūmę dvivėres duris, įėjome vidun, ir jos vėl susivėrė už mūsų, lengvai sujudinusios orą. Sandėlyje buvo šalta. Po įvykio su Normu ši vieta man visai nepatiko. Be to, gerai prisiminiau, kad kažkur čia vis dar guli nukirstas čiuptuvo galas.

Olis nuėmė žibintuvėlio lemputę dengiančią palaidinukę ir nukreipė spindulį aukštyn. Iš pradžių pamaniau, kad kažkas ant apšildymo vamzdžio palubėje pakabino du manekenus - žinote, tokie vaikiški pokštai, krečiami Visų Šventųjų išvakarėse.

Paskui pastebėjau kojas, kabančias per septynis colius nuo cementinių grindų, ir dvi krūvas išvartytų kartoninių dėžių. Pažvelgiau aukštyn į veidus, ir mano gerkle ėmė kilti riksmas - tai buvo ne manekenų veidai. Abi galvos buvo pakreiptos į šoną, tarsi jų savininkai juokėsi iš kažkokio kraupiai smagaus pokšto, taip juokėsi, kad jų veidai net pamėlo.

Du šešėliai. Du ilgi šešėliai ant galinės sienos. Ir liežuviai. Išvirtę liežuviai.

Abu dėvėjo kariškas uniformas. Tai buvo tie patys jauni kareiviukai, kuriuos pastebėjau dar pačioje pradžioje, o paskui įvykių sūkuryje pamečiau iš akių. Kareiviai iš...

Riksmas. Pajutau, kaip iš mano gerklės veržiasi riksmas. Iš pradžių kaip dejonė, paskui kaip policijos sirena. Bet Olis sugriebė mane už rankos virš alkūnės.

- Nešauk, Deividai. Be mudviejų, niekas apie tai dar nežino. Ir aš nenoriu, kad sužinotų.

Vargais negalais susitvardžiau.

- Tie kareiviai iš... - išstenėjau.

- Iš "Projekto" Strėlė", - tarė Olis. - Taip.

Pajutau kažką šaltą savo rankoje. Alaus skardinė.

- Išgerk, bus geriau.

Aš ištuštinau skardinę iki dugno, ir Olis ėmė pasakoti:

- Aš atėjau pažiūrėti, ar nėra daugiau balionų misterio Makvėjaus dujiniam griliui. Ir pamačiau juos. Kiek suprantu, jie pasiruošė kilpas, atsistojo ant dėžių krūvų ir tada surišo vienas kitam rankas už nugaros. Paskui atsargiai atsitraukė per virvės tarp riešų ilgį. Taip... taip, kad stovėtų nugaromis vienas į kitą, pats matai. Tada, kiek suprantu, įkišo galvas į kilpas ir užveržė jas, palenkdami kaklus į šoną. Galbūt vienas iš jų suskaičiavo iki trijų, ir jie kartu nušoko. Nežinau.

- To neįmanoma padaryti, - pasakiau, sunkiai krutindamas išdžiūvusias lūpas. Tačiau kareivių rankos iš tiesų buvo surištos už nugarų. Mačiau tai savo akimis.

- Įmanoma. Labai norint, įmanoma, Deividai.

- Bet kodėl?..

- Aš manau, tu žinai kodėl. Vasarotojai, tokie, kaip tas vyrukas Mileris, nesupras, žinoma, bet čia yra ir vietinių, kurie tikrai susiprotėtų.

- "Projektas "Strėlė"?

- Aš ištisas dienas stoviu prie kasų, - tarė Olis, - ir daug nugirstu. Visą pavasarį sklido gandai apie tą prakeiktą "Strėlę", ir nė vieno gero. Juodas ledas ežeruose...

Prisiminiau, kaip Bilis Džostis, pasilenkęs prie "Skauto" lango, kvėptelėjo man į veidą alkoholio tvaiku... "Ne paprasti, bet *kiti* atomai". O dabar štai šie du kūnai, kabantys ant vamzdžio palubėje. Tabaluojantys ore batai. Stori kaip dešros išvirtę liežuviai.

Pasibaisėjęs suvokiau, kad mano sąmonėje atsiveria kažkokios naujos suvokimo durys. Naujos? Ne visai. Senos suvokimo

durys. Vaikiško suvokimo. Vaikai, dar neišmokę devyniasdešimt procentų pasaulio paslėpti sąmonės gelmėse, viską supranta taip, kaip mato akys ir kaip girdi ausys. Bet jei gyvenimas - tai sąmonės augimas (kaip išsiuvinėta ant vieno mano žmonos mokyklos laikų rankdarbio), vadinasi, laikui bėgant įgimtos pasaulio suvokimo galimybės mažėja.

Siaubas praplečia suvokimo kelius ir pagilina perspektyvą. Ir dabar aš pasibaisėjau supratęs, kad vėl grįžtu į tą sąmonės lygį, kurį daugelis mūsų palieka, pakeitę vystyklus kelnėmis. Iš Olio veido supratau, kad ir jis jaučia tą patį. Kai racionalus pagrindas ima skilinėti, žmogaus smegenys gali neišlaikyti perkrovos. Protas pradeda karščiuoti. Haliucinacijos virsta realybe: ir tada iš tiesų egzistuoja taškas, kuriame susikerta lygiagrečios tiesės, mirusieji vaikšto ir kalba, o rožė pradeda giedoti.

- Daug kas kalbėjo apie tai, gal kelios dešimtys žmonių, - tęsė Olis. - Džastinas Robertsas. Nikas Takėjus. Benas Maiklsonas. Mažuose miesteliuose neįmanoma išsaugoti paslapties. Visada kas nors išplaukia į paviršių. Gandai kaip požeminė versmė: prasimuša iš žemės, ir niekas neturi supratimo, iš kur ji atitekėjo. Nugirsti ką nors bibliotekoje ir papasakoji kitam... Arba Harisono prieplaukoje... arba dievai žino kur ir kodėl... Bet visą pavasarį ir vasarą tik ir girdėjau: "Projektas "Strėlė", "Projektas "Strėlė"...

- Bet šitie du... - įsiterpiau aš. - Dieve mano, Oli, jie juk dar visai vaikai.

- Vietname tokie vaikai pjaustė žmonėms ausis. Aš ten buvau. Ir mačiau.

- Bet... kas juos privertė taip pasielgti?

- Nežinau. Galbūt jie ką nors žinojo. O gal tik įtarė. Bet jie tikriausiai suprato, kad galų gale žmonės čia, parduotuvėje, imtų jų klausinėti. Jeigu išgyventų iki "galų gale".

- Jeigu tavo spėjimas teisingas, - tariau aš, - tai ten turėjo įvykti kažkas tikrai baisaus.

- Audra, - lygiu, ramiu balsu paaiškino Olis. - Galbūt vėtra apvertė arba sulaužė ką nors. Galbūt ten įvyko kokia nors avarija. Kas žino, kuo jie ten užsiiminėjo. Kai kurie žmonės tvirtino, kad jie ten eksperimentuoja supergalingais lazeriais ir mazeriais. Kartais girdėdavau kalbas apie atominę energiją. O kas, jeigu jie... jeigu jie pradūrė skylę į kitą matmenį?

- Tai jau visiškas kliedesys.

- O šitie du? - paklausė Olis, rodydamas į kabančius kūnus.

- Šitie - ne. Dabar turime nuspręsti, ką su jais darysime.

- Manau, reikia nupjauti virves ir paslėpti lavonus, - ilgai negalvojęs, pasiūlė Olis. - Užversti kuo nors, ko niekam neprireiks: maistu šunims, skalbimo milteliais ir panašiai. Jei žmonės apie tai sužinos, bus tik dar blogiau. Būtent todėl aš ir pasikviečiau tave, Deividai. Niekuo kitu negaliu pasitikėti.

- Kaip nacių kariniai nusikaltėliai, - sumurmėjau aš, - kurie žudėsi kamerose, kai pralaimėjo karą.

- Taip. Ir man atėjo tokia mintis.

Mes nutilome, ir staiga iš už plieninių pakrovimų durų vėl atsklido aplinkui šliaužiojančių čiuptuvų šiugždėjimas. Mes nejučia prisispaudėme arčiau vienas kito. Pajutau, kaip šiurpsta mano oda.

- Tebūnie, kaip tu sakai, - tariau Oliui.

- Sutvarkykime viską kuo greičiau, - atsakė jis. Ant rankos, laikančios žibintuvėlį, blausiai blyksėjo safyras. - Nenorėčiau čia užsibūti.

Pažvelgiau į virves. Kareiviai pasinaudojo tokia pačia skalbinių virve, kokia aš apjuosiau aną vyriškį su golfo kepuraite. Kilpos buvo giliai įsirėžusios į ištinusius kaklus. Aš vėl susimąsčiau, kas privertė juos abu ryžtis tokiam žingsniui. Supratau, ką turėjo omenyje Olis sakydamas, kad jei žmonės sužinos apie dvigubą savižudybę, bus tik dar blogiau. Man jau buvo blogiau.

Kažkas čekštelėjo. Tai Olis atlenkė savo peilį, patogų atidarinėti dėžėms. Ir, žinoma, pjauti virvėms.

- Tu ar aš? - paklausė jis.

- Kiekvienam po vieną, - atsakiau, nurijęs gumulą gerklėje.

Mes ėmėmės darbo.

Kai grįžau, Amandos nebebuvo. Su Biliu miegojo misis Terman. Aš nuėjau vienu iš praėjimų, bet staiga mane sustabdė balsas:

- Misteri Draitonai. Deividai.

Kvietė Amanda. Ji stovėjo prie laiptų, vedančių į vedėjo kabinetą. Žalios akys žėrėjo kaip smaragdai.

- Kas atsitiko? - paklausė ji.

- Nieko, - atsakiau.

Amanda priėjo prie manęs. Pajutau silpną kvepalų aromatą. Ir, ach, kaip aš jos norėjau.

- Meluoji, - tarė ji.

- Nieko. Veltui sukeltas aliarmas.

- Tu norėtum, kad taip būtų. - Ji paėmė mane už rankos. - Aš ką tik buvau užlipusi laiptais į kabinetą. Jis tuščias. Ir durys su užraktu. - Jos balsas buvo visiškai ramus, bet akys žėrėjo beveik laukiniu spindesiu, ir kaklo venos greitai pulsavo.

- Aš ne...

- Aš mačiau, kaip tu žiūri į mane, - tarė Amanda. - Kam kalbėti apie tai? Dabar su tavo sūnumi misis Terman.

- Taip.

Pagalvojau, kad šis būdas - galbūt ne pats geriausias, bet vis tik būdas - padėtų atsigauti po to, ką mudu su Oliu ką tik padarėme. Ne pats geriausias būdas, bet vienintelis.

Mes užlipome siaurais laiptais ir įėjome į kabinetą. Jis tikrai buvo tuščias. Ir duryse tikrai buvo užraktas. Pasukau jį. Tamsoje Amandos beveik nesimatė - vien figūros kontūrai. Ištiesęs rankas paliečiau ją ir prisitraukiau prie savęs. Ji drebėjo. Mes bučiuodamiesi atsiklaupėme ant grindų, aš suėmiau delnu jos standžią

krūtį ir pro megztinį pajutau greitą širdies plakimą. Prisiminiau Stefą, šaukiančią Biliui, kad neitų prie laidų. Prisiminiau mėlynę ant jos šlaunies mūsų sutuoktuvių naktį, kai Stefa nusivilko savo rudą suknelę. Prisiminiau, kaip pirmą kartą Stefą sutikau: aš ėjau į Vincento Hartgeno pamokas, pasikišęs po pažastimi dėklą su piešiniais, o ji važiavo dviračiu Meino universiteto alėja... Ir susijaudinau nepaprastai greitai ir smarkiai.

- Mylėk mane, Deividai. Sušildyk mane, - sušnibždėjo Amanda, kai mes atsigulėme ant grindų. O baigdama ji suleido nagus man į nugarą ir kelis kartus pavadino visai ne mano vardu. Bet tai neturėjo reikšmės. Tuo atžvilgiu mes dabar buvome maždaug lygūs.

Kai nusileidome į parduotuvės salę, jau švito. Tamsa angose tarp maišų su trąšomis labai nenoriai virto tamsiai pilka, paskui šviesiai pilka, ir galiausiai įsivyravo ryškus, matinis, atviro kino teatro ekrano spalvos baltumas. Maikas Hatlenas miegojo sudedamame krėsle - iš kur jis tą krėslą ir ištraukė? Denas Mileris sėdėjo ant grindų netoliese ir šlamštė spurgą, pabarstytą cukraus pudra.

- Sėskis, Draitonai, - pakvietė jis.

Apsidairiau, ieškodamas Amandos, bet ji jau buvo nuėjusi praėjimu tolyn. Ji net neatsisuko. Mūsų meilės aktas tamsoje jau dabar atrodė tik vaizduotės padarinys, neįtikimas net tokios keistos aušros šviesoje. Aš atsisėdau.

- Imk spurgą, - Mileris ištiesė man dėžutę.

Aš papurčiau galvą.

- Šita cukraus pudra - tikra mirtis. Blogiau už cigaretes.

- Tada paimk dvi, - nusijuokęs tarė jis.

Nustebau, aptikęs ir savyje dar truputį juoko. Mileris išviliojo jį iš manęs ir tuo man patiko. Paėmiau dvi spurgas, ir jos buvo tikrai skanios. Paskui surūkiau cigaretę, nors paprastai rytais nerūkau.

- Turiu eiti pas vaiką, - pasakiau. - Jis netrukus pabus.

Mileris linktelėjo.

- Tie rausvi vabzdžiai... - tarė jis. - Visi dingo. Ir paukščiai. Henkas Vanermanas sako, kad paskutinis trenkėsi į langą apie ketvirtą valandą. Matyt, šitas... šitas žvėrynas kur kas aktyvesnis, kai tamsu.

- Brentas Nortonas taip nepasakytų, - paprieštaravau aš. - Ir Normas.

Mileris vėl linktelėjo ir ilgą laiką tylėjo. Paskui užsirūkė ir pažvelgė į mane.

- Mes negalime čia likti, Draitonai.

- Čia užtektinai maisto. Ir daugybė visokiausių gėrimų.

- Maisto atsargos neturi jokios reikšmės, ir tu pats tai puikiai supranti. Ką mes darysime, jeigu vienas iš tų didžiulių žvėrių sugalvos pas mus įsilaužti, užuot slankiojęs aplinkui naktimis? Baidysime jį šluotomis ir skystais prakurais?

Žinoma, jis buvo teisus. Galbūt rūkas tam tikra prasme ir gynė mus nuo tų pabaisų. Slėpė. Bet visai įmanoma, kad tai tęsis neilgai, be to, man kėlė nerimą ir dar kai kas. Mes išbuvome "Federal Fuds" maždaug aštuoniolika valandų, ir aš jau jaučiau, kaip mane apima letargas - panašų sustingimą buvau pajutęs kelis kartus, kai pabandžiau nuplaukti pernelyg toli nuo kranto. Dabar norėjosi likti parduotvėje, kur saugu, rūpintis Biliu ("Ir galbūt dulkinti naktimis Amandą Damfris", - sušnibždėjo kažkoks balsas viduje), palaukti, gal rūkas paprasčiausiai išsisklaidys, ir viskas vėl bus kaip buvę.

Tokį patį norą regėjau ir kitų veiduose. Staiga man šovė į galvą, kad kai kurie žmonės neišeis iš parduotuvės jokiais būdais. Po visų įvykių vien užuomina, kad reikia išeiti, pakirs jiems kojas.

Mileris tikriausiai sekė, kaip šios mintys atsispindi mano veide.

- Kai atslinko šitas prakeiktas rūkas, čia buvo apie aštuoniasdešimt žmonių, - tarė jis. - Atimk iš to skaičiaus prekių išnešiotoją Normą, Nortoną, tuos keturis, kurie išėjo su juo, ir Smolį. Lieka septyniasdešimt trys.

“O atėmus dar du kareivius, gulinčius po maišais su maistu šunyčiams, lieka septyniasdešimt vienas”, - pagalvojau aš.

- Paskui atimk tuos, kurie tiesiog pakvaišo, - tęsė Mileris. - Jų yra dešimt ar dvylika. Tarkime, dešimt. Lieka šešiasdešimt trys. Bet... - Jis pakėlė išteptą cukraus pudra pirštą. - Iš tų šešiasdešimt trijų žmonių dvidešimt ar maždaug tiek niekur iš čia neitų. Juos tektų tempti jėga.

- Ir ką tai įrodo?

- Kad reikia bėgti iš čia, štai ką. Aš išeinu. Manau, apie vidurdienį. Ketinu pasiimti su savimi tiek žmonių, kiek sutiks. Norėčiau, kad tu ir tavo berniukas eitumėte su manimi.

- Po to, kas nutiko Nortonui?

- Nortonas nuėjo kaip ėriukas į skerdyklą. Tai nereiškia, kad aš ir tie žmonės, kurie prisijungs prie manęs, turi elgtis lygiai taip pat.

- Kaip tu gali apsisaugoti nuo pavojaus? Mes turime tik vieną revolverį.

- Gerai, kad bent vieną. Bet, jeigu mums pasisektų pereiti per gatvę, galbūt patektumėme į “Sportsmens Iksčeindž”. Ten ginklų daugiau, negu reikia.

- Čia vienu “jeigu” ir vienu “galbūt” per daug.

- Draitonai, - tarė jis, - situacija, į kurią mes patekome, taip pat gana neapibrėžta.

Mileriui buvo lengva taip sakyti, nes jis neturėjo mažo sūnaus, kuriuo reikia rūpintis.

- Klausyk, palikime kol kas tai, gerai? Šiąnakt aš nedaug miegojau, bet užtat daug galvojau. Nori, papasakosiu, apie ką?

- Žinoma.

Jis atsistojo ir pasirąžė.

- Eime prie lango.

Mudu nuėjome pro kasas, pro duonos lentynas ir sustojome prie vienos iš angų.

- Visi vabzdžiai dingo, - pranešė ten budėjęs vyras.

Mileris paplojo jam per nugarą.

- Gali išgerti kavos, bičiuli. Aš už tave pabudėsiu.

- Gerai. Ačiū.

Jis nuėjo, ir mudu su Mileriu atsistojome prie angos.

- Pasakyk man, ką ten matai, - paprašė Mileris.

Pažvelgiau pro langą. Matyt, kuris nors iš paukštiškųjų padarų nuvertė šiukšlių dėžę: ji gulėjo ant šono, o popieriai, skardinės ir kartoniniai puodeliai buvo pabirę ant asfalto. Kiek toliau nyko rūke arčiausiai parduotuvės pastatytų automobilių eilė. Daugiau nieko nemačiau. Taip ir pasakiau Mileriui.

- Tas žydras pikapas "Ševrole" - mano, - tarė jis, rodydamas ranka, ir aš įžvelgiau rūke kažkokią užuominą į žydrą dėmę. - Bet jei prisimeni, vakar, kai atvažiavai, aikštelė buvo sausakimša, ar ne?

Žvilgtelėjau į savo "Skautą" ir prisiminiau, kad man pasisekė pastatyti mašiną taip arti parduotuvės tik todėl, kad tuo metu kažkas išvažiavo. Aš linktelėjau.

- O dabar, Draitonai, - tęsė Mileris, - pridėkime prie šio fakto dar vieną: Nortonas ir jo ketvertukas... Kaip tu juos pavadinai?

- "Plokščios žemės" draugija.

- Tiksliai. Tokie jie ir buvo. Jie išėjo, taip? Ir nuėjo beveik per visą virvės ilgį. O paskui mes išgirdome tą baubimą, tarsi ten, lauke, būtų vaikštinėjusi pasiutusių dramblių banda. Teisingai?

- Tai nebuvo panašu į dramblius, - atsakiau. - Greičiau į... - "Į kažką iš priešistorinių pelkių", - toks palyginimas atėjo man į galvą, tačiau nenorėjau šito sakyti Mileriui. Ypač po to, kai jis paplojo anam vyriškiui per nugarą ir nusiuntė išgerti kavos tarsi treneris, šalinantis žaidėją iš tolesnių varžybų. Galėjau pasakyti tai Oliui, bet ne Mileriui. - Nežinau, į ką tai buvo panašu, - tyliai užbaigiau.

- Sprendžiant iš garso, tai buvo didelis padaras.

- O, taip, - atsakiau ir mintyse pridūriau: "Velniškai didelis".

- Tai kodėl mes negirdėjome, kaip dūžta mašinos? Metalo džeržgesio? Stiklo skambėjimo?

- Na, todėl, kad... - nutilau. Mileris prirėmė mane prie sienos. - Nežinau.

- Mašinos tikrai negalėjo visos išvažiuoti iš aikštelės iki požeminio smūgio ar kas ten buvo, - tęsė Mileris. - Štai ką aš manau: mes negirdėjome mašinų dužimo, nes daugelio jų paprasčiausiai nebėra. Tiesiog... išnyko. Prasmego skradžiai žemę, išgaravo, vadink kaip nori. Jeigu jau persikreipė ir suskilinėjo langų rėmai, viskas nukrito nuo lentynų... tą pačią akimirką nutilo miesto sirena.

Pabandžiau įsivaizduoti prasmegusią mašinų stovėjimo aikštelę. Vaizdavausi, kaip prieinu prie ką tik atsivėrusios prarajos, kur staiga baigiasi asfaltas ir tvarkingai geltonais dažais pažymėtos vietos automobiliams. Plyšys, šlaitas... o galbūt bedugnė, slypinti matiniame baltame rūke...

- Jeigu tavo spėjimas teisingas, - tariau, kelias sekundes pagalvojęs, - tai kaip toli tu nuvažiuosi savo pikapu?

- Aš ir negalvojau apie jį. Mąsčiau apie tavo mašiną, varomą dviem tiltais.

Apie tai vertėjo pamąstyti, tik ne dabar.

- Ką tu dar sumanei?

- Galvojau apie kaimyninę vaistinę, - noriai tęsė Mileris. - Ką tu apie tai manai?

Aš prasižiojau, ketindamas pasakyti, kad neturiu nė mažiausio supratimo, apie ką jis kalba, bet tučtuojau susičiaupiau. Kai vakar privažiavome prie parduotuvės, vaistinė dirbo. Automatinė skalbykla buvo uždaryta, bet "Bridžtono vaistinė" dirbo. Kondicionieriai, žinoma, ir pas juos neveikė, todėl jie atlapojo iki galo duris ir užrėmė guminėmis kaladėlėmis, kad patektų daugiau oro. Vaistinės durys buvo ne toliau, kaip už dvidešimties pėdų nuo įėjimo į parduotuvę. Tada kodėl...

- Kodėl niekas iš ten buvusių žmonių neatėjo čia? - paklausė už mane Mileris. - Praėjo aštuoniolika valandų. Negi jie neišalko? Juk tikriausiai nevalgo ten vatos.

- Vaistinėje yra maisto, - paprieštaravau aš. - Ten visada pardavinėjami kokie nors konditerijos gaminiai. Kartais krekeriai, kartais pyragaičiai ir panašiai. Be to, saldainiai.

- Nemanau, kad jie tenkintųsi tokiu šlamštu, kai čia šitiek maisto.

- Ir kur tu kreipi?

- Aš noriu išsigauti iš čia, bet nenoriu tapti užkandžiu kokiam nors pabėgėliui iš antrarūšio siaubo filmo. Keturi ar penki mūsiškiai galėtų nueiti ir patikrinti padėtį vaistinėje. Tai būtų tam tikras bandomasis žygis.

- Tai viskas?

- Ne, yra dar viena problema.

- Kokia?

- Ji, - paprastai atsakė Mileris, dūręs pirštu į vieną iš vidurinių praėjimų. - Ta pasiutusi kalė. Ragana.

Jis rodė į mis Karmodi. Senė jau nebebuvo viena: su ja sėdėjo dvi moteriškės. Iš jų ryškių drabužių nusprendžiau, kad jos vasarotojos arba turistės, tikriausiai palikusios namie šeimas, kad "nuvažiuotų į miestą šio to nupirkti", ir dabar graužiamos nerimo dėl savo vyrų bei vaikų. Damos, pasiruošusios griebtis bet kokio šiaudo. Netgi niūrios misis Karmodi paguodos.

Geltonas senės kostiumas tebešvietė akinančiai ir grėsmingai. Ji, nutaisiusi niūrią miną, kažką kalbėjo, gestikuliuodama rankomis. Abi damos ryškiaspalviais drabužiais (bet ne, ne tokiais ryškiais, kaip misis Karmodi kostiumas; o savo milžinišką̨jį krepšį ji taip pat vis dar laikė pasikišusi po pažastimi) įdėmiai klausėsi.

- Ji - tai dar viena priežastis, kodėl aš noriu nešdintis iš čia, Draitonai. Iki vakaro šalia jos sėdės jau šeši žmonės. O jei šiąnakt grįš rausvieji vabzdžiai ir paukščiai, iki ryto ji turės visą kongregaciją. Ir tada jau reikės jaudintis dėl to, ką ji lieps paaukoti, kad viskas geriau baigtųsi. Galbūt mane arba tave, arba tą vyruką Hatleną. O gal ir tavo sūnų.

- Kvailystė, - atkirtau aš.

Bet ar tikrai tai buvo kvailystė? Šiurpas, perbėgęs per mano nugarą, sakė, kad galbūt ir ne. Misis Karmodi kalbėjo be paliovos, o abi damos sekė jos raukšlėtas lūpas neatitraukdamos akių. Kas tai - kvailystė? Prisiminiau dulkėtas iškamšas, geriančias vandenį iš veidrodinio upokšnio. Misis Karmodi mokėjo paveikti žmones. Netgi Stefa, visada tokia praktiška ir tiesmuka, minėdavo jos vardą atsargiai.

"Pasiutusi kalė" - taip pavadino ją Mileris. "Ragana".

- Žmonės, susirinkę čia, parduotuvėje, dabar turi išlaikyti nelengvą išbandymą, - tarė Mileris ir po akimirkos pridūrė, parodęs į raudonai nudažytus vitrinos langų rėmus - išlinkusius, persikreipusius ir suskilinėjusius: - Jų protai dabar atrodo kaip šitie rėmai. Mano tai tikrai. Pusę nakties galvojau, kad man tiesiog keli varžtai atsisuko, kad iš tikrųjų aš sėdžiu Danverso beprotnamyje, apvilktas tramdomaisiais marškiniais, ir klejoju apie rausvus vabalus, priešistorinius paukščius ir čiuptuvus, tačiau visa tai išnyks, kai tik gražutė seselė suleis man į ranką raminančiųjų. - Mažas Milerio veidas buvo sustingęs ir išblyškęs. Jis pažvelgė į misis Karmodi, po to vėl į mane. - Aš galiu tau pasakyti, kas bus toliau: kuo labiau žmonės kvaiš, tuo geresnė toji senė jiems atrodys. Ir aš nenoriu būti čia, kai tai įvyks.

Misis Karmodi lūpos tebekrutėjo. Liežuvis be perstojo makalavo tarp retų dantų. Senė tikrai buvo panaši į raganą. Tik juodos smailos kepurės ir trūko. Apie ką ji kalbėjo toms dviems patekusioms į žabangas paukštytėms ryškiais vasariniais apdarais?

Apie "Projektą "Strėlė"? Apie Juodąjį Pavasarį? Apie pragaro išperas? Apie žmogaus aukojimą?

Kvailystės.

Tačiau...

- Ir ką tu apie tai manai? - paklausė Mileris.

- Gerai, aš sutinku, - atsakiau. - Pamėginsime nueiti į vaistinę. Tu, aš, Olis, jei norės, ir dar keli vyrai. O paskui apsvarstysime tolimesnius veiksmus.

Sakydamas tai, jaučiausi lyg eičiau lynu virš bedugnės. Žūdamas Bilio neišgelbėčiau. Antra vertus, neišgelbėčiau ir kiurksodamas parduotuvėje. Iki vaistinės tik dvidešimt pėdų. Verta pabandyti.

- Kada? - paklausė Mileris.

- Duok man dar vieną valandą.

- Žinoma, - atsakė jis.

IX. Žygis į vaistinę

Pasakiau apie tai misis Terman, Amandai ir Biliui. Iš ryto jis atrodė daug geriau. Mažylis suvalgė dvi spurgas ir porciją "Vaikiškų pusryčių". Po to mes pažaidėme gaudynių dviejuose praėjimuose, ir jis netgi pralinksmėjo. Vaikų sugebėjimas prisitaikyti prie aplinkybių kartais būna tiesiog pribloškiantis. Bilis buvo išblyškęs, paakiai vis dar patinę nuo ašarų, pralietų naktį, o veidas atrodė suvytęs kaip seno, daug patyrusio ir iškentėjusio žmogaus. Ir vis tik jis dar galėjo juoktis... bent jau, kol prisimindavo, kur esąs ir kas atsitiko.

Po smagaus pasilakstymo susėdome kartu su Amanda ir Hete Terman, išgėrėme kavos iš popierinių puodelių ir aš pasakiau joms ir Biliui, kad ketinu drauge su keliais kitais žmonėmis nueiti į vaistinę.

- Aš nenoriu, kad tu eitum, - tučtuojau pareiškė Bilis. Jo veidas paniuro.

- Viskas bus gerai, Didysis Bilai. Aš tau parnešiu komiksų apie Spaidermeną.

- Aš noriu, kad tu liktum čia. - Dabar jo veidas jau buvo ne niūrus, o tiesiog piktas.

Paėmiau Bilį už rankos, bet jis tučtuojau ją ištraukė. Aš vėl paėmiau.

- Bili, anksčiau ar vėliau mums teks iš čia išeiti. Tu juk supranti, ar ne?

- Kai rūkas išsisklaidys... - neryžtingai atsakė vaikas. Jis lėtai ir nenoriai gurkšnojo savo kavą.

- Bili, jis tvyro jau visą parą.

- Aš noriu pas mamytę.

- Galbūt nuo šito žygio į vaistinę priklausys, ar mes galėsime pas ją grįžti.

- Nereikia kelti berniukui vilčių, Deividai, - įsiterpė misis Terman.

- Po velnių! - riktelėjau ant jos. - Vaikui reikia turėti kažkokią viltį!

Misis Terman nudelbė akis.

- Taip. Galbūt.

Bilis neatkreipė į tai dėmesio, tik vėl ėmė atkalbinėti mane.

- Tėveli... ten visokios pabaisos, tėveli. *Pabaisos.*

- Taip, mes žinome. Bet dauguma jų - ne visos, bet dauguma - pasirodo tik naktį.

- Jos lauks, - sušnibždėjo Bilis, žiūrėdamas į mane didžiulėmis akimis. - Jos tykos jūsų rūke... Ir kai eisite atgal, išlindusios suės jus. Kaip pasakose. - Paniškai išsigandęs vaikas stipriai apsikabino mane. - Neik tenai, tėveli, prašau.

Kaip galėdamas švelniau atkabinau jo rankas ir paaiškinau, kad privalau eiti.

- Bet aš grįšiu, Bili.

- Gerai, - dusliai pratarė Bilis, bet daugiau nebežiūrėjo į mane. Sūnus netikėjo, kad aš grįšiu. Tai buvo parašyta jo veide, jau ne piktame, bet liūdname ir ilgesingame.

Vėl suabejojau, ar teisingai elgiuosi taip rizikuodamas, bet paskui atsitiktinai žvilgtelėjau į vidurinį praėjimą ir pamačiau ten sėdinčią misis Karmodi. Ji turėjo jau trečią klausytoją - nesiskutusį vyrą žiauriomis, krauju pasruvusiomis akimis. Sunykęs veidas ir drebančios rankos aiškiai bylojo apie sunkias pagirias. Tai buvo ne kas kitas, kaip mūsų bičiulis Maironas Lefleras. Žmogus, be jokio sąžinės graužimo išsiuntęs berniuką atlikti suaugusio vyro darbą.

"Ta pasiutusi kalė. Ragana."

Pabučiavau Bilį ir stipriai suspaudžiau glėbyje. Paskui pasukau prie vitrinos, bet ne pro indų skyrių. Nenorėjau pakliūti į akis senei Karmodi.

Pusiaukelėje mane pasivijo Amanda.

- Tu tikrai privalai ten eiti? - paklausė ji.

- Taip, - atsakiau.

- Nepyk, jei pasakysiu, kad man tai atrodo tik tuščias narsos demonstravimas. - Jos skruostai išraudo, o akys dar labiau pažaliavo. Ji bijojo, siaubingai bijojo.

Paėmiau Amandą už rankos ir perpasakojau savo pokalbį su Denu Mileriu. Mašinų mįslė ir tas faktas, kad niekas iš vaistinės neatėjo pas mus, jos per daug nesujaudino. Tačiau privertė suklusti Milerio nuogąstavimai dėl misis Karmodi.

- Jis teisus, - pareiškė Amanda.

- Tu tikrai tiki tomis kvailystėmis?

- Nežinau. Tačiau toji moteris varo man siaubą. O jeigu žmones gąsdinsi pakankamai smarkiai ir ilgai, jie seks paskui bet ką, kas pasiūlys išsigelbėjimo būdą.

- Bet aukoti žmogų, Amanda?

- Actekai taip darydavo, - atšovė ji. - Klausyk, Deividai. Tu būtinai grįžk. Jeigu kas nors atsitiks... nors kas... tučtuojau grįžk. Mesk viską ir bėk, jei reikės. Ne dėl manęs. Tai, kas įvyko praėjusią naktį, buvo puiku, bet tai buvo praėjusią naktį. Grįžk dėl savo berniuko.

- Taip. Aš grįšiu.

- Abejoju, - atsakė Amanda.

Dabar ji atrodė visai kaip Bilis - pavargusi ir sena. Staiga supratau, kad taip tikriausiai atrodo daugelis iš mūsų. Bet tik ne misis Karmodi. Misis Karmodi tapo net jaunesnė ir gyvybingesnė. Tarsi pateko į savo stichiją. Tarsi... tarsi ji gyveno siaubu.

Susirinkome tik pusę dešimtos. Ėjome septyniese. Olis, Denas Mileris, Maikas Hatlenas, buvęs Mairono Leflero bičiulis Džimas (taip pat kamuojamas pagirių, bet pasiryžęs atpirkti kaltę), Badis Igltonas ir aš. Septintoji buvo Hilda Repler. Mileris ir Hatlenas bandė ją atkalbėti, bet senoji mokytoja nieko neklausė. Aš net nemėginau. Numanau, kad ji gali pasirodyti labiau pasiruošusi tokiam žygiui, negu bet kuris mūsų, galbūt išskyrus Olį. Misis Repler nešėsi nedidelį drobinį maišelį, prikrautą insekticido balionėlių, jau atkimštų ir paruoštų naudojimui. Kitoje rankoje ji turėjo teniso raketę, paimtą iš sporto prekių skyriaus antrajame praėjime.

- Kaip jūs ketinate ja pasinaudoti, misis Repler? - paklausė Džimas.

- Nežinau, - atsakė ji. Jos balsas buvo žemas, kimus ir tvirtas. - Bet raketę patogu laikyti. - Misis Repler įsmeigė į Džimą atidų savo šaltų akių žvilgsnį. - Džimas Grondinas, ar ne? Atrodo, buvai mano klasėje?

Džimas baugščiai nusišypsojo.

- Taip. Aš ir mano sesuo Paulina.

- Per daug išgėrei vakar?

Džimas, žymiai aukštesnis už misis Repler ir kokiu šimtu svarų sunkesnis, paraudo iki pat kareivišku "ežiuku" apkirptų plaukų šaknų.

- Aš ne... - pradėjo jis.

Bet misis Repler nusisuko nuo jo, nutraukdama per pusę žodžio.

- Manyčiau, mes jau galime eiti, - pareiškė ji.

Kiekvienas iš mūsų ką nors nešėsi, nors tokią ginkluotę jūs tikriausiai pavadintumėte daugiau negu keista. Olis turėjo Amandos revolverį, Badis Igltonas kažkur sandėlyje susirado plieninį laužtuvą. Aš pasiėmiau šluotkotį.

- Gerai, - tarė Mileris, pakėlęs balsą. - Prašau dėmesio!

Apie dvylika žmonių susirinko prie durų pažiūrėti, kas čia vyksta. Šio būrelio dešinėje stypsojo misis Karmodi su savo naujaisiais draugais.

- Mes einame į vaistinę pasižvalgyti. Galbūt parnešime kokių nors vaistų misis Klaphem.

Taip vadinosi senoji dama, sutrypta vakar, kai pasirodė rausvieji vabzdžiai. Viena jos koja buvo lūžusi, ir senutė kentėjo baisius skausmus.

Mileris nužvelgė mus.

- Mes negalime rizikuoti, - tarė jis. - Vos pastebėję pavojaus požymius, tučtuojau grįšime į parduotuvę...

- Ir atvesite pas mus visas tas pragaro išperas! - išrėkė misis Karmodi.

- Ji teisi! - pritarė viena iš vasarotojų. - Jūs parodysite pabaisoms, kur mes slepiamės, ir jos ateis čionai! Kodėl negalite ramiai pasėdėti, kol viskas gerai?

Kai kurie iš žiūrovų pritarė jai.

- Tai, kas čia nutiko, jūs vadinate "viskas gerai"? - paklausiau aš.

Moteriškė suglumusi nudelbė akis.

Tačiau į priekį išėjo misis Karmodi. Jos akys tiesiog degė.

- Tu mirsi ten, Deividai Draitonai! Nori, kad tavo sūnus liktų našlaitis? - Ji nužvelgė mus visus kiaurai veriančiu žvilgsniu. Badis Igltonas nuleido akis ir pakėlė savo laužtuvą, tarsi gindamasis nuo senės kerų.

- Jūs visi ten mirsite! Argi nesupratote, kad atėjo pasaulio pabaiga? Pragaro išperos užplūdo žemę! Žvaigždė Metėlė liepsnoja ugnimi, ir kiekvienas, kas išeis pro duris, bus sudraskytas į gabalus! O paskui pabaisos ateis tų, kurie liko čia, kaip sakė ši geroji moteris! Žmonės, negi jūs leisite, kad tai įvyktų? - Ji kreipėsi į žiūrovus, ir tarp jų pasigirdo tylus murmesys. - Po to, kas nutiko netikintiems vakar? Ten mirtis! Mirtis! Mi...

Žaliųjų žirnelių skardinė, pralėkusi virš dviejų kasų, atsitrenkė į misis Karmodi krūtinę. Senė susvyravo, kvarktelėjusi iš netikėtumo.

Priekin išlėkė Amanda.

- Užsičiaupk! - suriko ji. - Užsičiaupk, maitėda!

- Ji tarnauja nelabajam! - subliuvo misis Karmodi ir nervingai išsišiepė. - Su kuo tu miegojai praėjusią naktį, poniute? Su kuo tu gulėjai praėjusią naktį? Motina Karmodi viską mato, o taip! Motina Karmodi mato tai, ko nepastebi kiti.

Bet jos sukelta įtampa buvo jau atslūgusi. Amanda nė nemirktelėjusi atlaikė senės žvilgsnį.

- Mes eisime ar stovėsime čia visą dieną? - paklausė misis Repler.

Ir mes išėjome. Dieve, saugok mus - išėjome.

Denas Mileris žengė pirmas, įkandin sekė Olis. Aš ėjau paskutinis, paskui misis Repler. Tikriausiai dar niekada gyveni-

me taip nebijojau. Delnas, kuriame gniaužiau šluotkotį, buvo šlapias ir lipnus nuo prakaito.

Už durų vėl pajutau silpną, aitrų, nenatūralų rūko kvapą. Mileris ir Olis buvo jau dingę rūke, o Hatlenas, kuris ėjo trečias, vos matėsi.

"Tik dvidešimt pėdų, - kartojau mintyse. - Tik dvidešimt pėdų".

Prieš mane lėtai, bet tvirtai žingsniavo misis Repler, mojuodama teniso rakete, sugniaužta dešinėje rankoje. Mūsų kairėje liko raudona šlako siena. Dešinėje kaip laivai vaiduokliai dunksojo automobiliai, pastatyti pirmoje aikštelės eilėje. Paskui iš rūko išniro dar viena šiukšlių dėžė, o už jos - suolėlis, kur žmonės kartais laukdavo savo eilės prie telefono-automato.

"Tik dvidešimt pėdų. Mileris tikriausiai jau ten. Dvidešimt pėdų - tai tik dešimt ar dvylika žingsnių, tai..."

- O, Viešpatie! - suriko Mileris. - O Viešpatie aukštybėse, jūs tik pažiūrėkite!

Vadinasi, Mileris jau pasiekė vaistinę.

Badis Igltonas, ėjęs trečias nuo galo, apsisuko bėgti. Plačiai išplėstos Badžio akys buvo pilnos baimės. Misis Repler lengvai sudavė jam į krūtinę teniso rakete.

- Kurgi tu susiruošei? - paklausė ji savo griežtu, truputį kimiu balsu, ir visa panika dingo.

Mes susibūrėme aplink Milerį. Žvilgtelėjęs per petį pamačiau, kad visas "Federal" pastatas dingęs rūke. Raudona šlako siena palaipsniui virto rausva ir maždaug už penkių pėdų nuo pagrindinių parduotuvės durų visai išnyko. Pasijutau toks vienišas ir atskirtas nuo pasaulio, kaip dar niekada gyvenime. Tarsi būčiau praradęs pagrindą po kojomis.

Vaistinė buvo virtusi skerdykla.

Mudu su Mileriu beveik atspėjome. Visi padarai, pasislėpę rūke, rasdavo grobį pagal kvapą. Tai buvo logiška. Regėjimas nebūtų davęs jiems jokios naudos. Klausa - taip pat, nes, kaip minėjau, rūkas keisčiausiu būdu darkė akustiką: iš toli ataidėjęs

garsas skambėjo taip, lyg būtų ištartas visai čia pat, o artimas garsas atrodė sklindąs iš toli. Todėl tie padarai iš rūko ėjo, vedami pačios patikimiausios juslės - uoslės.

Žmones, esančius parduotuvėje, išgelbėjo tai, kad nebuvo elektros. Durys su "elektrine akimi" neveikė, todėl užslinkus rūkui, parduotuvė liko tarsi užantspauduota. O vaistinės durys ... jos buvo atidarytos ir dar paremtos. Dingus elektrai, nustojo veikti kondicionieriai, ir vaistinės darbuotojai atidarė duris, kad vidun patektų daugiau gaivaus oro. Tačiau kartu pateko ir dar kai kas.

Tarpduryje kniūbsčias gulėjo vyras kaštoninės spalvos marškinėliais. Tiksliau, aš iš pradžių pamaniau, kad jie kaštoniniai. Bet paskui pastebėjau baltą ruožą marškinėlių apačioje ir supratau, kad kadaise jie buvo visiškai balti. O kaštonine spalva juos nudažė sukepęs kraujas. Be to, dar kažkas buvo ne taip, ir aš ilgai sukau galvą, kas būtent. Nesupratau net tada, kai Badį Igltoną supykino. Matyt, kai atsitinka tokie... kraštutinumai, žmogaus protas iš pradžių atsisako tai suvokti... išskyrus tuos atvejus, kai taip būna kare.

Vyrui trūko galvos, štai kas buvo ne taip. Jo kojos gulėjo ant vaistinės slenksčio, o galva turėjo kabėti nuo viršutinio laiptelio. Bet jos paprasčiausiai nebuvo.

Džimui Grondinui to pakako. Jis nusisuko, rankomis užsidengęs burną, žvilgtelėjo į mane paklaikusiomis, krauju pasruvusiomis akimis ir nusvirduliavo atgal į parduotuvę.

Kiti neatkreipė į tai dėmesio. Mileris įėjo į vaistinę, Maikas Hatlenas žengė paskui jį. Misis Repler su savo teniso rakete sustojo vienoje durų pusėje, Olis - kitoje. Rankoje jis laikė nukreiptą į žemę Amandos revolverį.

- Atrodo, aš pradedu netekti vilties, Deividai, - tyliai pratarė jis.

Badis Igltonas atsišliejo į telefono-automato pertvarą kaip žmogus, gavęs blogą žinią iš namų. Jo platūs pečiai virpėjo nuo kūkčiojimo.

- Dar per anksti mus laidoti, - atsakiau Oliui ir žengiau pro duris. Aš nenorėjau eiti vidun, bet buvau pažadėjęs sūnui parnešti komiksų knygelę.

Vaistinėje viešpatavo pats tikriausias chaosas. Visur mėtėsi žurnalai ir knygos minkštais viršeliais. Man po kojomis gulėjo "Spaidermenas" ir "Milžinas kerėpla". Beveik negalvodamas pakėliau abi knygeles ir įsikišau į užpakalinę kelnių kišenę. Ant grindų buvo išversta daugybė vaistų buteliukų ir dėžučių. Iš už prekystalio karojo žmogaus ranka.

Mane apėmė netikrumo pojūtis. Patalpa tikrai priminė skerdyklą, tačiau tuo pat metu atrodė taip, tarsi joje vyko kažkokia bepročių šventė: visur buvo prikabinėta juostelių, kurias aš iš pradžių palaikiau girliandomis. Tik jos buvo ne plačios ir plokščios, kaip paprastai, o greičiau panašios į storas stygas arba plonus laidus. Pastebėjau, kad jos ryškiai baltos spalvos, kaip ir pats rūkas, ir šiurpulys perbėgo mano nugara. Tai ne girliandos. Tai kas tada? Ant kai kurių virvių kabėjo žurnalai ir knygos.

Maikas Hatlenas paspyrė kažkokį keistą juodą daiktą, ilgą ir plaukuotą.

- Kas čia per velniava? - paklausė jis, į nieką konkrečiai nesikreipdamas.

Ir staiga aš supratau. Supratau, kas išžudė visus žmones, buvusius vaistinėje, kai užslinko rūkas. Žmones, aptiktus pagal kvapą...

- Atgal, - pratariau aš. Mano gerklė buvo visiškai išdžiūvusi, ir žodžiai nuskambėjo sausai kaip šūvis. - Traukiamės.

Olis pažvelgė į mane.

- Deividai?..

- Tai voratinklis, - paaiškinau.

O po akimirkos iš gatvės pasigirdo du riksmai: pirmąkart rėkta iš išgąsčio, antrąkart - iš skausmo. Rėkė Džimas. Jeigu jis privalėjo atpirkti savo kaltę, tai atpirkinėjo dabar.

- Traukitės! - sušukau Maikui ir Denui Mileriui.

Ir staiga kažkas šmėkštelėjo ore. Baltame rūke buvo neįmanoma įžiūrėti, kas tai. Todėl iš pradžių išgirdau garsą, primenantį nesmarkų pliaukštelėjimą botagu, o tik paskui pamačiau: balta gija apsivijo apie Badžio Igltono koją ir suveržė džinsus virš kelio.

Badis riktelėjo ir stvėrėsi už pirmo pasitaikiusio po ranka daikto - telefono. Ragelis nulėkė žemyn ir švytuodamas pakibo ore.

- O Viešpatie, skauda! - suriko Badis.

Olis sugriebė jį. Pamatęs, kas atsitiko, supratau, kodėl tarpduryje gulėjęs žmogus buvo be galvos. Plonas baltas laidas, apsisukęs apie Badžio koją tarsi šilkinė virvelė, pamažu rėžėsi į kūną. Džinsų klešnė nušliaužė žemyn, o odoje atsirado kraujuojanti apvali įpjova.

Olis smarkiai truktelėjo Badį į save. Gija pokštelėjusi nutrūko. Badžio lūpos buvo net pamėlusios nuo šoko.

Maikas ir Denas jau ėjo atgal, bet pernelyg lėtai. Denas užlėkė ant kelių ištemptų gijų ir prilipo prie jų kaip musė prie lipnaus musgaudžio. Sutelkęs visas jėgas, jis ištrūko, palikęs ant voratinklio marškinių skutus.

Staiga oras prisipildė tylių botago pliaukšėjimų, ir iš visų pusių aplink mus ėmė kristi plonos baltos gijos, padengtos kažkokia rūgštimi. Aš išsisukau nuo dviejų tokių gijų - ne tiek vikrumo, kiek sėkmės dėka. Vienai nukritus prie pat mano kojos, išgirdau tylų šnypštimą - tai rūgštis ėdė asfaltą. Dar vieną ore šmėkštelėjusią giją misis Repler šaltakraujiškai atmušė teniso rakete. Balta virvė tuoj pat prilipo prie raketės tinklelio, ir rūgšties išgraužtos vielelės skambėdamos sutrūkinėjo. Garsas priminė greitą smuiko stygų timpčiojimą. Po akimirkos kita gija apsivijo raketės kotą ir nusinešė ją į rūką.

- Traukiamės! - šūktelėjo Olis.

Mes pajudėjome link parduotuvės. Olis viena ranka prilaikė Badį. Denas Mileris ir Maikas Hatlenas ėjo abipus misis Repler. Iš rūko tebeplaukė baltos virvės, pastebimos tik rausvos pastato sienos fone.

Viena gija apsivijo apie kairę Maiko ranką. Antroji čekštelėjo jam per kaklą. Iš prakirstos kaklo arterijos ištryško kraujo čiurkšlė, ir Maikas su nukarusia galva buvo nutemptas į rūką. Nuo vienos kojos nukritęs sportbatis liko gulėti ant asfalto.

Netikėtai Badis virstelėjo į priekį, ir jį prilaikęs Olis vos nesuklupo ant kelių.

- Jis nualpo, Deividai. Padėk man.

Aš sugriebiau Badį per juosmenį, ir ėmėme dviese tempti jį link parduotuvės durų. Netgi netekęs sąmonės, Badis neatgniaužė delno ir neišmetė plieninio laužtuvo. Koja, apie kurią apsivijo voratinklio gija, styrojo užlūžusi nenatūraliu kampu.

- Saugokitės! - šaižiai riktelėjo misis Repler, atsisukusi į mus. - Pažiūrėkite atgal!

Grįžtelėjau atgal, dar spėjęs pastebėti, kaip balta gija nukrito ant Deno Milerio galvos. Denas ėmė traukyti ją ir plėšti nuo savęs.

Iš rūko mums už nugarų išlindo didžiulis voras. Jis buvo stambaus šuns dydžio, juodas su geltonais dryžiais. “Kaip lenktyninis automobilis”, - šmėkštelėjo beprotiška mintis. Voro akys buvo granatų spalvos - tamsiai raudonos. Jis dalykiškai žingsniavo į mus dvylika ar keturiolika nariuotų kojų. Tai nebuvo paprastas žemiškas voras, tik padidintas kaip siaubo filmuose. Tai buvo absoliučiai kitoks padaras, galbūt netgi visai ne voras. Pamatęs jį, Maikas Hatlenas būtų supratęs, iš kur atsirado tas juodas plaukuotas daiktas, kurį jis paspyrė vaistinėje.

Voras artinosi prie mūsų, leisdamas voratinklio gijas iš ovalios angos pilve. Jos plaukė į mus, išsiskleidusios beveik taisyklinga vėduokle. Žiūrėdamas į šitą pabaisą, taip primenančią juodus vorus, kiūtančius virš negyvų musių ir vabalų mūsų valčių pašiūrės kertėse, jutau, kad tuoj išsikraustysiu iš proto. Tikriausiai tik mintis apie Bilį dar palaikė manyje sugebėjimą sveikai mąstyti. Atrodo, aš juokiausi. O gal verkiau arba rėkiau. Nežinau.

Tačiau Olis Viksas liko šaltas ir tvirtas kaip uola. Jis pakėlė Amandos revolverį - ramiai, tarsi treniruodamasis šaudykloje - ir lygiais tarpais ištuštino būgnelį į šlykštų padarą. Kad ir iš kokio pragaro atsibastęs, voras nebuvo nepažeidžiamas. Juodas skystis švirkštelėjo iš žaizdų. Pabaisa kraupiai sukriokė - garsas buvo toks žemas, kad jį greičiau jutai negu girdėjai - kaip bosinę sintezatoriaus natą, - paskui nėrė į rūką ir dingo. Galėjai pagalvoti, kad tai buvo tik kraupi vizija, jei ne lipnaus juodo skysčio balos, likusios ten, kur praėjo padaras.

Žvangtelėjo į asfaltą laužtuvas, Badžio Igltono pagaliau paleistas iš rankos.

- Jis nebegyvas, - tarė Olis. - Paleisk jį, Deividai. Šita prakeikta gija pasiekė šlaunies arteriją, ir jis mirė. Reikia nešdintis iš čia. - Jo plačiu, apvaliu veidu žliaugė prakaitas, akys išsprogo. Staiga viena gija užkrito ant jo plaštakos, ir Olis greitai atitraukė ranką. Odoje liko kruvinas rėžis.

Misis Repler vėl suriko: “Saugokitės!”, ir mes pasisukome į jos pusę. Iš rūko pasirodęs dar vienas voras apglėbė savo kojomis Deną Milerį ir suspaudė siaubingame glėbyje. Denas atsimušinėjo nuo jo kumščiais. Pasilenkęs čiupau Badžio laužtuvą, tačiau voras jau ėmė vynioti Milerį savo nuodingomis gijomis, ir jo pastangos išsilaisvinti virto klaikiu mirties šokiu.

Misis Repler puolė prie voro, ištiestoje rankoje laikydama insekticido balionėlį. Kai gyvis ištiesė į ją savo kojas, senoji mokytoja nuspaudė galvutę ir nukreipė nuodų čiurkšlę tiesiai į žėrinčias lyg brangakmeniai akis. Vėl išgirdau tą šlykštų kriokimą. Voras sudrebėjo visu kūnu ir klupdamas ėmė trauktis atgal, gremždamas asfaltą plaukuotomis kojomis ir tempdamas paskui save Deno kūną. Misis Repler sviedė į padarą insekticido skardinę. Toji atšoko nuo jo ir nudardėjo asfaltu. Voras atsitrenkė į mažos sportinės mašinos dureles taip, kad ši net sulingavo, paskui dingo rūke.

Prišokau prie mirtinai išbalusios, vos pastovinčios ant kojų misis Repler ir apglėbiau ranka per juosmenį.

- Ačiū, jaunuoli, - pratarė ji. - Man apsvaigo galva.

- Nėra už ką, - kimiai atsakiau.

- Aš būčiau išgelbėjusi jį, jei būčiau galėjusi.

- Aš žinau.

Olis prisijungė prie mūsų, ir mes trise leidomės link parduotovės durų pro švilpiančias aplinkui gijas. Viena jų uždribo ant drobinio misis Repler maišelio, ir medžiagoje tučtuojau liko skylė. Misis Repler abiem rankom bandė nulaikyti savo nuosavybę, bet nepajėgė, ir maišas šokčiodamas nudardėjo paskui giją į rūką.

Kai buvome jau prie pat įėjimo į parduotuvę, iš rūko palei pastato sieną išbėgo visai mažas voras, ne didesnis už kokerspanielio šunytį. Jis neleido iš savęs gijų - tikriausiai buvo tam dar per jaunas.

Olis raumeningu pečiu pastūmė duris, praleisdamas pro jas misis Repler, o aš užsimojęs dūriau plieniniu laužtuvu ir pamoviau vorą kaip ant iešmo. Padaras pašėlusiai sutrūkčiojo, sumataravo kojomis ir įsispoksojo į mane savo raudonomis akimis, tarsi norėdamas įsidėmėti...

- Deividai! - šūktelėjo Olis, vis dar laikydamas duris.

Aš įpuoliau vidun, jis iš paskos.

Į mus žiūrėjo išblyškę, persigandę veidai. Mes išėjome septyniese, o grįžome trise. Olis atsišliejo į duris ir ėmė užtaisinėti revolverį. Jo plati krūtinė sunkiai kilnojosi, balti uniforminiai marškiniai buvo prilipę prie kūno, pažastyse tamsavo didelės prakaito dėmės.

- Kas ten? - paklausė kažkas žemu, kimiu balsu.

- Vorai, - niūriai atsakė misis Repler. - Tie išgamos nusinešė mano krepšį.

Pro minią prasibrovęs Bilis verkdamas puolė man į glėbį. Aš prispaudžiau jį prie savęs. Tvirtai tvirtai.

X. Misis Karmodi kerai. Antroji naktis parduotuvėje. Lemiama konfrontacija

Atėjo mano eilė miegoti, ir apie tas keturias valandas aš nieko nežinau. Amanda sakė, kad daug kalbėjau per miegus, kelis kartus netgi rėkiau, bet aš neprisimenu jokių sapnų. Atsibudau jau popiet. Buvau siaubingai ištroškęs. Pienas buvo jau prarūgęs, bet aš vis tiek išgėriau visą kvortą.

Sėdėjome trise - Bilis, misis Terman ir aš, paskui prie mūsų priėjo Amanda. Su ja buvo pagyvenęs vyras, siūlęsis atnešti šautuvą iš savo automobilio bagažinės. Kornelas, prisiminiau aš. Ambrozijus Kornelas.

- Kaip jautiesi, sūnau? - paklausė jis manęs.

- Gerai, - atsakiau. Bet mane vis dar kamavo troškulys, ir iš skausmo plyšo galva. O svarbiausia - aš bijojau. Apsikabinau Bilį ir pervedžiau žvilgsnį nuo Kornelo į Amandą. - Kas atsitiko?

- Misteris Kornelas sunerimęs dėl misis Karmodi elgesio, - paaiškino Amanda. - Aš taip pat.

- Bili, ar nenorėtum pasivaikščioti su manimi? - paklausė Hetė.

- Nenoriu, - atsakė Bilis.

- Eik, Bili, - liepiau sūnui, ir jis nenoriai pakluso.

- Misis Karmodi toliau drumsčia vandenį, - tarė Kornelas ir pažvelgė į mane liūdnomis seno žmogaus akimis. - Manau, privalome ją sustabdyti. Bet kokiu įmanomu būdu.

- Su ja jau beveik tuzinas žmonių,- pridūrė Amanda. - Tikra religinių fanatikų sueiga.

Prisiminiau vieną pokalbį su savo draugu rašytoju, kuris gyveno Otisfilde ir išlaikė šeimą - žmoną ir du vaikus, - augindamas viščiukus bei leisdamas vieną knygą per metus - jis rašė istorijas apie šnipus. Mes kalbėjomės apie staiga išaugusį

knygų apie antgamtinius reiškinius populiarumą. Goltas pabrėžė, kad penktajame dešimtmetyje honoraras už “Neįprastas istorijas” prilygo išmaldai, o jau šeštajame situacija visiškai pasikeitė. Kai žmonės nustoja pasitikėti mašinomis, kalbėjo jis (jo žmona tuo tarpu rinko kiaušinius, irzliai giedojo gaidžiai), ir tradicinėmis religinėmis sistemomis, jie turi pakeisti tai kažkuo kitu. Netgi sėlinantis tamsoje zombis gali pasirodyti juokingas, palyginus su groteskišku tikrovės siaubu, pavyzdžiui, tuo faktu, kad ozono sluoksnis tirpsta, ardomas milijonų aerozolinių dezodorantų.

Mes tūnojome uždaryti parduotuvėje jau dvidešimt šešias valandas ir per tą laiką ničnieko nesugebėjome padaryti. Vienintelis bandymas išeiti į lauką baigėsi daugiau kaip pusės dalyvių žūtimi. Todėl nenuostabu, kad misis Karmodi įtaka pamažu augo.

- Ji jau tikrai prisiviliojo tuziną žmonių? - paklausiau aš.

- Ne, tik aštuonis, - atsakė Kornelas. - Bet ji mala liežuviu nesustodama. Kaip Kastro, rėždavęs kalbas po dešimt valandų. Tai velniai žino kas.

Aštuoni žmonės. Ne tiek jau daug - net viso prisiekusiųjų suolo neužimtų. Bet aš supratau, kodėl taip sunerimo Amanda ir Kornelas. Net tie aštuoni galėjo tapti parduotuvėje stipriausia moraline jėga, ypač dabar, kai nebeliko Deno ir Maiko. Mintis, kad ši vieningiausia ir didžiausia mūsų uždaroje sistemoje žmonių grupė neatsiplėšdama klauso kiekvieno misis Karmodi žodžio apie pragaro siaubus ir Viešpaties rūstybės taures, sukėlė man velniškai stiprią klaustrofobiją.

- Ji vėl ėmė kalbėti apie žmogaus aukojimą, - tarė Amanda. - Bedas Braunas priėjo prie jos ir liepė liautis tauškus kvailystes jo parduotuvėje. O du vyrai, dabar prisijungę prie jos - vienas jų, beje, Maironas Lefleras, - pareiškė, kad jis pats užsičiauptų, nes jie gyveną dar laisvoje šalyje. Braunas neužsičiaupė ir prasidėjo... na, tu pasakytum “pamojavo kumščiais”.

- Braunui sumušė nosį, - pridūrė Kornelas. - Jie pasiryžę bet kam.

- Bet tik ne žmogžudystei, - tariau aš.

- Aš nežinau, kaip toli jie gali nueiti, jei rūkas neišsisklaidys, - atsakė Kornelas. - Ir nenorėčiau sužinoti. Aš ketinu bėgti iš čia.

- Lengviau pasakyti, negu padaryti, - atšoviau aš.

Tačiau netikėtai galvoje ėmė atkakliai virpėti viena mintis: kvapas. Štai sprendimo raktas. Čia, parduotuvėje, mes buvome daugmaž saugūs. Rausvuosius gyvius, kaip ir paprastus vabzdžius, tikriausiai priviliojo žibintuvėlių šviesa. Paukščiai tiesiog medžiojo juos. Bet didesnės pabaisos nelietė žmonių, kol jie neišeidavo į lauką. Skerdynės vaistinėje įvyko būtent todėl, kad ten liko atdaros durys - aš tuo neabejojau. Padaras ar padarai, išgalabiję Nortono būrelį, sprendžiant iš garso buvo namo dydžio, bet jie nesiartino prie parduotuvės. Galbūt tai reiškė, kad...

Staiga panorau pasikalbėti su Oliu Viksu. Tiesiog privalėjau su juo pasikalbėti.

- Arba išsigausiu iš čia, arba žūsiu, - pareiškė Kornelas. - Aš neketinu gyventi čia visą vasarą.

- Keturi jau nusižudė, - netikėtai pranešė Amanda.

- Ką? - pagalvojau, kad kažkas aptiko paslėptus kareivių kūnus, ir pajutau neaiškią sąžinės graužatį.

- Tabletės, - trumpai paaiškino Kornelas. - Nunešėme jų kūnus į sandėlį.

Vos užgniaužiau kylantį nervingą juoką. Netrukus mes turėsime ten tikrą lavoninę.

- Jau temsta, - tarė Kornelas. - Aš noriu išeiti iš čia.

- Patikėkite, jūs nenueisite net iki savo mašinos.

- Net iki pirmosios eilės? Ji arčiau už vaistinę.

Aš nieko jam neatsakiau - dar ne laikas.

Maždaug po valandos radau Olį prie alaus šaldytuvo. Jis gėrė alų nutaisęs abejingą veidą, tačiau taip pat stebėjo misis Karmodi. Senė, rodėsi, nežinojo, kas yra nuovargis. Ir iš tiesų kalbėjo apie žmogaus aukojimą, tačiau dabar niekas nebesiūlė jai užsi-

čiaupti. O kai kurie iš tų, kurie dar vakar reikalavo, kad senė nutiltų, dabar tapo jos šalininkais arba bent jau noriai klausėsi. Tų, kurie vis dar piktinosi misis Karmodi kalbomis, liko visai mažai.

- Iki rytojaus ryto senė gali juos įkalbėti, - pareiškė Olis. - O gal ir ne... Bet jeigu vis tik jai pavyks, ką, tavo manymu, ji išrinks garbingam aukos vaidmeniui?

Bedas Braunas stojo jai skersai kelio. Ir Amanda. Buvo žmogus, kuris šėrė jai antausį. Ir, žinoma, aš.

- Oli, - pradėjau aš, - manau, koks pustuzinis žmonių galėtų iš čia išsigauti. Nežinau, ar toli mes nuvažiuosime, tačiau bent jau išsigausime iš čia.

- Kaip?

Aš atskleidžiau Oliui savo planą. Jis buvo visiškai paprastas: jeigu greitai nubėgtume prie mano "Skauto" ir sušoktume vidun, pabaisos neužuostų mūsų kvapo. Ypač jei mašinos langai bus uždaryti.

- Bet jeigu jas privilios koks nors kitas kvapas? - paklausė Olis. - Pavyzdžiui, išmetamųjų dujų?

- Tada mums galas, - sutikau aš.

- Be to, judėjimas, - pridūrė Olis. - Mašinos judėjimas rūke taip pat gali jas privilioti, Deividai.

- Aš taip nemanau. Pabaisos nepuls, neužuodusios aukos. Būtent tai ir galėtų mus išgelbėti.

- Bet tu nesi tuo tikras.

- Ne. Nesu.

- Ir kur tu galvoji važiuoti?

- Iš pradžių namo. Pasiimti žmonos.

- Deividai...

- Na, gerai. Patikrinti. Įsitikinti.

- Tų padarų gali būti visur, Deividai. Jie gali užpulti tave, vos tik išlipsi iš mašinos savo kieme.

- Jeigu taip atsitiks, "Skautas" - tavo. Aš tik prašau, kad tu pasirūpintum Biliu - kaip galėsi ir kiek galėsi.

Olis išgėrė alų iki dugno ir numetė skardinę į šaldytuvą, kur ji barkštelėjo į krūvą tuščių. Iš jo kišenės kyšojo Amandos revolverio rankena.

- Į pietus? - paklausė jis, žvelgdamas man į akis.

- Taip, - atsakiau. - Reikia važiuoti į pietus ir bandyti išsigauti iš rūko. Truks pliš išsigauti.

- Kiek "Skaute" benzino?

- Beveik pilnas bakas.

- Tau niekada nebuvo atėję į galvą, kad ištrūkti iš rūko neįmanoma?

Taip, ir aš galvojau apie tai. O kas, jeigu toji velniava, kuria jie užsiiminėjo "Projekte "Strėlė", pertempė visą mūsų regioną į kitą matmenį - taip, kaip žmogus išverčia kojinę?

- Man buvo kilusi tokia mintis, - atsakiau Oliui. - Tačiau alternatyvus variantas tik vienas - sėdėti ir laukti, ką misis Karmodi lieps paaukoti.

- Galvoji išeiti šiandien?

- Ne, dabar jau beveik vakaras, o tie padarai suaktyvėja naktį. Manau iškeliauti rytoj, anksti ryte.

- Ką nori pasiimti su savimi?

- Tave ir Bilį. Hetę Terman. Amandą Damfris. Tą senuką Kornelą ir misis Repler. Galbūt dar Bedą Brauną. Tai jau aštuoni, bet Bilis gali sėdėti kam nors ant kelių, o mes visi truputį pasispausime.

Olis susimąstė.

- Gerai, - pagaliau tarė jis. - Pabandykime. Tu kam nors jau sakei?

- Dar ne.

- Patariu kol kas patylėti. Iki kokios ketvirtos valandos ryto. Aš padėsiu kelis paketus su maisto produktais prie kasos, esančios arčiausiai durų. Galbūt mums pasiseks išeiti nepastebėtiems. - Olis vėl pažvelgė į misis Karmodi. - Jeigu ji sužinos, gali pamėginti mus sustabdyti.

- Tu taip manai?
- Taip, - atsakė Olis. - Aš taip manau.

Antroji dienos pusė - vakar dienos - praėjo kaip sulėtintame filme. Atšliaužusios sutemos vėl pavertė baltą rūką pilku, o iki pusės devynių už durų likęs pasaulis lėtai ištirpo tamsoje.

Grįžo rausvieji gyviai, paskui pasirodė medžiojantys juos paukščiai. Protarpiais kažkas suriaumodavo tamsoje, o kartą, prieš pat vidurnaktį, pasigirdo žemas, pratisas "Aaaaaaruuuuuu!", ir išsigandę žmonės sužiuro į juodus langus. Maždaug taip pelkėje riaumoja krokodilas.

Viskas vyko beveik taip, kaip išpranašavo Mileris. Iki vidurnakčio misis Karmodi prisiviliojo dar pustuzinį žmonių. Tarp jų buvo ir mėsininkas misteris Makvėjus. Jis stovėjo sukryžiavęs rankas ant krūtinės ir įdėmiai klausėsi jos.

Misis Karmodi nejuokais įsisiautėjo. Rodėsi, miegas jai visai nereikalingas. Jos pamokslas - nenutrūkstantis srautas baisybių iš Dore, Boscho ir Džonatano Edvardso - tęsėsi ir tęsėsi, nesulaikomai artėdamas prie grėsmingo finalo. Jos šalininkai, antrindami jai, kažką murmėjo ir nesąmoningai lingavo pirmyn atgal, kaip sektantai savo sueigoje. Tuščios apkerėtų žmonių akys karštligiškai blizgėjo.

Apie trečią valandą ryto (pamokslas vis dar tęsėsi, ir juo nesidomėję žmonės pasitraukė į parduotuvės gilumą, norėdami nors truputį numigti) pamačiau, kaip Olis padėjo didelį paketą ant lentynos po kasos aparatu, stovėjusiu arčiausiai įėjimo. Po pusvalandžio jis nunešė ten dar vieną. Niekas, išskyrus mane, rodėsi, nepastebėjo jo veiksmų. Bilis, Amanda ir misis Terman miegojo prie tuščio mėsos gaminių skyriaus. Aš atsisėdau prie jų ir nugrimzdau į neramų snaudulį.

Kai Olis mane pažadino, buvo penkiolika po keturių. Šalia Olio stovėjo Kornelas, jo akys blizgėjo už akinių stiklų.

- Laikas, Deividai, - tarė Olis.

Pajutau nervinius traukulius pilve, bet jie greitai praėjo. Aš ėmiau žadinti Amandą. Galvoje šmėkštelėjo klausimas: "Kas bus, kai į vieną mašiną susės Amanda ir Stefani?", bet tučtuojau nuvijau jį šalin. Šiandien verčiau priimti viską taip, kaip yra.

Nuostabios žalios akys atsimerkė ir pažvelgė į mane.

- Deividai?

- Mes norime pamėginti išsigauti iš čia. Tu eisi su mumis?

- Apie ką tu kalbi?

Aš pradėjau jai aiškinti, paskui pažadinau ir misis Terman, kad nereikėtų dusyk kartoti to paties.

- Tavo teorija apie kvapą - tik spėjimas, ar ne? - paklausė Amanda.

- Taip.

- Man tai nesvarbu, - pareiškė Hetė. Ji buvo labai išblyškusi, ir kadangi miegojo labai mažai, po akimis tamsavo dideli ratilai. - Aš viskam pasiryžusi, kad tik vėl išvysčiau saulę.

"Kad tik vėl išvysčiau saulę." Aš krūptelėjau. Hetės mintis beveik sutapo su mano paties nerimo esme - aš negalėjau užmiršti pasmerktumo jausmo, persmelkusio mane, kai čiuptuvai ištempė Normą pro sandėlio duris. Saulė pro rūką atrodė kaip maža sidabrinė moneta. Tarsi mes būtume Veneroje.

Aš bijojau ne pabaisų, tūnančių rūke: smogęs laužtuvu vorui, įsitikinau, kad tie padarai - ne nemirtingi Lavkrafto monstrai, o paprasčiausi pažeidžiami gyvūnai. Aš bijojau paties rūko, siurbiančio jėgą ir naikinančio valią. "Kad tik vėl išvysčiau saulę." Hetė teisi. Vien dėl to verta pereiti pragarą.

Aš nusišypsojau Hetei, ir ji neryžtingai šyptelėjo man.

- Taip, - tarė Amanda. - Aš einu su jumis.

Ėmiau kaip galėdamas švelniau žadinti Bilį.

- Aš su jumis, - trumpai atsakė misis Repler.

Mes susirinkome prie mėsos prekystalio. Visi, išskyrus Bedą Brauną. Bedas padėkojo už pasiūlymą, bet atsisakė, pareiškęs, kad negali palikti parduotuvės. Paskui stebėtinai švelniu balsu pridūrė, kad nesmerkia Olio už tai, jog jis išeina.

Nuo baltų emaliuotų šaldymo spintų jau pradėjo sklisti nemalonus salsvas kvapas. Jis priminė man vieną išvyką į iškyšulį, kurios metu sugedo mūsų šaldytuvas. Galbūt, pamaniau, būtent šis pašvinkusios mėsos kvapas ir nuvijo misterį Makvėjų į misis Karmodi komandą.

- ...išpirkimas! - bambėjo toji savo pamokslą. - Dabar mes privalome galvoti apie išpirkimą! Dievas nubaudė mus, užleisdamas skėrius ir skorpionus! Nubaudė už tai, kad mėginome prasiskverbti į paslaptis, uždraustas senolių tikėjimo! Žemę užplūdo košmariškos pabaisos! Ir uola nepaslėps mūsų, negyvas medis nesuteiks prieglobsčio! Kada baigsis visa tai? Kas tai sustabdys?

- Išpirkimas! - bliovė mūsų senas bičiulis Maironas Lefleras.

- Išpirkimas... išpirkimas... - neryžtingai šnibždėjo likusieji.

- Ištarkite taip, kaip tikite! - suriko misis Karmodi.

Jos kaklo venos išbrinko ir pasidarė storos kaip virvės. Balsas užkimo ir gergždė, bet tebebuvo stiprus. Man staiga šovė į galvą, kad būtent rūkas suteikė senei tokią galią - galią temdyti žmonėms protus (išėjo neblogas kalambūras), atimdamas iš visų jėgą, teikiamą saulės. Iki šiol ji buvo sena, ekscentriška moteris, turinti antikvarinę krautuvėlę mieste, kur pilna antikvarinių krautuvėlių. Tik sena moteris, pasistačiusi galiniame kambaryje kelias iškamšas ir pelniusi žiniuonės reputaciją.

(ta ragana... ta kalė)

Buvo kalbama, kad ji gali surasti vandenį obels šakele, užkalbėti karpas ir pagaminti strazdanas blukinantį tepalą. Kartą netgi esu girdėjęs - atrodo, iš Bilo Džosčio, - kad senajai Karmodi esą galima patikėti net savo intymaus gyvenimo paslap-

tis: turinčiam keblumų lovoje ji duosianti gėrimo, kuris viską pastatysiąs į savo vietas.

- IŠPIRKIMAS! - choru subliuvo žmonės.

- Taip, išpirkimas! - beprotiškai rėkė misis Karmodi. - Išpirkimas išsklaidys rūką! Išpirkimas nuvys šalin pabaisas ir pragaro išperas! Išpirkimas nutrauks rūko uždangą nuo mūsų akių! - Ji pritildė balsą. - O ką išpirkimu vadina Biblija? Kas tegali išpirkti nuodėmę Dievo akyse ir protе?

- Kraujas.

Šįkart šiurpulys perbėgo visu mano kūnu ir pašiaušė plaukus ant sprando. Šį žodį ištarė misteris Makvėjus. Mėsininkas misteris Makvėjus, kuris dirbo Bridžtone dar tada, kai aš vaikščiojau įsikibęs į talentingą savo tėvo ranką. Dėmėtą baltą chalatą vilkintis misteris Makvėjus, atpjaunantis jums reikalingą skerdienos dalį. Misteris Makvėjus, kurio pažintis su peiliu buvo labai ilga. Ir su kirviu taip pat. Misteris Makvėjus, kuris geriau už kitus supranta, kad sielą apvalo tai, kas išteka iš kūno žaizdų.

- Kraujas... - sušnibždėjo likusieji.

- Aš bijau, tėveli, - tarė Bilis, stipriai suspaudęs man ranką. Jo mažas veidukas buvo įsitempęs ir išblyškęs.

- Oli, - tariau. - Manyčiau, laikas palikti šitą beprotnamį.

- Taip, - sutiko jis. - Eime.

Mes padriku būreliu nužingsniavome antruoju praėjimu link durų. Olis, Amanda, Kornelas, misis Terman, misis Repler, Bilis ir aš. Buvo jau be ketvirčio penkios, ir rūkas vėl ėmė šviesėti.

- Judu su Kornelu paimsite maisto paketus, - tarė man Olis.

- Gerai.

- Aš eisiu pirmas. "Skaute" ketverios durelės?

- Taip.

- Puiku. Aš atidarysiu vairuotojo ir užpakalines dureles toje pačioje pusėje. Misis Damfris, jūs galėsite nešti Bilį?

Amanda paėmė mažylį ant rankų.

- Aš labai sunkus? - paklausė jos Bilis.

- Ne, mielasis.

- Tai gerai.

- Jūs su Biliu sėskite į priekį, - tęsė Olis. - Slinkitės prie priešingų durelių. Misis Terman sės priekyje per vidurį. Tu, Deividai, už vairo. O likusieji...

- Ir kurgi jūs susiruošėte?

Prieš mus stovėjo misis Karmodi.

Ji buvo atsirėmusi į kasą, prie kurios Olis paslėpė paketus su maisto produktais. Geltonas kostiumas įžūliai švytėjo prieblandoje. Pasišiaušę plaukai styrojo į visas puses, kaip Elzos Lančester filme “Frankenšteino nuotaka”, akys žėrėjo. Už jos nugaros, užstodami parduotuvės duris, stovėjo dešimt ar penkiolika žmonių. Visi atrodė taip, tarsi būtų patekę į avariją kelyje, pamatę skraidančią lėkštę arba šaknimis žingsniuojantį medį.

Bilis prisispaudė prie Amandos ir įsikniaubė veidu jai į kaklą.

- Mes išeiname, misis Karmodi, - pabrėžtinai švelniu balsu tarė Olis. - Prašyčiau pasitraukti iš kelio.

- Jūs negalite išeiti. Ten mirtis. Jūs ką, iki šiol nesupratote?

- Jums niekas netrukdė, - pareiškiau aš. - Ir mes norime tik vieno: kad jūs taip pat netrukdytumėte mums.

Misis Karmodi pasilenkė ir neklysdama rado paketus su maisto produktais. Matyt, ji iš pat pradžių perprato mūsų ketinimus. Senė ištraukė paketus iš lentynos, ir vienas iškart suplyšo. Ant grindų pabiro skardinės. Antrąjį ji pati trenkė žemėn. Pasigirdo dūžtančio stiklo garsas, ir selteris šnypšdamas išsiliejo į visas puses, aptaškydamas chromuotą gretimos kasos šoną.

- Štai tokie žmonės užtraukė Dievo rūstybę ant mūsų galvų! - suriko misis Karmodi. - Žmonės, kurie nenori nusilenkti Visagalio valiai! Nusidėjėliai, apimti puikybės, išdidūs ir užsispyrę! Ir todėl iš jų tarpo turi būti išrinkta auka! Vieno iš jų kraujas reikalingas išpirkimui!

Pritarimo murmesys dar labiau įkaitino senę. Ji visai pasiuto ir ėmė klykti, taškydama seiles:

- Mums reikia berniūkščio! Čiupkite jį! Griebkite jį! Mums reikia berniūkščio!

Jos pasekėjai pasuko prie mūsų. Priekyje žengė Maironas Lefleras, jo tuščios akys džiugiai blizgėjo. Iš paskos - misteris Makvėjus sustingusiu, be jokios išraiškos veidu.

Amanda žingtelėjo atgal, dar stipriau prisispaudė prie savęs Bilį, apsivijusį rankomis jos kaklą, ir persigandusi pažvelgė į mane.

- Deividai, ką man...

- Čiupkite abu! - suriko misis Karmodi. - Čiupkite ir jo mergšę!

Tarsi apokaliptinis geltono ir juodo džiaugsmo įsikūnijimas, misis Karmodi ėmė šokinėti, tebelaikydama pakabintą ant rankos pirkinių krepšį.

- Čiupkite berniūkštį! Čiupkite mergšę! Čiupkite abu! Čiupkite visus! Čiup...

Pokštelėjo trumpas, skardus šūvis.

Visi apmirė tarytum klasėje dūkstantys vaikai, kai staiga įeina mokytojas ir garsiai trinkteli durimis. Maironas Lefleras ir misteris Makvėjus sustingo maždaug už dešimties žingsnių nuo mūsų. Maironas neryžtingai atsisuko į mėsininką, tačiau tas neatsakė į jo žvilgsnį. Jis, rodėsi, net nesuprato, kad Maironas stovi šalia. Misterio Makvėjaus veide buvo sustingusi ta pati išraiška, kurią per šias dvi dienas pastebėjau ne viename veide: bereikšmiškumas. Jo protas neišlaikė.

Maironas ėmė trauktis atatupstas, spoksodamas į Olį Viksą išplėstomis iš baimės akimis, paskui apsisuko ir metėsi bėgti. Praėjimo gale jis paslydo ant skardinės, nukrito, pašoko ir dingo parduotuvės gilumoje.

Olis sustingo klasikinėje šaudymo stovėsenoje, spausdamas revolverį abiem rankom. Misis Karmodi tebestovėjo kasų eilės pradžioje, laikydamasi už pilvo rankomis, padengtomis pigmento dėmėmis. Jai pro pirštus sunkėsi kraujas ir varvėjo ant geltonų kelnių.

Senė žioptelėjo vieną kartą. Antrą. Ji mėgino kažką pasakyti ir galiausiai jai tai pavyko.

- Jūs visi ten žūsite, - pratarė ji ir lėtai susmuko ant grindų.

Pirkinių krepšys nuslydo nuo senės rankos ir nukrito, jo turinys pabiro žemėn. Į popierių suvyniotas ritinėlis atriedėjo iki mūsų ir atsitrenkė į mano batą. Negalvodamas pasilenkiau ir pakėliau jį. Tai buvo įpusėtas tablečių pakelis. Numečiau jį šalin - nenorėjau nieko liesti iš senei priklausiusių daiktų.

"Kongregacija", netekusi savo vadovės, ėmė trauktis. Visi žiūrėjo į sukniubusį ant grindų kūną ir didėjančią po juo tamsią dėmę.

- Tu ją nužudei! - riktelėjo kažkas piktai ir išgąstingai. Tačiau niekas nepasakė, kad būtent taip ji ketino pasielgti su mano sūnumi.

Olis tebestovėjo ta pačia poza, tik dabar jo lūpos drebėjo. Paliečiau jo petį:

- Eime, Oli. Ir ačiū tau.

- Aš ją užmušiau, - kimiai pratarė jis. - Aš iš tiesų ją užmušiau.

- Taip, - atsakiau. - Kaip tik už tai aš tau ir padėkojau. O dabar eime.

Mes vėl pasukome prie išėjimo. Misis Karmodi pastangų dėka netekęs paketo su maisto produktais, galėjau pasiimti Bilį ant rankų. Prie durų mes akimirkai sustojome, ir Olis pratarė žemu, dusliu balsu:

- Aš nebūčiau į ją šovęs, Deividai, jeigu būtų likusi kokia nors kita išeitis.

- Žinau.

- Tu tiki manim?

- Taip, tikiu.

- Tada eime.

Ir mes žengėme pro duris.

XI. Pabaiga

Olis metėsi pirmyn, laikydamas revolverį dešinėje rankoje. Mudu su Biliu dar tik ėjome pro duris, o jis, bekūnis kaip vaiduoklis iš televizijos filmo, jau buvo šalia "Skauto". Jis atidarė vairuotojo dureles, paskui užpakalines. O tada kažkas iššoko iš rūko ir perpjovė Olį beveik pusiau.

Aš net nespėjau gerai įžiūrėti, kas tai buvo. Ir ačiū Dievui, kad nespėjau. Padaras buvo ryškiai raudonas tarsi virtas omaras, turėjo žnyples ir maurojo storu balsu - panašų garsą girdėjome, kai Nortonas ir jo mažoji "Plokščios žemės" draugija išėjo iš parduotuvės.

Olis vieną kartą iššovė, bet padaras čekštelėjo žnyplėmis, ir Olis tarytum perlūžo siaubingame kraujo fontane. Revolveris iškrito jam iš rankos, trenkėsi į asfaltą ir vėl iššovė. Spėjau pastebėti tik juodas matines akis, panašias į milžiniškas vynuoges. O paskui ilgas, nariuotas kaip skorpiono kūnas garsiai čežėdamas nušliaužė į rūką, nusinešdamas su savimi tai, kas liko iš Olio Vikso.

Aš išgyvenau pasirinkimo akimirką. Tikriausiai ji būna visada, galbūt labai trumpa, bet būna. Viena mano dalis norėjo prispausti prie savęs sūnų ir bėgti atgal į parduotuvę. Kita dalis liepė pulti prie mašinos, įmesti Bilį ir įšokti pačiam. Ir tada sukliko Amanda. Jos veriantis, garsėjantis klyksmas kilo vis aukščiau ir aukščiau, kol vos neperėjo į ultragarsą. Bilis prisiglaudė prie manęs, įsikniaubęs veidu man į krūtinę.

Hetę Terman užpuolė milžiniškas voras ir parvertė ant žemės, sugriebęs už pečių plaukuotomis kojomis. Jos suknelės kraštas pasikėlė, atidengdamas kaulėtus kelius. Padaras užlipo ant Hetės ir ėmė vynioti aplink ją voratinklio gijas.

"Misis Karmodi buvo teisi, - pralėkė galvoje mintis. - Mes visi čia žūsime, mes tikrai visi žūsime".

- Amanda! - surikau aš.

Ji nereagavo - buvo visiškai atsijungusi nuo tikrovės. Voras ropojo po nebegyvą Bilio auklę, kadaise taip mėgusią galvosūkius ir kryžiažodžius, kurių nė vienas normalus žmogus negali išspręsti, neišsikraustęs iš proto. Baltos gijos, apraizgiusios jos kūną, buvo paraudusios tose vietose, kur jų išskiriama rūgštis jau įsigraužė į odą.

Kornelas atatupstas traukėsi link parduotuvės, spoksodamas į mus pro akinių stiklus didžiulėmis kaip lėkštės akimis. Paskui jis apsisuko, pastūmė duris ir dingo viduje.

Mano dvejonių akimirka baigėsi, kai misis Repler prišoko prie Amandos ir dusyk šėrė jai per veidą - vieną kartą delnu, antrą kartą plaštaka. Amanda nutilo. Pribėgau prie jos, pasukau mašinos pusėn ir riktelėjau tiesiai į veidą:

- Eik!

Ji nuėjo. Misis Repler prasmuko pro mane, stumtelėjo Amandą ant užpakalinės sėdynės, įlipo pati ir užtrenkė dureles.

Aš atplėšiau nuo savęs Bilį ir įmečiau į mašiną.

Kai lipau vidun, iš rūko išnėrė voro gija ir griebė man už blauzdos, nudegindama odą - taip nudegina meškerės valas, slystantis sugniaužtu delnu. Gija laikėsi tvirtai, ir man teko stipriai trukteléti koją, kad išsilaisvinčiau. Paskui nėriau už vairo.

- Uždaryk, uždaryk duris... O Viešpatie! - suklykė Amanda.

Aš užtrenkiau dureles, ir po akimirkos į jas bumptelėjo dar vienas voras. Sėdėjau vos už kelių colių nuo jo raudonų žiaurių, bukų akių. Padaro kojos, kiekviena mano riešo storio, naršė po mašinos kapotą. Amanda be paliovos klykė tarytum gaisrinė sirena.

- Užsičiaupk pagaliau! - riktelėjo ant jos misis Repler.

Voras pasidavė. Jis negalėjo mūsų užuosti, vadinasi, mes jam daugiau nebeegzistavome. Padaras nužirgliojo šalin savo nesuskaičiuojama daugybe kojų ir palaipsniui ištirpo rūke.

Žvilgtelėjau pro langą, kad įsitikinčiau, ar tikrai jis nuėjo, ir pravėriau dureles.

- Ką tu darai? - suspiegė Amanda.

Bet aš žinojau, ką darau. Manau, Olis būtų pasielgęs lygiai taip pat. Iškėliau vieną koją iš mašinos, pasilenkiau ir čiupau revolverį, gulintį ant asfalto. Kažkas metėsi prie manęs iš rūko, bet nepastebėjau kas. Nėriau atgal į mašiną ir užtrenkiau dureles.

Amanda pravirko. Misis Repler apkabino ją viena ranka ir ėmė raminti.

- Mes važiuosime namo, tėveli? - paklausė Bilis.

- Pamėginsime, Didysis Bilai.

- Gerai, - tyliai atsakė jis.

Patikrinau revolverį ir pasidėjau į skyrelį pirštinėms. Po žygio į vaistinę Olis buvo iš naujo užtaisęs ginklą. Šovinių dėžutė dingo kartu su juo, bet būgnelyje likusių užteks, pamaniau. Olis vieną kartą šovė į misis Karmodi, vieną kartą į tą padarą su žnyplėmis, o trečią kartą revolveris iššovė pats, atsitrenkęs į asfaltą. "Skaute" - keturi žmonės, bet jeigu mums bus visai riesta, sau sugalvosiu kokį kitą būdą.

Kelias siaubingas sekundes negalėjau rasti raktelių. Apieškojau visas kišenes - jų nebuvo. Paskui prisiverčiau lėtai ir ramiai patikrinti iš naujo. Rakteliai atsirado džinsų kišenėje - pasimetė tarp monetų, kaip kartais būna su raktais. "Skautas" užsivedė iš karto. Išgirdusi lygų variklio ūžimą, Amanda vėl pratrūko raudoti.

Įjungęs variklį, kurį laiką sėdėjau laukdamas, kokią dar baidyklę privilios mašinos burzgimas arba išmetamųjų dujų kvapas. Praslinko penkios minutės - pačios ilgiausios penkios minutės mano gyvenime. Niekas nepasirodė.

- Mes važiuosime ar kiurksosime čia? - pagaliau paklausė misis Repler.

- Važiuosime, - atsakiau aš.

Išvažiavau atbulas iš aikštelės ir įjungiau tolimąsias šviesas.

Kažkoks impulsas - tiesą pasakius, niekingas - paskatino mane pravažiuoti išilgai parduotuvės palei pačią vitriną. Dešiny-

sis "Skauto" bamperis užkliudė nuvirtusią ant asfalto šiukšlių dėžę. Man nieko nepavyko įžiūrėti pro angas tarp maišų - tos maišų su trąšomis krūvos darė įspūdį, kad parduotuvėje pats sodo reikmenų pardavimo įkarštis, - tačiau pro kiekvieną angą į mus žiūrėjo du ar trys blyškūs veidai.

Paskui aš pasukau kairėn, ir mus apsupo neįžvelgiamas rūkas. Kas vėliau nutiko tiems žmonėms, aš nežinau.

Atsargiai, vos penkių mylių per valandą greičiu, nuvažiavau Kanzaso keliu. Net įjungęs tolimąsias ir apatines šviesas, nemačiau kelio toliau kaip per septynias ar dešimt pėdų.

Mileris buvo teisus: žemės paviršius tikrai buvo smarkiai suardytas. Daug kur kelias buvo tik suskilinėjęs, bet kai kur žiojėjo plyšiai su šonuose iškilusiais didžiuliais asfalto luitais. Ačiū Dievui, "Skautas" varomas dviem tiltais, kitaip mes nebūtume galėję pravažiuoti. Bet aš labai bijojau, kad kur nors priekyje pasitaikys kliūtis, kurios neįveiks net ir ši mašina.

Kelionė, kuriai paprastai sugaišdavau apie septynias ar aštuonias minutes, dabar truko keturiasdešimt minučių. Pagaliau priekyje iš rūko išniro ženklas, rodantis posūkį į mūsų žvyrkelį. Bilis, pažadintas penkiolika po keturių, kietai užmigo mašinoje, taip gerai jam pažįstamoje, kad jis tikriausiai jau jautėsi esąs namie.

Amanda sunerimusi pasižiūrėjo į kelią.

- Tu tikrai manai juo pravažiuoti? - paklausė ji.

- Pamėginsiu, - atsakiau.

Tačiau tai buvo neįmanoma. Praūžusi audra išklibino daug medžių, o tas keistasis požeminis smūgis užbaigė vėjo darbą, išversdamas juos su šaknimis. Per du nedidelius medžius aš vargais negalais pervažiavau, bet netrukus turėjau sustoti prieš milžinišką seną pušį, gulinčią skersai kelio tarsi plėšikų padaryta užtvara. O iki namų dar buvo beveik ketvirtis mylios. Bilis tebemiegojo. Išjungiau variklį, užsidengiau rankomis akis ir ėmiau galvoti, ką daryti toliau.

Dabar aš sėdžiu "Hovard Džonsons" motelyje prie 3-ojo įvažiavimo į Meino užkardą ir užrašinėju viską, kas mums nutiko, ant firminių motelio blankų. Esu tikras, kad misis Repler, ryžtinga ir patyrusi moteris, galėtų keliais glaustais sakiniais perteikti mūsų padėties beviltiškumą. Tačiau ji pakankamai taktiška ir supratinga, kad leistų man pačiam viską apgalvoti.

Aš negalėjau išlipti iš mašinos ir nueiti iki namo pėsčias. Aš negalėjau palikti jų. Negalėjau net įteigti sau, kad visos tos pabaisos iš siaubo filmų liko prie "Federal" parduotuvės: truputį nuleidęs lango stiklą, išgirdau, kaip kažkas braunasi pro krūmus stačiu šlaitu, šiuose kraštuose vadinamu Karnizu. Nuo medžių lapų be paliovos lašėjo drėgmė. Kelias sekundes rūkas patamsėjo, ir virš mūsų galvų praskrido prieblandoje beveik nematomas gyvas aitvaras.

Bandžiau įtikinti save - ir dabar bandau, - kad jeigu Stefa spėjo pasislėpti namuose ir uždaryti visus langus bei duris, maisto jai turėtų užtekti dešimčiai dienų, galbūt netgi dviem savaitėm. Tačiau toks spėjimas nė kiek neguodžia. Tam trukdo paskutinis mano prisiminimas apie Stefą: ji stovi ant takelio į mūsų nedidelį daržą, užsidėjusi minkštą šiaudinę skrybėlę ir užsitraukusi darbines pirštines, o link jos nesulaikomai per ežerą slenka rūkas.

Dabar privalau galvoti apie Bilį. "Bilis, - sakau sau. - Didysis Bilas, Didysis Bilas..." Turėčiau šimtą kartų parašyti jo vardą ant šito popieriaus lapo. Kaip mokinys, kuriam liepta rašyti frazę "Aš nesispjaudysiu mokykloje popieriaus gumulėliais", kai pro langą liejasi saulėta popietės tyla, mokytoja už savo stalo tikrina namų darbus, o vienintelis garsas klasėje - jos plunksnakočio girgždėjimas ir balsai tolumoje: tai vaikai dalinasi į komandas, ketindami žaisti beisbolą.

Tada aš pasirinkau vienintelę man likusią išeitį - atsargiai išvairavau atbulą "Skautą" į Kanzaso kelią. Ir ten pravirkau.

Amanda nedrąsiai palietė mano petį.

- Man labai gaila, Deividai, - tarė ji.

- Taip, - atsakiau aš, stengdamasis sustabdyti ašaras, bet nesėkmingai. - Man taip pat...

Mes privažiavome 302-ąją magistralę ir pasukome kairėn, į Portlendą. Kelias čia taip pat suskilinėjo ir kai kur įgriuvo, tačiau, šiaip ar taip, buvo geresnis už Kanzaso kelią. Man kėlė nerimą tiltai. Visa Meino Valstija išraižyta upių, ir čia visur vien tiltai - maži ir dideli. Tačiau pylimas ties Neiplu atlaikė žemės drebėjimą, ir iš ten mes be vargo, nors ir lėtai, pasiekėme Portlendą.

Rūkas tebebuvo toks pat tirštas. Vieną kartą sustabdžiau mašiną galvodamas, kad ant kelio guli medžiai. Tačiau tie medžiai ėmė judėti ir raitytis. Supratau, kad tai čiuptuvai. Kiek palaukėme, ir netrukus jie nušliaužė šalin. O kartą ant mašinos kapoto nusileido milžiniškas žalias padaras vaivorykštiniu kūnu ir permatomais sparnais, panašus į išsigimusį laumžirgį. Jis minutėlę patupėjo, paskui mostelėjo sparnais ir nuskrido.

Praėjus maždaug dviem valandom po to, kai palikome Kanzaso kelią, Bilis pabudo ir paklausė, ar mes jau atvažiavome pas mamą. Aš atsakiau, kad negalėjau pravažiuoti, nes kelias užverstas medžiais.

- Jai nieko blogo neatsitiko, tėveli?

- Nežinau, Bili. Bet mes grįšime ir pažiūrėsime.

Jis neverkė, tik vėl užsnūdo. Pagalvojau, kad geriau jau būtų pravirkęs: Bilis miegojo pernelyg daug, ir mane tai gąsdino.

Dėl nuolatinės įtampos man ėmė skaudėti galvą. Įtampos, kurią kėlė važiavimas pro rūką dešimties - penkiolikos mylių per valandą greičiu, žinant, kad priekyje mūsų gali laukti kas tik nori: nuošliauža, praraja ar kokia nors trigalvė hidra. Aš meldžiausi. Meldžiau Dievo, kad Stefani būtų gyva ir kad mano

neištikimybė nekristų ant jos galvos. Meldžiau Dievo leisti man išgelbėti Bilį, nes jam jau teko pernelyg daug iškentėti.

Dauguma vairuotojų, užslinkus rūkui, išsuko į šalikelę, todėl kelias buvo laisvas, ir iki pusiaudienio mes jau buvome Nort Vindeme. Bandžiau važiuoti paupio keliu, tačiau už keturių mylių teko sustoti - tiltas per siaurą sraunų upelį buvo sugriuvęs. Beveik visą mylią važiavau atbulas, kol radau pakankamai plačią vietą, kad galėčiau apsisukti. Galų gale 302-ąja magistrale pasukau į Portlendą.

Pasiekęs miestą, nuvažiavau tiesiai prie užkardos. Tvarkinga eile išrikiuotos stiklinės būdelės, kuriose tarnautojai ima mokestį už pravažiavimą, buvo sudaužytos ir priminė griaučius tuščiomis akiduobėmis. Visos jos buvo tuščios. Vienos būdelės tarpduryje pastebėjau įstrigusią striukę su Meino užkardos emblema ant rankovės, permirkusią krauju ir jau beveik išdžiūvusią. Visame kelyje nuo "Federal Fuds" parduotuvės nesutikome nė vieno gyvo žmogaus.

- Pabandyk įjungti radiją, Deividai, - tarė misis Repler.

Pliaukštelėjau sau per kaktą, supykęs ant savęs už tai, kad anksčiau nepagalvojau apie "Skauto" radijo imtuvą.

- Nereikia savęs smerkti, - santūriai paguodė misis Repler. - Tu negali galvoti apie viską vienu metu. O jeigu mėginsi, išeisi iš proto, ir iš tavęs nebebus jokios naudos.

Trumpųjų bangų diapazone neaptikau nieko, išskyrus nenutrūkstantį traškesį, o ilgųjų ruože viešpatavo gūdi ir grėsminga tyla.

- Vadinasi, eteris tuščias? - paklausė Amanda. Man pasirodė, kad supratau, ką ji turėjo omenyje: mes nusigavome pakankamai toli į pietus, kad galėtume pagauti net kelias galingas Bostono radijo stotis: "WRKO", "WBZ", "WMEX". Bet jeigu Bostonas taip pat...

- Tai dar nieko nereiškia, - atsakiau Amandai. - Traškesys trumpųjų bangų diapazone - tai paprasčiausi trukdymai. Rūkas, matyt, slopina ir radijo signalus.

- Esi tikras, kad tik dėl to nieko nesigirdi?

- Taip, - atsakiau aš, nors visiškai nebuvau tikras.

Mes važiavome toliau pietų kryptimi. Pro šalį šmėkščiojo stulpai su nuotolio atžymomis, mažėjančiomis nuo maždaug keturiasdešimtosios mylios. Ties atžyma "1" bus Njuhampšyro riba. Dabar judėjome daug lėčiau - dauguma vairuotojų nenorėjo pasiduoti, ir kelias buvo pilnas mašinų. Kelis kartus man teko išsukti už skiriamosios juostos.

Maždaug dvidešimt po pirmos, kai aš jau pradėjau jausti alkį, Bilis sugriebė mane už rankos.

- Kas tai, tėveli? Kas tai?

Rūką užtemdė priekyje iškilęs šešėlis. Jis buvo didžiulis kaip kalnas ir artėjo tiesiai į mus. Nuspaudžiau stabdžius, ir užsnūdusi Amanda nulėkė į priekį. Kažkas ėjo pro mus, tik tiek ir galiu tiksliai pasakyti. Galbūt tai rūkas neleido mums įžiūrėti padaro, bet galėjo būti ir taip, kad paprasčiausiai mūsų protas nepajėgė jo suvokti. Būna tokių baisių bei tamsių reiškinių - ir, manau, tokių neįprastai gražių, - kurie tiesiog netelpa į siaurus žmogiškojo supratimo rėmus.

Padaras turėjo šešias kojas, tą aš tikrai žinau. Jo tamsiai pilka oda buvo nusėta rudomis dėmėmis, kurios, kad ir kaip būtų keista, priminė man pigmentines dėmes ant misis Karmodi rankų. Odoje tarp daugybės klosčių ir raukšlių knibždėjo šimtai rausvųjų vabzdžių su akimis ant stiebelių. Viena pilka raukšlėta koja nusileido visai šalia mašinos. Misis Repler vėliau pasakė, kad taip ir nesugebėjo įžiūrėti kūno apačios, nors užvertė galvą, kiek tik galėjo. Ji pamatė tik dvi ciklopiškas kojas, kylančias aukštyn tarsi dvi gyvos kolonos ir galop išnykstančias rūke.

Tam padarui žengiant pro "Skautą" pagalvojau, kad mėlynasis banginis, palyginus su juo, atrodytų kaip upėtakis. Kitaip tariant, tokio dydžio neįmanoma buvo net įsivaizduoti. Paskui padaras praėjo pro mus, bet dar ilgai girdėjome drebinančius žemę žingsnius. Kelio dangoje liko tokie gilūs pėdsakai, kad nesimatė jų dugno, ir į kiekvieną galėjo tilpti mano "Skautas".

Kurį laiką visi tylėjome. Buvo girdėti tik mūsų kvėpavimas ir tolstantis pabaisos žingsnių dundesys. Paskui Bilis paklausė:

- Tai buvo dinozauras, tėveli? Kaip paukštis, kuris įskrido į parduotuvę?

- Nemanau. Nemanau, kad tokio dydžio gyvūnai išvis kada nors egzistavo, Bili. Bent jau Žemėje.

Vėl prisiminiau "Projektą "Strėlė": kuo tie bepročiai galėjo ten užsiiminėti?

- Gal jau važiuokime? - nedrąsiai paklausė Amanda. - Jis gali grįžti.

Taip, gali. O gal dar keli tokie patys laukia mūsų priekyje. Tačiau nebuvo prasmės šito sakyti. Kažkur juk reikėjo važiuoti. Aš pavariau mašiną pirmyn, sukinėdamasis tarp tų klaikių pėdsakų, kol jie pasuko nuo kelio į šalį.

Štai ir viskas. Liko tik vienas dalykas, apie kurį aš dar norėčiau papasakoti, bet kiek vėliau. Tik nelaukite kokios nors aiškios pabaigos. Čia nebus tokių frazių, kaip "Ir jie išsigavo iš rūko į saulėtą naują dieną" arba "Kai mes pabudome, pagaliau atvyko Nacionalinės gvardijos kareiviai" ar net klasikinio finalo "Visa tai įvyko sapne".

Manau, mano istorijos pabaigą būtų galima pavadinti "Finalu Alfredo Hičkoko stiliumi". Taip raukydamasis sakydavo mano tėvas apie daugiareikšmes pabaigas, kurios leidžia skaitytojui arba žiūrovui pačiam nuspręsti, kuo viskas baigėsi. Tėvas visada su panieka atsiliepdavo apie tokias įstorijas, vadindamas jas "pigiais triukais".

Mes apsistojome šiame "Hovard Džonsons" motelyje jau temstant, kai toliau važiuoti tapo pavojinga. Prieš tai dar surizikavome pervažiuoti tiltu per Sako upę. Tiltas atrodė gerokai apgadintas, bet pro rūką neįmanoma buvo įžiūrėti, sveikas jis ar įgriuvęs. Tąkart mums pasisekė.

Bet juk yra dar rytojus.

Dabar jau liepos 23-osios naktis, be penkiolikos pirma. Audra, tapusi viso šio košmaro pradžia, praūžė vos prieš keturias dienas. Bilis miega vestibiulyje ant čiužinio, kurį aš jam suieškojau. Amanda ir misis Repler įsitaisė šalia jo. Aš rašau pasišviesdamas dideliu kišeniniu žibintuvėliu, o už lango trankosi į stiklą rausvieji vabzdžiai. Kartais, kai vieną iš jų nustveria atskridęs paukštis, pasigirsta garsesnis smūgis.

“Skauto” bake liko benzino dar maždaug devyniasdešimčiai mylių. Galima būtų bandyti papildyti baką čia - visai šalia yra degalinė “Ekson”. Nors elektriniai siurbliai neveikia, manau, galėčiau išpumpuoti iš saugyklos truputį benzino. Tačiau...

Tačiau tai reiškia, kad teks išlipti iš mašinos.

Jeigu gausime benzino - čia ar toliau kelyje, - galėsime važiuoti pirmyn. Mat aš turiu kelionės tikslą. Apie tai ir noriu dar papasakoti.

Žinoma, aš nesu iki galo tikras. Tas ir baisiausia. Galbūt mane apgavo vaizduotė, galbūt aš tiesiog išgirdau tai, ką norėjau išgirsti. O jeigu ir ne, vis tiek tikimybė išsigelbėti labai maža. Kiek dar mylių priešaky? Kiek tiltų? Kiek baisių padarų, tykojančių užpulti ir suėsti mano sūnų, klykiantį iš baimės ir skausmo?

Aš nesu tikras, kad man nepasivaideno, todėl nieko nepasakiau Biliui, Amandai ir misis Repler... bent kol kas nepasakiau.

Motelio valdytojo bute radau galingą radijo imtuvą, maitinamą baterijomis, su plokščia antena, išvesta pro langą į lauką. Aš įjungiau jį, pasukinėjau derinimo ratuką, paspragsėjau perjungėju, tačiau negirdėjau nieko, išskyrus traškesį ar visišką tylą.

Ir kai jau ketinau išjungti imtuvą, pačiame trumpųjų bangų diapazono gale išgirdau - o gal man tik pasivaideno, kad išgirdau, - vieną žodį.

Ir viskas. Aš klausiausi visą valandą, bet nieko daugiau nesulaukiau. Jeigu tas vienas vienintelis žodis tikrai nuskambėjo, tai jis tikriausiai prasiveržė pro kažkokį plyšį nepraleidžian-

čiame radijo bangų rūke, be galo mažą plyšį, kuris iškart po to vėl užsitraukė.

Vienas žodis.

Man reikia pamiegoti... jei galėsiu užmigti ir iki ryto nesapnuoti Olio Vikso, misis Karmodi ir prekių išnešiotojo Normo veidų... ir Stefos veido, ant kurio krenta šešėlis nuo plačių šiaudinės skrybėlės kraštų.

Čia yra restoranas, tipiškas “Hovard Džonsons” motelių restoranas - su pietų sale ir ilgu, pasagos formos baru. Aš ketinu palikti šiuos lapus bare ant prekystalio. Galbūt kada nors kas nors suras juos ir perskaitys.

Vienas žodis.

Jeigu tik aš jį tikrai girdėjau. Jeigu tik...

Dabar einu gulti. Bet iš pradžių pabučiuosiu sūnų ir pašnibždėsiu jam į ausį du žodžius. Žinote, kad nesapnuotų blogų sapnų.

Du žodžius.

Vienas iš jų tas, kurį girdėjau - “Hartfordas”. Antrasis - “Viltis”.

Vertė
Živilė SAMĖNAITĖ

TURINYS

Šiaubų skrynelė

Stephen King
RŪKAS
Romanas ir apsakymai

Redaktorius G.Aleksonis
Viršelio dailininkas G.Akelaitis

Duota rinkti 1993 10 27. Pasirašyta spaudai 1993 12 29. SL Nr. 929.
Formatas 84x108 1/32. Popierius ofsetinis. Garnitūra 10 p.
Ofsetinė spauda 7,5 sąl.sp.l.
Užsakymo Nr. 357 Kaina sutartinė.
Leidykla "Eridanas", 3009 Kaunas, Partizanų 4. Tel. 73-39-67.
Spausdino Valstybinė įmonė "Spauda", Vilnius, Laisvės pr.60.

Rūkas atslinko karštą vasaros popietę, ir visą Bridžtono miestelį tiršta balta marška užklojo lediniai jo čiuptuvai. Nieko neįtariantys žmonės išėjo pasigrožėti šia gamtos keistenybe ir tapo pačių šiurpiausių, pačių košmariškiausių jėgų aukomis.

"Rūkas" - naujas siaubų karaliaus Stepheno Kingo romanas - išsunks iš jo gerbėjų kūnų ne vieną stiklinę šalto baimės prakaito.